ISSN: 1986 - 1710

ΕΚΘΕΣΗ 2009

ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Η παρούσα Έκθεση υποβάλλεται από την Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και τον Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων, σύμφωνα με το εδάφιο (1) του άρθρου 7 του περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμου του 2007.

«Η νομοθεσία, εθνική και διεθνής, είναι σημαντική σαν σύμβολο. Αυτό δεν μπορεί ούτε να αμφισβητηθεί ούτε να υποτιμηθεί. Όμως, αληθινή αναγνώριση των δικαιωμάτων του παιδιού απαιτεί εφαρμογή τους στην πράξη. Νόμοι οι οποίοι δεν εφαρμόζονται, εφαρμόζονται μερικώς ή εφαρμόζονται λανθασμένα (και αυτό αφορά επίσης τη διεθνή νομοθεσία) δυνατόν να προκαλέσουν περισσότερη ζημιά παρά ωφέλεια.»

«Legislation, national and international, is important as a symbol. This can neither be gainsaid nor underestimated. But the true recognition of children's rights requires implementation in practice. Un-implemented, partially implemented or badly implemented laws (and this applies equally to international legislation) may actually do children more harm than good.»

Michael Freeman[1]

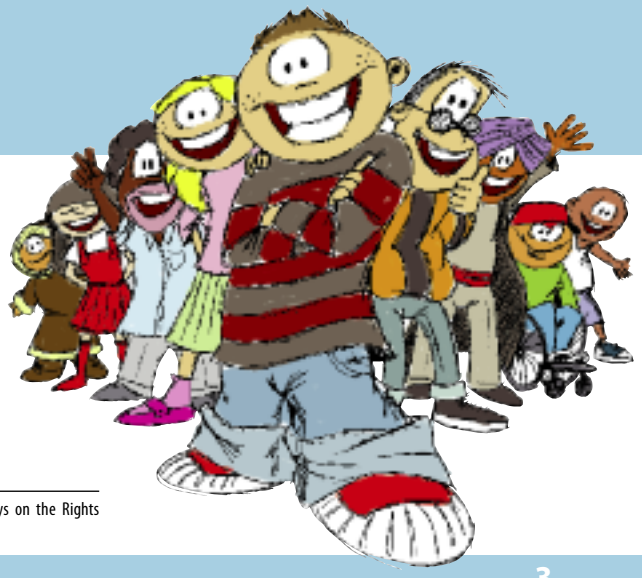

1. Freeman, M. (1997). The Limits of Children's Rights, In M. Freeman, The Moral Status of Children. Essays on the Rights of the Child. The Hague: Kluwer Law International

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ 10

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ 14

1.1 Η σημασία της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού 14
1.2 Η παγκόσμια κατάσταση των δικαιωμάτων του παιδιού 15
1.3 Τα δικαιώματα του παιδιού στην Κύπρο 16
1.4 Κυβερνητική πολιτική 17

2. ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ 20

2.1 Το Διεθνές Θεσμικό Πλαίσιο 20
2.1.1 Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών 20
2.1.1.1 Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού 21
2.1.1.2 Τα Προαιρετικά Πρωτόκολλα της Σύμβασης 26
2.1.1.2.1 Προαιρετικό Πρωτόκολλο για την Εμπορία και Σεξουαλική Εκμετάλλευση Παιδιών 26
2.1.1.2.2 Προαιρετικό Πρωτόκολλο για την Εμπλοκή των Παιδιών σε Ένοπλες Συγκρούσεις 26
2.1.1.3 Η Σύμβαση με αρ. 182 για την Απαγόρευση των Χειρότερων Μορφών Εργασίας των Παιδιών και την Άμεση Δράση με Σκοπό την Εξάλειψή τους 27
2.1.1.4 Άλλες Συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών 27
2.1.2 Το Συμβούλιο της Ευρώπης 28
2.1.2.1 Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών 28
2.1.2.2 Ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης
2.1.2.3 Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών 29
2.1.2.4 Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση ενάντια στην Εμπορία Ανθρώπων 30
2.1.2.5 Η Σύμβαση κατά του Εγκλήματος μέσω του Διαδικτύου 30
2.1.2.6 Άλλες Συμβάσεις στα πλαίσια του Συμβουλίου της Ευρώπης 31
2.1.3 Η Ευρωπαϊκή Ένωση 31
2.1.3.1 Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 4ης Ιουλίου 2006 32
2.1.3.2 Η Συνθήκη της Λισσαβόνας και ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων 32

2.2 Το Εθνικό Θεσμικό Πλαίσιο 33
2.2.1 Ο περί Παιδίων Νόμος 34
2.2.2 Ο περί Τέκνων (Συγγένεια και Νομική Υπόσταση) Νόμος 34

2.2.3 Ο περί Υιοθεσίας Νόμος 35
2.2.4 Ο περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμος 35
2.2.5 Ο περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμος 36
2.2.6 Ο περί Προστασίας των Νέων κατά την Απασχόληση Νόμος 37
2.2.7 Νόμος για την Υποχρεωτική Φοίτηση και την Παροχή Δωρεάν Παιδείας 38
2.2.8 Ο περί της Καταπολέμησης της Εμπορίας και της Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των Θυμάτων Νόμος 38
2.2.9 Ο περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμος 39
2.2.10 Οι περί Προσφύγων Νόμοι 39
2.2.11 Άλλες ρυθμίσεις για διασφάλιση των Δικαιωμάτων των Παιδιών 39

3. Ο ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ 40

3.1 Ανεξαρτησία Εθνικών Οργανισμών για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού 40
3.2 Οι Αρχές των Παρισίων 41
3.3 Σύσταση του Θεσμού – Καθεστώς/Υπόσταση/Ανεξαρτησία Επιτρόπου 42
3.4 Αποστολή, Αρμοδιότητες και Εξουσίες Επιτρόπου 43
3.4.1 Νόμος 74(Ι)/2009 43
3.4.2 Νόμος 122(Ι)/2009 44
3.5 Συμβουλευτική Επιτροπή 44
3.6 Διορισμός Επιτρόπου – Οργάνωση Γραφείου Επιτρόπου 45

4. ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ 2008 – 2010 «ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ – ΥΠΟΘΕΣΗ ΟΛΩΝ» 46

4.1 Η ανάγκη για εμπλοκή και συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων 46
4.2 Πρόγραμμα Προτεραιοτήτων 2009 – «ΤΑ ΔΙΚΑ ΤΟΥΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΗ ΣΟΥ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ» 47

5. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ 48

5.1 Ενημέρωση και Ευαισθητοποίηση του κοινού 48
5.1.1 Ιστοσελίδα 48
5.1.2 Εκδόσεις του Γραφείου της Επιτρόπου 50
5.1.3 Δημιουργία τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών σφηνών 51
5.1.4 Συνεργασία με ΜΜΕ 52
5.1.5 Παγκόσμια Ημέρα Παιδιού – 1η Ιουνίου 2009 52
5.1.5.1 Μήνυμα της Ημέρας 52
5.1.5.2 Φεστιβάλ Παιδιού ΕΠΕΠ Λευκωσίας - Κερύνειας και ΕΠΕΠ Λεμεσού 52
5.1.6 Συζήτηση την οποία οργάνωσε η Σχολή Πολιτικής Επιμόρφωσης του Δημοκρατικού Συναγερμού 54

5.1.7 Εκδήλωση της Λέσχης Lions Λάρνακας Αμμοχώστου Salina – Τελετή Βράβευσης της Επιτρόπου ως Γυναίκας της Χρονιάς 55
5.1.8 Δημοσιογραφική Διάσκεψη με την ευκαιρία της έναρξης του 6ου Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου 56
5.1.9 Εβδομάδα Παιδιού 2009 57
5.1.9.1 Δημοσιογραφική Διάσκεψη – 16 Νοεμβρίου 2009 57
5.1.9.2 Επίσκεψη Παιδιών στο Προεδρικό Μέγαρο 58
5.1.9.3 Παγκόσμια Ημέρα Δικαιωμάτων του Παιδιού (20 Νοεμβρίου) 58
5.1.9.3.1 Μήνυμα της Ημέρας 58
5.1.9.3.2 Πανηγυρική εκδήλωση 20ης Νοεμβρίου 2009 59

5.2 Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση Κρατικών Υπηρεσιών, Αρχών, Οργανισμών και ειδικότερων ομάδων του πληθυσμού 63
5.2.1 Συνέδρια, Σεμινάρια, Εκδηλώσεις
5.2.1.1 Ημερίδα του Συνδέσμου για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια 63
5.2.1.2 Συνέδριο στελεχών Προδημοτικής Εκπαίδευσης 65
5.2.1.3 Εκδήλωση Παγκύπριου Συνδέσμου για τη Δυσλεξία 66
5.2.1.4 Εκδήλωση Εταιρικών Σχολείων UNESCO 67
5.2.1.5 Εκδήλωση του Inner Wheel Λεμεσού 67
5.2.1.6 Παρέμβαση Επιτρόπου σε εκδήλωση κατά του καπνίσματος 69
5.2.1.7 Εκδήλωση του Ομίλου Φίλων Δημοτικής Βιβλιοθήκης Στροβόλου 69
5.2.1.8 Σεμινάριο της A.M. Human Action Ltd 71
5.2.1.9 Εκδήλωση για το Παιδικό Αναρρωτήριο Κυπριακού Ερυθρού Σταυρού 72

5.3 Ενημέρωση και Ευαισθητοποίηση μαθητών και εκπαιδευτικών 72
5.3.1 Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα για Εκπαιδευτικούς 73

6. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ 74

6.1 Δραστηριότητες για προβολή του δικαιώματος συμμετοχής 74

6.2 Επισκέψεις της Επιτρόπου στα Σχολεία 76
6.2.1 Πρόγραμμα Επισκέψεων «Δώσε φωνή στην άποψή σου» 76

6.3 Διάφορες άλλες δραστηριότητες 77
6.3.1 Εκδήλωση 20ης Νοεμβρίου 2009 77
6.3.2 Διεθνές Φεστιβάλ Παιδικού Κινηματογράφου Κύπρου 78
6.3.3 Σύνοδος της Κυπριακής Παιδοβουλής 79
6.3.4 14ο Παγκύπριο Συνέδριο της ΠΣΕΜ 80
6.3.5 Εκδήλωση Συμφωνικής Ορχήστρας Κύπρου 81

6.3.6 8ο Μαθητικό Συνέδριο Λυκείου Αποστόλου Βαρνάβα 81
6.3.7 Θεατρική Παράσταση του Λυκείου Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' Δασούπολης 82
6.3.8 Έκθεση Ζωγραφικής των Μαθητών του Grammar School 82
6.3.9 Διαγωνισμός Αφίσας για Νέους Γραφίστες 83
6.3.10 Παγκύπριος Διαγωνισμός Ποίησης σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης με θέμα «Τα Δικαιώματα των Παιδιών» 84
6.3.11 Παραγωγή από παιδιά ταινίας μικρού μήκους 86

6.4 Μηχανισμοί και διαδικασίες διαβούλευσης και ενθάρρυνσης συμμετοχής των παιδιών 87

7. ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ 88

7.1 Παράπονα – Παρεμβάσεις Επιτρόπου 88
7.1.1 Διαδικασία υποβολής και εξέτασης παραπόνων – Έλεγχος νομοθεσιών, διαδικασιών και πρακτικών 88
7.1.2 Παράπονα που υποβλήθηκαν το 2009 91
7.1.2.1 Εκπαίδευση 91
7.1.2.2 Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση 95
7.1.2.3 Μεταφορά Μαθητών με σχολικά λεωφορεία 97
7.1.2.4 Ιδιωτική Εκπαίδευση 98
7.1.2.5 Υγεία 99
7.1.2.6 Περιβάλλον 102
7.1.2.7 Μετανάστευση – Πολιτικοί Πρόσφυγες 102
7.1.2.8 Παράπονα αναφορικά με τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης 103
7.1.2.9 Στήριξη Οικογένειας 106
7.1.2.10 Παιδιά υπό τη Νομική Φροντίδα της Διευθύντριας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας 110
7.1.2.11 Άλλα Παράπονα 111
7.1.2.12 Αστυνομία 114
7.1.2.13 Παιδιά με ειδικές ανάγκες 116

7.2 Δημόσιες Παρεμβάσεις Επιτρόπου 116
7.2.1 Δημόσια παρέμβαση Επιτρόπου αναφορικά με τη μόλυνση έντεκα νεογνών από το βακτήριο της λεγεωνέλας 116
7.2.2 Δημόσια παρέμβαση Επιτρόπου αναφορικά με την εισαγωγή μαθητών στα δημόσια πανεπιστήμια της χώρας με βάση διεθνή προσόντα πρόσβασης 118
7.2.3 Δημόσια παρέμβαση της Επιτρόπου αναφορικά με την προβολή από τα ΜΜΕ περιστατικών κακοποίησης παιδιών 118
7.2.4 Δημόσια παρέμβαση Επιτρόπου για τη συμμετοχή παιδιού σε παράσταση του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου 120

8. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ 122

8.1 Συμμετοχή της Επιτρόπου σε Συνεδρίες Κοινοβουλευτικών Επιτροπών 122
8.1.1 Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας 123
8.1.1.1 Συνεδρία της 28ης Απριλίου 2009 123
8.1.1.2 Συνεδρία της 8ης Σεπτεμβρίου 2009 127
8.1.2 Κοινοβουλευτική Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα 129
8.1.2.1 Συνεδρία 10ης Φεβρουαρίου 2009 129
8.1.2.2 Συνεδρία της 24ης Φεβρουαρίου 2009 131
8.1.2.3 Συνεδρία της 12ης Μαΐου 2009 132
8.1.3 Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών 135
8.1.4 Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών 137
8.1.4.1 Συνεδρία 22ας Ιουνίου 2009 137
8.1.4.2 Συνεδρία 5ης Οκτωβρίου 2009 139
8.1.5 Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας 142

9. ΕΡΕΥΝΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ 144

9.1 Σκοπός των ερευνών 144
9.2 Έρευνα με θέμα: «Η διασφάλιση του δικαιώματος συμμετοχής των παιδιών που διαμένουν σε ιδρύματα παιδικής προστασίας» 144
9.3 Έρευνα για τα επίπεδα ενημερότητας και τις απόψεις της Κυπριακής κοινωνίας ως προς τα δικαιώματα των παιδιών 147
9.4 Συμμετοχή Επιτρόπου σε ερευνητικά προγράμματα 149
9.4.1 Children of Cyprus and Human Rights – Τα παιδιά της Κύπρου και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα 149
9.4.2 "An indirect harmful effect of violence: Victimising the child and Revictimising the woman – mother through her child's exposure to violence against herself". 149

10. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ 150

10.1 Ευρωπαϊκό Δίκτυο Επιτρόπων για Παιδιά (ENOC) 150
10.2 Συνεργασία με Ευρωπαίους Επιτρόπους 151
10.3 Συμμετοχή σε Διεθνή Συνέδρια 151
10.3.1 Πανηγυρική Σύνοδος με την ευκαιρία 20ης επετείου από την υιοθέτηση της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού 151
10.3.2 Εκδήλωση με θέμα «Προσβλέποντας στο Μέλλον» 152
10.3.3 13ο Ετήσιο Συνέδριο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Επιτρόπων για το Παιδί (ENOC) 153
10.3.4 Συνάντηση Ειδικής Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων του Συμβουλίου της Ευρώπης 154
10.3.5 1ο Διεθνές Συνέδριο Βρεφονηπιαγωγών 154

10.3.6 6ο Ετήσιο Συνέδριο του Eurochild 155
10.3.7 Άλλα Διεθνή Συνέδρια – Συμμετοχή Λειτουργών 156
10.3.8 Συνυπογραφή από την Επίτροπο του Αιτήματος 'World Appeal to a new mobilisation for childhood' 156
10.3.9 Προσχώρηση στη Διακήρυξη 'Protecting Children and Young People from Sexual Violence with a Focus on the New Media: Perspectives for Europe' 157
10.3.10 Δήλωση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Επιτρόπων για το Παιδί (ENOC) 158
10.3.11 Κοινή Δήλωση του Δικτύου Επιτρόπων του Παιδιού Νοτιοανατολικής Ευρώπης 158

11. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ 2010 160

12. Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ 162

12.1 Στελέχωση του Γραφείου της Επιτρόπου – Άρθρο 12 του Νόμου 74(Ι)/2007 162
12.2 Προϋπολογισμός του Γραφείου της Επιτρόπου 164

13. ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ – ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ 166

13.1 Ενημέρωση της κοινωνίας για τα δικαιώματα του παιδιού 166
13.2 Συμμετοχή παιδιών 168
13.3 Συνεργασία και συντονισμός εμπλεκομένων φορέων 169
13.4 Νομοθετικό πλαίσιο 170
13.5 Εκπαιδευτικό σύστημα 171
13.6 Υγεία 174
13.7 Παιδιά μετανάστες 175
13.8 Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης 175
13.9 Στήριξη Οικογένειας: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ) 176
13.10 Αστυνομία 177

14. ΕΠΙΛΟΓΟΣ 178

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού 184
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών 202
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3 Ο περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμος του 2007 212
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4 Οργανωτική Δομή Γραφείου Επιτρόπου 222
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5 Σχέδιο Δράσης 2009 223

Πρόλογος Επιτρόπου

Η δεύτερη θητεία μου, ως Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, συνέπεσε με την επέτειο για τα 20χρονα από την υιοθέτηση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Η Σύμβαση, το πλέον περιεκτικό και οικουμενικά αποδεκτό, σήμερα, δεσμευτικό κείμενο ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κατοχυρώνει το παιδί ως υποκείμενο δικαιωμάτων και καθιερώνει το ευρύτερο πλαίσιο των υποχρεώσεων των συμβαλλομένων κρατών για την ανάπτυξη και εφαρμογή εθνικών πολιτικών για το παιδί. Έτσι, η Σύμβαση, συνιστά το βασικό οδηγό σε κάθε προσπάθεια που γίνεται για την προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Η συμπλήρωση 20 χρόνων από την υιοθέτηση της Σύμβασης, αποτέλεσε για μένα και τους συνεργάτες μου επιπλέον κίνητρο για επαυξημένες προσπάθειες προς επίτευξη του στόχου. Με επίγνωση ότι, η ουσιαστική εμπέδωση των δικαιωμάτων του παιδιού, και γενικότερα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προϋποθέτει το πέρασμα από τα λόγια στα έργα, από την κύρωση διεθνών συμβάσεων και την αναπροσαρμογή των εθνικών νομοθεσιών στην έμπρακτη αναγνώριση και υλοποίηση τους με την εφαρμογή τους στις καθημερινές πρακτικές, παραμένω προσηλωμένη στο αρχικό μου όραμα για τη δημιουργία εκείνων των προϋποθέσεων που θα επιτρέπουν σε κάθε παιδί που ζει στην Κύπρο να απολαμβάνει το πλήρες εύρος των δικαιωμάτων του.

Η γενικότερη εντύπωση που μπορεί κάποιος να σχηματίσει για την κυπριακή κοινωνία είναι ότι αυτή έχει ένα χαρακτήρα που εύκολα θα μπορούσε να περιγραφεί ως παιδοκεντρικός. Το παιδί και τα θέματα που το αφορούν, φαίνεται να κατέχουν ξεχωριστή θέση, σε πολλές δε περιπτώσεις προσεγγίζονται με ιδιαίτερη ευαισθησία και απολαμβάνουν μιας μάλλον προνομιακής προβολής από τα ΜΜΕ. Την ίδια στιγμή, η καθημερινότητα της κυπριακής οικογένειας όπως και ο βραχυπρόθεσμος και μακροπρόθεσμος προγραμματισμός της, φαίνεται να οργανώνονται, κατά το μάλλον ή ήττον, με σημείο αναφοράς τα παιδιά της.

Η «Παγκύπρια Έρευνα σχετικά με τα Επίπεδα Ενημερότητας και απόψεις της Κυπριακής Κοινωνίας ως προς τα Δικαιώματα του Παιδιού», η οποία ανατέθηκε από το Γραφείο μου σε ερευνητικό φορέα και ολοκληρώθηκε το 2009, έμμεσα, επιβεβαιώνει την εκτίμηση αυτή για τον παιδοκεντρικό χαρακτήρα της

κυπριακής κοινωνίας. Όμως, η ίδια έρευνα, έφερε ταυτόχρονα στην επιφάνεια αντιστάσεις της κοινωνίας απέναντι σε συγκεκριμένες πτυχές των δικαιωμάτων του παιδιού. Σύμφωνα με την έρευνα, ενώ η κυπριακή κοινωνία, σχεδόν στο σύνολό της, είναι ιδιαίτερα δεκτική στη γενικότερη ιδέα ότι τα παιδιά έχουν δικαιώματα, τα οποία η Πολιτεία οφείλει να τους διασφαλίζει, την ίδια στιγμή αμφιταλαντεύεται ως προς την υιοθέτηση της θεώρησης του παιδιού ως διακριτής από τους γονείς του προσωπικότητας με αναπτυσσόμενη αυτονομία και δυνατότητες συμμετοχής στη διαμόρφωση αποφάσεων σχετικά με θέματα που το αφορούν.

Ουσιαστικά η έρευνα αποτυπώνει μια αμφιθυμία της κυπριακής κοινωνίας απέναντι στο παιδί ως υποκείμενο δικαιωμάτων, με την οποία πολλές φορές έχω βρεθεί αντιμέτωπη, στα δύο και πλέον χρόνια που βρίσκομαι στο αξίωμα της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, τόσο στα πλαίσια των διαβουλεύσεων μου με θεσμικούς φορείς σε σχέση με προτάσεις για νομοθετικές ρυθμίσεις, αποφάσεις πολιτικής και αλλαγές όσο και στα πλαίσια των σχεδόν καθημερινών μου επαφών με γονείς και επαγγελματίες που ασχολούνται με παιδιά. Ενώ, συναντώ μια διευρυμένη, αν όχι μονολιθική, κοινωνική και πολιτική συναίνεση ως προς την ανάγκη διαμόρφωσης ενός πλαισίου παροχών, υπηρεσιών και υποδομών, το οποίο να διασφαλίζει την προστασία και την υγιή ανάπτυξη του παιδιού, δεν ισχύει το ίδιο σε ότι αφορά στην προοπτική δημιουργίας εκείνων των συνθηκών και προϋποθέσεων που θα επιτρέψουν στα παιδιά να διαχειριστούν, σε συνάρτηση με την ηλικία και την ωριμότητά τους, θέματα που τα αφορούν ή έστω να έχουν ουσιαστική συμμετοχή στη διαμόρφωση των σχετικών με αυτά αποφάσεων.

Η υπέρβαση της αμφιθυμίας αυτής, όπου σήμερα, σε σημαντικό βαθμό, εντοπίζονται τα όρια του παιδοκεντρικού χαρακτήρα της κυπριακής κοινωνίας, αποτελεί τη μεγαλύτερη πρόκληση της θητείας μου ως Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Σε αυτή, ακριβώς, την κατεύθυνση έχω επικεντρώσει σημαντικό μέρος των δράσεών μου οι οποίες, σχηματικά, αναπτύσσονται σε τρία διαφορετικά επίπεδα: το επίπεδο των θεσμικών αλλαγών που περιλαμβάνουν το νομοθετικό πλαίσιο, τις πολιτικές, τις πρακτικές και τις διαδικασίες που ακολουθούνται, το επίπεδο των κοινωνικών αντιλήψεων και στάσεων και το επίπεδο ενδυνάμωσης των ίδιων των παιδιών.

Στη διάρκεια του 2009, έχουν γίνει σημαντικά βήματα και στα τρία αυτά επίπεδα. Σε ότι αφορά τις θεσμικές αλλαγές, χαρακτηριστικά σημειώνω η συμβολή μου στις προσπάθειες για τον εκσυγχρονισμό του περί Παίδων Νόμου και των περί Λειτουργίας των Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης Κανονισμών καθώς και τις παρεμβάσεις μου για αλλαγές σε ότι αφορά πολιτικές, πρακτικές και διαδικασίες που ακολουθούνται σε διάφορους τομείς, όπως της παιδείας της υγείας της κοινωνικής ευημερίας.

Με εκστρατείες ενημέρωσης, την παραγωγή και διάδοση ενημερωτικού υλικού, την προβολή τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών σφηνών, τη συνέχιση της λειτουργίας και το διαρκή εμπλουτισμό της ιστοσελίδας μου, τη συμμετοχή μου με ομιλίες, εισηγήσεις και χαιρετισμούς σε επαγγελματικά, επιμορφωτικά και εκπαιδευτικά συνέδρια, δημόσιες παρεμβάσεις και δεκάδες συνεντεύξεις σε έντυπα και ηλεκτρονικά ΜΜΕ,

επεδίωξα συστηματικά την προβολή του θεσμού και την ευρύτερη δυνατή διάδοση των αρχών και προνοιών της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού με στόχο τη σταδιακή αλλαγή των κοινωνικών αντιλήψεων και στάσεων έναντι στο παιδί και τα δικαιώματά του.

Τέλος, μέσα από τη συνεχή επαφή μου με παιδιά, είτε με οργανωμένα σύνολα ή ομάδες παιδιών είτε με μεμονωμένα άτομα, τις επισκέψεις μου σε σχολεία και άλλα πλαίσια όπου φιλοξενούνται παιδιά, την καθιέρωση τακτικών επαφών με την ΠΣΕΜ, την Παιδοβουλή και άλλους οργανωμένους φορείς παιδιών, την παραγωγή και διάδοση φιλικού προς τα παιδιά πληροφοριακού υλικού, τη διεξαγωγή εργαστηρίων για παιδιά, την προώθηση του εκπαιδευτικού στόχου για τα Δικαιώματα του Παιδιού, την προκήρυξη διαγωνισμών ποίησης και αφίσας, ανάμεσα σε τόσα άλλα, συνειδητά επεδίωξα την ενημέρωση όσο το δυνατόν περισσότερων παιδιών σχετικά με τα δικαιώματά τους και κατ' επέκταση την ενδυνάμωσή τους ώστε, τα ίδια να είναι σε θέση να διεκδικούν το σεβασμό των δικαιωμάτων τους.

Σημαντικό συμπαραστάτη στην προσπάθεια αυτή είχα τη συντεταγμένη Πολιτεία, πολλά οργανωμένα σύνολα από την ευρύτερη κοινωνία των πολιτών και, σε ένα μεγάλο βαθμό, τα ΜΜΕ.

Νιώθω και φέτος την ανάγκη να ευχαριστήσω τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας που επίσημα συνέχισε να στηρίζει το θεσμό επισημαίνοντας ότι οι παρεμβάσεις μου προς τους Υπουργούς πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη δεδομένου ότι τα παιδιά βρίσκονται στην πολιτική ατζέντα της Κυβέρνησής του.

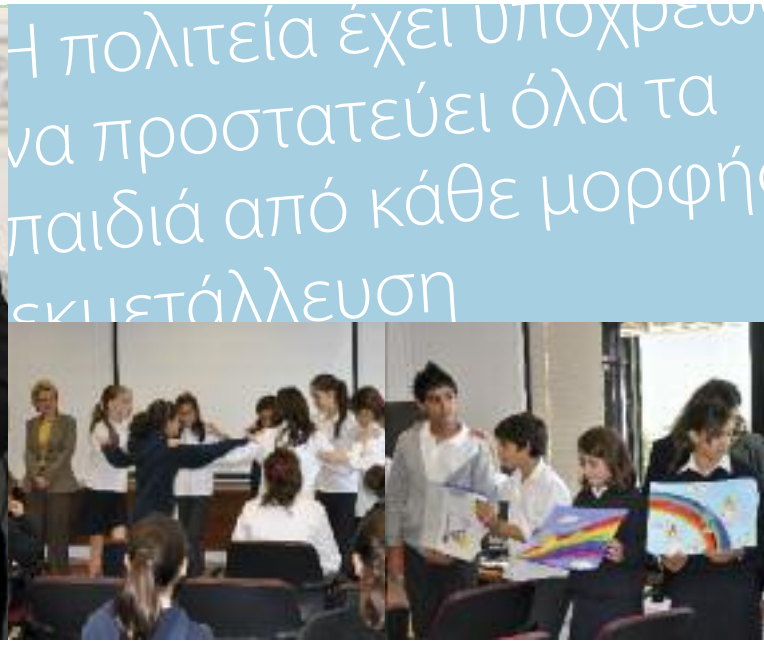

Ευχαριστώ και πάλι τους καθ' ύλην αρμόδιους Υπουργούς που εξακολούθησαν να δέχονται τον ελεγκτικό ρόλο του θεσμού ως επικουρικό στην επίτευξη του στόχου της διασφάλισης των δικαιωμάτων του παιδιού, τις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές και κάθε Βουλευτή ξεχωριστά που συνέβαλαν τα μέγιστα στην ανάπτυξη και εμπέδωση του θεσμού, καθώς και τις μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που ασχολούνται με θέματα παιδιού για τη δική τους ιδιαίτερα σημαντική συμβολή. Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλονται στα ΜΜΕ που συνέχισαν να επιδεικνύουν υψηλό επαγγελματικό επίπεδο και να στηρίζουν, να συμπαραστέκονται και να συνεργάζονται με το θεσμό. Τέλος, ευχαριστώ ιδιαίτερα τους συνεργάτες μου στο Γραφείου Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού για το ζήλο και την αφοσίωση που συνέχισαν να επιδεικνύουν για την επίτευξη των στόχων του θεσμού, τη διεύρυνση και εμβάθυνση αλλά και εμπέδωση των θεμάτων με τα οποία ασχολήθηκε ο θεσμός κατά το δεύτερο χρόνο της λειτουργίας του.

Διαβεβαιώ όλους ότι θα συνεχίσω τις προσπάθειές μου με γνώμονα πάντα τη διασφάλιση των καλώς νοούμενων συμφερόντων όλων των παιδιών που ζουν στην Κύπρο.

Λήδα Κουρσουμπά
Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να διατηρεί τη δική του γλώσσα, κουλτούρα, πολιτισμό, θρησκ και τα δικά του πιστεύω

1. Εισαγωγή

1.1 Η σημασία της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού

Η αδιάλειπτη και καθολική εφαρμογή και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι το προαπαιτούμενο για την πραγμάτωση των σκοπών του σύγχρονου κράτους δικαίου. Θεμέλιο του όλου οικοδομήματος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι οι αρχές της ισότητας και της μη διάκρισης.

Το γενικό θεσμικό και οργανωτικό πλαίσιο προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν επαρκεί και δεν είναι δυνατό να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στις ειδικές απαιτήσεις της προστασίας ενός σημαντικού τμήματος του πληθυσμού κάθε χώρας, αυτού των παιδιών. Και τούτο γιατί το παιδί δεν διαθέτει τις φυσικές και πνευματικές ικανότητες για να διεκδικεί και να προστατεύει τα δικαιώματά του, όπως ένα ενήλικο άτομο. Μέχρι να ωριμάσει και μπορέσει να πάρει τη θέση του ως ανεξάρτητο άτομο στο κοινωνικό σύνολο, εξαρτάται πρωτίστως από την ικανότητα και τη δυνατότητα της οικογένειάς του να του διασφαλίσει όλα όσα χρειάζεται για να αναπτυχθεί σωματικά και πνευματικά, με τη στήριξη και παρέμβαση της πολιτείας ως εχέγγυο για παροχή ίσων ευκαιριών ανάπτυξης της προσωπικότητάς του.

Χωρίς τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην παιδική ηλικία, το άτομο δεν μπορεί παρά να μειονεκτεί και ως ενήλικος πολίτης, να μην είναι σε θέση να απολαμβάνει τα δικαιώματα του και να αξιοποιεί τις ευκαιρίες ως ισότιμο μέλος της κοινωνίας. Τα ελλείμματα στην προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού έχουν ως επακόλουθο το παιδί να αναπαράγει ως γονέας καταστάσεις αρνητικές για τα δικαιώματα και την υγιή ανάπτυξη της προσωπικότητας των δικών του παιδιών, με αποτέλεσμα τη διαιώνιση του κοινωνικού αποκλεισμού και της περιθωριοποίησης.

Γι' αυτό και η διεθνής κοινωνία αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού και τα θεωρεί ως καταλυτικό παράγοντα στην προσπάθεια διασφάλισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γενικά.

1.2 Η παγκόσμια κατάσταση των δικαιωμάτων του παιδιού

Η 20η επέτειος της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού βρήκε την ανθρωπότητα αντιμέτωπη με το συνεχιζόμενο δράμα εκατομμυρίων παιδιών που στερούνται των στοιχειωδών αγαθών και υπηρεσιών, όχι μόνο για την ανάπτυξή τους και την προετοιμασία τους για την ενήλικη ζωή, αλλά και για τη φυσική τους επιβίωση.

Η παγκόσμια κοινωνία εξακολουθεί να είναι καθημερινά μάρτυρας των εικόνων εξαθλίωσης και εκμετάλλευσης παιδιών. Τα παιδιά είναι τα πρώτα θύματα πολέμων και εμφύλιων συρράξεων, πεθαίνουν από έλλειψη στοιχειώδους φροντίδας υγείας, στερούνται εκπαίδευσης, κακοποιούνται, γίνονται αντικείμενο εμπορίας και σεξουαλικής εκμετάλλευσης, αναγκάζονται να εργάζονται προτού μπουν στην εφηβεία κάτω από συνθήκες απαράδεκτες, όχι μόνο για παιδιά αλλά και για ενήλικες. Οι διακρίσεις λόγω φύλου, φυλής, εθνικότητας, αναπηρίας και άλλων καταστάσεων αποτελούν σύνηθες φαινόμενο. Η διεθνής κοινωνία, παρά τις προσπάθειές της, δεν μπόρεσε ακόμη να ανταποκριθεί δραστικά και αποτελεσματικά στη μεγάλη πρόκληση της διασφάλισης συνθηκών προστασίας του πιο ευάλωτου τμήματος του πληθυσμού της γης.

Το συμφέρον του παιδιού πρέπει να υπερισχύει σε όλες τις αποφάσεις που το αφορούν (Άρθρο 3)

1.3 Τα δικαιώματα του παιδιού στην Κύπρο

Η Κύπρος κατατάσσεται ανάμεσα στις χώρες όπου τα παιδιά απολαμβάνουν γενικά ένα ψηλό επίπεδο δικαιωμάτων, χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει ότι η κυπριακή κοινωνία δεν παρουσιάζει ελλείμματα και δεν αντιμετωπίζει προβλήματα στην διασφάλιση και προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών.
Το κράτος έχει επικυρώσει τη Σύμβαση των Η.Ε. για τα Δικαιώματα του Παιδιού έχοντας πετύχει ένα υψηλό βιοτικό επίπεδο ως αποτέλεσμα της ισόρροπης ανάπτυξης, προόδου και ευμάρειας και έχει λάβει μέτρα για τη διασφάλιση ουσιαστικών δικαιωμάτων όπως είναι η πρόσβαση στην εκπαίδευση, σε υπηρεσίες υγείας κ.λπ. Παράλληλα, η κυπριακή κοινωνία θεωρεί την ευημερία και ανάπτυξη των παιδιών ως την καταξίωση της οικογένειας, γεγονός που αναδεικνύεται μέσα από όλες τις εκφάνσεις της ανατροφής των παιδιών – τη φροντίδα, την υγεία, την παιδεία.

Ασφαλώς, η φύση, η έκταση και ένταση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η Κύπρος στον τομέα της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού, δεν συγκρίνονται με την τραγική κατάσταση που βιώνουν καθημερινά τα παιδιά στις φτωχές και αναπτυσσόμενες χώρες του πλανήτη. Εντούτοις, η δυσλειτουργία της οικογένειας με τα κρούσματα βίας και κακοποίησης, η εγκατάλειψη παιδιών, τα προβλήματα στην αντιμετώπιση παιδιών με ειδικές ανάγκες, η προκατάληψη και οι διακρίσεις σε βάρος αλλοδαπών παιδιών και παιδιών με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, καθώς και η εφαρμογή των δικαιωμάτων που συνιστούν βασικές καθοδηγητικές αρχές για την εφαρμογή όλων των δικαιωμάτων του παιδιού, όπως η Αρχή της Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού και η Αρχή της Συμμετοχής του Παιδιού, σε αποφάσεις που το αφορούν είναι μερικές από τις προκλήσεις που η Κύπρος καλείται και οφείλει να αντιμετωπίσει, προκειμένου να διασφαλίσει όλα τα δικαιώματα για όλα τα παιδιά .

Σημαντικό παράδειγμα καταπάτησης δικαιωμάτων, το οποίο περνά απαρατήρητο, αφορά το δικαίωμα του παιδιού να έχει άποψη, να την εκφράζει και να ακούεται τόσο μέσα στην οικογένεια όσο και στο σχολείο και την κοινωνία γενικά. Πρόκειται για ένα βασικό δικαίωμα που αποτελεί και μία από τις τέσσερις αρχές της Σύμβασης. Η κατανόηση, αποδοχή και, κατ'επέκταση, η εφαρμογή του δικαιώματος των παιδιών για ουσιαστική συμμετοχή, σε κάθε επίπεδο όπου λαμβάνονται αποφάσεις οι οποίες επηρεάζουν τη ζωή τους, παρουσιάζει σημαντική αντίσταση στα πλαίσια και της κυπριακής κοινωνίας. Αυτό αντανακλά την αδυναμία της να αναγνωρίσει τα παιδιά ως ενεργά της μέλη και τη δυνατότητά τους να συνεισφέρουν στη διαμόρφωση της κοινωνικής πραγματικότητας. Η θεώρηση των παιδιών ως ανώριμων ατόμων, τους στερεί το δικαίωμα της συμμετοχής. Τούτο αφορά τόσο την οικογένεια όσο και το σχολικό περιβάλλον, το οποίο

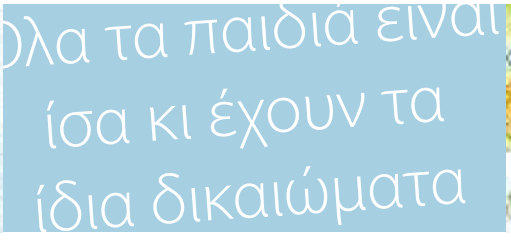

οφείλει να προάγει τη συμμετοχή των παιδιών στο περιεχόμενο και τη μεθοδολογία της διδασκαλίας, όπως και στη λειτουργία του σχολείου. Οι ίδιες αρχές πρέπει να εφαρμόζονται, τόσο μέσα στην οικογένεια όσο και την κοινωνία γενικότερα.

Σημαντικά ελλείμματα σε ό,τι αφορά τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών στην Κύπρο, εντοπίζονται σε σχέση με τα παιδιά με αναπηρίες, οποιασδήποτε μορφής. Παρά τις αναγνωρισμένες προσπάθειες που γίνονται για ένταξη αυτών των παιδιών στο κοινωνικό σύνολο, εντούτοις, δεν έχει διασφαλιστεί η πραγματική παροχή σε αυτά ίσων ευκαιριών στο σχολείο και στην κοινωνία με πλήρη σεβασμό των δικαιωμάτων τους, με πρώτιστο αυτό του σεβασμού της αξιοπρέπειάς τους.

Παραβίαση των δικαιωμάτων των παιδιών παρατηρείται και εντός της κυπριακής οικογένειας εκφραζόμενη μάλιστα, πολλές φορές, υπό τη μορφή, είτε άμεσης είτε έμμεσης βίας εναντίον τους. Δυστυχώς παιδιά στην Κύπρο είτε βιώνουν βία εντός της οικογένειας, τόσο σωματική όσο και ψυχολογική είτε είναι, πολλές φορές, μάρτυρες ενδοοικογενειακής βίας.

Αυτά είναι κάποια παραδείγματα που αφορούν μεγάλες ομάδες παιδιών. Υπάρχουν και πολλοί άλλοι τομείς παραβιάσεων δικαιωμάτων του παιδιού οι οποίοι θα παρατεθούν στη συνέχεια.

1.4 Κυβερνητική πολιτική

Η πολιτική όλων των Κυβερνήσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας διαχρονικά χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερη ευαισθησία για όλα τα ζητήματα που άπτονται της εφαρμογής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όχι μόνο γιατί η διασφάλιση και προστασία τους αποτελεί συνταγματική επιταγή, αλλά και γιατί ο Κυπριακός λαός έχει βιώσει και βιώνει την κατ' εξακολούθηση παραβίαση βασικών ανθρώπινων δικαιωμάτων του από την Τουρκία, με την εισβολή και κατοχή ενός τμήματος της Κυπριακής επικράτειας από τον Ιούλιο του 1974.

Η επικύρωση της Σύμβασης των Η.Ε. για τα Δικαιώματα του Παιδιού το 1991, η θεσμοθέτηση του Επιτρόπου Διοικήσεως (ombudsman) το 1991 και η ενδυνάμωσή του το 2000, η σύσταση και λειτουργία του Εθνικού Οργανισμού Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων από το 1998 και η θεσμοθέτηση με νομοθεσία και ο διορισμός του Επιτρόπου Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού το 2007 αποτελούν έμπρακτη έκφραση της δέσμευσης τόσο της εκτελεστικής, όσο και της νομοθετικής εξουσίας, για τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Κύπρο.

Ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, κ. Δημήτρης Χριστόφιας, σε ομιλία του στις 20 Νοεμβρίου 2009, κατά την Εκδήλωση του Γραφείου της Επιτρόπου με την ευκαιρία της 20ης επετείου της Παγκόσμιας Ημέρας Δικαιωμάτων του Παιδιού, διαβεβαίωσε ότι «τα παιδιά βρίσκονται στην πολιτική ατζέντα της κυβέρνησης» και ότι «η πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών αποτελεί μια από τις τρεις προτεραιότητες πολιτικής στην Εθνική μας Στρατηγική για την κοινωνική Ενσωμάτωση».

Η πολιτική αυτή επικεντρώνεται σε τρεις βασικούς θεματικούς άξονες:

- Τη στήριξη και ενδυνάμωση της οικογένειας και την προστασία του παιδιού,
- Την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος,
- Την επιδοματική πολιτική για τις οικογένειες με παιδιά.

Ανάμεσα στα προγράμματα για στήριξη της οικογένειας ως θεσμού πυρήνα προστασίας και διασφάλισης των δικαιωμάτων του παιδιού, περιλαμβάνονται η οικονομική στήριξη, η παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας για εναρμόνιση των επαγγελματικών και οικογενειακών υποχρεώσεων, και συμβουλευτικών υπηρεσιών, καθώς και άλλα προγράμματα για την επαρκή και αποτελεσματική φροντίδα και προστασία των παιδιών. Δίνεται επίσης ιδιαίτερη έμφαση στην ενθάρρυνση της δημιουργίας και στην ενδυνάμωση άλλων κοινωνικών θεσμών στην κοινότητα για παροχή υπηρεσιών συμπληρωματικών ή αναπληρωματικών αυτών που προσφέρει η οικογένεια, όταν η οικογένεια δεν είναι σε θέση να εκπληρώσει το ρόλο της. Ενδεικτικά αναφέρονται οι εξής δράσεις:

Η προώθηση της διασφάλισης του δικαιώματος για ένα υψηλό επίπεδο ασφάλειας και υγείας των παιδιών περιλαμβάνει δύο σημαντικά σχέδια δράσης: Το Σχέδιο Δράσης για την Πρόληψη των Παιδικών Ατυχημάτων 2006-2010, με στόχο τη σημαντική μείωση των θανάτων παιδιών από ατυχήματα και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης – Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού 2007-2010, που αποσκοπεί στην προστασία της ομαλής πνευματικής και ψυχικής ανάπτυξης των παιδιών, μέσω των προγραμμάτων που προσφέρουν προληπτική φροντίδα στη μητέρα και στο παιδί και γενικά σ' όλα τα μέλη της οικογένειας, καθώς και συμβουλευτικές υπηρεσίες στους μέλλοντες γονείς, στις εγκύους και στις νέες μητέρες.

Η εκπαίδευση είναι υποχρεωτική και παρέχεται δωρεάν από την ηλικία των τεσσάρων ετών και οκτώ μηνών μέχρι και το 15ο έτος. Παρέχεται, επίσης, δωρεάν μέχρι τη συμπλήρωση του λυκειακού κύκλου για όσα παιδιά συνεχίζουν την εκπαίδευσή τους μετά το 15ο έτος.

Οι στρατηγικές Κοινωνικής Προστασίας και Κοινωνικής Ενσωμάτωσης 2008 - 2010[1] περιλαμβάνουν μέτρα πρόληψης του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών που στοχεύουν στη μείωση των περιφερειακών εκπαιδευτικών ανισοτήτων, την καθιέρωση της ενισχυτικής διδασκαλίας, τη μαθησιακή στήριξη των παιδιών με ειδικές ανάγκες, την αναμόρφωση του εκπαιδευτικού συστήματος, την ενδυνάμωση του ανθρώπινου εκπαιδευτικού δυναμικού και την ενίσχυση της οικογένειας και του παιδιού με την παροχή συμβουλευτικών υποστηρικτικών υπηρεσιών. Τα μέτρα περιλαμβάνουν επίσης δράσεις για αντιμετώπιση ειδικών προβλημάτων, όπως είναι η πρόωρη αποχώρηση από το σχολείο, η ενσωμάτωση των αλλόγλωσσων παιδιών στο εκπαιδευτικό σύστημα και η κοινωνική ένταξη γενικότερα.

Με σκοπό την καταπολέμηση της μάστιγας των ναρκωτικών και της νεανικής παραβατικότητας η Κυβέρνηση προωθεί προγράμματα παρεμβατικής στήριξης παιδιών με ροπή προς τη νεανική παραβατικότητα, εκπονεί ολοκληρωμένα σχέδια οικονομικής, ψυχολογικής και κοινωνικής στήριξης των οικογενειών των ουσιοεξαρτημένων και λειτουργεί προγράμματα επανένταξης και βοήθειας πρώην χρηστών και των οικογενειών τους. Παρέχει ακόμα συμβουλευτική αγωγή σε γονείς μέσω της αξιοποίησης των Κέντρων Πληροφόρησης και των Κέντρων Πρωτογενούς Πρόληψης.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα
πρόσβασης σε κατάλληλες
πληροφορίες, σημαντικές για τ
ολόπλευρη υγιή ανάπτυξη του

1. Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, Έκθεση για τις Στρατηγικές Κοινωνικής Προστασίας και Κοινωνικής Ενσωμάτωσης 2006-2008 & Εθνική Έκθεση για τις Στρατηγικές Κοινωνικής Προστασίας και Κοινωνικής Ενσωμάτωσης 2008-2010.

2. Το θεσμικό πλαίσιο προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού

2.1 Το Διεθνές Θεσμικό Πλαίσιο

2.1.1 Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

Οι αρχές του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών εδράζονται στην αναγνώριση από όλους τους λαούς, ότι η διασφάλιση της αξιοπρέπειας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κάθε ανθρώπου, χωρίς καμιά διάκριση, αποτελεί το θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της παγκόσμιας ειρήνης. Αυτή η αναγνώριση μετουσιώθηκε σε δέσμευση για όλα τα κράτη μέλη των Ηνωμένων Εθνών, με την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στις 10 Δεκεμβρίου 1948.

Το άρθρο 1 της Διακήρυξης διατρανώνει την πίστη στην ελευθερία και την ισότητα, ορίζοντας ότι «Όλα τα ανθρώπινα όντα γεννώνται ελεύθερα και ίσα σε αξιοπρέπεια και δικαιώματα».

Η ανάγκη για ειδική προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών αναγνωρίστηκε από τη διεθνή κοινότητα ήδη από τη δεκαετία του 1920, με τη Διακήρυξη της Γενεύης για τα Δικαιώματα του Παιδιού[2], (γνωστή ως «Διακήρυξη της Γενεύης»), η οποία υιοθετήθηκε από την Κοινωνία των Εθνών στις 26 Σεπτεμβρίου 1924. Η διακήρυξη αναφέρει, μεταξύ άλλων, - «Το πεινασμένο παιδί πρέπει να τρέφεται, το παιδί που ασθενεί πρέπει να περιθάλπεται, το παιδί που υστερεί πρέπει να βοηθείται, το παιδί παραβάτης πρέπει να αναμορφώνεται, το ορφανό και άστεγο παιδί πρέπει να τυγχάνει προστασίας και αρωγής». Η Διακήρυξη της Γενεύης προσδιόρισε το περιεχόμενο των δικαιωμάτων του παιδιού και την υποχρέωση της ανθρωπότητας να προσφέρει στα παιδιά ό,τι καλύτερο έχει να δώσει.

2. Geneva Declaration of the Rights of the Child of 1924, 26 September 1924, League of Nations
3. Declaration of the Rights of the Child, New York 20 November 1959, General Assembly resolution 1386(XIV) Convention on the Rights of the Child, New York, 20 November 1989
4. Convention on the Rights of the Child, New York 20 November 1989. Amendments to Article 43(2) of the Convention, New York 12 December 1985.

Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, στις 20 Νοεμβρίου 1959, υιοθέτησε τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού[3] καλώντας «τους γονείς, τους άνδρες και τις γυναίκες ατομικά, τις εθελοντικές οργανώσεις, τις τοπικές αρχές και τις εθνικές κυβερνήσεις» να αναγνωρίσουν τα δικαιώματα του παιδιού «και να αγωνιστούν για την εφαρμογή τους με νομοθετικά και άλλα μέτρα...», σύμφωνα με 10 βασικές αρχές, οι οποίες αντανακλούν τη σφαιρική αντίληψη της σύγχρονης ανθρωπότητας για τα δικαιώματα του παιδιού και για την προστασία που αυτό πρέπει να απολαύει. Υπερκείμενη όλων των αρχών είναι η Αρχή της Μη Διάκρισης, με βάση την οποία όλα τα δικαιώματα θα πρέπει να διασφαλίζονται για κάθε παιδί, ανεξάρτητα από «φυλή, χρώμα, φύλο, γλώσσα, θρησκεία, πολιτική ή άλλη γνώμη, κοινωνική ή εθνική προέλευση, περιουσία, καθεστώς γέννησης ή άλλο καθεστώς, είτε του ίδιου του παιδιού είτε της οικογένειάς του».

2.1.1.1 Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Τριάντα χρόνια μετά τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών υιοθέτησε (στις 20 Νοεμβρίου 1989) τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού[4] **(Παράρτημα 1).** Η Σύμβαση τέθηκε σε γενική ισχύ στις 2 Σεπτεμβρίου 1990. Η Κυπριακή Δημοκρατία επικύρωσε τη Σύμβαση στις 7 Φεβρουαρίου 1991 (εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 243/1990). Η Σύμβαση αυτή υιοθετεί μια νέα αντίληψη, θεωρώντας το παιδί ως ανθρώπινη ύπαρξη με αισθήματα, απόψεις, εμπειρίες, ανάγκες και δικαιώματα. Τα δικαιώματα του παιδιού δεν προσεγγίζονται με την παραδοσιακή αντίληψη, η οποία θεωρούσε το παιδί ως περιουσία των γονιών του ή αποκλειστικά ως αντικείμενο υπό την προστασία τους.

Η ειδοποιός διαφορά έγκειται στο γεγονός ότι η Σύμβαση δεν προσδιορίζει το περιεχόμενο των δικαιωμάτων των παιδιών μόνο με τη θεώρησή τους ως εν δυνάμει ενηλίκων. Εισάγει μια νέα αντίληψη για την παιδική ηλικία, αναγνωρίζοντας τα παιδιά ως ολοκληρωμένες ανθρώπινες υπάρξεις που ενθαρρύνονται να συμμετέχουν, στο βαθμό που μπορούν, στην κοινωνική ζωή των ομάδων στις οποίες είναι ενταγμένα, με τρόπο ενεργητικό, αναλαμβάνοντας ευθύνες και συμμετέχοντας στη λήψη αποφάσεων.

Κάθε παιδί δικαιούται, μετά τη γέννησή του, να εγγράφεται, να έχει ένα όνομα και μια πατρίδα και να διατηρεί την ταυτότητά του. (Άρθρα 7, 8)

Με κεντρικό άξονα την προστασία της αξιοπρέπειας κάθε παιδιού ως διακριτής προσωπικότητας, τα 54 άρθρα της Σύμβασης παρουσιάζουν μεγάλη αλληλεξάρτηση και σημαντική λειτουργική συνοχή, με έναν ισορροπημένο συνδυασμό της αναγνώρισης της αυτονομίας και αυτοτέλειας του παιδιού και της ανάγκης για την προστασία και τη φροντίδα του. Γι' αυτό επιβάλλεται όπως η Σύμβαση προσεγγίζεται ως ενιαίο κείμενο και η διερεύνηση του κατά πόσο συγκεκριμένες πολιτικές προτάσεις ή πρακτικές στο εθνικό επίπεδο είναι σχεδιασμένες ώστε να σέβονται και να προστατεύουν συγκεκριμένα δικαιώματα του παιδιού, θα πρέπει να γίνεται, όχι με αναφορά μόνο στο περιεχόμενο συγκεκριμένων άρθρων, αλλά μέσα από μια πιο σφαιρική ανάλυση του κατά πόσο εξυπηρετούν την ανάπτυξη του παιδιού, παρέχουν τη δυνατότητα έκφρασης της ατομικότητάς του και, κατ' επέκταση, συμβάλλουν ώστε τα παιδιά να προετοιμαστούν πλήρως για να έχουν μια ατομική ζωή (ΣΔΠ, 1989, Προοίμιο).

Σύμφωνα με την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η Σύμβαση διέπεται από τέσσερις βασικές αρχές, οι οποίες αντλούνται από τις διατάξεις των άρθρων 2, 3, 6 και 12 και πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη ως καθοδηγητικές για την εφαρμογή όλων των υπολοίπων άρθρων της Σύμβασης . Οι αρχές αυτές είναι οι εξής:

- **Η Αρχή της Μη Διάκρισης**
  Σύμφωνα με την αρχή αυτή όλα τα παιδιά «μετρούν το ίδιο». Για τούτο τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν την υποχρέωσή τους να εξασφαλίζουν ότι κάθε παιδί που βρίσκεται στην επικράτειά τους, ανεξάρτητα από το φύλο και τη φυλή του, αλλά και από την εθνική, θρησκευτική, πολιτιστική ή άλλη καταβολή, τόσο του ιδίου όσο και των γονιών του και ανεξάρτητα από την εξωτερική του εμφάνιση, το βιοτικό του επίπεδο ή από την όποια αναπηρία ενδεχομένως να αντιμετωπίζει, έχει τα ίδια δικαιώματα με όλα τα άλλα παιδιά.

- **Η Αρχή της Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού**
  Σύμφωνα με την αρχή αυτή, κάθε ενέργεια που λαμβάνεται με σημείο αναφοράς το παιδί (ή κάποια ομάδα παιδιών), θα πρέπει να λαμβάνει πρώτα και πάνω από όλα υπόψη το συμφέρον του ίδιου του παιδιού (ή της ομάδας των παιδιών).

- **Η Αρχή του Δικαιώματος στη Ζωή, στην Επιβίωση και στην Ανάπτυξη**
  Το δικαίωμα στη ζωή και την ανάπτυξη είναι ένα από τα θεμελιώδη δικαιώματα του παιδιού. Τα Συμβαλλόμενα κράτη έχουν την υποχρέωση να λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να διασφαλίζουν το εγγενές δικαίωμα του παιδιού στη ζωή.

- **Η Αρχή της Διασφάλισης του Δικαιώματος Συμμετοχής**
  Κάθε παιδί, που είναι σε θέση να διαμορφώνει τις δικές του απόψεις, έχει το δικαίωμα να διατυπώνει ελεύθερα τη γνώμη του σε όλα τα θέματα που το αφορούν, η άποψή του πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του και τα Συμβαλλόμενα Κράτη θα πρέπει να λαμβάνουν όλα τα μέτρα, που είναι απαραίτητα, για να έχει το παιδί τη δυνατότητα να ακούεται από οποιαδήποτε διοικητική ή δικαστική αρχή.

Η Σύμβαση καλύπτει όλο το φάσμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του παιδιού και περιλαμβάνει αστικά, πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα. Εκτός από τις πιο πάνω τέσσερις βασικές αρχές/δικαιώματα διασφαλίζει, μεταξύ άλλων:

- **Το δικαίωμα στην υγεία και τις ιατρικές υπηρεσίες**

  Το δικαίωμα στην υγεία συνδέεται άμεσα με την Αρχή του Δικαιώματος στη Ζωή, στην Επιβίωση και στην Ανάπτυξη. Παράλληλα, στη βάση της Αρχής της Μη Διάκρισης, η Σύμβαση αναγνωρίζει σε όλα τα παιδιά το δικαίωμα να απολαμβάνουν το υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας και να τυγχάνουν των διευκολύνσεων ιατρικής περίθαλψης και αποκατάστασης της υγείας τους.

  Η Σύμβαση, ακολουθώντας τον ορισμό της υγείας από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας ως ψυχοσωματική και κοινωνική ευεξία, παρά ως έλλειψη ασθένειας, δίνει έμφαση στην προαγωγή της υγείας με στόχο την πρόληψη. Παράλληλα, αναγνωρίζοντας την ιδιαίτερη συμβολή της οικογένειας στην προαγωγή της υγείας των παιδιών, δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην εξασφάλιση από το κράτος ότι όλες οι ομάδες της κοινωνίας, ιδιαίτερα οι γονείς και τα παιδιά, ενημερώνονται, έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση και υποστηρίζονται στη χρήση βασικών γνώσεων σε θέματα υγείας.

- **Το δικαίωμα στην εκπαίδευση**

  Η Σύμβαση αναγνωρίζει σε όλα τα παιδιά το δικαίωμα στην εκπαίδευση, στη βάση των ίσων ευκαιριών. Ως ελάχιστη υποχρέωση του κράτους, η Σύμβαση, δεσμεύει τα Συμβαλλόμενα Κράτη για την παροχή υποχρεωτικής και δωρεάν στοιχειώδους εκπαίδευσης και τα ενθαρρύνει να αναπτύξουν διάφορες μορφές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και επαγγελματικού προσανατολισμού, οι οποίες να είναι προσβάσιμες σε κάθε παιδί. Η πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση θα πρέπει να επιτυγχάνεται στη βάση των ικανοτήτων του κάθε παιδιού. Παράλληλα, υποχρέωση της κάθε χώρας θεωρείται η λήψη μέτρων για τη μείωση της σχολικής διαρροής. Το δικαίωμα στην εκπαίδευση αναφέρεται και στην εφαρμογή της σχολικής πειθαρχίας στο σχολικό χώρο, η οποία θα πρέπει να συνάδει με την αξιοπρέπεια του παιδιού.

  Με βάση τη Σύμβαση, το δικαίωμα του παιδιού στην εκπαίδευση δεν συνίσταται απλά από την πρόσβαση (άρθρο 28) αλλά και από το περιεχόμενο της εκπαίδευσης (άρθρο 29). Η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, υποδεικνύει ότι η εκπαίδευση, της οποίας το περιεχόμενο θεμελιώνεται στις αξίες του άρθρου 29 (1) της Σύμβασης, πρόκειται για μια παιδοκεντρική εκπαίδευση που στόχο έχει «την ανάπτυξη της προσωπικότητας του κάθε παιδιού ξεχωριστά, των ταλέντων και των ικανοτήτων του, αναγνωρίζοντας ότι κάθε παιδί έχει μοναδικά χαρακτηριστικά, ενδιαφέροντα, ικανότητες και μαθησιακές ανάγκες»[5]. Η Σύμβαση περιλαμβάνει στην έννοια της εκπαίδευσης τη γενικότερη καλλιέργεια και την καλύτερη δυνατή ανάπτυξη των χαρισμάτων και των σωματικών και πνευματικών ικανοτήτων του παιδιού. Στο πλαίσιο αυτό, η εκπαίδευση οφείλει να προωθεί την ανάπτυξη του σεβασμού για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις ανθρώπινες αξίες για την οικογένεια, την εθνική και γλωσσική ταυτότητα και τον πολιτισμό, καθώς και το φυσικό περιβάλλον, με στόχο την προετοιμασία του παιδιού για μία ζωή με άξονα τις αρχές της δημοκρατίας.

5. General Comment No.1 (2001) The aims of education CRC/GC/2001/1 (2001),17 April 2001.

- **Το δικαίωμα προστασίας από την κακοποίηση και την παραμέληση**

  Η Σύμβαση αναγνωρίζει στα παιδιά το ανθρώπινο δικαίωμα για σεβασμό στην αξιοπρέπεια και τη φυσική ακεραιότητά τους, δικαίωμα που συνδέεται άμεσα με την Αρχή του Δικαιώματος στη Ζωή, στην Επιβίωση και στην Ανάπτυξη. Σύμφωνα με το περιεχόμενο του άρθρου 19, τα κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα και να υλοποιούν κοινωνικά προγράμματα, προκειμένου να προστατεύσουν το παιδί από όλες τις μορφές κακομεταχείρισης. Περιλαμβάνονται η σωματική κακοποίηση, η σωματική παραμέληση, η ψυχολογική βία, η συναισθηματική παραμέληση και η σεξουαλική κακομεταχείριση, μέσα στην οικογένεια ή τα υποκατάστατά της.

  Τα προστατευτικά μέτρα, στα οποία γίνεται αναφορά, περιλαμβάνουν εκπόνηση κοινωνικών προγραμμάτων και μέτρων για υποστήριξη του παιδιού και αυτών που έχουν τη φύλαξή του. Συμπεριλαμβάνονται επίσης προληπτικά μέτρα, καθώς και διαδικασίες για εντοπισμό και αναφορά στην αρμόδια υπηρεσία, διερεύνηση περιστατικών και περίθαλψη του παιδιού και της οικογένειάς του. Τέλος, γίνεται πρόνοια για διαδικασίες δικαστικής παρέμβασης «όπου χρειάζεται», αποδίδοντας βαρύνουσα και πρωταρχική σημασία στο κοινωνικό σκέλος της παρέμβασης στην οικογένεια.

- **Το δικαίωμα των παιδιών με ειδικές ανάγκες για ισότητα ευκαιριών**

  Το δικαίωμα αυτό συνδέεται άμεσα με την Αρχή της Μη Διάκρισης απαγορεύοντας ρητά κάθε είδους διάκριση στην απόλαυση των δικαιωμάτων των παιδιών στη βάση οποιουδήποτε είδους αναπηρίας. Παράλληλα, αναγνωρίζει το δικαίωμα των παιδιών με ειδικές ανάγκες να διάγουν πλήρη και αξιοπρεπή ζωή, σε συνθήκες οι οποίες εγγυώνται την αξιοπρέπειά τους, ευνοούν την αυτονομία τους και διευκολύνουν την ενεργό συμμετοχή τους στη ζωή του συνόλου.

  Το δικαίωμα αφορά στην ειδική φροντίδα και την ισότητα ευκαιριών για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες και αναφέρεται σε κάθε άξονα της ζωής των παιδιών: εκπαίδευση, επιμόρφωση, ιατρική περίθαλψη, υπηρεσίες αποκατάστασης, επαγγελματική εκπαίδευση και ευκαιρίες ψυχαγωγίας κατά τρόπο που να εξασφαλίζει την όσο το δυνατόν πληρέστερη κοινωνική ένταξη και προσωπική ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής και πνευματικής τους ανάπτυξης. Το δικαίωμα για ίσες ευκαιρίες και περίθαλψη αφορά, όχι μόνο τα παιδιά με ειδικές ανάγκες, σε σύγκριση με εκείνα χωρίς τέτοιες ανάγκες, αλλά και τα ίδια τα παιδιά με ειδικές ανάγκες μεταξύ τους, ανάλογα με την ιδιαιτερότητα του προβλήματός τους .

- **Το δικαίωμα στην ανάπαυση και την ψυχαγωγία**

  Κάθε παιδί έχει δικαίωμα στην ανάπαυση και στις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου, στην ενασχόληση με ψυχαγωγικά παιχνίδια και δραστηριότητες που είναι κατάλληλα για την ηλικία του και στην ελεύθερη συμμετοχή στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή. Τα κράτη έχουν υποχρέωση να προάγουν το δικαίωμα του παιδιού να συμμετέχει πλήρως στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή στη βάση της αρχής των ίσων ευκαιριών, έτσι ώστε όλα τα παιδιά να έχουν πρόσβαση σε αυτήν, ανάλογα με την ηλικία, την ωριμότητα και τις ικανότητές τους.

- **Το δικαίωμα της προστασίας των παιδιών από τη σεξουαλική και άλλων μορφών εκμετάλλευση**

  Το δικαίωμα των παιδιών στην προστασία από τη σεξουαλική και άλλων μορφών εκμετάλλευσης καλύπτεται από αριθμό άρθρων της Σύμβασης και αναφέρεται σε βία ενάντια στα παιδιά και εκμετάλλευσή τους από τρίτους, αν και η οικογένεια εμπλέκεται επίσης συχνά με παραλείψεις ή ενέργειές της που θυματοποιούν το παιδί, με σκοπό το οικονομικό όφελος. Οι μορφές εκμετάλλευσης, στις οποίες γίνεται αναφορά στα συγκεκριμένα άρθρα, αφορούν τον εξαναγκασμό των παιδιών στην πορνεία, την εκμετάλλευση τους από τη βιομηχανία της πορνογραφίας, την απαγωγή, την πώληση και το δουλεμπόριο. Λόγω του ότι σε αυτές τις μορφές εκμετάλλευσης εμπλέκονται συνήθως τρίτα κράτη, η Σύμβαση υποχρεώνει τα συμβαλλόμενα κράτη να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα πέραν του εθνικού επιπέδου, σε διμερές και πολυμερές επίπεδο.

- **Το δικαίωμα της προστασίας από την εκμετάλλευση στην εργασία**

  Σύμφωνα με τη Σύμβαση, κάθε Κράτος υποχρεούται να θεσπίζει νομοθετικά και άλλα μέτρα, ώστε η εργασία των παιδιών να μην παραβιάζει τα υπόλοιπα δικαιώματά τους. Ως εκ τούτου, η εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας που ενέχει κινδύνους ή που μπορεί να παρακωλύσει την εκπαίδευση του παιδιού ή να βλάψει την υγεία του ή τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική ή κοινωνική ανάπτυξή του, δεν συνάδει με τις διατάξεις της Σύμβασης. Τα κράτη υποχρεούνται να θεσπίσουν κατώτατο όριο ηλικίας για είσοδο στην εργασία, να καθορίσουν τα ωράρια και τις συνθήκες εργασίας για την εργασία παιδιών και να θεσπίσουν νομοθετικά μέτρα, κατάλληλες ποινές και άλλες κυρώσεις, για διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής του δικαιώματος αυτού.

- **Το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή**

  Η παρέμβαση στην προσωπική αλληλογραφία, το ατομικό ημερολόγιο και τις τηλεφωνικές συνδιαλέξεις των παιδιών αποτελούν αυθαίρετες παρεμβάσεις στην ιδιωτική ζωή του παιδιού και παραβιάζουν το δικαίωμά του στην ιδιωτική ζωή. Παραβίαση της ιδιωτικής ζωής του παιδιού θεωρείται επίσης η ψυχολογική κακομεταχείριση, όπως οι προσβολές του χαρακτήρα, της προσωπικότητας και της τιμής και υπόληψης του παιδιού. Το δικαίωμα αυτό ισχύει για όλα τα παιδιά χωρίς καμία διάκριση και σε όλα τα πλαίσια: την οικογένεια, τις εναλλακτικές μορφές φροντίδας του παιδιού, τις υπηρεσίες και τους θεσμούς. Το δικαίωμα αφορά τα προσωπικά δεδομένα του παιδιού, τις σχέσεις του και την επικοινωνία του με άλλα άτομα, το δικαίωμά του σε εμπιστευτικές συμβουλευτικές υπηρεσίες, καθώς και την προστασία της ιδιωτικής του ζωής σε όλα τα στάδια εξέτασης υπόθεσης για διάπραξη ποινικού αδικήματος.

- **Το δικαίωμα συμβίωσης με τους γονείς**

  Το παιδί έχει το δικαίωμα να ζει με τους γονείς του, εκτός αν η συμβίωση είναι ασυμβίβαστη με την Αρχή Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού. Το παιδί έχει επίσης δικαίωμα να διατηρεί επαφή και με τους δύο γονείς του, όταν ζει χωριστά από τον έναν ή και τους δύο γονείς του. Τα παιδιά και οι γονείς τους έχουν το δικαίωμα να εγκαταλείπουν οποιαδήποτε χώρα και να εισέρχονται στη χώρα τους με σκοπό την επανένωση ή τη διατήρηση της σχέσης παιδιού – γονέα. Τα συμβαλλόμενα κράτη υποχρεούνται να παίρνουν μέτρα για παρεμπόδιση της αθέμιτης μεταφοράς και κράτησης των παιδιών στο εξωτερικό και για τη λήψη επανορθωτικών μέτρων σε τέτοιες περιπτώσεις.

- **Το δικαίωμα της προστασίας έναντι των βασανιστηρίων και της στέρησης της ελευθερίας**
  Απαγορεύεται η υποβολή παιδιού σε βασανιστήρια, απάνθρωπη μεταχείριση ή τιμωρία, παράνομη σύλληψη ή στέρηση της ελευθερίας του. Η θανατική ποινή και η δια βίου φυλάκιση χωρίς τη δυνατότητα αποφυλάκισης απαγορεύονται για εγκλήματα που διαπράττονται από πρόσωπα κάτω των 18 ετών. Η σύλληψη, κράτηση ή φυλάκιση παιδιού πρέπει να είναι σύμφωνη με το Νόμο, να χρησιμοποιείται μόνο ως μέτρο έσχατης ανάγκης και να είναι όσο το δυνατό μικρότερης χρονικής διάρκειας. Κάθε παιδί που στερείται της ελευθερίας του θα πρέπει να κρατείται χωριστά από τους ενηλίκους, εκτός αν η εξυπηρέτηση της Αρχής Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού δικαιολογεί το αντίθετο. Κάθε κρατούμενο παιδί πρέπει να τυγχάνει νομικής και άλλης αρωγής και να έχει επαφή με την οικογένειά του.

2.1.1.2 Τα Προαιρετικά Πρωτόκολλα της Σύμβασης

Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών προχώρησε στην υιοθέτηση δύο Προαιρετικών Πρωτοκόλλων στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, τα οποία σκοπό έχουν να ενισχύσουν και να συμπληρώσουν την εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης που αφορούν στην προστασία των παιδιών έναντι των κινδύνων των ένοπλων συρράξεων και της εμπορίας και σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών.

2.1.1.2.1 Προαιρετικό Πρωτόκολλο για την Εμπορία και Σεξουαλική Εκμετάλλευση Παιδιών

Η μεγάλη ανησυχία της διεθνούς κοινότητας για τις διαστάσεις που έχει λάβει η εμπορία και σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών σ' όλο τον κόσμο, αντανακλάται στην υιοθέτηση από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου για την Πώληση Παιδιών, στις 25 Μαΐου 2000. Το Πρωτόκολλο τέθηκε σε γενική ισχύ στις 18 Ιανουαρίου 2002[6]. Η Κύπρος επικύρωσε το Πρωτόκολλο στις 6 Απριλίου 2006 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 6(III)2006].

Το Πρωτόκολλο αυτό συμπληρώνει τις διατάξεις των άρθρων 34 και 35 της Σύμβασης, τα οποία επιβάλλουν στα κράτη τη λήψη μέτρων για προστασία των παιδιών από κάθε μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης. Το Πρωτόκολλο προσδιορίζει τις έννοιες «πώληση παιδιών», «παιδική πορνεία», «παιδική πορνογραφία» και υποχρεώνει τις Κυβερνήσεις να ποινικοποιήσουν και να τιμωρούν αυτού του είδους τις δραστηριότητες. Τα σχετικά αδικήματα χαρακτηρίζονται ως εκδόσιμα και θα πρέπει να περιλαμβάνονται σ' οποιαδήποτε διακρατική συμφωνία για έκδοση των παραβατών.

Τα κράτη υποχρεούνται να υιοθετήσουν κατάλληλα μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων και συμφερόντων παιδιών που είναι θύματα των εν λόγω δραστηριοτήτων, σ' όλα τα στάδια της διαδικασίας της ποινικής δικαιοσύνης. Υποχρεώνονται επίσης να παρέχουν την κατάλληλη βοήθεια και στήριξη για την πλήρη επανένταξη των θυμάτων στην κοινωνία και την αποκατάσταση της σωματικής και ψυχικής τους υγείας, και να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για διευκόλυνση της διεκδίκησης αποζημιώσεων.

2.1.1.2.2 Προαιρετικό Πρωτόκολλο για την Εμπλοκή των Παιδιών σε Ένοπλες Συγκρούσεις

Οι τραγικές συνέπειες για τη ζωή και τη σωματική ακεραιότητα των παιδιών από την εμπλοκή τους σε ένοπλες συρράξεις, οδήγησαν τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών να υιοθετήσει, στις 25 Μαΐου

6. Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the sale of Children, Child Prostitution and Child Pornography, New York, 25 May 2000.

2000, ειδικό Πρωτόκολλο με τον τίτλο «Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, σχετικά με την εμπλοκή των παιδιών σε ένοπλες συγκρούσεις»[7], που τέθηκε σε γενική ισχύ στις 12 Δεκεμβρίου 2002. Η Κύπρος υπέγραψε το Πρωτόκολλο την 1η Ιουλίου 2008 αλλά για διάφορους λόγους καθυστερούσε η επικύρωσή του. Οι συνεχείς πιέσεις της Επιτρόπου καρποφόρησαν πρόσφατα και τούτο επικυρώθηκε στις 2 Ιουλίου 2010 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με τον Νόμο 9(III)/2010].

Το Πρωτόκολλο αυτό συμπληρώνει το άρθρο 38 της Σύμβασης, το οποίο απαγορεύει την άμεση συμμετοχή παιδιών κάτω των 15 ετών σε εχθροπραξίες και καθορίζει ως κατώτατη ηλικία για εθελοντική κατάταξη στις ένοπλες δυνάμεις το 15ο έτος. Το Πρωτόκολλο δεσμεύει τις χώρες που το επικυρώνουν να πάρουν μέτρα για αύξηση της ηλικίας εθελοντικής κατάταξης. Απαγορεύεται επίσης η υποχρεωτική κατάταξη στις ένοπλες δυνάμεις πριν τη συμπλήρωση της ηλικίας των 18 ετών και η άμεση εμπλοκή παιδιών κάτω των 18 ετών σε ένοπλες συγκρούσεις.

2.1.1.3 Η Σύμβαση με αρ. 182 για την Απαγόρευση των Χειρότερων Μορφών Εργασίας των Παιδιών και την Άμεση Δράση με Σκοπό την Εξάλειψή τους

Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, ως ο εξειδικευμένος Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών στον τομέα της εργασίας, πέρα από τις διάφορες Συμβάσεις και Συστάσεις για τους όρους και τις συνθήκες εργασίας γενικά, υιοθέτησε το 1999, τη Σύμβαση με αρ. 182, για την Απαγόρευση των Χειρότερων Μορφών Εργασίας των Παιδιών και την Άμεση Δράση με Σκοπό την Εξάλειψή τους. [8] Η Σύμβαση τέθηκε σε γενική ισχύ στις 19 Νοεμβρίου 2000. Η Κύπρος επικύρωσε τη Σύμβαση στις 27 Νοεμβρίου 2000 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 31(III)/2000].

Η Σύμβαση αυτή, εφαρμόζεται για όλα τα παιδιά ηλικίας κάτω των 18 ετών. Η έννοια «χειρότερες μορφές εργασίας των παιδιών», είναι αρκετά ευρεία και περιλαμβάνει όλες τις μορφές δουλείας ή παρόμοιες πρακτικές (όπως την πώληση και παράνομη διακίνηση παιδιών, τον επί σώματι δανεισμό), αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας, περιλαμβανομένης της υποχρεωτικής στράτευσης παιδιών για χρησιμοποίησή τους σε ένοπλες συρράξεις, της χρησιμοποίησης, προαγωγής ή προσφοράς παιδιών για πορνεία ή για παράνομες δραστηριότητες και γενικά οποιαδήποτε εργασία η οποία, λόγω της φύσης ή των συνθηκών της, ενδέχεται να βλάψει την υγεία, ασφάλεια ή το ήθος του παιδιού.

2.1.1.4 Άλλες Συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών

Στα πλαίσια του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών έχουν καταρτιστεί σειρά Συμβάσεων για διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού, τις οποίες η Κυπριακή Δημοκρατία έχει κυρώσει. Ενδεικτικά αναφέρονται :

- Η Σύμβαση για τις Αστικές Πτυχές της Διεθνούς Απαγωγής Παιδιών, Χάγη XXVIII[9], η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1 Δεκεμβρίου 1983 και στην οποία η Κύπρος προσχώρησε στις 4 Νοεμβρίου 1994 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 11(III)/1994].
- Η Σύμβαση για την Προστασία των Παιδιών και για τη Συνεργασία αναφορικά με Διακρατική Υιοθεσία, Χάγη XXXIII[10], η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαΐου 1995. Η Κύπρος την επικύρωσε στις 20 Φεβρουαρίου 1995 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 26(III)/1994].

7. Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the Involvement of Children in Armed Conflict, New York 25 May 2000
8. ILO Convention (No.182) concerning the Prohibition and Immediate Action for the Elimination of the Worst Forms of Child Labour, Geneva 17 June 1999.
9. Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction (Hague XXVIII) The Hague, 25 October 1980

- Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών εναντίον του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος[11]. Η Κύπρος την επικύρωσε στις 22 Απριλίου 2003 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 11(III)/2003].
- Πρωτόκολλο για την Πρόληψη, Καταστολή και Τιμωρία της Εμπορίας Προσώπων, Ιδιαίτερα των Γυναικών και Παιδιών, το οποίο Συμπληρώνει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών ενάντια στο Διεθνικό Οργανωμένο Έγκλημα[12]. Η Κύπρος το επικύρωσε στις 6 Αυγούστου 2003 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 11(III)/2003].
- Πρωτόκολλο κατά του Λαθρεμπορίου Μεταναστών δια Εδάφους, Θαλάσσης και Αέρος, το οποίο Συμπληρώνει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών ενάντια στο Διεθνικό Οργανωμένο Έγκλημα[13]. Η Κύπρος το επικύρωσε στις 6 Αυγούστου 2003 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 11(III)/2003].
- Η Σύμβαση για την Δικαιοδοσία, Εφαρμοστέο Δίκαιο, Αναγνώριση, Επιβολή και Συνεργασία σε Σχέση με Γονική Ευθύνη και Μέτρα για την Προστασία Παιδιών[14] η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2002. Η Κύπρος την επικύρωσε στις 21 Ιουλίου 2010 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 24(III)/2004].

2.1.2 Το Συμβούλιο της Ευρώπης

2.1.2.1 Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών [14] υιοθετήθηκε από τις Κυβερνήσεις των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, στις 4 Νοεμβρίου 1950 και τέθηκε σ' εφαρμογή στις 3 Σεπτεμβρίου 1953. Η Σύμβαση αναπτύχθηκε στη συνέχεια με την υπογραφή σειράς Πρωτοκόλλων, τα οποία κατοχυρώνουν περαιτέρω ανθρώπινα δικαιώματα. Η Κύπρος επικύρωσε τη Σύμβαση στις 6 Οκτωβρίου 1962 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 39/1962] και στη συνέχεια επικύρωσε και τα Πρωτόκολλα αυτής της Σύμβασης.

Σκοπός της Σύμβασης είναι η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών στον ευρωπαϊκό χώρο, με τη δέσμευση των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης για συλλογική εγγύηση ορισμένων από τα δικαιώματα που αναφέρονται στην Οικουμενική Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών. Εκφράζει τα κοινά ιδεώδη και την κοινή πολιτική παράδοση και, ιδιαίτερα, την πίστη των μελών στο ιδεώδες της ελευθερίας και στις αρχές του κράτους δικαίου. Η Σύμβαση αυτή είναι η μόνη διεθνής συνθήκη, με βάση την οποία παρέχεται ατομική δικαστική προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μέσω του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Παρά το γεγονός ότι δεν υπάρχουν ειδικές διατάξεις για παιδιά, η προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού διασφαλίζεται μέσω των γενικών διατάξεων της Σύμβασης, όπως και για τους ενήλικους πολίτες αφού αυτή αφορά στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων οποιουδήποτε προσώπου .

10. Convention on Protection of Children and Co-operation in respect of Intercountry Adoption (Hague XXXIII) The Hague, 29 May 1993
11. United Nations Convention against Transnational Organised Crime, New York, 15 November 2000.
12. Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention against Transnational Organised Crime, New York, 15 November 2000.
13. Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organised Crime.
14. Convention on Jurisdiction, Applicable Law, Recognition, Enforcement and Co-operation in Respect of Parental Responsibility and Measures for the Protection of Children (Hague XXXIV), The Hague, 19 October 1996.

2.1.2.2 Ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης

Ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης αντανακλά την κοινή δέσμευση των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης να βελτιώσουν το βιοτικό επίπεδο και να προωθήσουν την κοινωνική ευημερία των πολιτών τους, με τη διασφάλιση των κοινωνικών τους δικαιωμάτων, χωρίς οποιαδήποτε διάκριση. Ο Χάρτης τέθηκε σε εφαρμογή στις 18 Φεβρουαρίου 1961.[15] Στις 3 Μαΐου 1996[16] ο Χάρτης αναθεωρήθηκε με σκοπό τη διεύρυνση του πεδίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που εγγυάται. Η Κύπρος επικύρωσε το Χάρτη στις 7 Μαρτίου του 1968 (εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 64/1967) καθώς και τα δύο μεταγενέστερα Πρωτόκολλά του. Επικύρωσε επίσης τον Αναθεωρημένο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη στις 20 Σεπτεμβρίου του 2000 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 27(III)/2000].

Τόσο ο Χάρτης του 1961, όσο και ο Αναθεωρημένος Χάρτης του 1996, περιέχουν διατάξεις με ειδική αναφορά στα δικαιώματα των παιδιών. Συγκεκριμένα, το άρθρο 7 (δικαίωμα παιδιών και νεαρών προσώπων για προστασία) ρυθμίζει τους όρους και τις συνθήκες απασχόλησης και εργασίας παιδιών και νεαρών προσώπων. Το άρθρο αυτό:

- Απαγορεύει την απασχόληση παιδιού κάτω των 15 ετών, με εξαίρεση την απασχόληση σε ελαφρά εργασία που δεν προκαλεί βλάβη στην υγεία, το ήθος ή την εκπαίδευσή του παιδιού
- Προβλέπει ότι άτομα που δεν συμπλήρωσαν τον υποχρεωτικό κύκλο εκπαίδευσής τους, δεν θα απασχολούνται σε εργασία που τους εμποδίζει να επωφεληθούν πλήρως των ευκαιριών εκπαίδευσής τους
- Ρυθμίζει τους όρους απασχόλησης ατόμων κάτω των 18 ετών, όπως η απαγόρευση της απασχόλησής τους σε επικίνδυνα και ανθυγιεινά επαγγέλματα, οι ώρες εργασίας τους, οι αμοιβές τους και η ετήσια άδεια
- Δεσμεύει τα κράτη μέλη να προστατεύουν άτομα κάτω των 18 ετών έναντι των φυσικών και ηθικών κινδύνων που προκαλούνται άμεσα ή έμμεσα από την εργασία.

2.1.2.3 Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών, υπογράφηκε στις 25 Ιανουαρίου 1996[17] και τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου του 2000 (Παράρτημα 2). Η Κύπρος επικύρωσε τη Σύμβαση στις 25 Οκτωβρίου 2005 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 23(III)/2005]. Με την επικύρωση η Κύπρος κατέθεσε Δήλωση ότι αποδέχεται τη Σύμβαση σε τρεις κατηγορίες οικογενειακών υποθέσεων ενώπιον Δικαστικών Αρχών, δηλαδή Κηδεμονία, Υιοθεσίες, και Προστασία από κακοποίηση και βάναυση συμπεριφορά. Η Σύμβαση καλύπτει όλα τα παιδιά ηλικίας μέχρι 18 ετών και σκοπό έχει την προώθηση των δικαιωμάτων τους, με τη χορήγηση διαδικαστικών δικαιωμάτων και τη διευκόλυνση της άσκησής τους, διασφαλίζοντας, μεταξύ άλλων, ότι τα παιδιά:

- Είτε τα ίδια ή μέσω άλλων προσώπων ή σωμάτων, τυγχάνουν πληροφόρησης και τους επιτρέπεται η συμμετοχή σε δικαστικές διαδικασίες που τα αφορούν.
- Η δικαστική αρχή, πριν από οποιαδήποτε απόφαση θα πρέπει να μεριμνά ώστε να έχει στη διάθεσή της επαρκείς πληροφορίες, έτσι που η απόφασή της να εξυπηρετεί τα καλύτερα συμφέροντα του παιδιού.

15. European Social Charter, (CETS No. 35), Turin, 18 October 1961.
16. European Social Charter (Revised), (CETS No.163), Strasbourg, 25 January 1996.
17. European Convention on the Exercise of Children's Rights, (CETS No.160), Strasbourg, 25 January 1996.

- Η δικαστική αρχή θα πρέπει σε περιπτώσεις όπου το παιδί, με βάση την εθνική νομοθεσία, θεωρείται ότι είναι σε θέση να έχει επαρκή αντίληψη των πραγμάτων, να διασφαλίζει ότι αυτό έχει λάβει όλες τις σχετικές πληροφορίες, να διαβουλεύεται με το ίδιο το παιδί ή μέσω άλλου προσώπου ή σώματος και να δίδει τη δέουσα βαρύτητα στις απόψεις του παιδιού.

2.1.2.4 Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση ενάντια στην Εμπορία Ανθρώπων

Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση ενάντια στην Εμπορία Ανθρώπων[18] τέθηκε σε εφαρμογή την 1η Φεβρουαρίου 2008. Η Κύπρος την επικύρωσε στις 24 Οκτωβρίου 2007 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 38(III)/2007].

Σκοπός της Σύμβασης είναι η πρόληψη και καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων χωρίς οποιαδήποτε μορφή διάκρισης, η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των θυμάτων της εμπορίας ανθρώπων, η συνδρομή των θυμάτων και των μαρτύρων, η διασφάλιση της αποτελεσματικής διερεύνησης και δίωξης και η προώθηση της διεθνούς συνεργασίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

Ο ορισμός της «εμπορίας ανθρώπων» είναι πολύ ευρύς και περιλαμβάνει την πρόσληψη, μεταφορά, μετακίνηση, απόκρυψη ή παραλαβή προσώπων, δια της απειλής ή χρήσης βίας ή άλλης μορφής πειθαναγκασμού, απαγωγής, απάτης, της εξαπάτησης, της κατάχρησης εξουσίας ή θέσης, ευπρόσβλητης κατάστασης ή καταβολής ή είσπραξης πληρωμών ή ωφελημάτων, προκειμένου να επιτευχθεί η συναίνεση προσώπου που έχει τον έλεγχο άλλου προσώπου, με σκοπό την εκμετάλλευση. Η εκμετάλλευση περιλαμβάνει, τουλάχιστον, την εκμετάλλευση της πορνείας, άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, την καταναγκαστική εργασία ή υπηρεσίες, δουλεία ή παρόμοιες πρακτικές με δουλεία ή την αφαίρεση οργάνων.

Η Σύμβαση, λόγω ακριβώς της ευρύτητας που αποδίδει στην έννοια της εμπορίας ανθρώπων, αλλά και λόγω των ειδικών διατάξεων που περιέχει για το χειρισμό και την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών που γίνονται θύματα εμπορίας, συνιστά ένα σημαντικό θεσμικό εργαλείο στην εν γένει προσπάθεια για προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων του παιδιού.

2.1.2.5 Η Σύμβαση κατά του Εγκλήματος μέσω του Διαδικτύου

Η Σύμβαση κατά του Εγκλήματος μέσω του Διαδικτύου[19] τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 2004 και κυρώθηκε από την Κυπριακή Δημοκρατία την 19η Ιανουαρίου 2005 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 22(III)/2004].

Σκοπός της Σύμβασης είναι η εφαρμογή από τα κράτη μέλη μιας κοινής ποινικής πολιτικής με στόχο την προστασία των κοινωνιών τους έναντι του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο, μεταξύ άλλων, με τη θέσπιση κατάλληλης νομοθεσίας και την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας.

Σ' ότι αφορά στην προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, η Σύμβαση περιέχει ειδική διάταξη (άρθρο 9), που προβλέπει για τα αδικήματα παιδικής πορνογραφίας. Υποχρεώνει κάθε συμβαλλόμενο κράτος

18. Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings, (CETS No.: 197) Warsaw, 16 May 2005.
19. Convention on Cybercrime, (CETS No.185), Budapest 23 November 2001.

να θεσπίζει νομοθετικά και άλλα μέτρα, με βάση τα οποία οι ακόλουθες πράξεις να θεωρούνται ποινικό αδίκημα:

- Η παραγωγή παιδικής πορνογραφίας με σκοπό τη διανομή μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστικού συστήματος.
- Η προσφορά και η διάθεση της παιδικής πορνογραφίας μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστικού συστήματος.
- Η διανομή ή διαβίβαση παιδικής πορνογραφίας μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστικού συστήματος.
- Η προμήθεια παιδικής πορνογραφίας μέσω του ηλεκτρονικού υπολογιστικού συστήματος για τον εαυτό του ή για άλλο πρόσωπο.
- Η κατοχή παιδικής πορνογραφίας σε σύστημα υπολογιστή ή σε έναν υπολογιστή-μέσο αποθήκευσης δεδομένων.

2.1.2.6 Άλλες Συμβάσεις στα πλαίσια του Συμβουλίου της Ευρώπης

Στα πλαίσια του Συμβουλίου της Ευρώπης έχει συνομολογηθεί μια σειρά άλλων Συμβάσεων[20] εξίσου σημαντικών, όπως:

- Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τη Νομική Κατάσταση Εξώγαμων Τέκνων η οποία τέθηκε σε ισχύ την 11 Αυγούστου 1978. Η Κύπρος την επικύρωσε την 11 Ιουλίου 1979 [εγκρίθηκε από την Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 50/1979].
- Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Αναγνώριση και Εκτέλεση Αποφάσεων που Αφορούν Κηδεμονία Ανηλίκων και Αποκατάσταση Κηδεμονίας Ανηλίκων[21], η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1 Σεπτεμβρίου 1983. Η Κύπρος την επικύρωσε στις 13 Ιουνίου 1986 [εγκρίθηκε από την Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 36/1986].

2.1.3 Η Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχει ακόμη υιοθετήσει μια σφαιρική και ενιαία προσέγγιση σ' ότι αφορά στα δικαιώματα του παιδιού. Τα δικαιώματα αυτά προωθούνται με πολιτικές που βασίζονται στο υφιστάμενο νομικό πλαίσιο, το οποίο, ωστόσο, θεωρείται ανεπαρκές για αντιμετώπιση των σημερινών προκλήσεων στο πεδίο της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού. Ως εκ τούτου, η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα, θεωρεί τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, ως βασικό εργαλείο για αντιμετώπιση των θεμάτων που άπτονται των δικαιωμάτων του παιδιού, στη βάση ότι όλα τα κράτη μέλη της την έχουν επικυρώσει.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή περιέλαβε την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού ανάμεσα στις προτεραιότητές της στην Ανακοίνωσή της για τους Στρατηγικούς Στόχους 2005-2009, αναφέροντας ότι «ιδιαίτερη προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στην αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών έναντι της οικονομικής εκμετάλλευσης και όλων των μορφών κακομεταχείρισης, με την ΕΕ να αποτελεί πρότυπο για τον υπόλοιπο κόσμο».[22]

20. European Convention on the Legal Status of Children born out of Wedlock, (CETS No.85), Strasbourg, 15 October 1975.
21. European Convention on Recognition and Enforcement of Decision concerning Custody of Children and on Restoration of Custody of Children, (CETS No.105), Luxembourg, 20 May 1980.
22. Strategic Objectives2005-2009, Europe 2010: A Partnership for European Renewal, Prosperity, Solidarity and Security- COM(2005)12, 26.1.2005

2.1.3.1 Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 4ης Ιουλίου 2006

Στις 4 Ιουλίου 2006, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε Ανακοίνωση με τον τίτλο - «Προς μια Στρατηγική της ΕΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού»[23]. Στο σχετικό δελτίο τύπου της Επιτροπής αναφέρεται ότι «αυτή είναι η πρώτη φορά που η Επιτροπή έχει υιοθετήσει τέτοια διατέμνουσα προσέγγιση στα δικαιώματα του παιδιού». [24]

Στην Ανακοίνωση τονίζεται η ανάγκη για αναγνώριση των δικαιωμάτων του παιδιού ως ένα αυτοτελές πεδίο δράσης και όχι απλώς ως συστατικό της ευρύτερης προσπάθειας για προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γενικά.

Η νομική βάση της στρατηγικής της ΕΕ απορρέει από το άρθρο 6.2 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με βάση το οποίο η ΕΕ οφείλει να σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα σε οποιεσδήποτε ενέργειες αναλαμβάνει στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της. Τα δικαιώματα αυτά, σύμφωνα με την Ανακοίνωση, περιλαμβάνουν αυτά που προβλέπει η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών του Συμβουλίου της Ευρώπης, η οποία περιέχει και ορισμένες διατάξεις που αφορούν στα δικαιώματα των παιδιών. Επίσης, θεωρείται απαραίτητο να λαμβάνεται πλήρως υπόψη η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, καθώς και ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, ως η αυθεντική έκφραση θεμελιωδών δικαιωμάτων τα οποία κατοχυρώνονται ως γενικές αρχές δικαίου.[25]

Οι συγκεκριμένοι στόχοι της στρατηγικής για τα Δικαιώματα του Παιδιού είναι:

- Η αξιοποίηση υφιστάμενων δράσεων στην αντιμετώπιση επειγουσών αναγκών.
- Ο καθορισμός προτεραιοτήτων για μελλοντική δράση από την ΕΕ.
- Η ενσωμάτωση των δικαιωμάτων των παιδιών σ' όλες τις πολιτικές της ΕΕ.
- Η εγκαθίδρυση αποτελεσματικών μηχανισμών συντονισμού και διαβούλευσης.
- Η ενδυνάμωση των δυνατοτήτων και της εμπειρογνωμοσύνης στον τομέα των δικαιωμάτων του παιδιού.
- Η αποτελεσματική πληροφόρηση για τα δικαιώματα του παιδιού.
- Η προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού στα πλαίσια των εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ.

Στην Ανακοίνωση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεσμεύεται να αναπτύξει μια περιεκτική στρατηγική για τα δικαιώματα του παιδιού και καλεί όλα τα κράτη μέλη, τα Ευρωπαϊκά Ιδρύματα και άλλους εμπλεκόμενους φορείς, να πάρουν ενεργό μέρος στην ανάπτυξη της Στρατηγικής και να συμβάλουν στην επιτυχία της.

2.1.3.2 Η Συνθήκη της Λισσαβόνας και ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων

Η Συνθήκη της Λισσαβόνας προωθεί ακόμα περισσότερο την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και κατά συνέπεια την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των παιδιών. Αυτό γίνεται με δύο τρόπους: Πρώτον με την απόδοση στο Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων νομικής δεσμευτικότητας και της αναγνώρισής του ως πρωτογενούς ευρωπαϊκού δικαίου ίσης ισχύος με

23. Communication from the Commission - Towards an EU Strategy on the Rights of the Child, Brussels, 4 July 2006, COM(2006)367final
24. Rapid – Press Releases – EUROPA, IP/06/927, Strasbourg, 4 July 2006
25. Communication from the Commission, op. cit., point 1.3, p.3

αυτή των Συνθηκών της Ε.Ε.. Δεύτερον, με την εισαγωγή διατάξεων που επιβάλλουν την προσχώρηση της ίδιας της Ένωσης στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης. Οι πιο πάνω εξελίξεις σηματοδοτούν με νομικά δεσμευτικό τρόπο την υποχρέωση των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης όταν νομοθετούν ή όταν λαμβάνουν οποιαδήποτε μέτρα ή καθορίζουν πολιτικές, να σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως αυτά περιλαμβάνονται στο Χάρτη και στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Η ίδια υποχρέωση ισχύει και για τα κράτη μέλη της Ε.Ε., όταν αυτά εφαρμόζουν ευρωπαϊκό δίκαιο.

Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων[26], που υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Ευρωκοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 7 Δεκεμβρίου 2000, περιλαμβάνει ειδική αναφορά στα βασικά δικαιώματα του παιδιού, προχωρώντας πέρα από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του 1950, στην οποία η μόνη ειδική αναφορά στα δικαιώματα του παιδιού είναι αυτή που αφορά την εκπαίδευση.

Ο Χάρτης, εκτός από διάφορες γενικές διατάξεις, που έχουν εφαρμογή και στα παιδιά, περιέχει ειδική διάταξη (άρθρο 24) για τα δικαιώματα του παιδιού και ορίζει ότι:

- Τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην προστασία και φροντίδα που θεωρείται αναγκαία για την ευημερία τους.
- Τα παιδιά δύνανται να εκφράζουν τις απόψεις τους ελεύθερα, οι οποίες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στα θέματα που αφορούν τα παιδιά, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά τους.
- Σ ΄όλες τις ενέργειες που αφορούν τα παιδιά, είτε από δημόσιες αρχές είτε από ιδιωτικούς οργανισμούς, η εξυπηρέτηση των βέλτιστων συμφερόντων του παιδιού, πρέπει να αποτελεί τον πρωταρχικό υπολογισμό.
- Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να διατηρούν, σε τακτική βάση, προσωπική σχέση και άμεση επαφή και με τους δύο γονείς τους, εκτός αν αυτό συγκρούεται με τα συμφέροντα του παιδιού.

2.2 Το Εθνικό Θεσμικό Πλαίσιο

Τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Κύπρο γενικά είναι κατοχυρωμένα από το Σύνταγμα της Δημοκρατίας και τις σχετικές διεθνείς συμβάσεις, που επικύρωσε η Κύπρος ως μέλος του ΟΗΕ, του Συμβουλίου της Ευρώπης και άλλων περιφερειακών οργανισμών, καθώς και από το κοινοτικό κεκτημένο, ως μέλος της ΕΕ.

Στο πεδίο της προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών, πέραν των σχετικών διεθνών συμβάσεων, οι οποίες σύμφωνα με το Σύνταγμα συνιστούν μέρος του εθνικού δικαίου με αυξημένη ισχύ έναντι των εσωτερικών Νόμων, η εθνική νομοθεσία περιλαμβάνει σημαντικά νομοθετήματα που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα δικαιωμάτων. Παρακάτω αναφέρονται ενδεικτικά ορισμένες από τις Νομοθεσίες.

26. Charter of Fundamental Rights of the European Union, OJC 364 18 December 2000

2.2.1 Ο περί Παιδίων Νόμος

Ο περί Παιδίων Νόμος[27] ρυθμίζει τα θέματα τα οποία αφορούν τη φροντίδα των παιδιών που δεν μπορούν να τύχουν της κατάλληλης φροντίδας από τους γονείς τους. Συγκεκριμένα, ο Νόμος ρυθμίζει:

- Τις προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες ο Διευθυντής Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ) μπορεί να αναλάβει τη φροντίδα παιδιού που στερείται της κατάλληλης φροντίδας και προστασίας.
- Τις υποχρεώσεις του Διευθυντή των ΥΚΕ και τις υπηρεσίες που αυτός πρέπει να παρέχει σε παιδιά που τίθενται υπό τη φροντίδα του.
- Την υποχρέωση των γονέων ή των κηδεμόνων παιδιών υπό τη φροντίδα του Διευθυντή των ΥΚΕ για συνεισφορά στη συντήρησή των παιδιών αυτών.
- Τη λειτουργία εθελοντικών ιδρυμάτων που παρέχουν διαμονή, φροντίδα και συντήρηση σε παιδιά.
- Τη λειτουργία παιδοκομικών σταθμών και την αδειοδότηση παιδοκόμων.
- Τη λειτουργία στέγης κράτησης παιδιών κατόπιν διατάγματος δικαστηρίου.
- Την ανάληψη της φροντίδας παιδιών από ανάδοχους γονείς.
- Την παροχή φροντίδας υγείας σε παιδιά υπό τη φροντίδα του Διευθυντή των ΥΚΕ.
- Την πρόληψη της σκληρότητας, παραμέλησης και έκθεσης των παιδιών σε ηθικούς και φυσικούς κινδύνους.

Θα πρέπει όμως να σημειωθεί ότι ο περί Παιδίων Νόμος είναι απηρχαιωμένος και βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία για αναθεώρησή του.

2.2.2 Ο περί Τέκνων (Συγγένεια και Νομική Υπόσταση) Νόμος

Ο περί Τέκνων (Συγγένεια και Νομική Υπόσταση) Νόμος[28] ρυθμίζει τα θέματα της συγγένειας και της νομικής υπόστασης των τέκνων και, συγκεκριμένα, προβλέπει για:

- Θέματα συγγένειας, την πατρότητα και τους όρους και προϋποθέσεις προσβολής της.
- Τα δικαιώματα των παιδιών σε περιπτώσεις επιγενομένου γάμου των γονέων.
- Την εκούσια ή δικαστική αναγνώριση των παιδιών που γεννώνται εκτός γάμου.

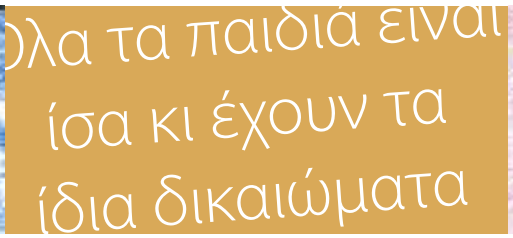

27. Council Directive 94/33/EC of 22 June 1994 on the Protection of Young People at work, EUR-Lex-31994L0033.
28. Ο περί Παιδίων Νόμος, [Κεφ. 352, 83(I)/1999, 143(I)/2002, 64(I)/2007]

2.2.3 Ο περί Υιοθεσίας Νόμος

Ο περί Υιοθεσίας Νόμος[29] προβλέπει για τη ρύθμιση όλων των θεμάτων που σχετίζονται με την υιοθεσία. Ειδικότερα:

- Ρυθμίζει τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία που ακολουθείται για την υιοθέτηση παιδιού, περιλαμβανομένων της καταλληλότητας των προσώπων που προτίθενται να υιοθετήσουν παιδί, της συναίνεσης των γονέων ή του κηδεμόνα του υπό υιοθέτηση παιδιού και των κριτηρίων έκδοσης διατάγματος από το δικαστήριο. Μεταξύ των κριτηρίων αυτών, είναι η συναίνεση των γονέων ή του κηδεμόνα, το συμφέρον του υιοθετούμενου, λαμβανομένων υπόψη, όπου το επιτρέπει η ηλικία του, των επιθυμιών του και η απουσία οποιασδήποτε χρηματικής ή άλλης αμοιβής ως αντάλλαγμα για την υιοθεσία.
- Θέτει τις προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες, παιδί για το οποίο εκκρεμεί η έκδοση διατάγματος υιοθεσίας μπορεί να μετακινηθεί από την άμεση φροντίδα του προσώπου που υπέβαλε την αίτηση υιοθεσίας. Σκοπός είναι η προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.
- Καθορίζει τη διαδικασία που ακολουθείται για την τοποθέτηση παιδιού υπό τη άμεση φροντίδα και επιμέλεια του προσώπου που προτίθεται να το υιοθετήσει και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες μπορεί να γίνει επαναφορά του παιδιού στο γονέα ή τον κηδεμόνα του.
- Ορίζει ότι, ως αποτέλεσμα της υιοθεσίας, όλα τα δικαιώματα και υποχρεώσεις των φυσικών γονέων περιέρχονται στους υιοθετήσαντες το παιδί και ότι κάθε γονικό δικαίωμα ή υποχρέωση των φυσικών γονέων ή του κηδεμόνα προς το υιοθετηθέν παιδί παύει με το διάταγμα υιοθεσίας.

Βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία για αναθεώρηση του Νόμου με σκοπό τον εκσυγχρονισμό του.

2.2.4 Ο περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμος

Ο περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμος[30] περιέχει διατάξεις οι οποίες είναι σημαντικές για τα δικαιώματα του παιδιού, ιδιαίτερα, σ' ότι αφορά τα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις των γονέων κατά την άσκηση της γονικής μέριμνας. Οι κυριότερες από τις διατάξεις αυτές:

- Ρυθμίζουν τον προσδιορισμό του επωνύμου του παιδιού.
- Ορίζουν το περιεχόμενο της γονικής μέριμνας, η οποία περιλαμβάνει τον προσδιορισμό του ονόματος, την επιμέλεια του προσώπου, τη διοίκηση της περιουσίας και την εκπροσώπηση του παιδιού.

29. Ο περί Τέκνων (Συγγένεια και Νομική Υπόσταση) Νόμος, του 1991 μέχρι 2008,[187/1991, 213/1991, 161(I)/2000, 78(I)/2006, 69(I)/2008].
30. Ο περί Υιοθεσίας Νόμος, του 1995, [19(I)/1995]

- Ορίζουν ότι οι αποφάσεις των γονέων κατά την άσκηση της γονικής μέριμνας, θα πρέπει να αποβλέπουν στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων του παιδιού. Ομοίως, οι αποφάσεις των δικαστηρίων σχετικά με την ανάθεση ή τον τρόπο άσκησης της γονικής μέριμνας, πρέπει να εξυπηρετούν το συμφέρον του παιδιού.
- Προσδιορίζουν την έννοια της επιμέλειας του προσώπου του παιδιού, την ανατροφή και επίβλεψη, τη διαπαιδαγώγηση και εκπαίδευσή του, καθώς και τον τόπο διαμονής του. Κατά την ανατροφή του παιδιού, οι γονείς οφείλουν να το ενισχύουν, χωρίς διάκριση φύλου, να αναπτύσσει ελεύθερα και με κοινωνική συνείδηση την προσωπικότητά του.
- Ρυθμίζουν τα δικαιώματα και τον τρόπο διαχείρισης της περιουσίας του παιδιού από τους γονείς και τον επίτροπο, όταν του ανατίθεται η γονική μέριμνα.
- Επιβάλλουν όπως, ζητείται και συνεκτιμείται η γνώμη του παιδιού, ανάλογα με την ωριμότητά του και στο βαθμό που μπορεί να αντιληφθεί, πριν από κάθε απόφαση σχετικά με τη γονική μέριμνα.
- Ρυθμίζουν την άσκηση της γονικής μέριμνας σε περιπτώσεις διαζυγίου ή ακύρωσης του γάμου ή διακοπής της συμβίωσης των γονέων και την άσκηση της γονικής μέριμνας για παιδιά που γεννήθηκαν εκτός γάμου, ενόσω οι γονείς δεν έχουν συνάψει γάμο.
- Προστατεύουν το παιδί έναντι της κακής άσκησης της γονικής μέριμνας από τους γονείς, προσδιορίζοντας τη διαδικασία αφαίρεσης της μέριμνας από τους γονείς και ανάθεσης της επιμέλειας του παιδιού σε επίτροπο.
- Ορίζουν ότι οι γονείς έχουν από κοινού υποχρέωση για τη διατροφή του παιδιού, ανάλογα με τις δυνάμεις τους.

2.2.5 Ο περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμος

Ο περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμος[31], σκοπό έχει να προλάβει τη βία που προκαλείται από ένα μέλος της οικογένειας σε άλλο μέλος της και να προστατεύει τα θύματα τέτοιας βίας.

Η βία στην οικογένεια ορίζεται ως «οποιαδήποτε πράξη, παράλειψη ή συμπεριφορά, με την οποία προκαλείται σωματική σεξουαλική ή ψυχική βλάβη σε οποιοδήποτε μέλος της οικογένειας από άλλο μέλος της οικογένειας και περιλαμβάνει και τη βία που ασκείται με σκοπό την επίτευξη σεξουαλικής επαφής, χωρίς τη συγκατάθεση του θύματος, καθώς επίσης και τον περιορισμό της ελευθερίας του».

Ειδικά για τα μέλη της οικογένειας ηλικίας κάτω των 18 ετών, ο Νόμος αυτός προβλέπει:

- Ότι η διάπραξη βίας στην παρουσία ανήλικου μέλους της οικογένειας, θεωρείται ως βία που ασκείται εναντίον του ίδιου του ανηλίκου.
- Βαρύτερες ποινές για διαφθορά ή απόπειρα διαφθοράς γυναικών ηλικίας κάτω των 16 ετών.
- Για ειδικό χειρισμό από Οικογενειακό Σύμβουλο των ανήλικων θυμάτων οικογενειακής βίας και, όπου κρίνεται σκόπιμο, από πολυθεματική ομάδα, καθώς και για τη διαδικασία καταγγελίας αδικημάτων βίας στην αστυνομία.

31. Ο περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμος του 1990 έως 2008 [(216 του 1990, 60(I) του 1995, 95(I) του 1995, 30(I) του 1997, 60(I) του 1997, 21(I)του 1998, 190(I) του 2002, 203(I) του 2004, 68((I) του 2008].

- Ότι ο κανόνας της εξ ακοής μαρτυρίας δεν ισχύει σε περίπτωση μαρτυρίας ψυχιάτρου ή ψυχολόγου, στον οποίο ο ανήλικος ανέφερε κακοποίησή του.
- Ότι το Δικαστήριο μπορεί να διατάξει την απομάκρυνση ανήλικου θύματος βίας και την ανάθεση της φροντίδας στο Διευθυντή των ΥΚΕ.
- Ότι το Δικαστήριο μπορεί να εκδώσει προσωρινό διάταγμα αποκλεισμού του ύποπτου θύτη ή απομάκρυνσης του θύματος μέχρι την καταχώριση και εκδίκαση της υπόθεσης. Περαιτέρω το Δικαστήριο μπορεί να εκδώσει διάταγμα, με το οποίο να απαγορεύει στον κατηγορούμενο για άσκηση βίας στην οικογένεια να εισέρχεται ή να παραμένει στην οικογένεια.
- Για υποχρεωτική αναφορά περιπτώσεων άσκησης βίας σε βάρος ανήλικου προσώπου ή προσώπου με σοβαρές διανοητικές ή ψυχικές ανεπάρκειες.
- Για την ίδρυση Ταμείου Θυμάτων Βίας σκοπός του οποίου είναι η διάθεση χρημάτων για την αντιμετώπιση άμεσων αναγκών, για εξεύρεση διαμονής και ενίσχυση των θυμάτων βίας, καθώς και για άλλους σχετικούς σκοπούς.

2.2.6 Ο περί Προστασίας των Νέων κατά την Απασχόληση Νόμος

Ο περί προστασίας των Νέων κατά την Απασχόληση Νόμος[32] ο οποίος ενσωματώνει την Οδηγία 94/33/ΕΚ για την προστασία των νεαρών προσώπων στην Εργασία ρυθμίζει τα θέματα που σχετίζονται με την απασχόληση και τις συνθήκες εργασίας των προσώπων ηλικίας κάτω των 18 ετών:

- Απαγορεύει την απασχόληση παιδιού ηλικίας κάτω των 15 ετών, εκτός αν έχει συμπληρώσει το 14ο έτος της ηλικίας του, έχει συμπληρώσει επιτυχώς το γυμνασιακό κύκλο σπουδών ή έχει απαλλαγεί από την υποχρεωτική φοίτηση στο σχολείο με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού και τοποθετείται σε συνδυασμένο πρόγραμμα κατάρτισης και εργασίας με σκοπό την εκμάθηση επαγγέλματος ή επιτηδεύματος ύστερα από άδεια του Υπουργείου Εργασίας.
- Επιτρέπει κατόπιν άδειας του Υπουργού Εργασίας την απασχόληση παιδιού στην άσκηση δραστηριότητας πολιτισμικής, καλλιτεχνικής, αθλητικής ή διαφημιστικής φύσεως, νοουμένου ότι αυτή δεν αποβαίνει σε βάρος της ασφάλειας, της υγείας και της σωματικής, πνευματικής, ηθικής ή κοινωνικής ανάπτυξης του παιδιού και δεν εμποδίζει την τακτική φοίτηση του στο σχολείο.
- Ορίζει την ανώτατη διάρκεια εβδομαδιαίας απασχόλησης παιδιών κάτω των 15 ετών και τη διάρκεια της ημερήσιας και εβδομαδιαίας ανάπαυσης τους. Επίσης απαγορεύει τη νυχτερινή εργασία των παιδιών αυτής της ηλικίας, καθώς και την απασχόλησή τους με το πλανόδιο εμπόριο.
- Ρυθμίζει τη διάρκεια και τα ωράρια εργασίας των εφήβων (πρόσωπα ηλικίας μεταξύ 15 και 18 ετών) και προβλέπει ειδικές ρυθμίσεις για εφήβους που φοιτούν σε σχολείο, ενώ απαγορεύει την υπερωριακή απασχόληση εφήβων.
- Επιβάλλει στους εργοδότες να λαμβάνουν ειδικά μέτρα για την προστασία της ασφάλειας και υγείας εργοδοτουμένων κάτω των 18 ετών.
- Απαγορεύει την απασχόληση προσώπων κάτω των 18 ετών σε εργασία που υπερβαίνει τις ικανότητες τους ή τους εκθέτει σε παράγοντες επιβλαβείς για την υγεία τους.

32. Ο περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία θυμάτων) Νόμος του 2000 και 2004 [119(I) /2000 και 212(I)/2004]

2.2.7 Νόμος για την Υποχρεωτική Φοίτηση και την Παροχή Δωρεάν Παιδείας

Η φοίτηση στο δημοτικό σχολείο και στο γυμνάσιο είναι υποχρεωτική δια Νόμου[33] μέχρι το 15ο έτος της ηλικίας του παιδιού ή τη συμπλήρωση του τριετούς κύκλου γυμνασιακών σπουδών του, αν αυτό επισυμβεί πριν την συμπλήρωση της ηλικίας των 15 ετών. Η εγγραφή του παιδιού για υποχρεωτική φοίτηση είναι ευθύνη του προσώπου που έχει την επιμέλεια του. Ο Νόμος διασφαλίζει τη δωρεάν παροχή της δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης των παιδιών από το κράτος σε δημόσια σχολεία, και τη δωρεάν προμήθεια των διδακτικών βιβλίων.

Μαθητές δημοτικής εκπαίδευσης που έχουν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, μπορούν να φοιτούν σε ειδικά σχολεία ή ειδικές τάξεις για να τυγχάνουν της κατάλληλης αγωγής και μάθησης

2.2.8 Ο περί της Καταπολέμησης της Εμπορίας και της Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των Θυμάτων Νόμος

Ο περί της Καταπολέμησης της Εμπορίας και της Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των Θυμάτων Νόμος[34] στοχεύει στην εναρμόνιση με,

- την Απόφαση Πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 19ης Ιουλίου 2002 για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων,
- την Απόφαση Πλαίσιο 2007/68/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 2003 για την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας,
- την Οδηγία 2004/81/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 σχετικά με τον τίτλο παραμονής που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών, οι οποίοι είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας στη λαθρομετανάστευση και συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές,

καθώς και στην εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος και των Πρωτοκόλλων αυτής και ιδιαίτερα του Πρωτοκόλλου για την Πρόληψη, Καταστολή και Τιμωρία της Εμπορίας Προσώπων, ιδιαίτερα των Γυναικών και Παιδιών, το οποίο Συμπληρώνει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών ενάντια στο Διεθνικό Οργανωμένο Έγκλημα, της Σύμβασης περί Καταστολής και Εξαλείψεως της Σωματεμπορίας και της Πορνείας Άλλων, του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, για την Πώληση Παιδιών, Παιδική Πορνεία και Παιδική Πορνογραφία, και της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πάταξη της Εμπορίας Ανθρώπων.

Ο Νόμος περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, εκτενείς πρόνοιες για την ποινικοποίηση της εμπορίας και εκμετάλλευσης παιδιών, της παιδικής πορνογραφίας, για τη λήψη μέτρων προστασίας και στήριξης των θυμάτων, καθώς και για την δημιουργία μηχανισμού ελέγχου της εφαρμογής των εν λόγω μέτρων.

33. Ο περί Προστασίας των Νέων κατά την Απασχόληση Νόμος του 2001 [48(I)/2001]
34. Ο περί Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης (Υποχρεωτική Φοίτηση και Παροχή Δωρεάν Παιδείας) Νόμος του 1993 και 2004 [24(I)/1993 και 220(I)/2004]

2.2.9 Ο περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμος

Ο περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμος[35] και οι Κανονισμοί[36], που έχουν εκδοθεί δυνάμει αυτού, περιέχουν εκτενείς πρόνοιες, οι οποίες στοχεύουν στη διασφάλιση του δικαιώματος στην εκπαίδευση των παιδιών με ειδικές ανάγκες, έτσι ώστε να τους παρέχονται όλες οι ευκαιρίες για ισότιμη εκπαίδευση, καθοδήγηση και αποκατάσταση, προκειμένου να αναπτύξουν τις ικανότητές τους στον ανώτατο δυνατό βαθμό. Για τους σκοπούς του Νόμου «παιδί με ειδικές ανάγκες» σημαίνει παιδί που έχει σοβαρή μαθησιακή ή ειδική μαθησιακή, λειτουργική ή προσαρμοστική δυσκολία, που οφείλεται σε σωματικές (συμπεριλαμβανομένων των αισθητηριακών), διανοητικές ή άλλες γνωστικές ή ψυχικές ανεπάρκειες και που παρίσταται ανάγκη να του παρασχεθεί ειδική αγωγή και εκπαίδευση. Ένα παιδί έχει μαθησιακή, ειδική μαθησιακή, λειτουργική ή προσαρμοστική δυσκολία, αν -

- έχει σημαντικά μεγαλύτερη δυσκολία μάθησης ή προσαρμογής σε σύγκριση με την πλειονότητα των παιδιών της ηλικίας του· ή
- έχει ανικανότητα που του αποκλείει τη δυνατότητα ή το παρεμποδίζει να χρησιμοποιεί τις εκπαιδευτικές διευκολύνσεις του είδους που γενικά διαθέτουν τα σχολεία για παιδιά της ηλικίας του.

2.2.10 Οι περί Προσφύγων Νόμοι

Σημαντική εξέλιξη συνιστά η παραχώρηση, με τον περί Προσφύγων (Τροποποιητικό) Νόμο του 2009 [Ν.122(Ι)/2009], στην Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού της αρμοδιότητας, να εκπροσωπεί ασυνόδευτους ανήλικους που αιτούνται άσυλο στη Δημοκρατία, κατά τη διαδικασία εξέτασης των αιτήσεών τους για άσυλο. Σύμφωνα με το εδάφιο (ΙΒ) του άρθρου 10 των περί Προσφύγων Νόμων[37] η Επίτροπος εκπροσωπεί τους ασυνόδευτους ανήλικους, στο πλαίσιο των διαδικασιών εξέτασης των αιτήσεών τους για άσυλο, με στόχο τη διασφάλιση του συμφέροντος των παιδιών στις διαδικασίες αυτές.

Η εξέλιξη αυτή αποτελεί αποτελεσματική υλοποίηση των δεσμεύσεων της Κύπρου για προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων, που απορρέουν τόσο από το Ευρωπαϊκό Δίκαιο και, συγκεκριμένα την Οδηγία 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου της 1ης Δεκεμβρίου 2005, σχετικά με τις ελάχιστες διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη-μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα, όσο και από τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και το Γενικό Σχόλιο της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού Αρ.6 αναφορικά με τη μεταχείριση των ασυνόδευτων ανηλίκων και χωρισμένων από τους γονείς τους παιδιών εκτός της χώρας καταγωγής τους[38].

2.2.11 Άλλες ρυθμίσεις για διασφάλιση των Δικαιωμάτων των Παιδιών

Η Κυπριακή εργατική και κοινωνική νομοθεσία περιέχει ρυθμίσεις σημαντικές για την διασφάλιση, είτε άμεσα είτε έμμεσα των δικαιωμάτων του παιδιού, όπως είναι η προστασία της μητρότητας (άδεια μητρότητας, επίδομα μητρότητας), η γονική άδεια, τα επιδόματα τέκνου, οι αυξήσεις παροχών κοινωνικών ασφαλίσεων και τα επιδόματα ορφανίας για παιδιά, τα δημόσια βοηθήματα, τα ειδικά επιδόματα για παιδιά με σοβαρές αναπηρίες κ.ά.

35. Ο περί της Καταπολέμησης της Εμπορίας και της Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των Θυμάτων Νόμος του 2007 [87(Ι)/2007].
36. General Comment No 6 (2005) Treatment of unaccompanied and separated children outside their country of origin, CRC/GC/2005/6, 1 September 2005.
37. Οι περί Προσφύγων Νόμοι του 2000 μέχρι 2009 [6(Ι) του 2000, 6(Ι) του 2002, 53(Ι) του 2003, 67(Ι) του 2003, 9(Ι) του 2004, 241(Ι) του 2004, 154(Ι) του 2005, 112(Ι) του 2007, 122(Ι) του 2009.
38. General Comment No 6 (2005) Treatment of unaccompanied and separated children outside their country of origin, CRC/GC/2005/6, 1 September 2005.

3. Ο Επίτροπος προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού

3.1 Ανεξαρτησία Εθνικών Οργανισμών για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού

Η εφαρμογή του διεθνούς και εθνικού θεσμικού πλαισίου για τα δικαιώματα του παιδιού, προϋποθέτει την ύπαρξη ενός ανεξάρτητου οργάνου για άσκηση αποτελεσματικής προώθησης, εποπτείας, παρακολούθησης και ελέγχου της υλοποίησης του όλου συστήματος προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού και με εξουσίες ανεμπόδιστης παρέμβασης για αποκατάσταση δικαιωμάτων σε περιπτώσεις παραβίασής τους.

Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού των Ηνωμένων Εθνών, που είναι επιφορτισμένη με την επιτήρηση της εφαρμογής της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού από τα κράτη μέλη, τονίζει στο Γενικό Σχόλιο αρ.2 (2002)[39] τη σημασία των εθνικών οργανισμών ανθρωπίνων δικαιωμάτων για την προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι το άρθρο 4 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού υποχρεώνει τα κράτη μέλη να «παίρνουν όλα τα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα που είναι κατάλληλα για την πραγματοποίηση των αναγνωρισμένων στην παρούσα Σύμβαση δικαιωμάτων». Ανεξάρτητοι εθνικοί οργανισμοί ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι σημαντικοί μηχανισμοί για την προώθηση και διασφάλιση της εφαρμογής της Σύμβασης και η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού θεωρεί ότι η σύσταση τέτοιων μηχανισμών είναι μέρος των υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη με την κύρωση της Σύμβασης, ώστε να διασφαλίσουν την εφαρμογή της και να προωθήσουν οικουμενική πραγμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού. Η Επιτροπή, παραπέρα, τονίζει ότι τέτοιοι μηχανισμοί πρέπει να συνάδουν με τις αρχές που αφορούν το καθεστώς εθνικών οργανισμών για την προάσπιση και προαγωγή ανθρωπίνων δικαιωμάτων γνωστές ως «Αρχές των Παρισίων».

Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού, στις Τελικές Παρατηρήσεις της σε σχέση με την 2η Έκθεση της Κύπρου δυνάμει της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, ενθάρρυνε το Κράτος να θεσμοθετήσει ένα τέτοιο ανεξάρτητο όργανο, που θα έχει συγκεκριμένη αρμοδιότητα για τα δικαιώματα του παιδιού με ειδική αναφορά στο Γενικό Σχόλιο με Αρ. 2.[40]

39. General Comment No.2 (2002) The role of Independent national human rights institutions in the promotion and protection of the rights of the child, CRC/GC/2002/2, 15 November 2002.
40. Committee on the Rights of the Child. Concluding Observations: Cyprus, CRC/C/15/Add.205, July 2003, para.14.
41. Paris Principles Relating to the Status of the National Institutions, adopted by UN General Assembly Resolution 48/134 of 20 December 1993

3.2 Οι Αρχές των Παρισίων

Οι Αρχές των Παρισίων[41] καθορίζουν τα διεθνή επίπεδα για εθνικούς οργανισμούς ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η τήρηση των αρχών αυτών θεωρείται σήμερα ως υπερκείμενη της έννομης τάξης, τόσο των Ηνωμένων Εθνών όσο και του Συμβουλίου της Ευρώπης και έτσι αυτές εφαρμόζονται σε όλες τις μορφές των εθνικών οργανισμών προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ανεξάρτητα από τη δομή ή τη φύση τους (βλέπετε σημείο 10.1 πιο κάτω). Οι εθνικοί οργανισμοί μπορεί να είναι μονομελείς ή πολυμελείς, δυνατό να έχουν ως κύρια αρμοδιότητα να συμβουλεύουν κυβερνήσεις σε θέματα πολιτικής ανθρωπίνων δικαιωμάτων και/ή να χειρίζονται ατομικά παράπονα, να λειτουργούν σε σχέση με όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών ή να επικεντρώνονται σε ειδικά θέματα, όπως η Αρχή της Μη Διάκρισης.

Οι Κυριότερες διατάξεις των Αρχών των Παρισίων, οι οποίες ισχύουν και για το θεσμό του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, είναι οι εξής:

- Οι εθνικοί οργανισμοί εγκαθιδρύονται δυνάμει του Συντάγματος ή νόμου που καθορίζει σαφώς το ρόλο, τις εξουσίες και τους όρους εντολής τους, οι οποίοι πρέπει να είναι όσο το δυνατό πιο ευρείς. Προβλέπουν ότι οι εθνικοί οργανισμοί πρέπει να διέπονται από την αρχή του πλουραλισμού και να συνεργάζονται με ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών και πολιτικών ομάδων και οργανισμών, συμπεριλαμβανομένων μη κυβερνητικών οργανισμών, επαγγελματικών σωμάτων και κυβερνητικών υπηρεσιών.
- Οι εθνικοί οργανισμοί πρέπει να έχουν τέτοια δομή που να τους επιτρέπει να εκτελούν αποτελεσματικά τις αρμοδιότητές τους.
- Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ανάγκη για επαρκείς πόρους που να διασφαλίζουν την ανεξαρτησία των εθνικών οργανισμών από τις Κυβερνήσεις και να μην υπόκεινται σε οικονομικό έλεγχο, ο οποίος δυνατό να επηρεάσει την ανεξαρτησία τους.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα στη ζωή, την επιβίωση και την ανάπτυξη σε ένα περιβάλλον που θα του διασφαλίζει υγεία και ευεξία.
(Άρθρα 6, 24, 27)

- Οι διάφορες αρμοδιότητες των εθνικών οργανισμών καθορίζονται ως υποχρεώσεις (responsibilities), γεγονός που υποδηλώνει ότι οι εθνικοί οργανισμοί υποχρεούνται να τις εκτελούν.
- Οι εθνικοί οργανισμοί οφείλουν να υποβάλλουν εισηγήσεις και προτάσεις στις Κυβερνήσεις τους σε διάφορα θέματα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένης της ισχύουσας, αλλά και της προτεινόμενης, νομοθεσίας και γενικά την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε εθνικό επίπεδο. Υποχρεούνται να προωθούν την εκπαίδευση και έρευνα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και την ευαισθητοποίηση του κοινού και σχετικά εκπαιδευτικά προγράμματα.
- Καθορίζουν τις μεθόδους εργασίας (methods of operation) των εθνικών οργανισμών, οι οποίοι δικαιούνται να επιλαμβάνονται κάθε θέματος που αφορά ανθρώπινα δικαιώματα, χωρίς εξουσιοδότηση από οποιοδήποτε πρόσωπο ή αρχή, να ακούν οποιοδήποτε πρόσωπο ή να συλλέγουν τις αναγκαίες πληροφορίες για τη μελέτη οποιουδήποτε θέματος στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων / υποχρεώσεών τους.

Τέλος, οι Αρχές των Παρισίων, δεν επιβάλλουν τη χορήγηση αρμοδιότητας στους εθνικούς οργανισμούς ανθρωπίνων δικαιωμάτων να επιλαμβάνονται παραπόνων ή αιτήσεων από άτομα, τα οποία ισχυρίζονται παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους. Εάν, όμως, δοθεί τέτοια αρμοδιότητα, καθορίζουν τις υποχρεώσεις των εθνικών οργανισμών, καθόσον αφορά στον τρόπο χειρισμού των παραπόνων.

3.3 Σύσταση του Θεσμού – Καθεστώς / Υπόσταση / Ανεξαρτησία Επιτρόπου

Ο θεσμός του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην Κύπρο, ιδρύθηκε με τον περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμο του 2007[42], που τέθηκε σε ισχύ στις 22 Ιουνίου 2007 (Παράρτημα 3). Ο Νόμος αυτός προβλέπει για το διορισμό Επιτρόπου, την ίδρυση και λειτουργία του Γραφείου του, καθώς και για άλλα συναφή θέματα.

Επίτροπος διορίζεται πρόσωπο που είναι πολίτης και μόνιμος κάτοικος της Δημοκρατίας, υψηλού ηθικού επιπέδου, που διακρίνεται για την ακαδημαϊκή και επαγγελματική του γνώση και πείρα, σε σχέση με θέματα παιδιών. Το Υπουργικό Συμβούλιο οφείλει, πριν λάβει οποιαδήποτε απόφαση, να ακούσει τις απόψεις των παιδιών, όπως αυτές εκφράζονται μέσω της Παγκύπριας Συντονιστικής Επιτροπής Μαθητών (Π.Σ.Ε.Μ) και της Παιδοβουλής, σε ότι αφορά τις αναμενόμενες από τα παιδιά δεξιότητες και τα προσόντα του Επιτρόπου. Η θητεία του Επιτρόπου είναι εξαετής, με δυνατότητα δεύτερου μόνο επαναδιορισμού. Πριν την ανάληψη των καθηκόντων του ο Επίτροπος δίνει διαβεβαίωση, ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας, ότι θα εκτελεί πιστά τα καθήκοντά του προς το συμφέρον των παιδιών και γενικά προς το δημόσιο συμφέρον.

Ο Επίτροπος κατά την επιτέλεση του έργου του δύναται να επικοινωνεί με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τους Υπουργούς και τους ανεξάρτητους αξιωματούχους της Δημοκρατίας, με τους Προέδρους και τα μέλη Διοικητικών Συμβουλίων ή Επιτροπών νομικών προσώπων δημόσιου και ιδιωτικού δικαίου, με τους αντίστοιχους Επιτρόπους για Παιδιά ή σχετικούς οργανισμούς άλλων χωρών, με σχετικούς διεθνείς οργανισμούς καθώς και με τα παιδιά ή με οργανωμένα σύνολα παιδιών.

42. Ο Περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμος του 2007, [N.74(I)/2007]

Ο Νόμος υποχρεώνει κάθε πρόσωπο αρχή ή οργανισμό, κυβερνητικό ή μη, να παρέχει στον Επίτροπο οποιαδήποτε πληροφορία που ο ίδιος κρίνει αναγκαία για την εκπλήρωση της αποστολής του μέσα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του και καθιστά την οποιαδήποτε παράλειψη παροχής οποιασδήποτε πληροφορίας ζητηθεί από τον Επίτροπο ή την παροχή ανακριβούς πληροφορίας ή την εξύβριση ή παρεμπόδιση του Επιτρόπου ή οποιουδήποτε προσώπου λειτουργεί εκ μέρους του, ποινικό αδίκημα που συνεπάγεται φυλάκιση και ή χρηματική ποινή.

Ο Επίτροπος κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του ενεργεί ανεξάρτητα, υπακούοντας μόνο στο νόμο, στην ηθική και στη συνείδησή του. Ο Επίτροπος υπόκειται στο καθήκον της εχεμύθειας, το οποίο εξακολουθεί να υφίσταται και μετά την αποχώρηση από το αξίωμά του. Ως μάρτυρας ή πραγματογνώμονας, καταθέτει στοιχεία που αφορούν αποκλειστικά και μόνο στην τήρηση του περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμου.

Το καθήκον της εχεμύθειας εκτείνεται και σ' όλα τα μέλη του προσωπικού του Γραφείου του Επιτρόπου, τόσο κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας τους, όσο και μετά την αποχώρησή τους από αυτή.

Ο Νόμος προστατεύει τον Επίτροπο από εναντίον του αγωγή για διενέργεια οποιασδήποτε πράξης, έκφραση γνώμης, περιεχόμενο έκθεσης ή άλλου εγγράφου που υποβάλλει στα πλαίσια άσκησης των αρμοδιοτήτων του.

Ο Επίτροπος δεν απολύεται και δεν αποχωρεί από το αξίωμα του πριν τη λήξη της θητείας του, παρά μόνο για τους λόγους και με τον τρόπο με τον οποίο απολύονται οι Δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου ή αν καταδικαστεί για παράβαση του καθήκοντός του.

3.4 Αποστολή, αρμοδιότητες και εξουσίες Επιτρόπου

3.4.1 Νόμος 74(I)/2007

Βασική αποστολή του Επιτρόπου είναι η προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού. Ο Νόμος 74(I)/2007 παρέχει στον Επίτροπο, για την επίτευξη της αποστολής του, ένα εξαιρετικά διευρυμένο πλαίσιο αρμοδιοτήτων. Απαριθμεί, όχι όμως εξαντλητικά, 24 συγκεκριμένες αρμοδιότητες και δραστηριότητες, όπως:

- Η εκπροσώπηση των παιδιών και των συμφερόντων τους σε όλα τα επίπεδα.
- Η διαφώτιση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας, έτσι ώστε αυτή να κινητοποιηθεί και να διασφαλίσει πρακτικά τα δικαιώματα των παιδιών στην οικογένεια, στο σχολείο, στην κοινότητα και στην κοινωνία γενικά.
- Ο εντοπισμός και η προώθηση των απόψεων των παιδιών, εκεί όπου τα ίδια δεν μπορούν να ακουστούν.
- Η εποπτεία και ο έλεγχος της υλοποίησης των διατάξεων της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Άσκηση των Δικαιωμάτων του Παιδιού, καθώς και η ετοιμασία εθνικού σχεδίου δράσης για την εφαρμογή τους.

- Ο έλεγχος και η παρακολούθηση νομοθεσιών και πρακτικών καθώς και η υποβολή προτάσεων, με στόχο την εναρμόνισή τους με σχετικές διεθνείς συμβάσεις.
- Η προώθηση της κύρωσης Συμβάσεων για τα δικαιώματα του παιδιού από τη Δημοκρατία.
- Η διεξαγωγή εκστρατειών διαφώτισης και αλλαγής νοοτροπίας, σχετικά με τη θέση των παιδιών στο κοινωνικό σύνολο.
- Η υποβολή εκ μέρους οποιουδήποτε παιδιού αίτησης για διορισμό ειδικού αντιπροσώπου σε δικαστικές διαδικασίες που το επηρεάζουν
- Η εκπροσώπηση των παιδιών και των συμφερόντων τους σε διαδικασίες που τα επηρεάζουν και, γενικά,
- Η λήψη οποιασδήποτε ενέργειας την οποία κρίνει ο ίδιος αναγκαία προς εκπλήρωση της αποστολής του.

Ειδικότερα, ο Επίτροπος μπορεί να:

- Διοργανώνει εκπαιδευτικά, επιμορφωτικά προγράμματα, αναφορικά με τα δικαιώματα του παιδιού.
- Διεξάγει μελέτες για την κατάσταση των παιδιών στην Κύπρο.
- Προωθεί τις αναγκαίες νομοθετικές ρυθμίσεις για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.
- Απευθύνει συστάσεις προς όλους τους αρμόδιους φορείς που ασχολούνται με τα παιδιά και δίνει, κατά την κρίση του, δημοσιότητα σ' αυτές.
- Συντονίζει την ενιαία εφαρμογή των ρυθμίσεων που αφορούν στην προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.
- Συνεπικουρεί το έργο μη κυβερνητικών οργανισμών που προασπίζονται τα δικαιώματα του παιδιού ή παρέχουν υπηρεσίες προς το παιδί.
- Υποβάλλει στις αρμόδιες αρχές για διερεύνηση παράπονα για παραβιάσεις των δικαιωμάτων του παιδιού, παρακολουθεί την πορεία της διερεύνησης και αξιολογεί το αποτέλεσμά της.
- Συνεργάζεται με αντίστοιχα όργανα και αρχές άλλων κρατών, καθώς και διεθνείς οργανισμούς.
- Εκφέρει απόψεις αναφορικά με νομοσχέδια ή προτάσεις νόμων που αφορούν τα παιδιά.
- Εξασφαλίζει τις απόψεις των παιδιών και προωθεί την ενημέρωσή τους σχετικά με τα δικαιώματά τους.

3.4.2 Νόμος 122(I)/2009

Με τροποποίηση των περι Προσφύγων Νόμων, που εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων στις 12 Νοεμβρίου 2009 [Νόμος 122(I)/2009], δόθηκε στην Επίτροπο αρμοδιότητα για νομική εκπροσώπηση των ασυνόδευτων ανηλίκων αιτητών ασύλου, σε διαδικασίες ασύλου, τόσο στις διοικητικές διαδικασίες (ενώπιον της Υπηρεσίας Ασύλου και της Αναθεωρητικής Αρχής) όσο και στη δικαστική διαδικασία (βλέπετε σημείο 2.2.10 πιο πάνω και σημείο 13.7 πιο κάτω).

3.5 Συμβουλευτική Επιτροπή

Ο Νόμος προβλέπει για το διορισμό από το Υπουργικό Συμβούλιο Συμβουλευτικής Επιτροπής με ρόλο συμβουλευτικό προς τον Επίτροπο σε θέματα πολιτικής. Η Επιτροπή απαρτίζεται από:

- έναν εκπρόσωπο του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας,
- έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων,

- έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού,
- έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Υγείας,
- έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, και
- ανά ένα μέχρι πέντε εκπροσώπους μη κυβερνητικών οργανισμών, που έχουν ως κύριο αντικείμενό τους την προστασία και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού, και
- ανά έναν εκπρόσωπο από την Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Μαθητών, την Παιδοβουλή και μέχρι τρία άλλα αντιπροσωπευτικά σώματα παιδιών που δυνατόν να δημιουργηθούν.

Ο Επίτροπος δύναται να ορίζει ad-hoc υποεπιτροπές από τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής για συγκεκριμένο έργο, στις οποίες να καλούνται και εμπειρογνώμονες για την εξέταση ειδικών θεμάτων.

3.6 Διορισμός Επιτρόπου - Οργάνωση Γραφείου Επιτρόπου

Ως πρώτη Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, διορίστηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 29 Αυγούστου 2007[43], η κυρία Λήδα Κουρσουμπά, η οποία, ενόψει του άρθρου 16 (2) του Νόμου που προβλέπει για το αναγκαίο στάδιο προετοιμασίας του Γραφείου του Επιτρόπου, ανέλαβε επίσημα καθήκοντα στις 6 Φεβρουαρίου 2008[44]. Ο διορισμός της ανανεώθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 5 Νοεμβρίου 2008 για εξαετή περίοδο που λήγει στις 31.10.2014[45].

Το 2009 το Γραφείο της Επιτρόπου στελεχώνετο με

(α) Πέντε επιστημονικούς λειτουργούς ως εξής -
   1. Μαρία Ρωσσίδου, Λειτουργός Ευημερίας, από Νοέμβριο 2007 -Συντονίστρια του Γραφείου
   2. Ειρήνη Κατσιολούδη, Διοικητική Λειτουργός, από Νοέμβριο 2007
   3. Ράνια Γεωργίου, Εκπαιδευτική Λειτουργός, από Σεπτέμβριο 2008
   4. Κυριάκος Παχουλίδης, Εκπαιδευτικός Λειτουργός, από Σεπτέμβριο 2008
   5. Θέκλα Πέτρου, Λειτουργός Ευημερίας, από Ιούλιο 2009

(β) Δύο Γραμματειακούς Λειτουργούς, από Νοέμβριο 2007

(γ) Μία Λειτουργό Γενικού Λογιστηρίου με μερική απασχόληση από Μάρτιο 2008

(δ) Μία βιβλιοθηκονόμο με μερική απασχόληση, από 26 Μαρτίου 2009

43. Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου, Αρ. 65.966 ημερ. 29/8/2007.
44. Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου, Αρ. 66.746 ημερ. 6/2/2008.
45. Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου, Αρ. 67.917 ημερ. 5/11/2008.

4. Σχέδιο Δράσης 2008 - 2010 «Δικαιώματα του παιδιού - υπόθεση όλων»

4.1 Η ανάγκη για εμπλοκή και συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων

Η Επίτροπος, με την ανάληψη των καθηκόντων της, έδωσε προτεραιότητα στην ετοιμασία του Τριετούς Σχεδίου Δράσης για το 2008-2010[46], το οποίο τιτλοφόρησε «Δικαιώματα του Παιδιού – Υπόθεση Όλων». Ο τίτλος αυτός υποδηλώνει την ανάδειξη της ενεργού εμπλοκής και συμμετοχής όλων των ενδιαφερομένων κρατικών φορέων, της κοινωνίας των πολιτών, της οικογένειας και γενικά όλων όσοι έχουν σχέση με την εφαρμογή και προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, σε μια από τις μείζονες προκλήσεις για επίτευξη των στόχων της Επιτρόπου.

Το πρώτο Τριετές Σχέδιο, η κατάρτιση του οποίου αποτέλεσε πηγή σοβαρού προβληματισμού, είναι ο πυρήνας μέσα από τον οποίο αναδύονται οι στόχοι, οι δράσεις και τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα του έργου του Γραφείου της Επιτρόπου για την περίοδο 2008 - 2010. Όλοι οι στόχοι και οι επιδιώξεις του Σχεδίου αποσκοπούν στην υλοποίηση των αρμοδιοτήτων της Επιτρόπου.

Το Σχέδιο περιλαμβάνει 12 Στόχους και προσδιορίζει τις αντίστοιχες δέσμες ενεργειών και δράσεων για επίτευξη του επιδιωκόμενου με τον κάθε στόχο αποτελέσματος.

46. Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού, Τριετές Σχέδιο Δράσης για την Περίοδο 2008-2010, «Δικαιώματα του Παιδιού Υπόθεση Όλων», Ιανουάριος 2008

4.2 Πρόγραμμα Προτεραιοτήτων 2009 – «ΤΑ ΔΙΚΑ ΤΟΥΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΗ ΣΟΥ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ»

Η Επίτροπος τιτλοφόρησε το Πρόγραμμα Προτεραιοτήτων για το 2009, «Τα δικά τους δικαιώματα είναι δική σου υποχρέωση», για να τονίσει την κοινή ευθύνη και υποχρέωση όλων για διασφάλιση της πλήρους απόλαυσης από τα παιδιά όλων των δικαιωμάτων τους (Παράρτημα 5).

Οι τομείς προτεραιοτήτων της Επιτρόπου για το 2009 καθορίστηκαν με αναφορά στη Στρατηγική της Στοκχόλμης του Συμβουλίου της Ευρώπης και με βάση τα όσα η ίδια η Επίτροπος απεκόμισε μέσα από την επικοινωνία με παιδιά είτε ως οργανωμένα σύνολα είτε ως μεμονωμένα άτομα ή ομάδες ατόμων και ιδιαίτερα στα πλαίσια των επισκέψεων της σε σχολεία καθόλη τη διάρκεια του έτους.

Η πολιτεία έχει υποχρέωση να προστατεύει όλα τα παιδιά από κάθε μορφής εκμετάλλευση (Άρθρα 19, 32, 34, 35, 36)

8. Συνεργασία με τη Βουλή των Αντιπροσώπων

8.1 Συμμετοχή της Επιτρόπου σε Συνεδρίες Κοινοβουλευτικών Επιτροπών

Η παρουσία της Επιτρόπου σε συνεδρίες των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κανάλια επικοινωνίας με τη Νομοθετική Εξουσία, στα πλαίσια της άσκησης του νομοθετικού και ελεγκτικού έργου της. Συμβάλλει, όχι μόνο στην προώθηση της νομικής κατοχύρωσης των δικαιωμάτων του παιδιού, αλλά και στον έλεγχο των εμπλεκόμενων στην εφαρμογή των δικαιωμάτων αυτών υπηρεσιών και αρχών.

Συνεχίζοντας την πολιτική αξιοποίησης των συνεδριών Κοινοβουλευτικών Επιτροπών σε θέματα που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τη λειτουργία των δικαιωμάτων του παιδιού στο εθνικό επίπεδο, η Επίτροπος μέσα στο 2009 παρέστη σε οκτώ συνεδρίες Κοινοβουλευτικών Επιτροπών.

8.1.1 Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας

8.1.1.1 Συνεδρία 28ης Απριλίου 2009

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας και Πολιτισμού συνήλθε στις 28 Απριλίου 2009 με θέμα τους περί Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης (Τροποποιητικούς) Κανονισμούς του 2009.

Η Επίτροπος η οποία παρέστη στη συνεδρία, ανέφερε ότι η αναθεώρηση των Κανονισμών Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης υπήρξε μια από τις προτεραιότητες που είχε θέσει για το 2008. Προς τούτο το Γραφείο της, προχώρησε στην αγορά υπηρεσιών, από δικηγορικό γραφείο για την ετοιμασία σχετικής μελέτης, η οποία βρισκόταν ήδη σε προχωρημένο στάδιο. Η Επίτροπος δήλωσε ότι σύντομα θα είναι σε θέση να καταθέσει τις τελικές και ολοκληρωμένες εισηγήσεις της επί του θέματος.

Η Επίτροπος τόνισε ότι είναι ουσιαστικής σημασίας, οι Κανονισμοί που θα διέπουν τη λειτουργία των σχολείων (οποιασδήποτε βαθμίδας) να αποτυπώνουν τη δέσμευση της Πολιτείας να σέβεται, να προασπίζεται και να προωθεί τα δικαιώματα των παιδιών, όπως αυτά κατοχυρώνονται στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Ειδικότερα, αυτοί οι Κανονισμοί θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι το κάθε παιδί, θα έχει τη δυνατότητα να απολαμβάνει το δικαίωμα στην εκπαίδευση σε ένα παιδοκεντρικό, δημοκρατικό και δίκαιο εκπαιδευτικό πλαίσιο, που θα σέβεται την εγγενή αξιοπρέπεια του παιδιού και θα του παρέχει την απαραίτητη προστασία και στήριξη, αναγνωρίζοντας του παράλληλα τη δυνατότητά να λειτουργεί, όχι απλά ως παθητικός καταναλωτής της γνώσης αλλά ως ενεργητικός εταίρος και συνδιαμορφωτής, τόσο στα πλαίσια της διαδικασίας μάθησης όσο και γενικότερα της σχολικής ζωής και των διάφορων δραστηριοτήτων, που εξελίσσονται εντός και/ή σε σχέση με αυτή.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να διατηρεί τη δική του γλώσσα, κουλτούρα, πολιτισμό, θρησκεία και τα δικά του πιστεύω (Άρθρα 8, 14, 30)

Οι παρατηρήσεις της Επιτρόπου επικεντρώθηκαν στους εξής ειδικούς τομείς δικαιωμάτων του παιδιού:

- την Προστασία και ειδικότερα την απαγόρευση της σωματικής τιμωρίας,
- την αρχή της μη Διάκρισης,
- την αρχή της Συμμετοχής των παιδιών – ουσιαστικής - σε όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων που λαμβάνουν χώρα στο σχολείο.

Η Επίτροπος παρέθεσε το νομικό πλαίσιο που διέπει τον καθένα από τους πιο πάνω τομείς:

α) ΣωματικήΤιμωρία

Σύμφωνα με το Γενικό Σχόλιο 1 της Επιτροπής των Η.Ε. για τα Δικαιώματα του Παιδιού «…η εκπαίδευση θα πρέπει να παρέχεται κατά τρόπο που να σέβεται την εγγενή αξιοπρέπεια του παιδιού και που να επιτρέπει στο παιδί να εκφράζει τις απόψεις του ελεύθερα σύμφωνα με το άρθρο 12 (1) της Σύμβασης και να συμμετέχει στη ζωή του σχολείου. Η Εκπαίδευση θα πρέπει επίσης να παρέχεται κατά τρόπο που να σέβεται τα αυστηρά όρια των πειθαρχικών μέτρων, όπως αντανακλώνται στο άρθρο 28 (2) της Σύμβασης και να προωθεί τη μη βία στο σχολείο. Η Επιτροπή έχει επανειλημμένα καταστήσει σαφές στις Τελικές της Παρατηρήσεις ότι η χρήση σωματικής τιμωρίας δεν είναι συμβατή, ούτε με το σεβασμό της εγγενούς αξιοπρέπειας του παιδιού, αλλά ούτε με τα αυστηρά όρια της σχολικής πειθαρχίας»

Περαιτέρω σύμφωνα με το άρθρο 28 (2) της Σύμβασης: «Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε η σχολική πειθαρχία να εφαρμόζεται κατά τρόπο συμβατό με την αξιοπρέπεια του παιδιού ως ανθρώπινου όντος, και σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση.»

Η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού επανειλημμένα έχει καταστήσει ξεκάθαρο ότι η σωματική τιμωρία, όσο ήπια μορφή κι αν έχει, είναι απαράδεκτο πειθαρχικό μέτρο, τόσο στο σχολείο όσο κι αλλού.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει επίσης επανειλημμένα αποκλείσει την οποιαδήποτε μορφή σωματικής τιμωρίας. Ειδικότερα στο κείμενο Εισηγήσεων 1666 (2004)1, με θέμα την Πανευρωπαϊκή απαγόρευση της σωματικής τιμωρίας των παιδιών σημειώνεται ότι: «Η Κοινοβουλευτική Συνέλευση σημειώνει ότι, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τα Κοινωνικά Δικαιώματα, τα κράτη μέλη προκειμένου να συμμορφωθούν με τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη και τον Αναθεωρημένο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη, θα πρέπει να απαγορεύσουν κάθε μορφή σωματικής βίας και κάθε άλλη μορφή μειωτική τιμωρίας ή μεταχείρισης των παιδιών…»

β) Αρχή της μη Διάκρισης

Η μη-Διάκριση αποτελεί μια από τις τέσσερις βασικές αρχές που διέπουν τη Σύμβαση. Σύμφωνα με το άρθρο 2 (1) της Σύμβασης:

«Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να σέβονται τα δικαιώματα, που αναφέρονται στην παρούσα Σύμβαση και να τα εξασφαλίζουν σε κάθε παιδί που υπάγεται στη δικαιοδοσία τους, χωρίς καμία διάκριση στη φυλή, στο χρώμα, στο φύλο, στη γλώσσα, στη θρησκεία, στις πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις του παιδιού ή των γονέων του ή των νόμιμων κηδεμόνων του ή την κρατική, εθνική, ή

κοινωνική καταγωγή τους, την περιουσιακή τους κατάσταση, την ανικανότητα τους, τη γέννηση τους ή οποιασδήποτε άλλη κατάσταση.»

Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού στο Γενικό Σχόλιο 4, παρ. 6 το οποίο αναφέρεται στο δικαίωμα της μη διάκρισης σημειώνει ότι τα κριτήρια της μη Διάκρισης θα πρέπει να αναφέρονται επίσης στο σεξουαλικό προσανατολισμό των εφήβων και την κατάσταση της υγείας τους (περιλαμβανομένων του HIV / AIDS και της νοητικής υγείας).

γ) Αρχή της Συμμετοχής

Η Συμμετοχή και ειδικότερα όπως διασφαλίζεται από το άρθρο 12 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού συνιστά επίσης μια από τις βασικές αρχές που τη διέπουν. Το εν λόγω άρθρο διασφαλίζει «στο παιδί που είναι ικανό να σχηματίσει τις δικές του απόψεις, το δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης των απόψεων του σχετικά με οποιοδήποτε θέμα που το αφορά, δίνοντας στις απόψεις του παιδιού το απαιτούμενο βάρος, σύμφωνα με την ηλικία του και με το βαθμό ωριμότητάς του.

Για το σκοπό αυτό, στο παιδί πρέπει να παρέχεται, η δυνατότητα να ακούγεται από οποιαδήποτε διοικητική ή δικαστική διαδικασία που το αφορά, είτε άμεσα είτε μέσω ενός εκπροσώπου ή ενός αρμόδιου οργανισμού, κατά τρόπο συμβατό με τους διαδικαστικούς κανόνες της εθνικής νομοθεσίας.»

Περαιτέρω το δικαίωμα του παιδιού στην ελευθερία της έκφρασης (άρθρο 13 της Σύμβασης) «περιλαμβάνει την ελευθερία αναζήτησης, λήψης και διάδοσης οποιουδήποτε είδους πληροφοριών και ιδεών, ανεξαρτήτως συνόρων. Η άσκηση του δικαιώματος αυτού μπορεί να περιοριστεί μόνο από το νόμο και στην έκταση που είναι αναγκαίο για το σεβασμό των δικαιωμάτων και της υπόληψης των άλλων ή για τη διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας, ή της δημόσιας τάξης,»

Η Επίτροπος με σκοπό την ενδυνάμωση του εθνικού νομικού πλαισίου προέβη στις εξής προκαταρτικές παρατηρήσεις/εισηγήσεις με την επιφύλαξη υποβολής πιο εμπεριστατωμένης πρότασης για τροποποιήσεις:

α) Σωματική Τιμωρία

Ο Κανονισμός 14 (2) (δ), ο οποίος προστατεύει τους μαθητές από κάθε μορφή βίας, προσβολής, εκμετάλλευσης ή έλλειψης φροντίδας», θα πρέπει να γίνει πιο συγκεκριμένος με ειδική αναφορά στο θέμα της σωματικής τιμωρίας (corporal punishment) καθιστώντας την κατηγορηματικά απαγορευτική και η απαγόρευση κάθε μορφής βίας να διευκρινιστεί ότι περιλαμβάνει και αυτήν που ασκείται είτε από εκπαιδευτικούς λειτουργούς είτε από άλλους μαθητές.

β) Διακρίσεις

Στον Κανονισμό 8 (1) προβλέπεται ότι οι μαθητές εγγράφονται στα σχολεία μέσα στις καθορισμένες προθεσμίες με το ονοματεπώνυμο που αναγράφεται στο πιστοποιητικό γεννήσεως τους και το όνομα του πατέρα τους. Θα πρέπει να προστεθεί και το όνομα της μητέρας τους ως θέμα ισότητας των φύλων.

γ) Δικαίωμα συμμετοχής

Οι Κανονισμοί προβλέπουν τη σύσταση και λειτουργία μαθητικών αιρετών σωμάτων στο επίπεδο της τάξης, του σχολείου, επαρχιακό και παγκύπριο (Κανονισμός 15). Ενώ αναγνωρίζεται στα Μαθητικά Συμβούλια γενικά το δικαίωμα να μελετούν θέματα και να ετοιμάζουν εισηγήσεις, αλλά και να λειτουργούν υποεπιτροπές για διάφορα θέματα του σχολείου, δε ορίζονται/ θεσμοθετούνται μηχανισμοί μέσα από τους οποίους να είναι αποτελεσματική και ουσιαστική αυτή η συμμετοχή.

Ως παράδειγμα η Επίτροπος ανέφερε τον Κανονισμό 15 (8) και (11), με τον οποίο κατοχυρώνεται μεν το δικαίωμα των παιδιών να συμμετέχουν, χωρίς ωστόσο να προβλέπονται συγκεκριμένοι μηχανισμοί εξέτασης / διερεύνησης των αιτημάτων, παρατηρήσεων, παραπόνων κλπ., που δυνατόν να έχουν προς συζήτηση τα παιδιά. Παράλληλα, οι εκπαιδευτικές αρχές του σχολείου δε δεσμεύονται με οποιαδήποτε υποχρέωση να εξετάζουν τα αιτήματα των παιδιών και να δίνουν απάντηση σε σχέση με αυτά. Τέλος, δεν προβλέπεται η λειτουργία ενός δευτεροβάθμιου οργάνου, στο οποίο τα παιδιά να μπορούν να αποταθούν, στην περίπτωση που δεν είναι ικανοποιημένα με τον τρόπο που το σχολείο χειρίστηκε το θέμα που αυτά είχαν θέσει.

Στους Κανονισμούς που σχετίζονται με τη διοργάνωση εκδρομών, εκδηλώσεων και ελεύθερων δραστηριοτήτων (Κανονισμοί 5, 6 και 7) δεν προβλέπεται ότι οι μαθητές θα πρέπει να καταθέτουν και τις δικές τους απόψεις σχετικά με αυτές.

Η Επίτροπος πρότεινε όπως στους Κανονισμούς 6 και 7, που αφορούν στη διοργάνωση εκδρομών και τον προγραμματισμό των ελεύθερων δραστηριοτήτων, προστεθεί η πρόνοια, για διοργάνωσή τους σε συνεργασία με τα μαθητικά συμβούλια.

Επίσης πρότεινε όπως στον Κανονισμό 21 προστεθεί στα καθήκοντα του Διευθυντή και του Βοηθού Διευθυντή ότι «συνεργάζονται και συναντώνται τακτικά με το Κεντρικό Μαθητικό Συμβούλιο, ακούν τις απόψεις του και το ενημερώνουν εκ των προτέρων για σημαντικές αποφάσεις που λαμβάνονται».

Σε ότι αφορά στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων (για πειθαρχικά μέτρα κι όχι μόνο) που αφορούν παιδιά, σε πολλά σημεία των Κανονισμών προβλέπονται διαδικασίες αναφορικά με τον τρόπο που ο Καθηγητικός Σύλλογος λαμβάνει αποφάσεις σχετικά με θέματα που αφορούν άμεσα τους μαθητές. Στα σημεία αυτά απουσιάζει συστηματικά η όποια πρόνοια για την υποχρέωση του Καθηγητικού Συλλόγου να ακούσει, πριν τη λήψη της όποιας απόφασης, την άποψη του παιδιού και του κηδεμόνα του (άρθρο 12 της Σύμβασης του ΟΗΕ, και άρθρο 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης).

Ειδικότερα, για τον Κανονισμό 16 (ο οποίος αναφέρεται στην αρμοδιότητα του Καθηγητικού Συλλόγου να αποφασίζει σχετικά με τη διαγωγή του παιδιού), η Επίτροπος πρότεινε να προστεθεί η πρόνοια ότι «Πριν από τη λήψη απόφασης για μείωση διαγωγής μαθητή, ο μαθητής και ο κηδεμόνας του πρέπει να λαμβάνει όλες τις σχετικές πληροφορίες και να ενημερώνεται για τις συνέπειες της απόφασης και συγκεκριμένα για:

- την προτεινόμενη μείωση της διαγωγής,
- τους λόγους και
- το δικαίωμα του μαθητή και κηδεμόνα να ακουστούν αναφορικά με την ενοχή και την ποινή.

8.1.1.2 Συνεδρία της 8ης Σεπτεμβρίου 2009

Στις 8 Σεπτεμβρίου 2009 η Επίτροπος παρέστη σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας, η οποία κλήθηκε με την ευκαιρία της έναρξης της σχολικής χρονιάς 2009/2010.

Η Επίτροπος εξέφρασε αρχικά την ικανοποίησή της, ότι με βάση την ενημέρωση που λαμβάνει παρακολουθώντας εξαντλητικά το θέμα στα ΜΜΕ, παρά το γεγονός ότι δε λείπουν τα προβλήματα, κυρίως σε ότι αφορά ορισμένες κτιριακές εγκαταστάσεις οι οποίες βρίσκονται σε στάδιο κατασκευής ή επιδιόρθωσης, παρατηρείται μια γενικότερη συναίνεση ως προς το ότι και η νέα σχολική χρονιά ξεκίνησε γενικά ομαλά. Σημείωσε ιδιαίτερα το γεγονός ότι υπήρξε μια γενικότερη προεργασία με συνεργασία μεταξύ των Υπουργείων Παιδείας και Πολιτισμού και Υγείας ως προς τα μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν στα σχολεία προκειμένου να αντιμετωπιστεί ο όποιος κίνδυνος υπάρχει από την εξάπλωση του νέου ιού της Γρίπης Α, Η1Ν1 και χαιρέτισε την εκπόνηση Σχεδίου Δράσης για τη διαχείριση κρουσμάτων της Γρίπης Α.

Η Επίτροπος ανέφερε ότι η σχολική χρονιά 2009/2010 αποτελεί αναμφίβολα μια κρίσιμη χρονιά σε ότι αφορά στην πορεία της εν εξελίξει Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης. Εξέφρασε την ισχυρή πεποίθησή της, ότι όσο πιο εκτεταμένη και ουσιαστική είναι η συμμετοχή των ίδιων των παιδιών στα διάφορα στάδια της Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης, τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα επιτυχίας της όλης προσπάθειας και σημείωσε ότι ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού, προς τιμήν του, είχε και ο ίδιος αναφερθεί στην ανάγκη συμμετοχής των παιδιών στη διαδικασία.

Σε ό,τι αφορά τα νέα αναλυτικά προγράμματα, η Επίτροπος εξέφρασε την πίστη της ότι στην αξιολόγησή τους θα ληφθεί σοβαρά υπόψη η άποψη των ίδιων των παιδιών. Θα πρέπει να γίνει προσπάθεια τα προγράμματα να είναι όσο το δυνατόν πιο παιδοκεντρικά και κατ' επέκταση, η εκπαίδευση να γίνει στο σύνολό της πιο παιδοκεντρική, και ότι ο καλύτερος κριτής δεν είναι άλλος από τα ίδια τα παιδιά.

Η Επίτροπος επανέλαβε προηγούμενη εισήγησή της για τροποποίηση των Κανονισμών περί Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείων Μέσης και Τεχνικής, καθώς και Δημοτικής Εκπαίδευσης, προκειμένου να γίνεται σαφής αναφορά στην απαγόρευση της οποιασδήποτε μορφής σωματικής τιμωρίας. Επίσης, υπενθύμισε τη δέσμευση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, ότι όχι αργότερα από τον Δεκέμβριο του 2009, θα καταθέσει τις προτάσεις του αναφορικά με τις αλλαγές που θα πρέπει να γίνουν στον περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμο του 1999 [Ν.113 (Ι)/99], καθώς και τους περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Κανονισμούς του 2001 (Κ.Δ.Π. 186/2001).

Η Επίτροπος ανέφερε ότι στις 20 Νοεμβρίου 2009, συμπληρώνονται 20 χρόνια από την υιοθέτηση της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Η υιοθέτηση της Σύμβασης σηματοδοτεί τη νομική κατοχύρωση μιας νέας αντίληψης για την παιδικότητα ενώ συνιστά σταθμό στην ιστορία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γενικότερα. Η Σύμβαση αποτελεί την πρώτη, νομικά δεσμευτική διεθνή Πράξη η οποία ενσωματώνει το πλήρες εύρος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων – πολιτικών, πολιτιστικών, οικονομικών και κοινωνικών – σε ένα και μοναδικό κείμενο.

Η 20η επέτειος από την υιοθέτηση της Σύμβασης δίνει μοναδική ευκαιρία για την προώθηση της ενημέρωσης και την παράλληλη ευαισθητοποίηση σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού, σε διεθνές και εθνικό επίπεδο, τόσο ανάμεσα στα παιδιά όσο και ανάμεσα στους ενηλίκους. Γι' αυτό η Επίτροπος ζήτησε

γραπτώς, από τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, καθώς και από τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας, σε κατ' ιδίαν συνάντηση που είχαν, όπως τα Δικαιώματα του Παιδιού υιοθετηθούν ως στόχος υπό έμφαση για τη σχολική χρονιά 2009/10, με την εμπλοκή των μαθητών, των εκπαιδευτικών και των σχολείων γενικότερα, έτσι που να αποτελέσει αφετηρία για την ακόμη μεγαλύτερη ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των παιδιών, αλλά και της κοινωνίας μας γενικότερα, σε σχέση με τα ανθρώπινα δικαιώματα και ειδικότερα τα δικαιώματα του παιδιού, για να καταστεί ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, από κενή συνθηματολογία, πράξη. Συναφώς, η Επίτροπος δεν έκρυψε την απογοήτευσή της για το γεγονός ότι στην Εγκύκλιο η οποία εστάλη από τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού στα Δημόσια Σχολεία, ημερομηνίας 28/08/2009, με θέμα τους στόχους της σχολικής χρονιάς 2009- 2010, δεν περιλήφθηκε ο ως άνω στόχος.

Ωστόσο, εξέφρασε την ιδιαίτερη ικανοποίησή της, ως προς το ότι ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού, μετά την έκδοση της συγκεκριμένης Εγκυκλίου, επικοινώνησε με την Επίτροπο τηλεφωνικά για να εκφράσει την ετοιμότητά του για την ανάπτυξη μιας συνεργασίας ανάμεσα στο Υπουργείο και το Γραφείο της Επιτρόπου για την προώθηση επιπρόσθετα και του στόχου για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Σ' ότι αφορά στο στόχο για αποτροπή του κοινωνικού αποκλεισμού, μέσω της εκπαίδευσης, στο πλαίσιο του δημοκρατικού και ανθρώπινου σχολείου, η Επίτροπος ανέφερε ότι αυτό υπογραμμίζει, έστω και έμμεσα, την αλληλεξάρτηση των δικαιωμάτων του παιδιού. Η δημιουργία μιας ανοιχτής κοινωνίας, αλληλέγγυας και υποστηριχτικής είναι ένα όραμα το οποίο θα πρέπει να μεταφερθεί σε κάθε παιδί και σε κάθε Κύπριο πολίτη.

Αναφορικά με το στόχο για την καλλιέργεια κουλτούρας ειρηνικής συμβίωσης, αμοιβαίου σεβασμού και συνεργασίας Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, στα πλαίσια του γενικότερου στόχου της απαλλαγής από την κατοχή και την επανένωση της πατρίδας και του λαού μας, η Επίτροπος επισήμανε ότι αυτό απαντά με απόλυτη συνέπεια στις επιταγές της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σε ό,τι αφορά στους στόχους της Εκπαίδευσης και ιδιαίτερα, στο περιεχόμενο του άρθρου 29, σύμφωνα με το οποίο, η Εκπαίδευση θα πρέπει να αποσκοπεί, ανάμεσα σε άλλα και:

- Στην ανάπτυξη του σεβασμού για τους γονείς του, την ταυτότητά του, τη γλώσσα του και τις πολιτιστικές του αξίες, καθώς και του σεβασμού του για τις εθνικές αξίες της χώρας στην οποία ζει, της χώρας από την οποία μπορεί να κατάγεται και για τους πολιτισμούς που διαφέρουν από το δικό του·
- Στην προετοιμασία του παιδιού για μία υπεύθυνη ζωή σε μία ελεύθερη κοινωνία μέσα σε πνεύμα κατανόησης, ειρήνης, ανοχής, ισότητας των φύλων και φιλίας ανάμεσα σε όλους του λαούς και τις εθνικές, κρατικές και θρησκευτικές ομάδες και στα πρόσωπα αυτόχθονης καταγωγής·

Τέλος, η Επίτροπος τόνισε ότι ο χώρος της εκπαίδευσης απαιτεί επίμονη και συστηματική διαβούλευση και προβληματισμό αλλά και ειλικρινή και ισότιμη συνεργασία ανάμεσα σε όλους τους εμπλεκομένους φορείς - τις επίσημες εκπαιδευτικές αρχές, τους εκπαιδευτικούς - και την οικογένεια και φυσικά τους ίδιους τους μαθητές. Μέσα από την κοινή προσπάθεια τα σχολεία της Κύπρου μπορούν να γίνουν ακόμη πιο ανθρώπινα και δημοκρατικά και πάνω από όλα ακόμη πιο παιδοκεντρικά.

8.1.2 Κοινοβουλευτική Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

8.1.2.1 Συνεδρία 10ης Φεβρουαρίου 2009

Στις 10 Φεβρουαρίου 2009 η Επίτροπος πήρε μέρος σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (βλέπετε σημείο 5.2.1.8 πιο πάνω) με θέμα «Τα προβλήματα που δημιουργούνται από τη διακοπή της κύησης (άμβλωσης). Ενημέρωση για την πρόληψη ανεπιθύμητων κυήσεων και η ευθύνη του κράτους για την παρούσα κατάσταση».

Στην εισαγωγή της παρέμβασής της η Επίτροπος ανέφερε ότι οι αμβλώσεις είναι ένα υπαρκτό κοινωνικό φαινόμενο, το οποίο έχει προβληματίσει όλες τις κοινωνίες από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Αποτελεί μια πολύ δύσκολή απόφαση για το άτομο. Στην Κύπρο δεν υπάρχουν σαφή στοιχεία για τον αριθμό των ετήσιων αμβλώσεων, γιατί δεν έχει διεξαχθεί έρευνα. Υπάρχουν ωστόσο, στοιχεία από έρευνες που διεξήχθηκαν ότι οι νέοι μας από νεαρή ηλικία είναι σεξουαλικά ενεργοί. Από αυτό μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι έχουν αυξηθεί οι τάσεις για ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες μεταξύ των νεαρών κοριτσιών.

Η άμβλωση είναι μια επέμβαση η οποία διακόπτει μιαν εγκυμοσύνη, και που επηρεάζει με διάφορους τρόπους τους εμπλεκόμενους. Ασφαλώς το πρώτο άτομο που επηρεάζεται είναι η μητέρα η οποία μπορεί να έχει και σωματικές και ψυχολογικές επιπτώσεις. Ο πατέρας επίσης επηρεάζεται, αν φυσικά γνωρίζει για το γεγονός. Σχεδόν πάντοτε και οι δύο συνέχεια ζουν με την αμφιβολία αν έπραξαν σωστά.

Σ' ότι αφορά στο νομικό πλαίσιο, η Επίτροπος ανέφερε ότι στην Κύπρο το άρθρο 169Α του Ποινικού Κώδικα (που εισήχθη με το Νόμο 186/1986) επιτρέπει τον ιατρικό τερματισμό εγκυμοσύνης, δηλαδή όταν η εγκυμοσύνη τερματίζεται από εγγεγραμμένο ιατρό και:

(1) κατόπιν πιστοποίησης αρμόδιας αρχής ότι η εγκυμοσύνη προκλήθηκε κατόπιν βιασμού και θα δημιουργούσε σοβαρό κλονισμό στην κοινωνική θέση της εγκύου ή του οικογενειακού περιβάλλοντός της, ή

(2) κατόπιν γνωμοδότησης δυο γιατρών ότι θα ετίθετο σε κίνδυνο η ζωή της εγκύου ή θα προκαλείτο φυσική, πνευματική ή ψυχική βλάβη της εγκύου ή οποιουδήποτε τέκνου της μεγαλύτερη από εκείνη παρά εάν δεν ετερματίζετο η εγκυμοσύνη ή ουσιώδης κίνδυνος ότι το παιδί θα ήταν σοβαρά ανάπηρο (φυσικά ή πνευματικά).

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Άρθρο 24(2)) επιβάλλει στα Συμβαλλόμενα Κράτη να επιδιώκουν να εξασφαλίσουν την πλήρη εφαρμογή του δικαιώματος στην υγεία (υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας, ιατρική περίθαλψη και αποκατάσταση της υγείας) και να παίρνουν, ιδιαίτερα κατάλληλα μέτρα για να αναπτύξουν την προληπτική ιατρική φροντίδα, την καθοδήγηση των γονέων και την εκπαίδευση και τις υπηρεσίες του οικογενειακού προγραμματισμού. Ο Οικογενειακός Προγραμματισμός είναι πολύ σημαντικός και περιλαμβάνει τις μεθόδους αντισύλληψης και εξειδικευμένες υπηρεσίες για την πρόληψη και αντιμετώπιση ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης.

Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού στο Γενικό της Σχόλιο Αρ. 4, τονίζει το δικαίωμα των εφήβων να λαμβάνουν ακριβείς και κατάλληλες πληροφορίες για την προστασία της υγείας τους και την ανάπτυξη υγιούς συμπεριφοράς, περιλαμβανομένης πληροφόρησης για ασφαλείς κοινωνικές και σεξουαλικές συμπεριφορές.

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη έχουν υποχρέωση να παρέχουν ιατρικές υπηρεσίες που να περιλαμβάνουν συμβουλευτική για τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, ικανοποιητικής ποιότητας, με ευαισθησία στις ανησυχίες και προβληματισμούς της εφηβείας, προς τους έφηβους. Το Κράτος επίσης έχει υποχρέωση να σχεδιάζει τις παρεχόμενες υπηρεσίες στις ανάγκες των εφήβων λαμβάνοντας υπόψη και τις δικές τους απόψεις οι οποίοι έχουν ξεκάθαρη άποψη ως προς τις δικές τους ανάγκες.

Σύμφωνα με το ίδιο Γενικό Σχόλιο οι υπηρεσίες αυτές πρέπει να είναι διαθέσιμες, προσβάσιμες, αποδεκτές και υψηλής ποιότητας. Τα κράτη ενθαρρύνονται να υιοθετήσουν συστηματική συνεργασία και συντονισμό μεταξύ των κυβερνητικών τομέων που χρησιμοποιούν οι έφηβοι, αλλά και συνεργασία με ιδιωτικούς φορείς, επαγγελματίες και οργανώσεις και να επεκτείνουν την παροχή των υπηρεσιών σε ευάλωτες ομάδες εφήβων.

Η Επίτροπος παρατήρησε ότι στην εκπαίδευση υπάρχει μεν το μάθημα αγωγής υγείας από το 1992, που λειτουργεί πιλοτικά σε περιορισμένο αριθμό σχολείων και καλύπτει και τη σεξουαλική αγωγή, το οποίο, όμως, δεν έχει θεσμοθετηθεί, ενώ στην υγεία δεν προσφέρονται υπηρεσίες αντισύλληψης και υπηρεσίες για πρόληψη ανεπιθύμητων εγκυμοσύνων.

Η Επίτροπος προέβη στις ακόλουθες εισηγήσεις:

α) Εκπαίδευση

- Εισαγωγή σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης που να παρέχουν πληροφορίες για την υγιή σεξουαλική ζωή, την αντισύλληψη, την προστασία από διάφορα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, την υιοθέτηση ασφαλέστερης σεξουαλικής συμπεριφοράς (επιλογή συντρόφων κλπ).
- Το πρόγραμμα διαπαιδαγώγησης να σχεδιαστεί με τη συμμετοχή των ίδιων των παιδιών για να ανταποκρίνεται στις προσδοκίες τους.
- Εκπαίδευση επαγγελματιών έτσι που να αποκτήσουν τα απαραίτητα προσόντα για το μάθημα αυτό.
- Συνεργασία κράτους με ΜΚΟ που έχουν εξειδικευμένη γνώση και εμπειρία στον τομέα αυτό.

β) Υγεία

- Παροχή υπηρεσιών σεξουαλικής υγείας στις κρατικές υπηρεσίες υγείας
- Παροχή μεθόδων αντισύλληψης και κατάλληλη πληροφόρηση
- Οι υπηρεσίες να είναι προσβάσιμες σε όλες τις ομάδες νέων
- Εκπαίδευση προσωπικού
- Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών για άτομα που πρόκειται να προχωρήσουν σε άμβλωση και στήριξη τους μετά
- Συνεχείς εκστρατείες διαφώτισης

8.1.2.2 Συνεδρία της 24ης Φεβρουαρίου 2009

Σε συνέχεια της συνεδρίας της 10ης Φεβρουαρίου 2009, η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στις 24 του ίδιου μήνα συζήτησε ξανά το θέμα των αμβλώσεων στην παρουσία της Επιτρόπου και απάντησε σε ερωτήματα που τέθηκαν προς αυτήν από βουλευτές.

Η Επίτροπος δήλωσε ότι επιμένει στη θέση, που έχει ήδη εκφράσει, καθόσον αφορά την υποχρέωση του Κράτους και της λιτείας να εστιαστούν στον τομέα της πρόληψης, με την εισαγωγή θεσμοθετημένων προγραμμάτων στο πλαίσιο της εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες, για θέματα που αφορούν τη σεξουαλική δραστηριότητα, τη σεξουαλική υγεία, τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, τις διαφυλικές σχέσεις, τις βιολογικές και ψυχολογικές διαστάσεις του θέματος και για τις ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες και την πρόληψή τους.

Η απαιτούμενη εκπαίδευση δεν μπορεί να περιορίζεται στη βιολογική πλευρά του θέματος. Τα σχετικά προγράμματα είναι πολυθεματικά και πρέπει να παρουσιάζονται από κατάλληλα καταρτισμένα άτομα και όχι τους καθηγητές ή δασκάλους των παιδιών, με τους οποίους αυτά δεν αισθάνονται την άνεση να συζητούν και να υποβάλλουν ερωτήματα τέτοιας φύσης.

Παράλληλα, κατάλληλα προγράμματα επιβάλλεται να παρέχονται και σε γονείς τα οποία θα τους βοηθήσουν ουσιαστικά στην επαφή, επικοινωνία και προσέγγιση με τα παιδιά τους για τα θέματα αυτά. Οι γονείς μέσα από τέτοια προγράμματα θα ενδυναμωθούν στο ρόλο τους, ώστε να συμβάλλουν στην πρόληψη ανεπιθύμητων εγκυμοσύνων, αλλά και το χειρισμό της κατάστασης εκεί όπου προκύπτει ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη στο παιδί τους.

Σε πρόσφατη διαβούλευση με ομάδα παιδιών που έγινε στα πλαίσια άσκησης αρμοδιοτήτων της Επιτρόπου, διεφάνη ότι τα παιδιά επιθυμούν να συζητούν για τα θέματα αυτά με τους γονείς τους, ωστόσο διαπιστώνουν ανετοιμότητα από πλευράς των γονιών να συζητήσουν γύρω από τα θέματα της σεξουαλικης διαπαιδαγώγησης. Τα παιδιά ζητούν την εφαρμογή προγραμμάτων για τους γονείς τους. Επισημαίνουν ότι τα ίδια δεν έχουν πρόβλημα να συνομιλήσουν με τους γονείς, αλλά αντίθετα οι ενήλικες φαίνεται ότι έχουν δυσκολία να συζητήσουν τέτοιας φύσεως θέματα με τα παιδιά. Αναφέρουν ότι έχουν ερωτήματα και απορίες για τα οποία πολλές φορές καταφεύγουν σε άλλα άτομα για να πάρουν τις απαντήσεις και πληροφόρηση, η οποία είναι ελλιπής και ίσως λανθασμένη. Λόγω μη επικοινωνίας με τους γονείς καταφεύγουν σε συμμαθητές, το internet, δίνουν σημασία σε SMS αγνώστων και πληροφόρηση από άλλους συμμαθητές και/ή άγνωστα πρόσωπα.

Η Επίτροπος επισήμανε την ωριμότητα με την οποία τα παιδιά εκφράζονται και τοποθετούνται γύρω από αυτά τα θέματα. Πληροφόρησε επίσης και την Επιτροπή ότι οργανωμένα σύνολα γονιών έχουν, επίσης με πρόσφατες δηλώσεις τους, επισημάνει την έλλειψη προγραμμάτων σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης για τα παιδιά αλλά και προγραμμάτων κατάρτισης των γονέων για τους τρόπους επικοινωνίας με τα παιδιά τους για διάφορα θέματα και, ειδικά, το θέμα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης των παιδιών.

Καταλήγοντας, η Επίτροπος εξέφρασε τη θέση ότι η έγκαιρη και σωστή ενημέρωση και ενδυνάμωση παιδιών και γονιών θα λειτουργήσει αποτρεπτικά όχι μόνο σε σχέση με ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες, αλλά και σε σχέση με άλλα συναφή σύγχρονα κοινωνικά φαινόμενα που αφορούν τη σεξουαλική και άλλων μορφών εκμετάλλευση των παιδιών.

8.1.2.3 Συνεδρία της 12ης Μαΐου 2009

Η Επιτροπή συνήλθε στις 12 Μαΐου 2009 και εξέτασε το θέμα «προβλήματα χωρισμένων συζύγων και τρόποι αντιμετώπισής τους»

Η Επίτροπος επισήμανε ότι η σταθερή και μεγάλη αύξηση του αριθμού των διαζυγίων τις τελευταίες δεκαετίες αποτελεί πλέον γεγονός και στην Κύπρο, όπως παράλληλα και η αντίστοιχη αύξηση του αριθμού των παιδιών που ζουν με τον ένα γονέα και διατηρούν επαφή με τον άλλο. Η Επίτροπος ανέφερε ότι θεωρεί το συμφέρον των παιδιών που εμπλέκονται, ως πρωταρχικής σημασίας, και ταυτόχρονα τόνισε τη σπουδαιότητα του ρόλου της ποιοτικής επικοινωνίας και των δύο γονιών στη διαδικασία προσαρμογής του παιδιού στο χωρισμό, της συνεργασίας και της κοινής στάσης στη διαπαιδαγώγηση των παιδιών μεταξύ των γονιών που χωρίζουν, επισημαίνοντας ταυτόχρονα ότι ένα διαζύγιο δεν τελειώνει τη σχέση μεταξύ τους, αλλά αλλάζει τους κανόνες της σχέσης τους.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό, δήλωσε η Επίτροπος, οι γονείς που χωρίζουν να μην χρησιμοποιούν τα παιδιά τους ως μέσο για τη διεκδίκηση παροχών (διαζύγιο, διατροφή, περιουσιακά) ή ως μέσο συναισθηματικής εκδίκησης και/ή εκβιασμού προς τον άλλο γονιό. Το συμφέρον του παιδιού και η ψυχολογική του υγεία πρέπει να είναι τα κυρίαρχα κριτήρια κάθε απόφασης ή ενέργειας.

Η Επίτροπος ανέφερε ότι οι διαχρονικές έρευνες επισημαίνουν τη σπουδαιότητα ορισμένων καθοριστικών παραγόντων που διευκολύνουν τη μακροχρόνια προσαρμογή των παιδιών στο χωρισμό των γονιών τους. Μεταξύ αυτών αναφέρονται:

- Οι όσο το δυνατό μικρές οικονομικές επιπτώσεις στη μονογονεϊκή οικογένεια και στις συνθήκες διαβίωσης του γονιού που αναλαμβάνει τη φύλαξη των παιδιών.
- Οι περιορισμένες συγκρούσεις και η μειωμένη εχθρότητα μεταξύ των γονιών.
- Η ικανότητα των γονιών να καλύπτουν τις συναισθηματικές ανάγκες των παιδιών τους.
- Η συνέπεια και η κοινή στάση των γονιών μετά το χωρισμό ως προς την ανατροφή, τη διαπαιδαγώγηση και την επίβλεψη των παιδιών και η ικανότητα του γονιού που έχει την επιμέλεια για την κατάλληλη διαπαιδαγώγηση και επίβλεψη του παιδιού.
- Η αποδοχή, η αγάπη και οι θετικές σχέσεις του παιδιού και με τους δύο γονείς.
- Κλίμα που να επιτρέπει τη συναισθηματική έκφραση του παιδιού.
- Η μεγαλύτερη συχνότητα και συνέπεια στην επικοινωνία και επαφή με το γονέα που δεν έχει την επιμέλεια.
- Η στήριξη της μονογονεϊκής οικογένειας από την ευρύτερη οικογένεια.

Η Επίτροπος έκαμε ακολούθως αναφορά στο σχετικό νομοθετικό πλαίσιο:

α) Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού

- Σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά, από οποιοδήποτε οργανισμό ή όργανο πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού [Άρθρο 3.-(1)].
- Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να μεριμνούν ώστε το παιδί να μην αποχωρίζεται από τους γονείς του, παρά τη θέλησή τους, εκτός αν οι αρμόδιες αρχές αποφασίσουν, με την επιφύλαξη δικαστικής αναθεώρησης και σύμφωνα με τους εφαρμόσιμους νόμους και διαδικασίες, ότι ο χωρισμός αυτός είναι αναγκαίος για το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού. [Άρθρο 9.-(1)].

- Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να σέβονται το δικαίωμα του παιδιού που ζει χωριστά από τους δύο γονείς του ή από τον ένα από αυτούς να διατηρεί προσωπικές σχέσεις και να έχει άμεση επαφή με τους δύο γονείς του, τακτικά, εκτός εάν αυτό είναι αντίθετο με το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού [Άρθρο 9.-(3)].
- Τα Συμβαλλόμενα Κράτη καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για την εξασφάλιση της αναγνώρισης της αρχής σύμφωνα με την οποία και οι δύο γονείς φέρουν κοινή ευθύνη ως προς την ανατροφή του παιδιού και την ανάπτυξη του. Το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού πρέπει να αποτελεί τη βασική τους μέριμνα [Άρθρο 18.-(1)].
- Για την εγγύηση και την προώθηση των δικαιωμάτων που εκφράζονται στην Σύμβαση, τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παρέχουν την κατάλληλη βοήθεια στους γονείς και στους νόμιμους κηδεμόνες του παιδιού, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους για την ανατροφή του παιδιού, και να εξασφαλίζουν την ανάπτυξη ιδρυμάτων, διευκολύνσεων και υπηρεσιών για την φροντίδα των παιδιών [Άρθρο 18.-(2)].
- Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να αναγνωρίζουν το δικαίωμα κάθε παιδιού για ένα επίπεδο ζωής που να είναι κατάλληλο για τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξή του [Άρθρο 27.-(1)].
- Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να διασφαλίζουν στο παιδί που είναι ικανό να σχηματίσει τις δικές του απόψεις, το δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης των απόψεών του σχετικά με οποιοδήποτε θέμα που το αφορά, δίνοντας στις απόψεις του παιδιού το απαιτούμενο βάρος σύμφωνα με την ηλικία του και το βαθμό ωριμότητάς του [Άρθρο 12.-(1)].

β) Ο περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμος του 1990 έως 2008

Σημαντικότερες πρόνοιες του Νόμου είναι:

- Η μέριμνα για το ανήλικο τέκνο είναι καθήκον και δικαίωμα των γονέων οι οποίοι το ασκούν από κοινού [Άρθρο 5.-(1)(α)].
- Ο γονέας με τον οποίο δε διαμένει το τέκνο διατηρεί το δικαίωμα της προσωπικής επικοινωνίας με αυτό [Άρθρο 17.-(1)].
- Κάθε απόφαση των γονέων σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας πρέπει να αποβλέπει στο συμφέρον του τέκνου [Άρθρο 6.-(1)].
- Στο συμφέρον του τέκνου πρέπει να αποβλέπει και η απόφαση του Δικαστηρίου όταν, κατά τις διατάξεις του νόμου, το Δικαστήριο αποφασίζει σχετικά με την ανάθεση της γονικής μέριμνας ή με τον τρόπο άσκησής της [Άρθρο 6.-(2)(α)].
- Η απόφαση του Δικαστηρίου πρέπει επίσης να σέβεται την ισότητα μεταξύ των γονέων και να μην κάνει διακρίσεις με βάση το φύλο, τη γλώσσα, της θρησκεία, τις πεποιθήσεις, την ιθαγένεια, την εθνική ή κοινωνική προέλευση ή την περιουσία [Άρθρο 6.-(2)(β)].
- Ανάλογα με την ωριμότητα του τέκνου και στο βαθμό που μπορεί να αντιληφθεί, πρέπει να ζητείται και να συνεκτιμάται η γνώμη του πριν από κάθε απόφαση, σχετικά με τη γονική μέριμνα, εφόσον η απόφαση αφορά τα συμφέροντά του [Άρθρο 6.-(3)].
- Σ' ότι αφορά στην πληροφόρηση γύρω από τα θέματα γονικής μέριμνας η Επίτροπος ανέφερε ότι η υποβολή παραπόνων στο Γραφείο της είναι ένας τρόπος ενημέρωσης για καταστάσεις που δυνατό να παραβιάζουν τα δικαιώματα του παιδιού.

Μέσα στον ενάμιση περίπου χρόνο λειτουργίας του θεσμού του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, λήφθηκε σημαντικός αριθμός παραπόνων που αφορούσαν προβλήματα/δυσκολίες συνεπεία χωρισμού των γονιών, κυρίως σε σχέση με δυσκολίες των γονιών να επικοινωνήσουν μεταξύ τους για θέματα που αφορούν τη γονική μέριμνα των παιδιών τους και καταλήγουν σε κρατικές Υπηρεσίες (π.χ Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, Ψυχιατρικές Υπηρεσίες) ή το Δικαστήριο για επίλυση των διαφορών τους.

Υπήρξαν παράπονα για τη χρονοβόρα διαδικασία που απαιτείται για ετοιμασία των σχετικών εκθέσεων προς το Οικογενειακό Δικαστήριο από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, λόγω του μεγάλου αριθμού περιπτώσεων με τις οποίες είναι επιφορτισμένοι οι Λειτουργοί Ευημερίας και που έχει ως αποτέλεσμα την αναβολή των περιπτώσεων για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Το μεγάλο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από την υποβολή της αίτησης μέχρι και την κατάθεση της έκθεσης παραβιάζει σοβαρά τα συμφέροντα των παιδιών που εμπλέκονται όπως και βασικά τους δικαιώματα.

Συνεχίζοντας, η Επίτροπος τόνισε ότι υπήρξαν και παράπονα για μη ικανοποιητική κρατική οικονομική στήριξη του κράτους προς μονογονεικές οικογένειες.

Τα παράπονα αφορούν επίσης ισχυρισμούς για κακούς χειρισμούς από πλευράς των Λειτουργών και αυτά παραπέμπονται στην αρμόδια Υπηρεσία για διερεύνηση.

Μεγάλο επίσης μέρος των παραπόνων έχουν σχέση με καθυστερήσεις στην έγκαιρη εκδίκαση από τα Οικογενειακά Δικαστήρια υποθέσεων που αφορούν παιδιά και για αποφάσεις των Δικαστηρίων που δεν είναι εστιασμένες πολλές φορές στο συμφέρον του παιδιού.

Η Επίτροπος δήλωσε ότι έχοντας όλη την πιο πάνω πληροφόρηση έθεσε το θέμα «Παιδιά και Δικαστικό Σύστημα» ανάμεσα στις προτεραιότητες του Γραφείου της τόσο για το 2008 όσο και για το 2009. Η συνεργασία του θεσμού του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού με Δικαστές για προώθηση της εφαρμογής της αρχής του καλύτερου συμφέροντος του παιδιού χρειάζεται να ξεκινήσει αμέσως. Συναφώς, η Επίτροπος ανέφερε ότι προγραμματίζεται εκδήλωση/γεύμα εργασίας, στο οποίο θα παρευρεθεί Ευρωπαίος δικαστής μέλος της Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων για τα Δικαιώματα του Παιδιού, για να μιλήσει σχετικά με το θέμα, και Κύπριοι Δικαστές που θα προσκληθούν.

Στον Προϋπολογισμό του Γραφείου της Επιτρόπου για το 2009, περιλήφθηκε κονδύλι για την ετοιμασία όρων εντολής για αγορά υπηρεσιών από ιδιώτες δικηγόρους για την άσκηση της αρμοδιότητας του Επιτρόπου για υποβολή αιτήσεων, εκ μέρους οποιουδήποτε παιδιού, για διορισμό ειδικού αντιπροσώπου σε δικαστικές διαδικασίες που το επηρεάζουν, όπου ο Νόμος ή το Δικαστήριο θέλει να αποκλείσει τα πρόσωπα που έχουν τη γονική ευθύνη να αντιπροσωπεύουν το παιδί, ως αποτέλεσμα σύγκρουσης συμφερόντων με το τελευταίο [Άρθρο (4 (1) (ζ) του Νόμου 74(Ι)/2007)].

Η Επίτροπος προέβη στις ακόλουθες εισηγήσεις προς αντιμετώπιση των προβλημάτων που παρουσιάζονται:

- Ενίσχυση από πλευράς των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας των υφιστάμενων δομών και ιδιαίτερα εξειδικευμένων, οι οποίες έχουν ως στόχο τη στήριξη και ενδυνάμωση της οικογένειας.

- Αποτελεσματικότερη χρήση του περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμου για την οικονομική και πρακτική ενίσχυση της οικογένειας.
- Συνεχής ενδοϋπηρεσιακή εκπαίδευση των επαγγελματιών που ασχολούνται με τέτοιες περιπτώσεις, έτσι που οι παρεμβάσεις τους να είναι περισσότερο στοχευμένες και κυρίως προς το συμφέρον των
- Ενίσχυση του αριθμού των Λειτουργών που επιλαμβάνονται υποθέσεων ενώπιον Δικαστηρίου για ετοιμασία των εκθέσεων προς το Δικαστήριο έγκαιρα για αποφυγή παραβίασης Δικαιωμάτων του Παιδιού.
- Συντονισμό κρατικών Υπηρεσιών για λειτουργία πολυθεματικών ομάδων σε πολύ δύσκολες περιπτώσεις χωρίς καθυστερήσεις.
- Λειτουργία προγραμμάτων ανάπτυξης του θετικού γονικού ρόλου.

8.1.3 Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών

Σε συνεδρία της στις 26 Φεβρουαρίου 2009, η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών συζήτησε το θέμα «ο περί Ανηλίκων Νόμος». Ενώπιον της Επιτροπής υπήρχε κυβερνητικό νομοσχέδιο καθώς και πρόταση νόμου του προέδρου της Επιτροπής. Η Επίτροπος ανέφερε ότι η θέση των παιδιών στο δικαστικό σύστημα αποτελεί ένα ζήτημα για το οποίο υπάρχει σε παγκόσμιο επίπεδο αυξημένη κινητικότητα, ευαισθητοποίηση και αποτελεί ένα ζήτημα για το οποίο υπάρχει σε παγκόσμιο επίπεδο αυξημένη κινητικότητα, ευαισθητοποίηση και η δημόσια εις βάθος συζήτησή του. Η παγκόσμια κοινότητα προχωρεί με την ανάπτυξη συγκεκριμένων αρχών, κατευθυντήριων γραμμών, επιπέδων και στρατηγικών που θα απευθύνονται στο ρόλο και τη θέση των παιδιών στο δικαστικό σύστημα τόσο ως θυμάτων ή μαρτύρων, όσο και ως υπαίτιων διάπραξης αδικήματος. Τα μέτρα αυτά στοχεύουν να πετύχουν δίκαιη και ισότιμη πρόσβαση των παιδιών στη δικαιοσύνη, καθώς και να πετύχουν την εφαρμογή μέτρων που απευθύνονται σε συγκεκριμένα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά στο δικαστικό σύστημα. Μεγάλη σημασία επίσης δίνεται στην ανάπτυξη προγραμμάτων στον τομέα της αποκατάστασης των παιδιών που διαπράττουν αδικήματα.

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες η ανάπτυξη καλύτερης κατανόησης του παιδιού οδήγησε στην εφαρμογή βελτιωμένων πολιτικών, νομοθεσιών, υπηρεσιών και προληπτικών μέτρων για τα παιδιά. Τα δικαιώματα όμως των παιδιών που αντιμετωπίζουν προβλήματα με το νόμο δεν αναγνωρίζονται πάντοτε και δεν λαμβάνουν πάντοτε την απαιτούμενη προστασία.

Συχνά παιδιά υποβάλλονται σε επαναλαμβανόμενες ανακρίσεις από διαφορετικούς επαγγελματίες με αποτέλεσμα να ενισχύεται και ο μύθος ότι τα παιδιά δεν είναι αξιόπιστοι μάρτυρες. Παιδιά δεν πληροφορούνται για τα δικαιώματά τους, καθώς και για τα στάδια της διαδικασίας. Σε πολλές ακόμη περιπτώσεις δεν χρησιμοποιούνται ειδικές διευθετήσεις για την παρουσία παιδιών στο δικαστήριο. Το δικαίωμα των παιδιών να έχουν νομική εκπροσώπηση παραβιάζεται συχνά. Η κράτηση επίσης παιδιών μόνο όταν είναι απολύτως αναγκαίο δεν εφαρμόζεται πάντοτε και αρκετές φορές οι συνθήκες κράτησης τους δεν συμμορφώνονται με τα δικαιώματά τους. Όλα τα πιο πάνω έχουν άμεση σχέση με τη μη εφαρμογή της αρχής του καλύτερου συμφέροντος του παιδιού από το δικαστικό σύστημα, κάτι που βεβαίως αποτελεί παγκόσμιο πρόβλημα και όχι μόνο θέμα που αφορά την κυπριακή πραγματικότητα.

Το Νομικό Πλαίσιο στο εθνικό επίπεδο περιλαμβάνει: τον περί Αδικοπραγούντων Ανηλίκων Νόμο (Κεφ.157) και το Νόμο που προνοεί για την Κηδεμονία και άλλους Τρόπους Μεταχείρισης Αδικοπραγούντων Ν.46(Ι)/96.

Το Διεθνές θεσμικό πλαίσιο περιλαμβάνει:

- τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, Ηνωμένα Έθνη 1989 (Άρθρα 37,39,40)
- The United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice (Beijing Rules) 1985 40/33
- The United Nations Guidelines for the Prevention of Juvenile Delinquency (Riyadh Guidelines) 1990 45/112
- The United Nations Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty 1990 457113
- The General Comments No 10, Committee on the Rights of the Child United Nations, 2007

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Άρθρα 2, 3, 37, 39, 40)

Διασφαλίζει ότι σε κάθε περίπτωση παιδιού που είναι ύποπτο, κατηγορούμενο ή που αποδεικνύεται ένοχο:

- Το συμφέρον του είναι πρωταρχικής σημασίας
- Δεν υποβάλλεται σε βασανιστήρια, σκληρές και απάνθρωπες τιμωρίες
- Η κράτηση του είναι η μικρότερη και μόνο ως έσχατο μέτρο
- Τυγχάνει ανθρωπιστικής μεταχείρισης και να διατηρεί την επαφή του με την οικογένεια του όπου αυτό κρίνεται προς το συμφέρον του
- Έχει πρόσβαση σε νομική ή άλλη υποστήριξη
- Του παρέχονται προγράμματα για την επανένταξή του
- Τυγχάνει πληροφόρησης για τα δικαιώματά του και για τα στάδια της διαδικασίας
- Τυγχάνει αμερόληπτης στάσης
- Του παρέχεται όπου ενδείκνυται βοήθεια διερμηνέα
- Τυγχάνει πλήρους σεβασμού η ιδιωτική του ζωή
- Η υπόθεση του να κρίνεται χωρίς καθυστέρηση
- Μπορεί να προσφύγει στην απόφαση του δικαστηρίου
- Εφαρμόζονται ποικιλία μεθόδων όπως διατάγματα φροντίδας, καθοδήγησης, επιτήρησης, συμβουλευτικής, διατάγματα κηδεμονίας, τοποθέτηση σε ανάδοχες οικογένειες, τα οποία εξασφαλίζουν ότι τα παιδιά τυγχάνουν μεταχείρισης αρμόζουσας για την ευημερία τους.

Καταλήγοντας η Επίτροπος τόνισε ότι ένα Νομοσχέδιο/Πρόταση Νόμου που επιχειρεί να εκσυγχρονίσει τις υπάρχουσες νομοθεσίες χρειάζεται να είναι συμβατό με όλες τις πρόνοιες της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, αλλά και με τις κατευθυντήριες γραμμές, κανονισμούς και τα ελάχιστα πρότυπα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Γι' αυτό είναι πολύ σημαντικό να δοθεί ο απαιτούμενος χρόνος στο Γραφείο της για να μελετήσει τη συμβατότητα των δύο κειμένων ενώπιον της Επιτροπής Νομικών (κυβερνητικό νομοσχέδιο και πρόταση νόμου βουλευτή) με τις υποχρεώσεις του κράτους, όπως απορρέουν από διεθνείς συμβάσεις τις οποίες η

Δημοκρατία έχει κυρώσει και τη σχετική νομολογία, καθώς και βιβλιογραφία επί των εν λόγω συμβάσεων. Στόχος των εισηγήσεων της, ανέφερε η Επίτροπος, είναι να προωθηθεί ένας παιδοκεντρικός νόμος, ο οποίος να αναγνωρίζει πλήρως τα δικαιώματα των παιδιών και να διασφαλίζει πλήρη σεβασμό των δικαιωμάτων αυτών από το κράτος.

8.1.4 Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών

8.1.4.1. Συνεδρία 22ας Ιουνίου 2009

Η Επίτροπος παρέστη σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών, στην οποία συζητήθηκε ο περί Προσφύγων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2008.

Η Επίτροπος στην εισαγωγή της παρέμβασής της είπε, ότι η ομάδα των ασυνόδευτων ή παιδιών, που βρίσκονται μόνα τους εκτός της χώρας καταγωγής τους αποτελεί μια ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα παιδιών για τα οποία απαιτείται η εφαρμογή νομοθεσιών πολιτικών και πρακτικών, οι οποίες να διασφαλίζουν την προαγωγή και προστασία των δικαιωμάτων τους.

Η παρέμβαση της Επιτρόπου επικεντρώθηκε στο θέμα της εκπροσώπησης των ασυνόδευτων παιδιών με τον εντοπισμό των υποχρεώσεων, οι οποίες απορρέουν από συμβάσεις που έχει κυρώσει η Κυπριακή Δημοκρατία, από οδηγίες ή κατευθυντήριες γραμμές και εθνικές νομοθεσίες.

Στον υφιστάμενο Νόμο άρθρο 10(1), προβλέπεται ότι ο Διευθυντής Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας ενεργεί ως κηδεμόνας του επηρεαζόμενου ανηλίκου και λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα, δυνάμει του Νόμου για λογαριασμό και προς το συμφέρον του ανηλίκου.

Περαιτέρω στο υπό συζήτηση Νομοσχέδιο (άρθρο 10(1Β)) ανάφερε ότι ο Διευθυντής Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας ενεργεί το συντομότερο δυνατό, αυτοπροσώπως ή μέσω λειτουργού του Τμήματός του, ως εκπρόσωπος και συνδρομητής του ασυνόδευτου ανηλίκου κατά την εξέταση της αίτησής του εν λόγω ανηλίκου. Τα άρθρα 10(1Γ) 10(1Δ) 10(1Ε) του Νομοσχεδίου αναφέρονται στη δυνατότητα του εκπροσώπου να ενημερώνει τον ανήλικο και όλα όσα αφορούν την προσωπική συνέντευξη καθώς και την προετοιμασία του και στη δυνατότητα που του παρέχεται να παρίσταται στην προσωπική συνέντευξη.

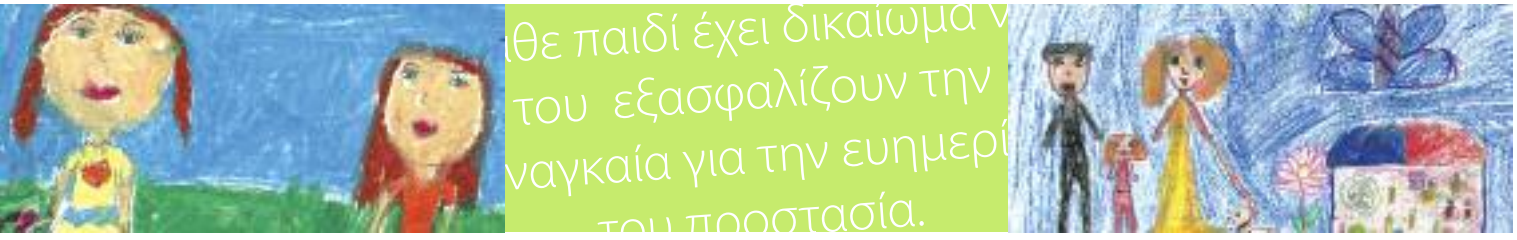

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Άρθρο 22) προβλέπει ότι:
«Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου ένα παιδί, το οποίο επιζητεί να αποκτήσει το νομικό καθεστώς του πρόσφυγα, είτε αυτό είναι μόνο του είτε συνοδεύεται από τους γονείς του ή από οποιαδήποτε άλλο πρόσωπο, να τυγχάνει της κατάλληλης προστασίας και ανθρωπιστικής βοήθειας που θα του επιτρέψουν να απολαμβάνει τα δικαιώματα που του αναγνωρίζουν η Σύμβαση και τα άλλα διεθνή όργανα».

Περαιτέρω κάτω από τη Σύμβαση στο Γενικό Σχόλιο της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού αρ 6 (CRC/GC/2005/6) με τίτλο «Μεταχείριση των Ασυνόδευτων και Χωρισμένων από τους Γονείς τους παιδιών εκτός της Χώρας Καταγωγής τους», παράγραφο 33 και 36, ζητά από τα κράτη να εξασφαλίζουν τη σωστή εκπροσώπηση των ασυνόδευτων παιδιών προς το καλύτερο συμφέρον τους. Αυτή η απαίτηση απορρέει από την υποχρέωση να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το καλύτερο συμφέρον των παιδιών σε κάθε πράξη που τα αφορά. Για το σκοπό αυτό, τα κράτη οφείλουν να διορίζουν επίτροπο ή σύμβουλο (Guardian or Adviser) αμέσως μετά την ταυτοποίηση ενός ασυνόδευτου παιδιού. Ο επίτροπος αυτός θα πρέπει να ενημερώνεται και να παρέχει τις συμβουλές του για όλες τις πράξεις που λαμβάνουν χώρα σε σχέση με το παιδί. Επιπλέον η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού, ζητά τον έλεγχο της επιτροπείας, ενώ διευκρινίζει ότι σε περίπτωση υπαγωγής παιδιού στη διαδικασία ασύλου, πρέπει επιπροσθέτως να προβλέπεται και η νομική εκπροσώπησή του.

Σε ότι αφορά τον εκπρόσωπο γίνεται αναφορά στο άρθρο 19 της οδηγίας 2003/9/ΕΚ της 27ης Ιανουαρίου 2003. Σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων ασύλου στα κράτη μέλη, αναφέρεται ότι πρέπει να εξασφαλίζεται η αναγκαία εκπροσώπηση των ασυνόδευτων ανηλίκων από νόμιμο κηδεμόνα ή οσάκις απαιτείται, η εκπροσώπησή τους από οργανισμό υπεύθυνο για την επιμέλεια και την ευημερία ανηλίκων ή οποιαδήποτε άλλη κατάλληλη εκπροσώπηση.

Ο περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμος του 2007 (Άρθρο 4(1)(η)) ορίζει τις αρμοδιότητες της Επιτρόπου στις οποίες περιλαμβάνεται η εκπροσώπηση των παιδιών και των συμφερόντων τους σε προβλεπόμενες από Νόμο διαδικασίες που επηρεάζουν τα παιδιά, και σε δικαστικές διαδικασίες στις οποίες θα μπορεί να διορίζεται ως αντιπρόσωπος παιδιού από το δικαστήριο.

Παραθέτοντας τα συμπεράσματα – εισηγήσεις της, η Επίτροπος είπε ότι με βάση το Νομικό/Θεσμικό πλαίσιο εγείρονται δυο διαφορετικά θέματα σε σχέση με την εκπροσώπηση των ασυνόδευτων παιδιών: Αφενός ο Guardian – Σύμβουλος, είναι αυτός που έχει ευθύνη να διασφαλίζει το καλύτερο συμφέρον σε όλες τις διαδικασίες και πράξεις που αφορούν το ασυνόδευτο παιδί, της προστασίας του μέχρι την ενηλικίωση του. Γενικότερα ο Guardian έχει τις απαιτούμενες γνώσεις και εμπειρία για να διασφαλίζει τις κοινωνικές, ψυχολογικές, υλικές, εκπαιδευτικές ανάγκες του παιδιού και να ενεργεί ως σύνδεσμος μεταξύ του παιδιού και των εμπλεκομένων υπηρεσιών και ατόμων. Οι υποχρεώσεις αυτές ορθά έχουν ανατεθεί στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, οι οποίες διαθέτουν την υποδομή αλλά και την εξειδίκευση για να διασφαλίζουν όλα τα προαναφερθέντα.

Αφετέρου όμως προκύπτει η ανάγκη εκπροσώπησης του ασυνόδευτου παιδιού από νομικό εκπρόσωπο, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που τα παιδιά εμπλέκονται σε διαδικασίες ασύλου ή σε οποιεσδήποτε άλλες

διοικητικές ή δικαστικές διαδικασίες. Οι υπηρεσίες του νομικού συμβούλου πρέπει να παρέχονται δωρεάν στα παιδιά. Ο νομικός σύμβουλος χρειάζεται να είναι άτομο με νομική κατάρτιση και να διαθέτει εξειδικευμένη γνώση σε θέματα που αφορούν τις διαδικασίες ασύλου, σε θέματα εκπροσώπησης παιδιών και να γνωρίζει τις ιδιαίτερες μορφές δίωξης από τις οποίες η ομάδα αυτή των παιδιών υποφέρει. Η Επίτροπος υποστήριξε ότι η υποχρέωση αυτή, δεν ενδείκνυται να καλυφθεί από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, πρώτον λόγω σύγκρουσης συμφερόντων, γιατί δεν μπορεί άτομο από μία κρατική αρχή να συνοδεύει και να συμβουλεύει τον ανήλικο του οποίου η αίτηση εξετάζεται από άλλη κρατική αρχή, και δεύτερο το άτομο που αναλαμβάνει τη νομική εκπροσώπηση επιβάλλεται να έχει νομική κατάρτιση.

Με βάση όλα τα προαναφερθέντα πρέπει να υπάρχει σαφής διαχωρισμός μεταξύ του Guardian ή συμβούλου και του νομικού εκπροσώπου του ασυνόδευτου παιδιού. Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας ενδείκνυται εκ της αρμοδιότητάς τους να αναλάβουν το πρώτο μέρος (του guardian), ενώ ο Επίτροπος να αναλάβει τη νομική εκπροσώπηση.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι μέχρι και το τέλος του 2009 δεν υπήρχε η δυνατότητα να αναληφθεί η υποχρέωση αυτή από την Επίτροπο αφού το αίτημα της προς το Υπουργείο Οικονομικών για τοποθέτηση στο Γραφείο της ατόμου με νομικά προσόντα δεν ικανοποιήθηκε. Στους προϋπολογισμούς για το 2010 περιλήφθηκε κονδύλι για αγορά υπηρεσιών από νομικούς συμβούλους προκειμένου να καταρτιστούν διαδικασίες για την εφαρμογή της πρόνοιας του Νόμου για τη νομική εκπροσώπηση παιδιών. Επιπρόσθετα, εξακολουθεί να υπάρχει η ανάγκη παρουσίας νομικού στο Γραφείο της, ο οποίος θα αναλάβει με βάση τις διαδικασίες που θα ρυθμιστούν με την εφαρμογή της πρόνοιας, αλλά και την εξειδίκευση και κατάλληλη κατάρτιση των ατόμων που θα αναλάβουν ως νομικοί εκπρόσωποι παιδιών.

Εν κατακλείδι, η Επίτροπος ανέφερε ότι θεωρεί πως ο θεσμικός νόμος 74(I)/2007 επιβάλλει την ανάληψη της αρμοδιότητας αυτής από την Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και επομένως θα πρέπει να παρασχεθεί η δυνατότητα υλοποίησης της υποχρέωσης αυτής.

8.1.4.2 Συνεδρία 5ης Οκτωβρίου 2009

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών συνεδρίασε στις 5 Οκτωβρίου 2009 με θέμα: «ο περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών (Τροποποιητικός) Νόμος του 2005»

Στη συνεδρία παρέστη και η Επίτροπος . Η συζήτηση επικεντρώθηκε στο θέμα της συμμετοχής των παιδιών σε διαφημίσεις.

Στην αρχή της παρέμβασής της, η Επίτροπος επισήμανε ότι η συμμετοχή των παιδιών σε διαφημίσεις οι οποίες απευθύνονται ή παρουσιάζουν παιδιά είναι ιδιαίτερα ευαίσθητο θέμα με πολλαπλές συνέπειες για την υγιή ανάπτυξη τους. Ακολούθως παρέθεσε το νομικό πλαίσιο καθόσον αφορά το υπό συζήτηση θέμα, κάνοντας ειδική αναφορά στις πρόνοιες της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Αναγνωρίζοντας τη σημασία του έργου που επιτελούν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης η Σύμβαση θέτει συγκεκριμένες προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες οφείλει να επιτελείται ο ρόλος των Μέσων, ώστε να διασφαλίζεται ότι προάγουν την κοινωνική, πνευματική και ηθική ευημερία του παιδιού, καθώς και τη σωματική και πνευματική υγεία του (Άρθρο17).

Παράλληλα, η Σύμβαση αναγνωρίζει το δικαίωμα των παιδιών στην ελευθερία της έκφρασης το οποίο περιλαμβάνει την ελευθερία αναζήτησης, λήψης και διάδοσης πληροφοριών και ιδεών οποιουδήποτε είδους (Άρθρο13). Τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν κάθε είδους πληροφόρηση συμπεριλαμβανομένων και διαφημίσεων. Προς τούτο, το άρθρο 17 καλεί τα κράτη μέλη να αναπτύξουν κατευθυντήριες γραμμές για την προστασία του παιδιού από ενημέρωση και υλικό που βλάπτει την ευημερία του.

Παιρετέρω, η Σύμβαση (Άρθρο 3) διασφαλίζει ότι σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά, πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού.

Διασφαλίζει επίσης (Άρθρο 16) ότι κανένα παιδί δεν θα αποτελεί αντικείμενο αυθαίρετων ή παράνομων παρεμβάσεων στην ιδιωτική του ζωή, στην οικογένειά του, στην κατοικία του ή στην αλληλογραφία του, ούτε παράνομων προσβολών της τιμής και της υπόληψής του.

Το παιδί δικαιούται να προστατεύεται από το νόμο έναντι τέτοιων – παρεμβάσεων ή προσβολών. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα, προκειμένου να προστατεύσουν το παιδί από κάθε μορφή σωματικής ή πνευματικής βίας, τραυματισμού ή κακομεταχείρισης, παραμέλησης ή πλημμελούς μεταχείρισης, βίαιης μεταχείρισης ή εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανόμενης της σεξουαλικής κακομεταχείρισης (Άρθρο 19).

Τα κράτη υποχρεούνται να προστατεύουν το παιδί από κάθε άλλη μορφή εκμετάλλευσης επιβλαβή για οποιαδήποτε πλευρά της ευημερίας του.

Σχολιάζοντας την προτεινόμενη τροποποίηση του περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Νόμου για εισαγωγή μηχανισμού, ο οποίος θα πιστοποιεί τη διασφάλιση των όρων του Νόμου με την προσθήκη της πρόνοιας για γραπτή γνωμάτευση παιδοψυχολόγου, η Επίτροπος ανέφερε ότι η πρόνοια αυτή αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό βήμα για τη διασφάλιση της προστασίας της υπόληψης και της υγιούς ανάπτυξης του παιδιού καθώς και από κάθε μορφής εκμετάλλευσης του. Ωστόσο, ανέφερε ότι θεωρεί πως:

α) οι υφιστάμενες πρόνοιες του βασικού Νόμου δεν διασφαλίζουν πλήρως την τήρηση όλων των σχετικών με το πεδίο αυτό διατάξεων της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, και

β) ο προτεινόμενος μηχανισμός για «γραπτή γνωμάτευση παιδοψυχολόγου» δεν κρίνεται ικανοποιητικός. Προς διασφάλιση της πλήρους συμμόρφωσης του εν λόγω Νόμου προς τις διατάξεις της Σύμβασης η Επίτροπος εισηγήθηκε:

Ανάπτυξη κατευθυντηρίων γραμμών σύμφωνα με τις πρόνοιες του Άρθρου 17 στη βάση τριών αρχών:

- Οι διαφημίσεις πρέπει να επιδεικνύουν υψηλό αίσθημα κοινωνικής ευθύνης και ως εκ τούτου, μεταξύ άλλων:
  - να αποφεύγονται σκηνές βίας οι οποίες πιθανό να ενοχλήσουν τα παιδιά,
  - να λαμβάνουν υπόψη θέματα ασφάλειας των παιδιών και ως εκ τούτου να μην παρουσιάζουν ή προτρέπουν τα παιδιά σε επικίνδυνες για την υγεία τους καταστάσεις και ενασχολήσεις, λαμβανομένου υπόψη ότι σε αρκετές περιπτώσεις συμπεριφορές ενηλίκων προτρέπουν τη μίμησή τους από τα παιδιά

- να μην προωθούν προϊόντα επικίνδυνα για την υγεία των παιδιών
- να μην παρουσιάζουν ή προτρέπουν τα παιδιά σε αντικοινωνική συμπεριφορά ή τζόγο,
- να μην εμπεριέχουν σκηνές ή υπονοούμενα σεξουαλικού περιεχομένου
- να μην υποβιβάζουν το ρόλο των γονιών στη διαπαιδαγώγηση των παιδιών
- να μην προκαλούν συναισθήματα κατωτερότητας στα παιδιά που δεν μπορούν να αποκτήσουν το συγκεκριμένο προϊόν

- Οι διαφημίσεις δεν θα πρέπει να παραπλανούν τα παιδιά με παραλείψεις, υπερβολές και ασάφειες εκμεταλλευόμενες το επίπεδο ωριμότητάς τους και το επίπεδο γνώσεών τους ούτε να κινδυνολογούν και ως εκ τούτου, μεταξύ άλλων-
  - να είναι διακριτές και εύκολα αναγνωρίσιμες ως διαφημίσεις από τα παιδιά
  - να μην απευθύνονται σε πολύ μικρά παιδιά που αδυνατούν να τις αντιληφθούν ως διαφημίσεις
  - να παρουσιάζουν την ακριβή περιγραφή του διαφημιζόμενου προϊόντος, τη λειτουργία του και τα χαρακτηριστικά του χωρίς υπερβολές και ασάφειες
  - να μην παραπλανούν σε σχέση με την διατροφική αξία των διαφημιζόμενων φαγητών ή ροφημάτων και σε καμία περίπτωση να μην υπονοείται ότι φαγητά και ροφήματα με υψηλά ποσοστά ζάχαρης, αλατιού και λίπους είναι ευεργετικά για την υγεία των παιδιών

- Οι διαφημίσεις δεν θα πρέπει να ενθαρρύνουν την αγορά ή χρήση ακατάλληλων για τα παιδιά προϊόντων και υπηρεσιών ή την υπερβολική κατανάλωση και ως εκ τούτου-
  - θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι τα παιδιά δεν αποτελούν μια ομοιογενή ομάδα αλλά έχουν διαφορετικά επίπεδα ωριμότητας και γνώσης και ως εκ τούτου η διαφήμιση θα πρέπει να είναι στοχευμένη
  - ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να επιδεικνύεται στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ζητούνται προσωπικά δεδομένα των παιδιών και σε κάθε περίπτωση η χρήση τους να είναι σύμφωνη με τον περί Προσωπικών Δεδομένων Νόμο
  - η διαφήμιση ποτών και φαγητών να μην προτρέπει τα παιδιά σε ακατάλληλες για την υγεία τους επιλογές ή υπερβολική κατανάλωση

- Η αποκάλυψη προσωπικών, οικογενειακών ή άλλων δεδομένων του παιδιού στις διαφημίσεις πρέπει να αποφεύγεται και σε κάθε περίπτωση και να είναι σύμφωνη με της πρόνοιες του περί Προστασίας των Προσωπικών Δεδομένων Νόμου.

- Η συμμετοχή παιδιού σε διαφήμιση θα πρέπει να είναι σύμφωνη με την αρχή της συμμετοχής του παιδιού στη λήψη απόφασης σε κάθε θέμα που το αφορά. Ως εκ τούτου το παιδί πρέπει να ενημερώνεται υπεύθυνα εκ των προτέρων για όλες τις παραμέτρους που αφορούν την εν λόγω παρουσία του.

Η Επίτροπος, θεωρώντας ότι ο προτεινόμενος μηχανισμός δεν είναι ικανοποιητικός, εισηγήθηκε να γίνουν σκέψεις για δημιουργία μηχανισμού μέσα από τον οποίο θα διασφαλίζεται ότι η μετάδοση διαφημίσεων ή μηνυμάτων είναι σύμφωνη με τις κατευθυντήριες γραμμές και τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, θέμα που εμπίπτει στις αρμοδιότητες της Αρχής Ραδιοτηλεόρασης.

8.1.5 Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας

Η Επίτροπος παρέστη στη συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Υγείας στις 19 Φεβρουαρίου 2009 με θέμα «ο περί Προστασίας της Υγείας (Έλεγχος του Καπνίσματος) (Τροποποιητικός) Νόμος (Αρ. 2 και 3) του 2008».

Η Επίτροπος απαρίθμησε τις απαγορεύσεις και τις ρυθμίσεις που προβλέπει ο Νόμος σ' ότι αφορά το κάπνισμα, όπως η απαγόρευση προμήθειας καπνού σε ανήλικα άτομα, η απαγόρευση του καπνίσματος σε καθορισμένους χώρους, σε οχήματα δημόσιας χρήσης κλπ.

Παραθέτοντας σχόλιά της, η Επίτροπος ανέφερε ότι το κάπνισμα είναι ένα θέμα το οποίο τα τελευταία χρόνια απασχολεί έντονα την κοινωνία λόγω των κινδύνων που, χωρίς καμία αμφιβολία, προκαλεί τόσο στην υγεία των καπνιστών όσο και αυτών που εκτίθενται στο παθητικό κάπνισμα.

Τα παιδιά φαίνεται να υποφέρουν περισσότερο από το φαινόμενο αυτό, με τραγικές για την υγεία τους συνέπειες, με διπλή αδικία και ζημιά χωρίς τα ίδια να είναι άμεσα υπεύθυνοι και χωρίς τη συγκατάθεσή τους.

Ενήλικες καπνίζουν στην παρουσία παιδιών σε δημόσιους χώρους, στα σπίτια τους, σε χώρους ψυχαγωγίας παιδιών και σε αυτοκίνητα. Είναι πάρα πολλές οι επιστημονικές μελέτες που έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το παθητικό κάπνισμα προκαλεί ολέθριες και μη ανατρέψιμες συνέπειες στην υγεία των παιδιών. Είναι απαράδεκτο και ανεπίτρεπτο, συνέχισε η Επίτροπος, να μετατρέπουμε τα παιδιά σε παθητικούς καπνιστές γνωρίζοντας τις συνέπειες. Μέχρι και τα έμβρυα γίνονται παθητικοί καπνιστές, όταν η έγκυος μέλλουσα μητέρα καπνίζει κανονικά ή παθητικά. Μελέτη που ανακοινώθηκε πρόσφατα στην Κύπρο της Εθνικής Επιτροπής «Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού» ανέδειξε ποσοστό 36% των γονιών που συνεχίζει να καπνίζει στο σπίτι. Η ίδια έρευνα κατέδειξε ποσοστά νικοτίνης στο σάλιο των παιδιών ηλικίας από 4-6 χρονών, λόγω του παθητικού καπνίσματος.

Ανησυχητικό είναι και το εύρημα της έρευνας ότι νικοτίνη ανιχνεύτηκε ακόμα και σε παιδιά των οποίων οι γονείς δεν είναι καπνιστές. Τούτο φανερώνει τη γενικότερη έκθεση των παιδιών στο παθητικό κάπνισμα.

Η Επίτροπος επισήμανε τις τεράστιες διαστάσεις του προβλήματος και το εξίσου τεράστιο ζήτημα που εγείρεται, με ηθικές κυρίως, αλλά και νομικές, και υπέδειξε την ευθύνη του κράτους να θέσει τέτοιες απαγορεύσεις, έτσι που να προστατεύουν τους μη καπνιστές από την αθέλητη έκθεσή τους σε σοβαρούς κινδύνους για την υγεία τους, που απορρέουν από την καταχρηστική άσκηση ενός άλλου δικαιώματος, όπως είναι το κάπνισμα.
Σε μια ευνομούμενη πολιτεία, δίνεται η ευκαιρία σε κάθε πολίτη, να ασκεί τα δικαιώματά του, αλλά το δικαίωμα του μη καπνιστή είναι υπέρτατο, εφόσον είναι αποδεδειγμένο ότι υπάρχουν συνέπειες στην υγεία του και πρέπει να γίνεται σεβαστό (βλέπετε σημείο 7.1.2.6 πιο πάνω).

Η Επίτροπος ανέφερε ότι μέσα από το πρόγραμμα επισκέψεών της σε σχολεία όλων των βαθμίδων έχει διαπιστώσει ότι το κάπνισμα είναι ένα φαινόμενο, το οποίο απασχολεί τα παιδιά, και ιδιαίτερα σε επίπεδο

Λυκείου ένας μεγάλος αριθμός παιδιών καπνίζουν. Τα ίδια δε τα παιδιά αναφέρουν ότι πολλές φορές οι καθηγητές τους καπνίζουν στην παρουσία τους.

Συνεχίζοντας, η Επίτροπος είπε ότι οι παράγοντες, οι οποίοι επιδρούν αρνητικά στο να μυηθούν τα παιδιά στο κάπνισμα είναι μεν πολύπλοκοι και πολυδιάστατοι, όμως μεταξύ αυτών είναι και ο αρνητικός ρόλος προτύπου από τους γονείς και άλλους ενήλικες στο περιβάλλον τους, η κοινωνική αποδοχή του φαινομένου και η εύκολη πρόσβαση των παιδιών στον καπνό.

Η Επίτροπος παρέθεσε τις διατάξεις της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, οι οποίες σκοπό έχουν την προστασία της υγείας των παιδιών.

Το Άρθρο 6 της Σύμβασης επιβάλλει στα Συμβαλλόμενα Κράτη να αναγνωρίζουν το εγγενές δικαίωμα κάθε παιδιού στη ζωή και να εξασφαλίζουν, στο μέτρο του δυνατού, την επιβίωση και την ανάπτυξη του παιδιού.

Περαιτέρω το Άρθρο 24 της Σύμβασης επιβάλλει στα Συμβαλλόμενα Κράτη να αναγνωρίσουν το δικαίωμα του παιδιού να απολαμβάνει το καλύτερο δυνατό επίπεδο υγείας. Το ίδιο Άρθρο επιβάλλει στα Συμβαλλόμενα Κράτη να παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα για να μειώσουν τη βρεφική και παιδική θνησιμότητα και να μπορούν όλες οι ομάδες της κοινωνίας, ιδιαίτερα οι γονείς και τα παιδιά, να ενημερώνονται για τα θέματα της υγείας και της διατροφής του παιδιού, μεταξύ των οποίων και η καθαριότητα του περιβάλλοντος.

Το Άρθρο 27 της ίδιας Σύμβασης αναγνωρίζει το δικαίωμα κάθε παιδιού για ένα κατάλληλο επίπεδο ζωής που να επιτρέπει τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξή του.

Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού στο Γενικό της Σχόλιο Αρ. 4 τονίζει το δικαίωμα των εφήβων να λαμβάνουν ακριβείς και κατάλληλες πληροφορίες για την προστασία της υγείας τους και την ανάπτυξη υγιούς συμπεριφοράς. Αυτό πρέπει να περιλαμβάνει πληροφόρηση για τη χρήση καπνού, αλκοόλ.

Η Επίτροπος κατέληξε με τις ακόλουθες εισηγήσεις:

- Να υιοθετηθεί πλήρης απαγόρευση του καπνίσματος σε όλους τους χώρους αναψυχής/ψυχαγωγίας (εστιατόριο, καφεστιατόριο, καφετερία, μπαρ ή καφενείο, δισκοθήκη, χορευτικό κέντρο ή άλλο κέντρο αναψυχής) ιδιαίτερα όπου συχνάζουν παιδιά και έφηβοι.
- Να υπάρχει αυστηρότερος έλεγχος από τις αρμόδιες κρατικές Υπηρεσίες για την εφαρμογή του Νόμου
- Να εφαρμοστεί αυστηρότερος έλεγχος από τις αρμόδιες κρατικές Υπηρεσίες στην αγορά καπνικών προϊόντων από ανήλικους.
- Να προωθηθεί η περαιτέρω ανάπτυξη των υφιστάμενων προγραμμάτων αγωγής υγείας που εφαρμόζονται στα σχολεία και να εξεταστεί το ενδεχόμενο τέτοια προγράμματα να ενταχθούν στο τυπικό αναλυτικό πρόγραμμα μέσα στα πλαίσια της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης.

9. Έρευνες για τα Δικαιώματα του Παιδιού

9.1 Σκοπός των ερευνών

Η διεξαγωγή ερευνών και μελετών για την κατάσταση των δικαιωμάτων των παιδιών, είναι μια από τις αρμοδιότητες της Επιτρόπου για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Οι έρευνες είναι το εργαλείο με το οποίο εντοπίζονται τα προβλήματα, ελλείψεις και τα αίτιά τους και βοηθούν στη διαμόρφωση πολιτικής, τόσο για πρόληψη όσο και αντιμετώπιση προβλημάτων παραβίασης των δικαιωμάτων του παιδιού.

9.2 Έρευνα με θέμα: «Η διασφάλιση του δικαιώματος συμμετοχής των παιδιών που διαμένουν σε ιδρύματα παιδικής προστασίας».

Μέσα στο υπό επισκόπηση έτος ολοκληρώθηκε η έρευνα με θέμα: «Η διασφάλιση του δικαιώματος συμμετοχής των παιδιών που διαμένουν σε ιδρύματα παιδικής προστασίας».

Η διεξαγωγή της ερευνητικής μελέτης ανατέθηκε από το Γραφείο της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού στο Κέντρο Μελέτης της Παιδικής και Εφηβικής Ηλικίας (Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου) με τη διαδικασία των προσφορών.

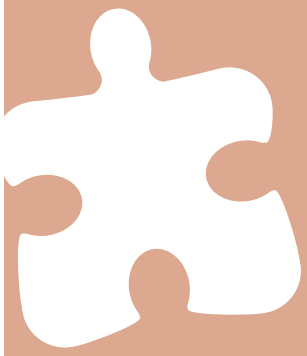

Επιδίωξη της μελέτης ήταν να απεικονίσει το βαθμό εφαρμογής συγκεκριμένων τρόπων ή/και ελλείψεις, που έχουν σχέση με την εφαρμογή των προνοιών του άρθρου 12 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού στα Ιδρύματα Παιδικής Προστασίας της Κύπρου. Η έρευνα επεδίωξε να απαντήσει τα ακόλουθα ερωτήματα:

α) Πώς τα παιδιά που διαμένουν στα Ιδρύματα Παιδικής Προστασίας αντιλαμβάνονται τη συμμετοχή (ή την έλλειψη συμμετοχής) τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων που τα επηρεάζουν;
β) Πώς οι Λειτουργοί Ευημερίας όλων των επιπέδων και οι Ιδρυματικοί Λειτουργοί αντιλαμβάνονται τη συμμετοχή (ή την έλλειψη συμμετοχής) των παιδιών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων που τα επηρεάζουν;
γ) Σε ποιό βαθμό οι υφιστάμενες διαδικασίες, πρακτικές, κανονισμοί και νομοθεσίες διασφαλίζουν:

- Την πληροφόρηση των παιδιών σε όλα τα στάδια μετακίνησής τους από το οικογενειακό τους περιβάλλον.
- Την αναγνώριση στα παιδιά του δικαιώματος για έκφραση των συναισθημάτων και απόψεών τους.
- Τη συμμετοχή των παιδιών στη λήψη αποφάσεων που τα αφορούν.
- Τη δυνατότητα υποβολής παραπόνου ή ένστασης από τα παιδιά και την ανεξάρτητη εξέτασή τους.
- Τη συμμετοχή των παιδιών στην εξέταση πειθαρχικών παραπτωμάτων και στο χειρισμό τους.
- Τη συμμετοχή των παιδιών στη λειτουργία του ιδρύματος.

δ) Ποιες υφιστάμενες καλές πρακτικές άλλων Ευρωπαϊκών χωρών μπορούν να αξιοποιηθούν στην Κύπρο με την εισαγωγή και εφαρμογή νέων πρακτικών, την τροποποίηση υφιστάμενων διαδικασιών, πρακτικών και νομοθεσιών που να στοχεύουν στην πλήρη εφαρμογή του Άρθρου 12 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να έχει πρόσβαση σε μια εκπαίδευση που να το βοηθά να αναπτύξει την προσωπικότητα, τα χαρίσματα, τις ικανότητες και τα ταλέντα. (Άρθρο 28, 29)

Τα κυριότερα συμπεράσματα με βάση την επιτόπια έρευνα που διεξήχθη είναι:

- Υπάρχει έλλειψη μιας ξεκάθαρης πολιτικής για το δικαίωμα των παιδιών για συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων. Αυτό τονίζει την ανάγκη για μια πολιτική που να προσφέρει ένα γενικό πλαίσιο μέσα στο οποίο να αναλαμβάνονται συμμετοχικές πρωτοβουλίες τόσο εντός όσο και σε σχέση με τα ιδρύματα παιδικής προστασίας.
- Τα παιδιά που διαμένουν σε ιδρύματα προστασίας συμμετέχουν σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό στις διάφορες αποφάσεις που επηρεάζουν τη ζωή τους στο ίδρυμα. Σε ορισμένες περιπτώσεις οι αποφάσεις λαμβάνονται από τους εμπλεκόμενους ενήλικες και τα παιδιά απλώς πληροφορούνται σχετικά, σε άλλες περιπτώσεις τα παιδιά αποτελούν μέρος της διαδικασίας λήψης αποφάσεων και οι απόψεις τους λαμβάνονται σοβαρά υπόψη. Στην πράξη υπάρχουν διάφοροι βαθμοί συμμετοχής τους μεταξύ των δυο αυτών άκρων.
- Στην καθημερινή τους ζωή στο ίδρυμα προστασίας, τα παιδιά συμμετέχουν ενεργά στις περισσότερες δραστηριότητες και αποφάσεις που επηρεάζουν τη ζωή τους και εκφράζουν ένα αίσθημα ικανοποίησης για το βαθμό συμμετοχής τους. Αυτό που επίσης διαφαίνεται είναι ότι οι αποφάσεις δεν επιβάλλονται στα παιδιά και ότι με λίγες εξαιρέσεις ζητείται η συναίνεση και συμφωνία των παιδιών πριν οριστικοποιηθεί μια απόφαση. Ωστόσο, η άμεση συμμετοχή του παιδιού σε σημαντικές αποφάσεις που πιθανό να επηρεάσουν σε μεγάλο βαθμό τη ζωή του, δεν είναι πάντα επαρκής και ούτε κατ' ανάγκη εγγυημένη.
- Η γενική ασάφεια που υπάρχει στο θέμα της συμμετοχής των παιδιών και η έλλειψη ξεκάθαρων κατευθυντήριων γραμμών για να διασφαλιστεί η συμμετοχή παιδιών που διαμένουν σε ιδρύματα προστασίας σημαίνει ότι αυτό το δικαίωμα των παιδιών διασφαλίζεται μόνο εν μέρει.
- Πολλά παιδιά χτίζουν σχέσεις εμπιστοσύνης με Ιδρυματικούς Λειτουργούς και Λειτουργούς Ευημερίας κατά τη διάρκεια της διαμονής τους σε ένα ίδρυμα προστασίας. Αυτές οι σχέσεις τους παρέχουν ευκαιρίες να εκφράσουν τις απόψεις τους και να λάβουν στήριξη όταν τη χρειάζονται αλλά επίσης και πιο εποικοδομητική συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων.
- Τα παιδιά πληροφορούνται σχετικά με σημαντικές μετακινήσεις που θα υποστούν (π.χ. από το ένα ίδρυμα σε άλλο, από το ίδρυμα σε ανάδοχη οικογένεια κλπ.) και συχνά τους προσφέρονται ευκαιρίες να συζητήσουν το θέμα αυτό με τους υπεύθυνους Λειτουργούς. Ωστόσο, αυτή η διαδικασία δεν εφαρμόζεται πάντα επαρκώς και η εφαρμογή της δεν είναι πάντα εγγυημένη.
- Τόσο τα παιδιά όσο και οι Λειτουργοί πιστεύουν πως δίνεται προσοχή στα παιδιά όταν αντιμετωπίζουν πειθαρχικά προβλήματα. Σε όλες τις περιπτώσεις, ζητείται από τα παιδιά να εκφράσουν τη δική τους θέση στο ζήτημα. Δεν είναι ξεκάθαρο αν, και υπό ποιες συνθήκες, τα παιδιά πληροφορούνται σχετικά με το δικαίωμά τους να υποβάλουν ένσταση για αποφάσεις με τις οποίες διαφωνούν παρ'όλο που τα παιδιά αισθάνονται ότι μπορούν να υποβάλουν ενστάσεις και παράπονα και ότι θα ακουστούν από τους εμπλεκόμενους Λειτουργούς. Ωστόσο, η έλλειψη μιας ξεκάθαρης, επίσημης διαδικασίας για την υποβολή ενστάσεων σημαίνει ότι δεν υπάρχει καθορισμένος τρόπος χειρισμού της ένστασης, δηλαδή κάθε περίπτωση μπορεί να δεχτεί διαφορετικό χειρισμό. Η έλλειψη μιας επισημοποιημένης διαδικασίας υποβολής ενστάσεων/παραπόνων και μιας ξεκάθαρης διαδικασίας για την πληροφόρηση των παιδιών σχετικά με το δικαίωμά τους να υποβάλουν ενστάσεις και παράπονα, όπως και η μη προσδοκία να λάβουν τα παιδιά μια επίσημη απάντηση στα παράπονά τους μέσα σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα έχει αποτέλεσμα το χειρισμό περιπτώσεων με διαφορετικούς τρόπους.

Με βάση αυτή την ανασκόπηση και έχοντας υπόψη τα ευρήματα και συμπεράσματα της εμπειρικής έρευνας γίνονται μια σειρά εισηγήσεων που θα βοηθήσουν στην πιο πλήρη εφαρμογή των προνοιών του Άρθρου 12.

Οι κυριότερες εισηγήσεις επικεντρώνονται στην ανάγκη αναθεώρησης και εκσυγχρονισμού της σχετικής νομοθεσίας, ώστε να ενσωματωθούν οι πρόνοιες του Άρθρου 12, στην ανάγκη να σχεδιαστεί μια ξεκάθαρη πολιτική για το θέμα της συμμετοχής των παιδιών στα ιδρύματα, η οποία να προσδιορίζει το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα αναπτυχθεί μια συμμετοχική στρατηγική και ανάλογες πρακτικές, η ανάγκη να επιμορφωθούν όλοι οι αρμόδιοι λειτουργοί και τα παιδιά για το δικαίωμα συμμετοχής των παιδιών, η ανάγκη να σχεδιαστούν κατάλληλα έγγραφα φιλικά προς τα παιδιά που να τα ενημερώνουν για διάφορες πτυχές του δικαιώματος τους για συμμετοχή και η ανάγκη να σχεδιαστούν και να θεσμοθετηθούν διαδικασίες ενημέρωσης των παιδιών για αποφάσεις που τα αφορούν, συμμετοχής τους σε συσκέψεις όπου παίρνονται αποφάσεις που τα επηρεάζουν και σε διαδικασίες εξέτασης πειθαρχικών θεμάτων που τα αφορούν και υποβολής ενστάσεων σε αποφάσεις με τις οποίες διαφωνούν.

9.3 Έρευνα για τα επίπεδα ενημερότητας και τις απόψεις της Κυπριακής κοινωνίας ως προς τα δικαιώματα των παιδιών

Το 2009 η Επίτροπος ανέθεσε στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας με τη διαδικασία των προσφορών τη διεξαγωγή έρευνας με θέμα «Επίπεδα Ενημερότητας και Απόψεις της Κυπριακής Κοινωνίας για τα Δικαιώματα του Παιδιού». Ο γενικός σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας ήταν να καταγράψει:

- τις στάσεις και τα επίπεδα ενημερότητας της κυπριακής κοινωνίας σε σχέση με το περιεχόμενο της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού,
- τις απόψεις της κοινωνίας ως προς το βαθμό διασφάλισης των δικαιωμάτων αυτών από το κράτος, και
- τις δράσεις που θεωρεί η κυπριακή κοινωνία ότι θα πρέπει να προωθηθούν για να βελτιωθεί η προάσπιση των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην Κύπρο.

Τα δεδομένα της έρευνας, συλλέχθηκαν κατά τους μήνες Μάιο και Ιούνιο του 2009 από όλη την Κύπρο, για τρείς ομάδες πληθυσμού: α) παιδιά δημοτικού, ηλικίας 9 – 13 ετών, β) παιδιά γυμνασίου / λυκείου και γ) φοιτητές και ενήλικες ηλικίας 18 ετών και άνω. Στην έρευνα πήραν μέρος συνολικά 1435 άτομα μέσω τηλεφωνικών συνεντεύξεων και συμπλήρωσης ερωτηματολογίων. Στην έρευνα συμμετείχαν 18 ενήλικα άτομα μέσω ημιδομημένων ομάδων εστίασης και προσωπικών συνεντεύξεων.

Αναφορικά με τα επίπεδα ενημερότητας, η έρευνα έδειξε ότι τα παιδιά δημοτικού και γυμνασίου / λυκείου γνώριζαν σε γενικές γραμμές ότι τα παιδιά έχουν δικαιώματα. Ωστόσο, οι συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού εμφανίστηκαν να αποδέχονται σε μεγάλο βαθμό απόψεις όπως «τα παιδιά είναι ιδιοκτησία των γονιών τους» και «οι γονείς έχουν δικαίωμα να χτυπούν τα παιδιά τους». Οι αντιλήψεις αυτές έρχονται σε πλήρη αντίθεση με τη νέα θεώρηση του παιδιού ως διακριτής και αυτόνομης προσωπικότητας με εγγενή δικαιώματα και αξιοπρέπεια, μια θεώρηση που εισάγεται από τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Παράλληλα, αν και τα παιδιά γνώριζαν για το δικαίωμα της ελεύθερης έκφρασης, δεν

παρουσιάστηκαν να διεκδικούν αρκετά το δικαίωμα στη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων στα πλαίσια του σχολείου και της οικογένειας. Από τα αποτελέσματα προκύπτει επίσης ότι τα παιδιά δεν ήταν επαρκώς ενημερωμένα γύρω από το Θεσμό του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού.

Όσον αφορά τις στάσεις και τα επίπεδα ενημερότητας των ενηλίκων, οι συμμετέχοντες στην έρευνα παρουσιάστηκαν να γνωρίζουν πολλά από τα δικαιώματα των παιδιών και ειδικότερα όσα από αυτά εμπίπτουν στον πυλώνα των Παροχών και της Προστασίας.

Μικρότερη αναφορά έγινε στα Δικαιώματα του Παιδιού που εμπίπτουν στον πυλώνα της Συμμετοχής, γεγονός που επιβεβαιώνει ότι ενώ η κυπριακή κοινωνία δίδει μεγάλη σημασία στην παροχή εκπαίδευσης, φροντίδας και προστασίας στα παιδιά, δε δίδεται η ανάλογη προσοχή στο δικαίωμα των παιδιών να εκφέρουν άποψη και να συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων που τα αφορούν. Πολλοί από τους συμμετέχοντες αναφέρθηκαν στο δικαίωμα της ελεύθερης έκφρασης των παιδιών. Ορισμένοι διατύπωσαν την άποψη ότι το συγκεκριμένο δικαίωμα συχνά καταπατείται από τους ενήλικες, γιατί αυτοί θεωρούν πως τα παιδιά δε διαθέτουν τον απαραίτητο βαθμό ωριμότητας και γνώσεων για να τοποθετηθούν επί κάποιων ζητημάτων, ενώ άλλοι συμμετέχοντες εξέφρασαν την άποψη ότι το δικαίωμα της ελεύθερης έκφρασης είναι ένα δικαίωμα που τα παιδιά εκμεταλλεύονται προκειμένου να «καταπιέζουν τους ενήλικες και να κάνουν ό,τι θέλουν».

Από τα αποτελέσματα της έρευνας προέκυψε ότι πολύ λίγοι ενήλικες ήταν ενημερωμένοι γύρω από το Θεσμό του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και ιδιαίτερα για τις αρμοδιότητες του Επιτρόπου.

Σχετικά με τις απόψεις της κοινωνίας για το βαθμό διασφάλισης των δικαιωμάτων των παιδιών στην Κύπρο, τόσο τα παιδιά, όσο και οι ενήλικες που συμμετείχαν στην έρευνα, δεν παρουσιάστηκαν αισιόδοξοι για το επίπεδο προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην Κύπρο, ενώ θεωρούσαν ότι τα δικαιώματα των παιδιών προστατεύονται σε μεγαλύτερο βαθμό στην υπόλοιπη Ευρώπη. Πολλοί από τους συμμετέχοντες στην έρευνα θεωρούσαν ότι τα δικαιώματά τους είχαν παραβιαστεί κατά την παιδική τους ηλικία, ωστόσο ελάχιστοι δήλωσαν ότι είχαν αποταθεί σε κάποια αρμόδια υπηρεσία. Σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, η μη καταγγελία περιστατικών παραβίασης των δικαιωμάτων των παιδιών μπορεί να οφείλεται: α) στο φόβο, β) στην αμφιβολία για τη διατήρηση της ανωνυμίας του θύματος στις περιπτώσεις καταγγελιών, γ) στην αμφιβολία για αποτελεσματική επέμβαση της πολιτείας, δ) στην ακαταλληλότητα των ωραρίων των αρμόδιων υπηρεσιών και ε) στην έλλειψη σωστής ενημέρωσης για τις αρμοδιότητες των σχετικών υπηρεσιών.

Σ' ότι αφορά τις δράσεις που πρέπει να προωθηθούν, ώστε να βελτιωθεί η προάσπιση των δικαιωμάτων των παιδιών στην Κύπρο, οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι προτιμούν να ενημερώνονται μέσω της τηλεόρασης και εκπαιδευτικού υλικού στα σχολεία. Παράλληλα, οι συμμετέχοντες εισηγήθηκαν διάφορες μεθόδους για προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού, όπως την προώθηση τους από διάσημα πρόσωπα που ασκούν επιρροή στα παιδιά, τη δημιουργία ειδικής επιτροπής στη Βουλή που να επιλαμβάνεται θεμάτων σχετικών με τα Δικαιώματα του Παιδιού, τη δημιουργία ανεξάρτητου σώματος που θα μπορεί αυτεπάγγελτα να χειρίζεται θέματα τα οποία άπτονται των Δικαιωμάτων του Παιδιού και τη διοργάνωση σχετικών σεμιναρίων για εκπαιδευτικούς και γονείς.

9.4 Συμμετοχή Επιτρόπου σε ερευνητικά προγράμματα

Το Γραφείο της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού συμμετέχει ως εταίρος στις ακόλουθες δυο προτάσεις για ερευνητικά προγράμματα:

9.4.1 Children of Cyprus and Human Rights-Τα παιδιά της Κύπρου και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Η πρόταση υποβλήθηκε και εγκρίθηκε για χρηματοδότηση στα πλαίσια του χρηματοδοτικού μηχανισμού του Ταμείου Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου. Στόχος της πρότασης, η οποία κατατέθηκε σε συνεργασία με το Κέντρο Στήριξης Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και την ΜΚΟ «Hope for Children», είναι η μετάφραση του εγχειριδίου του Συμβουλίου της Ευρώπης COMPASITO (manual for human rights education) και η οργάνωση εργαστηρίων για επιμόρφωση εκπαιδευτικών και από τις δύο κοινότητες ως προς την αξιοποίηση και χρήση του εγχειριδίου μέσα στα πλαίσια της σχολικής τάξης.

9.4.2 "An indirect harmful effect of violence: Victimizing the child and Re-victimizing the woman-mother through her child's exposure to violence against herself".

Έμμεσες αρνητικές επιπτώσεις της βίας: θυματοποίηση του παιδιού και επαναθυματοποίηση της γυναίκας – μητέρας μέσω της έκθεσης του παιδιού της στην εναντίον της βία.

Η πρόταση υποβλήθηκε για χρηματοδότηση και εγκρίθηκε μέσα στα πλαίσια του προγράμματος ΔΑΦΝΗ ΙΙΙ, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Κύπρου και άλλα ερευνητικά ιδρύματα, οργανώσεις και φορείς της Κύπρου και του εξωτερικού. Το συγκεκριμένο έργο έχει διπλό σκοπό: Πρώτο, να προσεγγίσει το πρόβλημα της έμμεσης επιβλαβούς επίδρασης της βίας που δέχονται τα παιδιά που εκτίθενται σε περιβάλλον στο οποίο οι μητέρες είναι θύματα βίας, καθώς και να προωθήσει τη συνειδητοποίηση αυτής της επίδρασης από τους γονείς. Δεύτερο, να καλύψει το κενό της έλλειψης ερευνητικών δεδομένων και ευαισθητοποίησης στο θέμα αυτό.

Μέσα από το πρόγραμμα θα παραχθούν κατευθυντήριες γραμμές βασισμένες στην έρευνα για την ανάπτυξη πληροφοριακού, ηλεκτρονικού, συμβουλευτικού, τηλεοπτικού και εκπαιδευτικού υλικού, θα δημιουργηθεί ηλεκτρονική πλατφόρμα επικοινωνίας και συμβουλευτικής παροχής σε μητέρες θύματα βίας και θα επιχειρηθεί η πολυεπίπεδη διάχυση των αποτελεσμάτων.

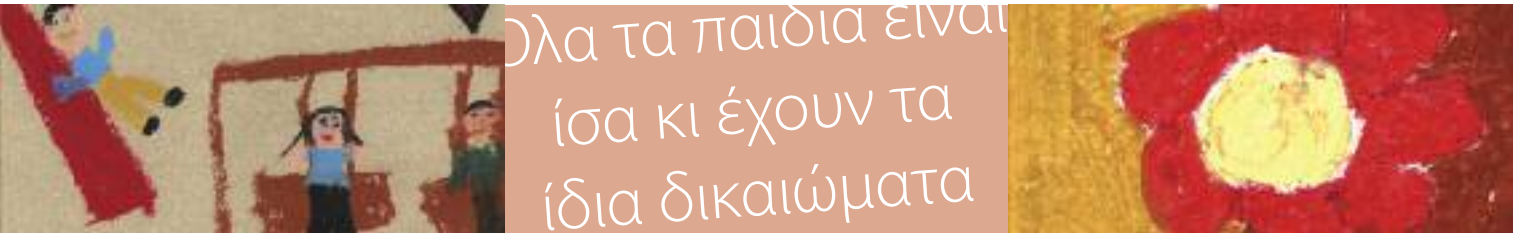

10. Διεθνείς Σχέσεις

10.1 Ευρωπαϊκό Δίκτυο Επιτρόπων για Παιδιά (ENOC)

Η Κύπρια Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, είναι πλήρες μέλος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Επιτρόπων για τα Παιδιά (European Network of Ombudspersons for Children – ENOC).

Το Δίκτυο είναι ένας μη κερδοσκοπικός σύνδεσμος των ανεξάρτητων οργανισμών για τα δικαιώματα του παιδιού. Ιδρύθηκε στο Trondheim της Νορβηγίας το 1997 από 10 οργανισμούς και τη UNICEF. Το 2009 συμμετείχαν στο Δίκτυο 37 οργανισμοί από 29 χώρες της Ευρώπης.

Σκοπός του Δικτύου είναι-

- Να ενθαρρύνει την όσο το δυνατό πληρέστερη εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού.
- Να στηρίζει τη συλλογική προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού
- Η ανταλλαγή πληροφοριών, προσεγγύσεων και στρατηγικών μεταξύ των μελών του και
- Η προαγωγή της ανάπτυξης αποτελεσματικών ανεξάρτητων φορέων για παιδιά.

Η αποδοχή της Κυπρίας Επιτρόπου στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο από τον πρώτο χρόνο της σύστασης και λειτουργίας του θεσμού είναι τιμητική για την Κύπρο, δεδομένου ότι η αποδοχή προϋποθέτει πλήρη ικανοποίηση των «Αρχών των Παρισίων» όσον αφορά τον τρόπο σύστασης και λειτουργίας του θεσμού. (βλέπετε σημείο 3.2 πιο πάνω), αλλά και οι δράσεις του θεσμού να ικανοποιούν τα διεθνή πρότυπα.
Η Επίτροπος έχει εκλεγεί ως πρόεδρος της Επιτροπής του ENOC η οποία μελετά το θέμα της πρόσβασης των παιδιών στο Ευρωπαϊκό και το Διεθνές Σύστημα Δικαιοσύνης, με αποστολή την προαγωγή της απόλαυσης των δικαιωμάτων του παιδιού, μέσω της ενισχυμένης χρήσης των Ευρωπαϊκών και Διεθνών μηχανισμών προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

10.2 Συνεργασία με Ευρωπαίους Επιτρόπους

Το Γραφείο της Επιτρόπου έχει αναπτύξει συνεργασία σε πολλαπλά επίπεδα με διάφορους Ευρωπαίους Επιτρόπους, πέρα από τη συνεργασία που αναπτύσσεται στα πλαίσια του Δικτύου των Ευρωπαίων Επιτρόπων για τα Παιδιά. Ιδιαίτερη συνεργασία έχει αναπτυχθεί με το Γραφείο του Έλληνα Συνηγόρου για το Παιδί, της Ιρλανδής Επιτρόπου και της Γαλλίδας Επιτρόπου. Η συνεργασία αφορά την από κοινού ανάπτυξη δράσεων, την ανταλλαγή καλών πρακτικών και τη συνεργασία για υποβολή προτάσεων για διεκδίκηση ευρωπαϊκών κονδυλίων.

10.3 Συμμετοχή σε Διεθνή Συνέδρια

Κατά τη διάρκεια του 2009 το Γραφείο της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού συμμετείχε στα παρακάτω διεθνή συνέδρια και άλλες δραστηριότητες στο εξωτερικό.

10.3.1 Πανηγυρική Σύνοδος με την ευκαιρία 20ης επετείου από την υιοθέτηση της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Με την ευκαιρία της 20ης επετείου από την υιοθέτηση της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και η Υπάτη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, οργάνωσαν πανηγυρική Σύνοδο με θέμα «Αξιοπρέπεια, Ανάπτυξη και Διάλογος», στις 7 και 8 Οκτωβρίου 2009 στη Γενεύη. Στη Σύνοδο συμμετείχε και η Κύπρια Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, μαζί με Λειτουργό του Γραφείου της.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να του εξασφαλίζουν την αναγκαία για την ευημερία του προστασία.
(Άρθρα 19, 20, 33)

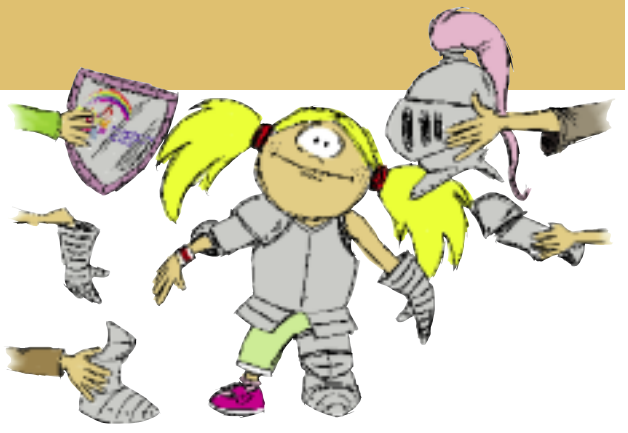

Η Σύνοδος αποτέλεσε μια σημαντική ευκαιρία να συναντηθούν και να ανταλλάξουν απόψεις, Κράτη μέλη, Σώματα των Ηνωμένων Εθνών και άλλες διακυβερνητικές οργανώσεις, Εθνικοί Οργανισμοί Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, ομάδες παιδιών και νεαρών ατόμων, ακαδημαϊκοί και άλλοι ενδιαφερόμενοι για τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Η Σύνοδος είχε τρεις κύριους στόχους:

- να τιμήσει την 20η επέτειο της Σύμβασης
- να τονίσει τις τρεις βασικότερες προκλήσεις της Σύμβασης που αναφέρονται στη διασφάλιση της αξιοπρέπειας του παιδιού, στην παροχή προς το παιδί όλων των δυνατοτήτων για ανάπτυξη και τη διευκόλυνση του διαλόγου ανάμεσα στους ενήλικους και τα παιδιά σύμφωνα με τη συμμετοχική προσέγγιση της Σύμβασης, και
- να αξιολογήσει την υπόσταση και το βαθμό εφαρμογής της Σύμβασης μετά από 193 κυρώσεις και 17 χρόνια αναφορών, καθώς και να αναγνωρίσει τις προτεραιότητες για το μέλλον.

10.3.2 Εκδήλωση με θέμα «Προσβλέποντας στο μέλλον»

Η Κύπρια Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και Πρόεδρος της Επιτροπής «Πρόσβαση των παιδιών στο ευρωπαϊκό και διεθνές Σύστημα Δικαιοσύνης», την οποία έχει συστήσει Ευρωπαϊκό Δίκτυο Επιτρόπων για το Παιδί (ENOC), συμμετείχε, ως βασική ομιλήτρια, στην Εκδήλωση που οργανώθηκε στο περιθώριο της εορταστικής Συνόδου για τα 20χρονα της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Η εκδήλωση είχε ως θέμα «Προσβλέποντας στο μέλλον: δημιουργώντας μία διεθνή θεραπεία για τις παραβιάσεις δικαιωμάτων του παιδιού. Η ανάγκη διαδικασίας ενημέρωσης στα πλαίσια της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού».

Η εκδήλωση οργανώθηκε στα πλαίσια της απόφασης της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών για προώθηση νέου Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, που να διασφαλίζει μηχανισμό υποβολής παραπόνων από παιδιά ή από αυτούς που εκπροσωπούν παιδιά, τα οποία να εξετάζονται από την Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού δυνάμει της Σύμβασης.

Την Εκδήλωση προλόγισε η Καθηγήτρια Yanghee Lee, Πρόεδρος της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Στην ομιλία της η Επίτροπος επισήμανε το μεγάλο κενό που παρατηρείται μεταξύ των υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν τα κράτη με την επικύρωση της Σύμβασης και της εφαρμογής αυτών των υποχρεώσεων στην πράξη. Τόνισε την ανάγκη για την καθιέρωση μιας διαδικασίας επικοινωνίας, που να δίνει τη δυνατότητα υποβολής παραπόνων, όπως συμβαίνει με άλλες βασικές συμβάσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αυτό θεωρείται αναγκαίο για:

- την προστασία του πλήρους φάσματος των δικαιωμάτων του παιδιού με βάση τη Σύμβαση
- τη διασφάλιση ότι τα παιδιά έχουν στη διάθεσή τους αποτελεσματικές θεραπείες για αποκατάσταση παραβιάσεων των δικαιωμάτων τους

- την ενδυνάμωση της αποτελεσματικής εφαρμογής της Σύμβασης και του υπολόγου των Κρατών Μελών.

Η Επίτροπος επεσήμανε επίσης ότι, λόγω της έλλειψης μηχανισμού εξέτασης παραπόνων, τα κράτη δεν αντιμετωπίζουν όσο σοβαρά θα έπρεπε τις παραβιάσεις κάτω από τη Σύμβαση και ότι η προοπτική να εκτεθεί διεθνώς ένα κράτος για παραβίαση των δικαιωμάτων του παιδιού θα αναγκάσει τα κράτη να ανταποκρίνονται σε μεγαλύτερο βαθμό σε αιτήματα για αποκατάσταση των παραβιάσεων.

Σ' ότι αφορά τη σημασία της εφαρμογής μιας διαδικασίας επικοινωνίας, η Επίτροπος είπε ότι αυτό θα δρομολογήσει την ανάπτυξη μιας διεθνούς νομολογίας, που θα διασαφηνίσει τις διατάξεις της Σύμβασης στη λεπτομέρειά τους, βοηθώντας έτσι τα κράτη να αντιληφθούν τις υποχρεώσεις τους και συνάμα θα θέσει τα επίπεδα για εφαρμογή στο εθνικό επίπεδο ευαίσθητων προς τα παιδιά δικαστικών και άλλων διαδικασιών.

Αναφερόμενη ειδικά στην Ευρώπη, η Επίτροπος είπε ότι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, παρότι άρχισε να χρησιμοποιεί τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, εντούτοις αυτό το Δικαστήριο δεν λειτουργεί μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο δικαιωμάτων του παιδιού, ούτε και έχει την απαιτούμενη εμπειρογνωμοσύνη.

Η Επίτροπος καταλήγοντας εξέφρασε την πεποίθηση ότι η νέα διαδικασία επικοινωνίας θα χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά προς όφελος των παιδιών, για την προστασία των δικαιωμάτων τους, τα οποία κράτη εκουσίως συμφώνησαν να διασφαλίσουν με την επικύρωση της Σύμβασης.

10.3.3 13ο Ετήσιο Συνέδριο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Επιτρόπων για το Παιδί (ENOC)

Η Επίτροπος συνοδευόμενη από Λειτουργό του Γραφείου της, πήρε μέρος στο 13ο ετήσιο Συνέδριο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Επιτρόπων για το Παιδί (ENOC), το οποίο πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι μεταξύ 23 και 25 Σεπτεμβρίου 2009, με θέμα: «Η Εφαρμογή της Αρχής της Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού». Αυτή ήταν η δεύτερη συμμετοχή της Κύπριας Επιτρόπου σε ετήσιο Συνέδριο του ENOC στα μόλις δύο χρόνια λειτουργίας του θεσμού. Η Κύπρια Επίτροπος κατέστη πλήρες μέλος του Δικτύου από τον πρώτο χρόνο έναρξης της λειτουργίας του θεσμού στην Κύπρο.

Στόχος του Συνεδρίου ήταν η διευκόλυνση της ανταλλαγής πληροφοριών και μεθόδων καλής πρακτικής μεταξύ των Ευρωπαίων Επιτρόπων και ο καθορισμός εργαλείων, στρατηγικών και μηχανισμών που θα διευκολύνουν το κάθε μέλος του στην επίτευξη της εφαρμογής της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού σε εθνικό επίπεδο, αλλά και το ENOC, στην επίτευξη της εφαρμογής της σε Διεθνές επίπεδο.

Η Κύπρια Επίτροπος ενημέρωσε τους Ευρωπαίους ομολόγους της για τις δραστηριότητες του θεσμού κατά τον τελευταίο χρόνο. Επιπρόσθετα, σε ειδική σύνοδο παρουσίασε την έρευνα την οποία διεξήγαγε το Γραφείο της, το 2008 αναφορικά με τη διασφάλιση του δικαιώματος συμμετοχής των παιδιών που διαμένουν σε ιδρύματα παιδικής προστασίας στην Κύπρο.

Η Κύπρια Επίτροπος, ως Πρόεδρος της Επιτροπής του ENOC, η οποία μελετά το θέμα της πρόσβασης των παιδιών στο Ευρωπαϊκό και το Διεθνές Σύστημα Δικαιοσύνης (βλέπετε σημείο 10.1 πιο πάνω), προήδρευσε ειδικής συνόδου του Συνεδρίου και παρουσίασε τις εργασίες της Επιτροπής.

10.3.4 Συνάντηση Ειδικής Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων του Συμβουλίου της Ευρώπης

Η Κύπρια Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, εκπροσώπησε το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Επιτρόπων για το Παιδί (ENOC) στη δεύτερη συνάντηση της Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Ανάπτυξη Κατευθυντήριων Γραμμών για Δικαιοσύνη Φιλική προς τα Παιδιά του Συμβουλίου της Ευρώπης, που πραγματοποιήθηκε στο Στρασβούργο μεταξύ 28 και 30 Σεπτεμβρίου 2009.

Η δράση αυτή εμπίπτει στο πρόγραμμα του Συμβουλίου της Ευρώπης, το οποίο υιοθετήθηκε στη Διάσκεψη Κορυφής στη Βαρσοβία το 2005 με την ονομασία "Building Europe for and with Children", μέσω του οποίου αναπτύσσονται κατευθυντήριες γραμμές αναφορικά με τη βελτίωση του επιπέδου προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού. Μέσα στα πλαίσια του προγράμματος, το 28ο Συνέδριο των Ευρωπαίων Υπουργών Δικαιοσύνης το οποίο πραγματοποιήθηκε στο Λαζαρότε τον Οκτώβριο του 2007, ανάθεσε στην Επιτροπή Εμπειρογνωμόνων του Συμβουλίου της Ευρώπης την ανάπτυξη Ευρωπαϊκών Κατευθυντηρίων Γραμμών για Δικαιοσύνη Φιλική προς τα Παιδιά.

10.3.5 1ο Διεθνές Συνέδριο Βρεφονηπιαγωγών

Ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Βρεφονηπιαγωγών ΤΕΙ, τα Υπουργεία Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου, ο Λαϊονικός Βρεφονηπιακός Σταθμός Λευκωσίας και ο Σύνδεσμος Βρεφονηπιαγωγών Κύπρου, διοργάνωσαν στις 3 Απριλίου 2009 τριήμερο συνέδριο με θέμα: «Η Σημαντικότητα της Προσχολικής αγωγής και η εκπαίδευση των Παιδαγωγών στο διεθνές περιβάλλον».

Σε χαιρετισμό που απηύθυνε στο Συνέδριο, η Επίτροπος είπε ότι η διοργάνωση του συνεδρίου αναδεικνύει με τον καλύτερο τρόπο το έμπρακτο ενδιαφέρον που επιδεικνύουν οι σύγχρονες κοινωνίες για την πρώιμη παιδική ηλικία. Πρόκειται για ένα ενδιαφέρον απόλυτα εναρμονισμένο με τη νέα θεώρηση της παιδικότητας που θεσμοθετεί και νομικά κατοχυρώνει η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, το οποίο τη στιγμή της γέννησής του αναγνωρίζεται ως ολοκληρωμένη και ανεπανάληπτη ανθρώπινη ύπαρξη με εγγενή και αξιοπρέπεια και δικαιώματα.

Οι υπηρεσίες παροχής προσχολικής αγωγής, υπογράμμισε η Επίτροπος, πέραν από την κοινωνική τους αποστολή που σχετίζεται με τη φύλαξη των παιδιών, έχουν ουσιαστικό ρόλο να διαδραματίσουν, όχι μόνο ως προς την προετοιμασία των παιδιών για μια ομαλότερη ένταξη στο σχολικό περιβάλλον, αλλά και σε ό,τι αφορά την προσωπικότητα που θα διαμορφώσουν και, ιδιαίτερα, ως προς το βαθμό που θα μάθουν να εξασκούν τα δικαιώματά τους και τις υπευθυνότητες που αυτά συνεπάγονται. Γι'αυτό, η διαρκής ενημέρωση και η τακτική επιμόρφωση των Παιδαγωγών, όπως και όλων των εκπαιδευτικών, σε θέματα που σχετίζονται με το επιστημονικό τους αντικείμενο είναι αναντίλεκτα απαραίτητη.

10.3.6 6ο Ετήσιο Συνέδριο του Eurochild

Το 6ο Ετήσιο Συνέδριο του Eurochild πραγματοποιήθηκε στη Λεμεσό από 11/11/2009 μέχρι 13/11/2009, με συνδιοργανωτές το Eurochild και την Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή για την Προστασία και Ευημερία του Παιδιού (ΠΣΕΠΕΠ). Θέμα του Συνεδρίου ήταν 'Monitoring Child Well-Being: Better Policy & Practice'.

Τους Συνέδρους δεξιώθηκε η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού στις 11 Νοεμβρίου του 2009. Στο χαιρετισμό που απηύθυνε στη δεξίωση, η Επίτροπος αναφέρθηκε στη δέσμευσή της όχι μόνο για αποτελεσματική εφαρμογή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, αλλά και για την προώθηση δράσεων που προάγουν την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση για τα δικαιώματα του παιδιού. Τόνισε την ανάγκη για συνεχή βελτίωση και προσαρμογή της πολιτικής, των μέτρων και διοικητικών πρακτικών στα επίπεδα της Σύμβασης. Ιδιαίτερα, μεσούσης της οικονομικής κρίσης, όλα τα Κράτη Μέλη της ΕΕ βρίσκονται ενώπιον μεγαλύτερων προκλήσεων και εμποδίων στην προσπάθεια να οικοδομήσουν ένα φιλικό προς τα παιδιά περιβάλλον, με επίκεντρο το καλύτερο συμφέρον του παιδιού.

Αναφερόμενη στο θέμα του Συνεδρίου, η Επίτροπος τόνισε ότι η παρακολούθηση είναι μια συνεχής διαδικασία παρατήρησης της εφαρμογής της Σύμβασης, μέσω της ανάπτυξης κατάλληλων δεικτών, η οποία βοηθά στον προσδιορισμό των αναγκαίων ενεργειών για βελτίωση της κατάστασης. Η διαδικασία θα πρέπει να διασφαλίζει ότι οι απόψεις των παιδιών λαμβάνονται υπόψη, μέσω της συλλογής ποιοτικών και ποσοτικών στοιχείων, με τη συμμετοχή των παιδιών, τα οποία στοιχεία θα αποτυπώνουν το πλήρες φάσμα των διαφορετικών αναγκών και συνθηκών της παιδικής ζωής, όπως η εθνική καταγωγή, οι αναπηρίες, το φύλο, η ηλικία κ.α., έχοντας πάντοτε υπόψη ότι η εξυπηρέτηση του καλύτερου συμφέροντος του παιδιού είναι η πρώτη προτεραιότητα.

Η οικοδόμηση μιας κουλτούρας δικαιωμάτων του παιδιού, επισήμανε η Επίτροπος, που να βασίζεται σε μια ολοκληρωμένη γνώση των αδυναμιών και ικανοτήτων και πρωτίστως των δικαιωμάτων του παιδιού, θα πρέπει να είναι μια χωρίς τέλος διεργασία.

Η Επίτροπος κατέληξε τονίζοντας ότι για τη μετουσίωση σε πράξη των προνοιών της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, με στόχο την αναβάθμιση της ζωής των παιδιών στην Ευρώπη, είναι ζωτικής σημασίας η συνεργασία μεταξύ κυβερνήσεων ανεξάρτητων οργανισμών, κοινωνικών εταίρων, ακαδημαϊκών, ΜΚΟ και άλλων εμπλεκομένων.

10.3.7 Άλλα Διεθνή Συνέδρια – Συμμετοχή Λειτουργών

Πέραν των πιο πάνω συνεδρίων, το Γραφείο της Επιτρόπου εκπροσωπήθηκε με λειτουργό του σε άλλα έξι διεθνή συνέδρια σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού

10.3.8 Συνυπογραφή από την Επίτροπο του Αιτήματος 'World Appeal to a new mobilization for childhood'

Με την ευκαρία της 20ης επετείου της υιοθέτησης της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η Κύπρια Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, συνυπέγραψε το αίτημα που τιτλοφορείται 'World Appeal to a new mobilization for childhood'. Το Αίτημα υπέγραψαν οργανισμοί, εμπειρογνώμονες και προσωπικότητες.

Στο σκεπτικό του Αιτήματος αναφέρεται, ότι παρά την πρόοδο που σημειώθηκε με τη μεταφορά των προνοιών της Σύμβασης στο εσωτερικό δίκαιο των κρατών και την εφαρμογή ανάλογων πολιτικών, δυστυχώς οι αναληφθείσες δεσμεύσεις απέχουν ακόμη πάρα πολύ από το να γίνονται παγκόσμια σεβαστές, με αποτέλεσμα πάρα πολλά παιδιά να στερούνται των δικαιωμάτων τους και σε πολλές περιπτώσεις μάλιστα των πιο βασικών από τα δικαιώματα αυτά.

Οι συνυπογράφοντες το Αίτημα προτείνουν την υιοθέτηση μιας ανανεωμένης προσέγγισης προς το παιδί με βάση τις βαθύτερες ανάγκες του και το δικαίωμα του στη ζωή και στη ολοκληρωμένη ανάπτυξή του, περιλαμβανομένης της πνευματικής διάστασής της.

Η νέα αυτή προσέγγιση επιβάλλει την κινητοποίηση ειδικά σ'ότι αφορά ορισμένα ζητήματα όπως:

- τον αγώνα ενάντια σ'όλες τις μορφές βίας κατά των παιδιών
- την διασφάλιση ποιοτικής εκπαίδευσης για όλα τα παιδιά
- τη στήριξη των αποδυναμωμένων οικογενειών
- τον εξανθρωπισμό της νεανικής δικαιοσύνης

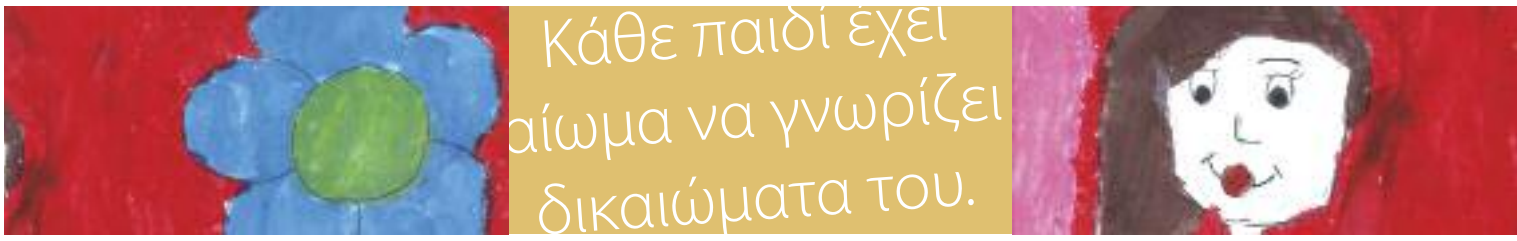

Οι συνυπογράφοντες καλούν τα κράτη, το σύνολο της διεθνούς κοινότητας, τα ΜΜΕ, τους θρησκευτικούς ηγέτες, την κοινωνία των πολιτών, τους άντρες και τις γυναίκες να κινητοποιηθούν με σκοπό να διασφαλίσουν ότι όλα τα παιδιά απολαμβάνουν πλήρως τα δικαιώματά τους στην πράξη.

10.3.9 Προσχώρηση στη Διακήρυξη 'Protecting Children and Young People from Sexual Violence with a Focus on the New Media: Perspectives for Europe'

Η Επίτροπος προσχώρησε, στις 16 Ιουλίου 2009, στην τελική διακήρυξη της Διεθνούς Διάσκεψης που πραγματοποιήθηκε στο Βερολίνο στις 30 Ιουνίου 2009.

Η διακήρυξη που τιτλοφορήθηκε 'Protecting Children and Young People from Sexual Violence with a Focus on the New Media: Perspectives for Europe' σκοπό έχει την πρόληψη και τερματισμό της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών μέσω του διαδικτύου. Οι προσχωρήσαντες διακηρύττουν μεταξύ άλλων, την ανάγκη για εξάλειψη όλων των μορφών παραγωγής, διάδοσης και παρουσίασης φυσικής και σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών και νεαρών προσώπων μέσω της νέας τεχνολογίας, ότι θα πρέπει προς το σκοπό αυτό να προωθηθεί η δημόσια συνειδητοποίηση της ανάγκης για πρόληψη της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών σ'όλα τα τμήματα της κοινωνίας, την ανάγκη για διεθνή συνεργασία για τη διερεύνηση, ποινική δίωξη και τιμωρία των ενόχων, καθώς και τη βοήθεια των θυμάτων.

Ειδικά για το χειρισμό των παιδιών θυμάτων σεξουαλικής εκμετάλλευσης, τονίζεται η ανάγκη για προχωρημένου επιπέδου κατάρτιση των ειδικών, ιδιαίτερα αυτών που απασχολούνται σε θεραπευτικές και κοινωνικές υπηρεσίες για παροχή περισσότερων ευκαιριών θεραπευτικής εργασίας με τους νεαρούς παραβάτες. Επισημαίνονται επίσης η ανάγκη για λήψη μέτρων σ'ότι αφορά την ενημέρωση των παιδιών και νεαρών προσώπων για τη δυνατότητα βίας εντός και μέσω της νέας τεχνολογίας, η ανάγκη για αξιόπιστες επιστημονικές τεχνικές, ψυχολογικές και κοινωνικές έρευνες και ανταλλαγή εμπειριών και καλών πρακτικών σε διεθνές επίπεδο, αναφορικά με υφιστάμενα και μελλοντικά ερευνητικά προγράμματα στον τομέα της καταπολέμησης παράνομου περιεχομένου και βλαβερής συμπεριφοράς στο διαδίκτυο.

10.3.10 Δήλωση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Επιτρόπων για το Παιδί (ENOC)

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Επιτρόπου για το παιδί (ENOC), με την ευκαιρία της 20ης επετείου της υιοθέτησης της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, δημοσιοποίησε δήλωση με την οποία εκφράζει βαθιά ανησυχία για το γεγονός ότι τα δικαιώματα εκατομμυρίων παιδιών στην Ευρώπη δεν έχουν μετουσιωθεί σε πράξη.

Σε δήλωση τονίζεται ότι η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού είναι ένα νομικό εργαλείο που επιβάλλει υποχρεώσεις στα κράτη, και όχι ένα ευχολόγιο δικαιωμάτων από το οποίο τα κράτη μπορούν να επιλέγουν κατά το δοκούν ποια δικαιώματα να προστατεύουν.

Το δίκτυο καλεί τα κράτη, μεταξύ άλλων,

- Να αναλάβουν τη διεξαγωγή ερευνών μεταξύ των παιδιών για να διαπιστώσουν κατά πόσο αυτά γνωρίζουν τα δικαιώματά τους.
- Να παρακολουθούν στενά την κατάσταση σ'ότι αφορά τις επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης με σκοπό την καταπολέμηση της φτώχιας που πλήττει δυσανάλογα τα παιδιά.

Το δίκτυο εκφράζει επίσης την ανησυχία του για τα φαινόμενα αυξανόμενης μη ανοχής, ρατσισμού και ξενοφοβίας, τις συνέπειες των οποίων υφίστανται τα παιδιά και ιδιαίτερα τα παιδιά αιτητών ασύλου. Περαιτέρω παρατηρεί ότι τα κράτη, αντιδρώντας στη νεανική εγκληματικότητα συχνά επιβάλλουν αναποτελεσματικά τιμωρητικά μέτρα, περιλαμβανομένης της φυλάκισης, αντί να επικεντρωθούν στην άμβλυνση των αιτίων της εγκληματικότητας και στην αποκατάσταση. Καλεί τα κράτη να κάνουν χρήση μέτρων άλλων από την κράτηση και να εφαρμόσουν προγράμματα κατάλληλα για παιδιά παραβάτες.

Τέλος, το Δίκτυο παρατηρεί ότι ορισμένες κυβερνήσεις, αντί να στηρίξουν τους υφιστάμενους θεσμούς για να μπορέσουν να εκπληρώσουν αποτελεσματικά το ρόλο της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού, επιβάλλουν περικοπές ή/και περιορίζουν την ανεξαρτησία των θεσμών.

10.3.11 Κοινή Δήλωση του Δικτύου Επιτρόπων του Παιδιού Νοτιοανατολικής Ευρώπης

Με την ευκαιρία της 20ης επετείου (20 Νοεμβρίου 2009) της υιοθέτησης της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, τα μέλη του Δικτύου Επιτρόπων του Παιδιού Νοτιανατολικής Ευρώπης, με κοινή δήλωσή τους, κάλεσαν τις αρχές των χωρών τους να υιοθετήσουν μέτρα για την προστασία των πιο ευάλωτων ομάδων των παιδιών και να παρεμποδίσουν οποιεσδήποτε ανεπιθύμητες επιπτώσεις στα συμφέροντα των παιδιών αυτών εξαιτίας των μέτρων που λαμβάνονται για αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης.

Στη δήλωση αναφέρεται ότι πολλά παιδιά στη Νότια και Ανατολική Ευρώπη ζουν σε συνθήκες φτώχειας και ότι η ύφεση και οικονομική κρίση επηρεάζουν άμεσα την ποιότητα ζωής των παιδιών και θέτουν σε κίνδυνο αρκετά από τα δικαιώματά τους συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος επιβίωσης και ανάπτυξης. Οι κυβερνήσεις προτρέπονται να μην κάνουν περικοπές που επηρεάζουν τα παιδιά και ούτε

να μειώσουν τα μέσα και τα προγράμματα που σχεδιάστηκαν για να βελτιώσουν τη θέση των παιδιών στην κοινωνία, έχοντας υπόψη ότι κοινή προτεραιότητα είναι το καλύτερο συμφέρον του παιδιού σε κάθε τομέα δραστηριότητας.

Η δήλωση τονίζει ότι η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού δεν αποτελεί ευχολόγιο αλλά δεσμευτικό έγγραφο, που επιβάλλει στην πολιτεία, αλλά και την κοινωνία την υποχρέωση να βρίσκουν τους πόρους για πιο αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων και συμφερόντων του παιδιού και να διευρύνουν τις δυνατότητες για την ενεργό του ένταξη και συμμετοχή στην κοινωνία.

Η επένδυση στα παιδιά προσφέρει μακροπρόθεσμα αποτελέσματα και ως επένδυση στο μέλλον σημαίνει ότι τα κράτη έχουν δεσμευτεί να προσφέρουν στα παιδιά την καλύτερη δυνατή προσοχή, αγάπη, φροντίδα και αποτελεσματική βοήθεια καθώς μεγαλώνουν.

Τα κράτη της Νοτιανατολικής Ευρώπης καλούνται να εκπληρώσουν τις δεσμεύσεις που ανέλαβαν μέσω της επικύρωσης της Σύμβασης και να διασφαλίσουν για όλα τα παιδιά:

- φροντίδα και προστασία όπως προβλέπει η Σύμβαση,
- το υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας και πρόσβασης σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη,
- το δικαίωμα σε δωρεάν και προσβάσιμη εκπαίδευση
- την κατάλληλη βοήθεια προς τους γονείς και νόμιμους κηδεμόνες κατά την εκτέλεση των ευθυνών τους σε σχέση με την ανατροφή των παιδιών συμπεριλαμβανομένων και μέτρων κοινωνικής ευημερίας, όπου αυτά είναι αναγκαία.

Τέλος, οι κυβερνήσεις καλούνται να μην επιτρέψουν στη φτώχεια να οδηγήσει στον κοινωνικό αποκλεισμό των παιδιών, ιδιαίτερα όσον αφορά στις πιο ευαίσθητες ομάδες, καλώντας ταυτόχρονα όλους τους θεσμούς, τους ιδιώτες και τις ομάδες να συμπορευθούν μαζί με τους Συνηγόρους για την προώθηση και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού και να λαμβάνουν αποφάσεις, αλλά και να δρουν, έχοντας πάντοτε υπόψη το καλύτερο συμφέρον των παιδιών.

11. Πρόγραμμα προτεραιοτήτων 2010

Εντός του 2009 καταρτίστηκε το Πρόγραμμα προτεραιοτήτων του Γραφείου της Επιτρόπου για το 2010. Τιτλοφορήθηκε «Προστασία-Διάλογος-Ανάπτυξη», τρίπτυχο στο οποίο η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και η Υπάτη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, επικέντρωσαν την πανηγυρική εκδήλωσή τους, για την 20η επέτειο από την υιοθέτηση της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (βλέπετε σημείο 10.3.1 πιο πάνω).

Η απόφαση της Επιτρόπου να υιοθετήσει το πιο πάνω τρίπτυχο ως τίτλο του Σχεδίου της για το 2010, έχει άμεση σχέση με τη δέσμευσή της να εργαστεί σκληρά, μαζί με τους συνεργάτες της, σε πολλαπλά επίπεδα, προκειμένου να συμβάλουν στην προσπάθεια να καταστεί το όραμα της Σύμβασης πραγματικότητα για όλα τα παιδιά της Κύπρου.

Οι τομείς προτεραιοτήτων της Επιτρόπου για το 2010 είναι:

- Ανάπτυξη Προστασία
- Σύστημα δικαιοσύνης φιλικό προς τα παιδιά
- Διάλογος – Διάδραση
- Δικαιώματα των παιδιών στο Πλαίσιο του Σχολείου
- Παιδιά Μετανάστες

Στα πλαίσια των παραπάνω προτεραιοτήτων το Γραφείο της Επιτρόπου θα επιδιώξει τους εξής στόχους:

- Διοργάνωση εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων για διαφώτιση των παιδιών αναφορικά με την πρακτική εφαρμογή των δικαιωμάτων τους
- Διοργάνωση εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων για διαφώτιση των ενηλίκων αναφορικά με τα δικαιώματα του παιδιού
- Λειτουργία ιστοσελίδας
- Εκπαίδευση επαγγελματιών που ασχολούνται με παιδιά
- Εμπλουτισμός βιβλιοθήκης

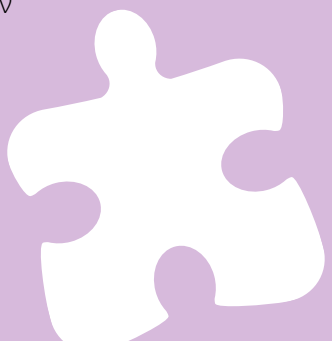

- Πρόγραμμα Επισκέψεων της Επιτρόπου στα Σχολεία «Δώσε φωνή στην άποψή σου»
- Συνεργασία με ΜΚΟ
- Διασφάλιση ότι όλες οι πρόνοιες της Σύμβασης λαμβάνονται υπόψη τόσο στη διαμόρφωση όσο και στην εφαρμογή των πολιτικών, των νομοθεσιών και των διοικητικών πρακτικών αλλά και σε όλους του τομείς της ζωής του παιδιού
- Εναρμόνιση με τη Σύμβαση του ΟΗΕ και άλλες συμβάσεις και/ή εκσυγχρονισμός νομοθεσιών που αφορούν στα παιδιά
- Οι πρόνοιες της Σύμβασης να αντικατοπτρίζονται στις πολιτικές και διοικητικές πρακτικές, στα επαγγελματικά εγχειρίδια, επαγγελματικούς κώδικες κλπ.
- Παρακολούθηση και υποβολή εισηγήσεων προς την Κυβέρνηση για υπογραφή/κύρωση νέων διεθνών συμβάσεων από τη Δημοκρατία
- Διάδοση των προνοιών της Σύμβασης
- Διεξαγωγή ερευνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού στην Κύπρο
- Δημιουργία σχεδίου υλοποίησης των άρθρων 3, 4, 10, 11 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης
- Προώθηση στις αρμόδιες αρχές για διερεύνηση παραπόνων και παρακολούθηση και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της διερεύνησης
- Υποβολή συστάσεων και εισηγήσεων προς τις αρμόδιες Υπηρεσίες και φορείς
- Ανάπτυξη διεθνούς συνεργασίας για ανταλλαγή πληροφοριών, γνώσεων, νέων εξελίξεων, μελετών, πολιτικών και πρακτικών σχετικά με την εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ
- Συμβολή στη διαμόρφωση του παιδοκεντρικού συστήματος συλλογής δεδομένων για τα παιδιά με τρόπο που να δίνονται σαφείς πληροφορίες για την κατάσταση των παιδιών στην Κύπρο και ιδιαίτερα καθόσον αφορά στο επίπεδο απόλαυσης των Δικαιωμάτων όλων των Παιδιών που ζουν στην Κύπρο
- Μελέτη και υποβολή εισηγήσεων σε σχέση με την υποχρέωση διάθεσης οικονομικών πόρων προς όφελος των παιδιών στον Κρατικό Προϋπολογισμό είτε άμεσα είτε έμμεσα

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να γνωρίζει τα δικαιώματα του. (Άρθρο 42)

5. Ενημέρωση και Ευαισθητοποίηση

5.1 Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού

Η θεσμοθέτηση ενός συστήματος προστασίας δικαιωμάτων του παιδιού όσο πλήρης και να είναι, δεν αρκεί από μόνη της για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων αυτών στην πράξη. Αποφασιστικός παράγοντας στην προσπάθεια επίτευξης της αποτελεσματικής προστασίας των παιδιών είναι αυτός ο στόχος να γίνει συνείδηση και πράξη της κοινωνίας ως συνόλου, αλλά και κάθε μέλους της χωριστά. Τούτο προϋποθέτει συνεχή εγρήγορση όλων των εμπλεκομένων - κρατικών φορέων και κοινωνίας των πολιτών - για ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού για τα δικαιώματα του παιδιού, αλλά και για τη σημασία τους στην εμπέδωση μιας κοινωνίας δικαίου, χωρίς την οποία δεν μπορεί να λειτουργήσει το κράτος δικαίου.
Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση αποτελεί μιαν από τις βασικές αρμοδιότητες της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, την οποία υλοποιεί με μια σειρά δράσεων που απευθύνονται τόσο προς τα παιδιά όσο και προς το κοινό γενικά.

5.1.1 Ιστοσελίδα

Αξιοποιώντας τις ευκαιρίες και δυνατότητες που προσφέρει το διαδίκτυο για τη μετάδοση πληροφοριών, το Γραφείο της Επιτρόπου δημιούργησε ιστοσελίδα (www.childcom.org.cy), στην οποία είναι καταχωρημένες πολύ χρήσιμες εκδόσεις και πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού και το θεσμό του Επιτρόπου.

Η ιστοσελίδα στοχεύει στην ενημέρωση, τόσο των παιδιών όσο και των ενηλίκων, για τα δικαιώματα του παιδιού, το θεσμό του Επιτρόπου και τις δράσεις του. Είναι ταυτόχρονα διαδραστική και επιτρέπει στα παιδιά και στους ενήλικους να επικοινωνούν με την Επίτροπο και το Γραφείο της για να εκφράζουν απόψεις και να υποβάλλουν παράπονα.

Συγκεκριμένα, στην ιστοσελίδα, που δημιουργήθηκε για να είναι φιλική και ελκυστική για τα παιδιά, μπορεί να βρει κάθε παιδί, γονέας ή οποιοσδήποτε άλλος ενδιαφερόμενος, τα εξής έγγραφα και πληροφορίες:

- Περιγραφή του θεσμού του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού για ενημέρωση του κοινού σχετικά με την αποστολή, τις αρμοδιότητες και το ρόλο του Επιτρόπου, καθώς και τα άτομα που μπορούν, και με ποιό τρόπο, να απευθύνονται στην Επίτροπο.
- Ανάλυση των κυριότερων διατάξεων της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.
- Το Σχέδιο Δράσης του Γραφείου της Επιτρόπου για την τριετία 2008-2010.
- Περιγραφή των βασικών προτεραιοτήτων και στόχων της Επιτρόπου για κάθε έτος.
- Ενημέρωση για εκδηλώσεις και άλλες δραστηριότητες που οργανώνει, διεξάγει ή συμμετέχει το Γραφείο της Επιτρόπου, καθώς και για σημαντικά σεμινάρια και συνέδρια στην Κύπρο και στο εξωτερικό σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.
- Μηνύματα, ομιλίες και επίσημες θέσεις της Επιτρόπου για συγκεκριμένα θέματα σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.
- Τις Ετήσιες Εκθέσεις της Επιτρόπου
- Παράθεση της Νομοθεσίας και των Εκθέσεων της Κύπρου στον ΟΗΕ για την εφαρμογή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.
- Ενημέρωση για τη διαδικασία και το σκοπό υποβολής παραπόνων στην Επίτροπο.
- Έντυπο για λήψη των απόψεων των παιδιών σε θέματα που ενδιαφέρουν το Γραφείο της Επιτρόπου.
- Ερωτηματολόγιο για αξιολόγηση του περιεχομένου της ιστοσελίδας από τα παιδιά.
- Τελευταία Νέα
- Παιχνίδια.
- Quiz.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να διατηρεί τη δική του γλώσσα, κουλτούρα, πολιτισμό, θρησκεία και τα δικά του πιστεύω (Άρθρα 8, 14, 30)

5.1.2 Εκδόσεις του Γραφείου της Επιτρόπου

Πέραν των εγγράφων που αναφέρονται πιο πάνω, το Γραφείο της Επιτρόπου προχώρησε στην έκδοση ή επανέκδοση του παρακάτω ενημερωτικού υλικού, το οποίο είναι επίσης προσβάσιμο στην ιστοσελίδα:

- Τρίπτυχο για τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (και στην Αγγλική)
- Τρίπτυχο με Συχνές Ερωτήσεις για τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού προς την Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού (και στην Αγγλική)
- Σελιδοδείκτης με τις Αρχές της Σύμβασης
- Αφίσα για τα Δικαιώματα του Παιδιού
- Καρτέλα για τα Δικαιώματα του Παιδιού συνοπτικά (και στην Αγγλική)
- Αυτοκόλλητο με το λογότυπο του Γραφείου της Επιτρόπου
- Χριστουγεννιάτικη κάρτα για το 2009
- Ημερολόγιο τοίχου για το έτος 2010

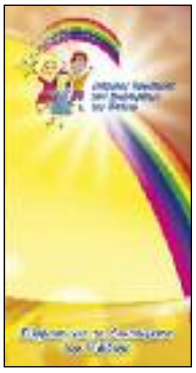

Προστασία
Παροχές
Συμμετοχή

5.1.3 Δημιουργία τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών σφηνών

Η Επίτροπος, αναγνωρίζοντας το ρόλο που μπορούν και οφείλουν να διαδραματίσουν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης στην προώθηση, τη διάδοση και την προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού, προχώρησε, στα πλαίσια των δραστηριοτήτων της για διαφώτιση της κοινωνίας για τα δικαιώματα του παιδιού, καθώς και προς συμμόρφωση με τις Συστάσεις της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού, οι οποίες περιέχονται στις Τελικές Παρατηρήσεις της αναφορικά με τη Δεύτερη Περιοδική Έκθεση της Κύπρου του 2003, στη δημιουργία τεσσάρων τηλεοπτικών σφηνών.

Οι τηλεοπτικές σφήνες απευθύνονται σε ενήλικους και παιδιά, ενώ επιδίωξη της Επιτρόπου με τη δημιουργία τους είναι:

- Η ενημέρωση παιδιών και ενηλίκων σε σχέση με το θεσμό της Επιτρόπου.
- Η ενημέρωση παιδιών και ενηλίκων σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.
- Η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού και
- Η εδραίωση μιας νέας αντίληψης σε σχέση με τα δικαιώματα του παιδιού.

Τα τρία δικαιώματα που επιλέχτηκαν αντιστοιχούν στις τρεις ομάδες δικαιωμάτων που περιλαμβάνει η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, δεδομένου ότι οι δράσεις της Επιτρόπου κατά το υπό επισκόπηση έτος εστιάστηκαν εν πολλοίς σε αυτά τα δικαιώματα. Αυτά είναι:

- **Προστασία (Σφήνα 1, δικαίωμα στην προστασία)** (Άρθρα19,20,32,33,34,35,36)
- **Παροχές (Σφήνα 2, δικαίωμα στην υγεία)** (Άρθρα 6,24,27)
- **Συμμετοχή (Σφήνα 3, δικαίωμα έκφρασης)** (Άρθρα 12,13)

Κάθε ένα από τα δικαιώματα προβάλλεται σε ξεχωριστή τηλεοπτική σφήνα, ενώ η τέταρτη προβάλλει και τα τρία μαζί. Η τηλεοπτική σφήνα που παρουσιάζει και τα τρία δικαιώματα μαζί διαμορφώθηκε κατάλληλα, ώστε να μπορεί να μεταδίδεται και ραδιοφωνικά.

Οι σφήνες προβλήθηκαν για πρώτη φορά το 2008 και συνέχισαν να προβάλλονται και κατά το 2009 από τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς οι οποίοι δεσμεύτηκαν να τις προβάλλουν ως χορηγοί επικοινωνίας.

5.1.4 Συνεργασία με ΜΜΕ

Η Επίτροπος, θεωρώντας τους λειτουργούς της Τέταρτης Εξουσίας ως ουσιαστικούς συμμάχους της στην προσπάθεια προώθησης και προάσπισης των δικαιωμάτων των παιδιών στην Κύπρο γενικά και ειδικά στον τομέα της ενημέρωσης και της ευαισθητοποίησης, επεδίωξε την περαιτέρω ενδυνάμωση του θετικού πλαισίου συνεργασίας, το οποίο άρχισε να οικοδομεί από την αρχή της ανάληψης των καθηκόντων της. Προς το σκοπό αυτό συγκάλεσε αριθμό δημοσιογραφικών διασκέψεων στις οποίες άλλοτε παρουσίασε προγραμματιζόμενες εκδηλώσεις του Γραφείου της κι άλλοτε το προϊόν ή/ και το αποτέλεσμα συγκεκριμένων της δράσεων. Σταθερή προσπάθεια της Επιτρόπου υπήρξε να ανταποκρίνεται θετικά σε κάθε πρόσκληση την οποία της απηύθυνε είτε δημοσιογραφικό μέσο (έντυπο ή ηλεκτρονικό) είτε μεμονωμένος δημοσιογράφος προκειμένου να παρουσιάσει τις θέσεις της σε θέματα σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού, μέσα από συνεντεύξεις ή εκπομπές.

Η Επίτροπος, αναγνωρίζοντας και εκτιμώντας το ενδιαφέρον και τη στήριξη των δημοσιογράφων προς το θεσμό, παρέθεσε δείπνο προς τιμή τους στις 9 Ιουλίου 2009. Το δείπνο, στο οποίο παρευρέθηκαν πλήθος δημοσιογράφων, ήταν μια πολύ καλή ευκαιρία για την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τη συνεργασία του θεσμού με τα ΜΜΕ, αλλά και για την περαιτέρω ενδυνάμωση προσωπικής σχέσης που ήδη αναπτύχθηκε ανάμεσα στην Επίτροπο και τους λειτουργούς του Τύπου.

5.1.5 Παγκόσμια Ημέρα Παιδιού - 1η Ιουνίου 2009

5.1.5.1 Μήνυμα της Ημέρας

Με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Παιδιού (1 Ιουνίου 2009), η Επίτροπος δημοσιοποίησε Μήνυμα της Ημέρας, με το οποίο απευθύνθηκε, πρωτίστως, σε όλα τα παιδιά που ζουν στην Κύπρο για να τα διαβεβαιώσει ότι, ως Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, παραμένει αφοσιωμένη πρέσβειρα, προασπίστρια και υπέρμαχος των δικών τους δικαιωμάτων.

Στο μήνυμα της η Επίτροπος επανέλαβε τη δέσμευση της να συνεχίσει να εργάζεται για τη διαμόρφωση των προϋποθέσεων που θα επιτρέπουν σε κάθε παιδί στην Κύπρο, όχι μόνο να απολαμβάνει προστασία από κάθε μορφής βία, κακοποίηση και εκμετάλλευση και να έχει πρόσβαση, αυτό και οι γονείς ή οι νόμιμοι κηδεμόνες του, σε παροχές και υπηρεσίες που θα του διασφαλίζουν ένα ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο, αλλά και να έχει ενεργητική παρουσία και ουσιαστική συμμετοχή στη λήψη όλων των αποφάσεων που το αφορούν.

Στόχος όλων, τόνισε η Επίτροπος, πρέπει να είναι ο μετασχηματισμός της κοινωνίας, ώστε αυτή να υπηρετεί με απόλυτη συνέπεια τις αρχές και τις αξίες πάνω στις οποίες εδράζεται η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Μια κοινωνία που θα σέβεται την εγγενή αξιοπρέπεια και θα προωθεί στην πράξη τα δικαιώματα κάθε ανθρώπινης ύπαρξης από τη στιγμή της γέννησής της. Μια κοινωνία στην οποία η πρωταρχικής σημασίας αρχή του συμφέροντος του παιδιού καθοδηγεί και καθορίζει την ερμηνεία και την εφαρμογή όλων των προνοιών της Σύμβασης.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι επιβάλλεται η αμφισβήτηση, κυρίαρχων μέχρι σήμερα, αντιλήψεων, η ανατροπή παγιωμένων νοοτροπιών και η ριζική αλλαγή κοινότοπων και καθημερινών κοινωνικών πρακτικών. Τόνισε ότι είναι απαραίτητη η καλλιέργεια, ανάπτυξη και εδραίωση μιας κουλτούρας σεβασμού στα ανθρώπινα δικαιώματα και ειδικότερα τα δικαιώματα του παιδιού. Προς την κατεύθυνση αυτή σημαντική συμβολή μπορούν και πρέπει να έχουν τόσο το εκπαιδευτικό σύστημα όσο και τα ΜΜΕ και η ευρύτερη Κοινωνία των Πολιτών.

Η διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού στην πράξη, τόνισε η Επίτροπος, είναι υπόθεση όλων. Τούτο προϋποθέτει, ο κάθε πολίτης να υιοθετήσει τις αρχές πάνω στις οποίες είναι οικοδομημένα τα ανθρώπινα δικαιώματα και να τις εφαρμόσει στις καθημερινές του σχέσεις, ξεκινώντας από το χώρο του σπιτιού και της οικογένειας, της γειτονιάς, της κοινότητας και της κοινωνίας γενικά.

Τέλος, η Επίτροπος κάλεσε όλους να συμβάλουν στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος μέσα στο οποίο όλα τα παιδιά που ζουν στην Κύπρο να απολαμβάνουν το πλήρες εύρος των δικαιωμάτων τους.

5.1.5.2 Φεστιβάλ Παιδιού ΕΠΕΠ Λευκωσίας – Κερύνειας και ΕΠΕΠ Λεμεσού

Η Επίτροπος παρέστη και μίλησε στο 29ο Φεστιβάλ Παιδιού που διοργάνωσε η ΕΠΕΠ Λευκωσίας – Κερύνειας στο πάρκο Αγίου Δημητρίου στη Λευκωσία στις 30 Μαΐου 2009 με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Παιδιού, καθώς και στο Φεστιβάλ Παιδιού που διοργάνωσε με την ίδια ευκαιρία η ΕΠΕΠ Λεμεσού στο Δημοτικό Κήπο της Πόλης την 31 Μαΐου 2009.

Στους χαιρετισμούς που απηύθυνε στα δυο Φεστιβάλ, η Επίτροπος εξέφρασε την ιδιαίτερη χαρά της για την ευκαιρία που είχε και φέτος να βρεθεί μαζί με τα παιδιά στις εκδηλώσεις που διοργάνωσαν οι ΕΠΕΠ με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Παιδιού και να μοιραστεί με όλους τους παρευρισκόμενους τα όμορφα συναισθήματα, τα οποία ο καθένας και καθεμιά από τους ενήλικους έχει την τύχη να απολαμβάνει κάθε φορά που συναναστρέφεται παιδιά.

Η Επίτροπος απευθυνόμενη προς τα παιδιά, επανέλαβε τη δέσμευσή της να εργάζεται για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων και την προστασία όλων των παιδιών στην Κύπρο. Τόνισε ότι τα δικαιώματα του παιδιού, δεν είναι τίποτα περισσότερο και τίποτα λιγότερο από ανθρώπινα δικαιώματα. Αναφέρονται στα δικαιώματα που κάθε ανθρώπινη ύπαρξη, με εγγενή αξιοπρέπεια, φέρει μαζί της από τη στιγμή της γέννησής της.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι η διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού στηρίζεται στην ανοικοδόμηση και τη διάχυση στην κοινωνία μας μιας κουλτούρας σεβασμού των ανθρωπίνων δικαωματων. Η Επίτροπος έκλεισε με το σύνθημα «Τα δικαιώματα του Παιδιού είναι υπόθεση όλων», το οποίο έχει υιοθετήσει στο τριετές Σχέδιο Δράσης του Γραφείου της.

5.1.6 Συζήτηση την οποία οργάνωσε η Σχολή Πολιτικής Επιμόρφωσης του Δημοκρατικού Συναγερμού

Η Σχολή Πολιτικής Επιμόρφωσης του Δημοκρατικού Συναγερμού διοργάνωσε συζήτηση στις 4 Νοεμβρίου 2009 με θέμα: «Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση: Προκλήσεις και Προοπτικές». Στη συζήτηση προσκλήθηκε και απηύθυνε χαιρετισμό η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού.

Στην αρχή του χαιρετισμού της, η Επίτροπος υπογράμμισε ότι κεντρικός στόχος της εν εξελίξει Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης, πρέπει να είναι ένα "Ένα σχολείο για παιδιά με δικαιώματα", τίτλος διάλεξης που έδωσε τον Οκτώβριο του 1997, ο Thomas Hammarberg, ένας από τους συντάκτες της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και σημερινός Επίτροπος του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Η Επίτροπος περιέγραψε πολύ συνοπτικά, το σχολείο για παιδιά με δικαιώματα, στο οποίο προσβλέπει η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Ένα τέτοιο σχολείο:

- έχει ως κεντρικό άξονα της λειτουργίας του, τη Διασφάλιση του Συμφέροντος του Παιδιού
- είναι ανοιχτό σε όλα τα παιδιά, χωρίς καμιά διάκριση και μεταχειρίζεται όλα τα παιδιά με βάση την αρχή της Μη Διάκρισης και στο οποίο
- οι μαθητές απολαμβάνουν πλήρους σεβασμού της αξιοπρέπειας και των δικαιωμάτων τους σε ένα πλαίσιο με μηδαμινή ανοχή σε οποιαδήποτε μορφή βίας
- οι μαθητές έχουν ουσιαστική συμμετοχή σε κάθε πτυχή της λειτουργίας του.

Σε ό,τι αφορά στον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας του, συνέχισε η Επίτροπος, το σχολείο για παιδιά με δικαιώματα, είναι ένα δημοκρατικό σχολείο, οικοδομημένο στο διάλογο και τη συνδιαλλαγή. Πρόκειται για ένα σχολείο όπου, τα παιδιά λειτουργούν όχι ως παθητικοί αποδέχτες της γνώσης αλλά ως ενεργητικοί συνδιαμορφωτές της.

Για τους στόχους τους οποίους υπηρετεί το σχολείο για παιδιά με δικαιώματα, η Επίτροπος παρέπεμψε στο Άρθρο 29 της Σύμβασης, το οποίο ορίζει σαφώς τους στόχους αυτούς, που είναι:

- Η ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού και η ανάπτυξη των χαρισμάτων του και των σωματικών και πνευματικών ικανοτήτων του στη μεγαλύτερη δυνατή έκταση.
- Η ανάπτυξη του σεβασμού για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες και για τις αρχές που καθιερώνει ο Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών.
- Η ανάπτυξη του σεβασμού για τους γονείς του παιδιού, την ταυτότητά του, τη γλώσσα του και τις πολιτιστικές του αξίες, καθώς και του σεβασμού για τις εθνικές αξίες της χώρας στην οποία ζει, της χώρας από την οποία μπορεί να κατάγεται και για τους πολιτισμούς που διαφέρουν από το δικό του.
- Η προετοιμασία του παιδιού για μια υπεύθυνη ζωή σε μία ελεύθερη κοινωνία μέσα σε πνεύμα κατανόησης, ειρήνης, ανοχής, ισότητας των φύλων και φιλίας ανάμεσα σε όλους τους λαούς και τις εθνικές, κρατικές, και θρησκευτικές ομάδες και στα πρόσωπα αυτόχθονης καταγωγής.

Η Επίτροπος τόνισε ότι κάθε σχολείο που λειτουργεί με σεβασμό στα δικαιώματα των παιδιών και προωθεί τις αρχές και τις αξίες πάνω στις οποίες αυτά βασίζονται, δεν μπορεί παρά να είναι ένα σχολείο ανοιχτό στη διαφορετικότητα.

Η Επίτροπος έκλεισε το χαιρετισμό της με δύο σημαντικές επισημάνσεις:
- Η παιδικότητα δε θεωρείται πλέον μόνο ως μια περίοδος προπαρασκευής για την ενήλικη ζωή. Έχει αξία αφ' εαυτής και ως τέτοια θα πρέπει να την αντιλαμβάνεται και το σχολείο.
- Κάθε πολιτική που απευθύνεται σε παιδιά και φιλοδοξεί να είναι παιδοκεντρική έχει συμφέρον και οφείλει να οικοδομηθεί στη βάση των αναγκών των ίδιων των παιδιών. Για το λόγο αυτό, θεωρείται απαραίτητη η συστηματική και ουσιαστική εμπλοκή των παιδιών στο σχεδιασμό ενός τόσο ουσιαστικού και κρίσιμου για το μέλλον του τόπου εγχειρήματος, όπως είναι η μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος.

Στην ομιλία της η Επίτροπος αναφέρθηκε στο θεσμό και τις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, στις βασικές αρχές της Σύμβασης, στο ρόλο της οικογένειας για την ανάπτυξη του παιδιού και της διασφάλισης των δικαιωμάτων του, καθώς και στη σημασία της εκπαίδευσης στη διάδοση και την εμπέδωση των δικαιωμάτων του παιδιού. Επισήμανε επίσης, το ρόλο των ΜΜΕ στην προώθηση, διάδοση και προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού.

5.1.7 Εκδήλωση της Λέσχης Lions Λάρνακας Αμμοχώστου Salina - Τελετή βράβευσης της Επιτρόπου ως Γυναίκας της Χρονιάς

Η Λέσχη Lions Λάρνακας - Αμμοχώστου Salina, σε εκδήλωση της για την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας στις 4 Μαρτίου 2009, τίμησε την κυρία Λήδα Κουρσουμπά «ως Γυναίκα της Χρονιάς για το αξιοθαύμαστο νομικό της έργο και την πολυσχιδή κοινωνική προσφορά της» από τα αξιώματα της Επιτρόπου Νομοθεσίας και της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού.

Κατά την αντιφώνηση της στην απονομή της τιμητικής πλακέτας, η Επίτροπος είπε, ότι η τιμητική αναγνώριση της οποιασδήποτε προσφοράς της δημιουργεί, για την ίδια, μια επιπρόσθετη δέσμευση ευθύνης για το μέλλον.

Επισήμανε ότι η αποδοχή δημοσίου αξιώματος από οποιοδήποτε άνθρωπο είναι ανάληψη ευθύνης για δέσμευση και προσφορά στην πολιτεία. Είναι καθήκον που πρέπει να εκτελείται με σοβαρότητα, αφοσίωση και θάρρος, χωρίς περιθώρια υποχώρησης στα δύσκολα, ιδιαίτερα από τις λιγοστές γυναίκες, που αποτελούν την εξαίρεση μεταξύ των πολιτειακών αξιωματούχων στο δημόσιο βίο και που αντιμετωπίζονται ακόμη με αμφισβήτηση και με πολύ περισσότερη αυστηρότητα και επικριτική διάθεση, παρά τα όσα λέγονται περί του αντιθέτου.

Η κυρία Κουρσουμπά ανέφερε ότι, όταν το 2002 ανέλαβε το αξίωμα της Επιτρόπου Νομοθεσίας, γνώριζε ότι αναλάμβανε μια δέσμευση για προσφορά για το καλό του τόπου και είχε τη συναίσθηση ότι στην άσκηση των αρμοδιοτήτων της θα ενεργούσε πάντα με γνώμονα το τι θεωρούσε σωστό, ανεξάρτητα από το τυχόν κόστος, με βάση τις αρχές που της έδωσε η οικογένεια της και με πρότυπο αυτά που διδάχτηκε από την πρώτη προϊστάμενη της, την τότε Επίτροπο Νομοθεσίας, κα Στέλλα Σουλιώτη. Αποδεχόμενη το 2007 και το αξίωμα της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού είχε πλήρη συναίσθηση της επιπρόσθετης δέσμευσης που αναλάμβανε, ιδιαίτερα γιατί το δεύτερο αυτό αξίωμα έχει τεράστιες αρμοδιότητες που ανάγονται σε έλεγχο του κράτους ως προς το βαθμό συμμόρφωσής του με διεθνείς υποχρεώσεις που αφορούν τη διασφάλιση των δικαιωμάτων της πιο σημαντικής, όπως τη χαρακτήρισε, ομάδας του πληθυσμού, των παιδιών. Τούτο, κατέληξε η κυρία Κουρσουμπά, συνεπάγεται διπλή υποχρέωση και δέσμευση ότι η ίδια θα ενεργεί πάντα με γνώμονα το κατά την κρίση της σωστό, ανεξάρτητα από το τυχόν κόστος.

Ως Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, η κυρία Κουρσουμπά, επέλεξε να μιλήσει στην Εκδήλωση για το επίκαιρο θέμα «Η διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών είναι υπόθεση όλων μας».

Στην ομιλία της η Επίτροπος αναφέρθηκε στο θεσμό και τις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, στις βασικές αρχές της Σύμβασης, στο ρόλο της οικογένειας για την ανάπτυξη του παιδιού και της διασφάλισης των δικαιωμάτων του, καθώς και στη σημασία της εκπαίδευσης στη διάδοση και την εμπέδωση των δικαιωμάτων του παιδιού. Επισήμανε επίσης, το ρόλο των ΜΜΕ στην προώθηση, διάδοση και προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού.

5.1.8 Δημοσιογραφική Διάσκεψη με την ευκαιρία της έναρξης του 6ου Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου

Με την ευκαιρία της διοργάνωσης του 6ου Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου Κύπρου, δόθηκε δημοσιογραφική διάσκεψη στις 9 Νοεμβρίου 2009, στην οποία απηύθυνε χαιρετισμό η Επίτροπος.

Η Επίτροπος ανέφερε ότι ανταποκρίθηκε με μεγάλη χαρά στην πρόσκληση του ICFFCY, προκειμένου να θέσει το Φεστιβάλ υπό την αιγίδα της και απέδωσε τα εύσημα στους διοργανωτές για το γεγονός ότι το φετινό Φεστιβάλ είναι αφιερωμένο στα 20 χρόνια από την υιοθέτηση της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Η Επίτροπος είπε ότι, με τον τρόπο αυτό, οι διοργανωτές αποτυπώνουν έμπρακτα το ενδιαφέρον τους για την ευημερία του παιδιού και γενικότερα για τα δικαιώματά του.

Οι κινηματογραφικές παραγωγές, επισήμανε η Επίτροπος, αποτελούν έναν από τους πλέον αγαπητούς τρόπους ψυχαγωγίας, τόσο για ενήλικες όσο και για παιδιά. Ευθύνη όλων, και πάνω απ' όλα του Κράτους, είναι να μεριμνήσουν ώστε τα παιδιά, των οποίων το δικαίωμα στην αναψυχή και την ψυχαγωγία κατοχυρώνεται από τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, να έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθούν φιλικές προς τα ίδια κινηματογραφικές παραγωγές. Παράλληλα, οφείλουμε να καλλιεργήσουμε στα παιδιά, μια αισθητική άποψη για τον κινηματογράφο, όπως και για κάθε άλλη μορφή τέχνης, και να τα οπλίσουμε με την κριτική ικανότητα να είναι σε θέση να επιλέγουν με βάση αισθητικά, και όχι μόνο, κριτήρια τις ταινίες που θα παρακολουθήσουν.

Οι κινηματογραφικές παραγωγές, συνέχισε η Επίτροπος, πέραν της ψυχαγωγίας την οποία προσφέρουν, είναι δυνατό να έχουν έναν παιδαγωγικό χαρακτήρα, συμβάλλοντας στην προαγωγή φιλίας ανάμεσα στους λαούς, της αποδοχής της διαφορετικότητας, της ειρήνης και της αλληλοκατανόησης και γενικότερα κάθε αξίας, η οποία συνδέεται με την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Καταλήγοντας, η Επίτροπος είπε ότι θεωρεί το Φεστιβάλ Παιδικού Κινηματογράφου ως μια ποιοτική παρέμβαση στην πολιτιστική ζωή του τόπου και, παράλληλα, ως ουσιαστική συμβολή στην προώθηση των δικαιωμάτων των παιδιών.

5.1.9 Εβδομάδα Παιδιού 2009

Η «Εβδομάδα Παιδιού» περιλαμβάνει μια σειρά εκδηλώσεων που οργανώνονται από την Επίτροπο και την Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Ευημερίας και Προστασίας του Παιδιού (ΠΣΕΠΕΠ), με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Δικαιωμάτων του Παιδιού (20 Νοεμβρίου). Οι εκδηλώσεις για το 2009 πραγματοποιήθηκαν από 16 μέχρι 22 Νοεμβρίου.

5.1.9.1 Δημοσιογραφική Διάσκεψη – 16 Νοεμβρίου 2009

Στα πλαίσια της «Εβδομάδας Παιδιού 2009», η Επίτροπος, έδωσε δημοσιογραφική διάσκεψη στις 16 Νοεμβρίου 2009 για τη σημασία της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, επισημαίνοντας ότι η υιοθέτηση της Σύμβασης εισήγαγε μια νέα ριζοσπαστική αντίληψη για την παιδικότητα, με την αναγνώριση και νομική κατοχύρωση των παιδιών ως υποκειμένων δικαιωμάτων με εγγενή αξιοπρέπεια, με πλήρη εντολή να διεκδικούν το δικαίωμά τους και να αναλαμβάνουν κατάλληλες υπευθυνότητες.

Αναφερόμενη στην πολιτική του Προέδρου της Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης, η Επίτροπος είπε ότι η πολιτική αυτή αποτυπώνει την προσήλωση της Κυπριακής Πολιτείας, στις αρχές της Σύμβασης, η οποία από το 1991 αποτελεί εσωτερικό δίκαιο της Κυπριακής επικράτειας, με αυξημένη ισχύ έναντι της εθνικής νομοθεσίας. Στα πλαίσια της πολιτικής του Προέδρου της Δημοκρατίας υπήρξε εποικοδομητική συνεργασία και συναντίληψη σ' ότι αφορά τους στόχους και επιδιώξεις της Κυβέρνησης με το θεσμό του Επιτρόπου, ενώ οι Υπουργοί δέχτηκαν τον ελεγκτικό ρόλο του Επιτρόπου ως σύμμαχο για την επίτευξη των κοινών στόχων.

Η Επίτροπος υπογράμμισε την ιδιαίτερη βαρύτητα και τον πανηγυρικό χαρακτήρα των εορτασμών, τόσο σε εθνικό όσο και διεθνές επίπεδο, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης, μέσα στο 2009, 20 χρόνων, από την υιοθέτηση της Σύμβασης. Προέβη σε μια αναλυτική απαρίθμηση των δράσεων και εκδηλώσεων της ίδιας και του Γραφείου της, με στόχο την ενημέρωση και περαιτέρω ευαισθητοποίηση του κοινού για τη σημασία της Σύμβασης και γενικότερα για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Αξιοποιώντας την ευκαιρία της συνάντησης με τους εκπροσώπους των ΜΜΕ, η Επίτροπος παρουσίασε την Ετήσια Έκθεση της για το 2008, που είναι η πρώτη αφότου η Επίτροπος ανέλαβε τα καθήκοντά της. Χαρακτήρισε το 2008 ως ιστορική χρονιά στον τομέα της διασφάλισης των δικαιωμάτων του παιδιού και έκαμε αναφορά στις πρωτοβουλίες και δραστηριότητες της ίδιας και του Γραφείου της, που είχαν ως επιδίωξη να περάσουν τα παιδιά στην κεντρική σκηνή της κοινωνικής ζωής του τόπου. Η Επίτροπος αναφέρθηκε επίσης στις διαπιστώσεις και εισηγήσεις – γενικές και ειδικές που περιέχει η Έκθεση του 2008, σκοπός των οποίων είναι η διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού στη πράξη.

5.1.9.2 Επίσκεψη παιδιών στο Προεδρικό Μέγαρο

Στα πλαίσια των εκδηλώσεων για την Εβδομάδα Παιδιού, η Επίτροπος παρεβρέθηκε στην καθιερωμένη επίσκεψη παιδιών στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, που οργανώνει κάθε χρόνο η ΠΣΕΠΕΠ. Η επίσκεψη αυτή πραγματοποιήθηκε στις 20 Νοεμβρίου. Ο Πρόεδρος Χριστόφιας διαβεβαίωσε τα παιδιά ότι τα θέματα που τα αφορούν είναι ανάμεσα στις προτεραιότητες της κυβέρνησής του και ότι ο ίδιος και η κυβέρνηση θα συνεχίσουν να εργάζονται για την προάσπιση και την προώθηση των δικαιωμάτων όλων των παιδιών που ζουν στην Κύπρο, χωρίς καμιά διάκριση.

5.1.9.3 Παγκόσμια Ημέρα Δικαιωμάτων του Παιδιού (20 Νοεμβρίου)

5.1.9.3.1 Μήνυμα της Ημέρας

Με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας των Δικαιωμάτων του Παιδιού (20 Νοεμβρίου), η Επίτροπος δημοσιοποίησε Μήνυμά της.

Η 20η Νοεμβρίου, ανέφερε στο Μήνυμά της η Επίτροπος, σηματοδοτεί την αναγνώριση στα παιδιά δικαιωμάτων τα οποία τους παρέχουν τη δυνατότητα και τα ενδυναμώνουν, ώστε να αναπτυχθούν σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες.

Τόνισε ότι τα παιδιά δεν αποτελούν ιδιοκτησία των γονιών τους, αλλά είναι κάτοχοι δικών τους δικαιωμάτων και πρωταγωνιστές στη δική τους ανάπτυξη, ως ανθρώπινες υπάρξεις και όχι ως ανθρώπινα όντα υπό δημιουργία. Για τούτο ακριβώς το λόγο, η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού δίνει μεγάλη έμφαση ώστε το παρόν του παιδιού να είναι γεμάτο με ευκαιρίες για την ανάπτυξή του, αναγνωρίζοντας

ταυτόχρονα στο παιδί το δικαίωμα να τυγχάνουν απόλυτου σεβασμού οι εμπειρίες, η ατομικότητα, η διαφορετικότητα και η υπόστασή του.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι, ενώ η Σύμβαση έτυχε οικουμενικής αποδοχής και κυρώθηκε από όλα σχεδόν τα Κράτη και παρά τις προσπάθειες που έγιναν στα 20 αυτά χρόνια, η εφαρμογή στην πράξη των προνοιών της δεν είναι ακόμη πάντα αυτονόητη. Τα παιδιά παραμένουν από τα πλέον ευάλωτα άτομα. Εξακολουθούν να παρουσιάζονται σοβαρές παραβιάσεις των δικαιωμάτων τους σχεδόν σε κάθε σημείο του πλανήτη. Ειδικά, συγκεκριμένες ομάδες παιδιών, όπως τα κορίτσια, τα παιδιά με αναπηρίες, τα παιδιά μειονοτήτων, τα παιδιά που βρίσκονται ενώπιον της δικαιοσύνης, τα παιδιά μεταναστών και άλλες περιθωριοποιημένες ομάδες, εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν διάφορες μορφές δυσμενούς διάκρισης.

Η Επίτροπος αναφέρθηκε στην απόφαση της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, να υιοθετήσει ως θέμα της 20ης επετείου της Σύμβασης το τρίπτυχο «Αξιοπρέπεια, Ανάπτυξη, Διάλογος», τρεις ενότητες που είναι και οι μεγάλες προκλήσεις για την πλήρη εφαρμογή της Σύμβασης. Το θέμα αυτό υιοθετήθηκε φέτος και από την Επίτροπο με δεδομένη τη δέσμευσή της να αφιερώσει όλες τις προσπάθειες της για τη διασφάλιση της αξιοπρέπειας του παιδιού, την παροχή ευκαιριών ανάπτυξης του και την προώθηση του συμμετοχικού διαλόγου.

Σ' ό,τι αφορά τη διασφάλιση της αξιοπρέπειας του παιδιού, ως κατόχου δικαιωμάτων, η Επίτροπος επισήμανε ότι χρειάζεται να γίνουν πολλά για την αναγνώριση στο παιδί δικαιωμάτων και, παράλληλα, τόνισε την ανάγκη, για προστασία του, λόγω της σωματικής και πνευματικής του ανωριμότητας.

Το δικαίωμα ανάπτυξης του παιδιού (φυσικής, νοητικής, ψυχικής, ηθικής, ψυχολογική και κοινωνικής), δικαιολογεί τα μέτρα που κάθε κράτος οφείλει να λαμβάνει στην εφαρμογή όλων των προνοιών της Σύμβασης, αφού όλες θεωρούνται σημαντικές σε σχέση με την ανάπτυξη του παιδιού.

Σε σχέση με το δικαίωμα συμμετοχής, η Επίτροπος ανέφερε ότι η μεγάλη πρόκληση τώρα είναι να μεταφραστεί το δικαίωμα αυτό σε αποτελεσματικό και συμμετοχικό διάλογο μεταξύ του Κράτους, της κοινωνίας, των γονιών, των επαγγελματιών που ασχολούνται με παιδιά και των ιδίων των παιδιών, ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή του παιδιού, όχι περιστασιακά και συμβολικά, αλλά σε όλα τα επίπεδα, σε κάθε απόφαση που αφορά τα παιδιά, σε καθημερινή βάση. Η Επίτροπος υπενθύμισε αυτό που τα ίδια τα παιδιά χαρακτηριστικά υπογραμμίζουν: «Είμαστε υπεύθυνοι, εμπιστευτείτε μας» και κατέληξε με την επισήμανση ότι τα παιδιά δεν είναι μικροί άνθρωποι με μικρά δικαιώματα.

5.1.9.3.2 Πανηγυρική εκδήλωση 20ης Νοεμβρίου 2009

Για να τιμήσουν την 20η επέτειο από την υιοθέτηση της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, η Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού και η Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Προστασίας Ευημερίας του Παιδιού (ΠΣΕΠΕΠ) διοργάνωσαν από κοινού πανηγυρική εκδήλωση στις 20 Νοεμβρίου 2009 στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, με τη συμμετοχή παιδιών, με θέμα: «Αξιοπρέπεια, Ανάπτυξη και Διάλογος», που ήταν και το θέμα της επετειακής εκδήλωσης την οποία διοργάνωσε η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, στη Γενεύη στις 8 - 9 Οκτωβρίου 2009. Στην Εκδήλωση μίλησαν, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, κύριος Δημήτρης Χριστόφιας, η Επίτροπος και η Πρόεδρος της ΠΣΕΠΕΠ.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας συνεχάρη θερμά την την Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και την Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Προστασίας και Ευημερίας του Παιδιού για τη διοργάνωση της Εκδήλωσης.

Αναφερόμενος στον τίτλο του θέματος της ημέρας «Αξιοπρέπεια, Ανάπτυξη, Διάλογος», ο Πρόεδρος είπε πως αυτό αντικατοπτρίζει πλήρως το τρίπτυχο που πρέπει να διέπει όλους τους κοινωνικούς φορείς, έτσι που να διασφαλίζεται ο σεβασμός των δικαιωμάτων κάθε παιδιού.

Η παιδική ηλικία, συνέχισε ο Πρόεδρος, είναι ξεχωριστή περίοδος στη ζωή του καθενός, γιατί κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής τίθενται οι βάσεις για την ανάπτυξη της προσωπικότητας, του χαρακτήρα, της ψυχικής υγείας και των κοινωνικών και άλλων δεξιοτήτων του ανθρώπου. Γι' αυτό το λόγο οφείλουμε στα παιδιά ό,τι καλύτερο έχουμε να δώσουμε, γιατί τα βιώματα παιδικής ηλικίας καθορίζουν τη μετέπειτα πορεία μας ως ενήλικων και ενεργών πολιτών στην κοινωνία.
Ο Πρόεδρος αναφέρθηκε στις υποχρεώσεις όλων των κρατών, οι οποίες απορρέουν από τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η οποία είναι ο πρώτος παγκόσμιος νομικός δεσμευτικός κώδικας για τα δικαιώματα που όλα τα παιδιά πρέπει να απολαμβάνουν.

Δυστυχώς, επισήμανε ο Πρόεδρος, παρά τις ηθικές και νομικές δεσμεύσεις της Διεθνούς Κοινωνίας, εκατομμύρια παιδιά σε όλο τον κόσμο ζουν ακόμα στην εξαθλίωση, τυγχάνουν εκμετάλλευσης και στερούνται των βασικών τους δικαιωμάτων. Η παγκόσμια κοινωνία καλείται να βρει επιτέλους τρόπους για να προστατεύσει την ευάλωτη ομάδα των παιδιών από την εκμετάλλευση, την κακοποίηση και τη βία. Το συνολικό σύστημα θεοποίησης και μεγιστοποίησης του κέρδους, με βάναυσο τρόπο χρησιμοποιεί τις πιο ευάλωτες και πιο αδύνατες ομάδες του πληθυσμού, με πρώτα τα ίδια τα παιδιά.

Ο Πρόεδρος είπε ότι στην Κύπρο τα παιδιά αποτελούν το επίκεντρο του ενδιαφέροντος της οικογένειας, του Κράτους και της κοινωνίας γενικότερα. Αναφέρθηκε στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν κάποια από τα παιδιά στην κυπριακή κοινωνία, τονίζοντας ότι δεν επιτρέπεται ο εφησυχασμός. Οι αλλαγές στην κυπριακή κοινωνία, όπως η αποδυνάμωση του θεσμού της παραδοσιακής οικογένειας, η απασχόληση και των δυο γονιών έξω από το σπίτι, που οφείλεται στις αυξημένες οικονομικές ανάγκες και στις νεότερες αντιλήψεις σχετικά με τη θέση της γυναίκας, δημιουργούν την ανάγκη για τη συστράτευση του Κράτους, όλων των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών, με σκοπό τη διασφάλιση και προάσπιση των δικαιωμάτων των παιδιών.

Ο Πρόεδρος διαβεβαίωσε ότι τα παιδιά βρίσκονται ψηλά στην πολιτική ατζέντα της Κυβέρνησης, αναφέροντας ότι η πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών αποτελεί μια από τις τρεις προτεραιότητες πολιτικής στην Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ενσωμάτωση και επικεντρώνεται σε τρεις βασικούς θεματικούς άξονες:

- Τη στήριξη και ενδυνάμωση της οικογένειας και την προστασία του παιδιού,
- Την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος,
- Την επιδοματική πολιτική για τις οικογένειες με παιδιά.

Η Κυβέρνηση, είπε ο Πρόεδρος, εντείνει επίσης τις προσπάθειες της για υγιή προσανατολισμό της νεολαίας μας από την παιδική ηλικία, με σκοπό την καταπολέμηση της μάστιγας των ναρκωτικών και της νεανικής παραβατικότητας.

Ο Πρόεδρος επισήμανε ότι η πλήρης αποκατάσταση των δικαιωμάτων του παιδιού στον τόπο μας, μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την επίλυση του Κυπριακού, η οποία θα απαλλάξει όλα τα παιδιά της Κύπρου από το αίσθημα της αβεβαιότητας και της ανασφάλειας, αλλά και που θα τους διασφαλίσει βασικά δικαιώματα, όπως είναι αυτό της ελεύθερης διακίνησης στην ίδια τους την πατρίδα, ως ισότιμους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο Πρόεδρος κατέληξε, ότι με τη συμπλήρωση φέτος 20 χρόνων από την υιοθέτηση της Σύμβασης, δίνεται μια πραγματική ευκαιρία να υπάρξει μια καθολική ενημέρωση για τα δικαιώματα του παιδιού, τόσο στα ίδια τα παιδιά αλλά πολύ περισσότερο στους μεγάλους, που έχουν την ευθύνη να εξασφαλίσουν στα παιδιά αυτά που δικαιούνται. Η Κυβέρνηση, οι οργανωμένοι φορείς και η κοινωνία γενικότερα πρέπει να ανανεώσουν τη δέσμευσή τους απέναντι στα παιδιά ότι θα τους διασφαλίσουν έναν καλύτερο κόσμο. Γιατί τα παιδιά είναι το παρόν και το μέλλον και τους αξίζει επιτέλους να πάρουν τη θέση που τους αρμόζει στην κοινωνία.

Στην εισαγωγή της ομιλίας της η Επίτροπος είπε ότι η 20η Νοεμβρίου, Παγκόσμια Ημέρα των Δικαιωμάτων του Παιδιού, σηματοδοτεί την αναγνώριση στα παιδιά δικαιωμάτων, τα οποία τους παρέχουν τη δυνατότητα και τα ενδυναμώνουν ώστε να αναπτυχθούν σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες. Με την υιοθέτηση της Σύμβασης πριν από δύο δεκαετίες, η διεθνής κοινότητα, ομόφωνα, αναγνώρισε ότι τα παιδιά δεν αποτελούν ιδιοκτησία των γονιών τους, αλλά είναι κάτοχοι δικών τους δικαιωμάτων, αντίληψη που μέχρι τότε δεν ανταποκρινόταν στις πεποιθήσεις της επιστημονικής κοινότητας ούτε και της κοινωνίας. Για πρώτη φορά στην ιστορία εισήχθη μια «νέα παιδική ηλικία» με μια ιστορική μετατόπιση στη θεώρηση των παιδιών, τα οποία αντιμετωπίζονται πλέον ως άνθρωποι με αισθήματα, απόψεις, εμπειρίες, ανάγκες και δικαιώματα. Η Σύμβαση, επισήμανε η Επίτροπος, είναι η μοναδική Διεθνής Πράξη ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αναφέρεται στη λέξη αγάπη ενώ η στοργή, θεωρείται ότι αποτελεί το βασικό στοιχείο για τη διασφάλιση του συμφέροντος του παιδιού.

Τα παιδιά, είπε η Επίτροπος, «είναι το σήμερα πάνω στο οποίο κτίζεται το αύριο. Για τούτο ακριβώς το λόγο, η Σύμβαση, δίνει μεγάλη έμφαση το παρόν του παιδιού να είναι γεμάτο με ευκαιρίες για την ανάπτυξή του».

Η Επίτροπος αναφέρθηκε στο πλέγμα των δικαιωμάτων που διασφαλίζει η Σύμβαση, βασικός άξονας των οποίων είναι ο σεβασμός του παιδιού και στη δέσμευση της διεθνούς κοινότητας να αποδεχτεί τη Σύμβαση και να διασφαλίσει την εφαρμογή του περιεχομένου της.

Ωστόσο, συνέχισε η Επίτροπος παρά την οικουμενική αποδοχή της Σύμβασης, και τις σημαντικές προσπάθειες που έγιναν στα 20 αυτά χρόνια, η εφαρμογή της στην πράξη δεν είναι αυτονόητη. Εξακολουθούν να παρουσιάζονται σοβαρές παραβιάσεις των δικαιωμάτων των παιδιών, σχεδόν σε κάθε σημείο του πλανήτη.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι, η διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την οικογένεια. Όταν οι γονείς αντιμετωπίζουν δύσκολες συνθήκες, τα παιδιά, αναπόφευκτα, αντιμετωπίζουν προβλήματα. Η πρακτική εφαρμογή των δικαιωμάτων των παιδιών προϋποθέτει γονείς οι οποίοι είναι ενήμεροι, ευαισθητοποιημένοι, αλλά και σε θέση να διασφαλίσουν και να σεβαστούν τα δικαιώματα των παιδιών τους.

Η 20η επέτειος της Σύμβασης παρέχει μια μοναδική ευκαιρία να γιορτάσουμε την πρόοδο που επιτεύχθηκε και, παράλληλα, να εξετάσουμε το βαθμό συμμόρφωσης των Κρατών.

Αναφερόμενη στο θέμα της φετινής εκδήλωσης, η Επίτροπος είπε ότι η υιοθέτησή του στην ουσία, συνιστά ανανέωση της δέσμευσης της ίδιας να συνεχίσει να αφιερώνει όλες της τις προσπάθειες για να ανταποκριθεί σε κάθε μία από τις προκλήσεις που το θέμα εμπεριέχει: Διασφάλιση της αξιοπρέπειας και παροχή ευκαιριών ανάπτυξης για κάθε παιδί που ζει στην Κύπρο και, παράλληλα, προώθηση του συμμετοχικού διαλόγου με τους ενήλικες.

Η αξιοπρέπεια του παιδιού απορρέει από την ανθρώπινη υπόσταση του και στηρίζεται μέσα από την αναγνώριση, την προώθηση και το σεβασμό των δικαιωμάτων του.

Το δικαίωμα ανάπτυξης του παιδιού, όπως διασφαλίζεται από το άρθρο 6, καθώς και το προοίμιο της Σύμβασης, που παραπέμπει στην «αρμονική ανάπτυξη του παιδιού», δεν αφορά μόνο τη φυσική ανάπτυξη, αλλά επεκτείνεται στη νοητική, ψυχική, ηθική, ψυχολογική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού.

Ο διάλογος προϋποθέτει ισότητα θέσεων μεταξύ δύο πρωταγωνιστών. Απαιτεί καλή ακρόαση, ελεύθερη έκφραση απόψεων και από τις δύο πλευρές αλλά, κυρίως, το κάθε ένα από τα δύο μέρη να συμμετέχει αποτελεσματικά στη διαδικασία.

Η μεγάλη πρόκληση τώρα είναι να μεταφραστεί το δικαίωμα αυτό σε αποτελεσματικό και συμμετοχικό διάλογο μεταξύ του Κράτους, της κοινωνίας, των γονιών, των επαγγελματιών που ασχολούνται με παιδιά και των ίδιων των παιδιών.

Κλείνοντας την ομιλία της η Επίτροπος δήλωσε: «Επιδιώκω, μέσα από τη διαδικασία της συστηματικής ενασχόλησης μου με αυτές τις προκλήσεις, να διαμορφώσω τέτοιες εισηγήσεις και συστάσεις, οι οποίες θα βοηθήσουν να στραφεί η προσοχή όλων στα πρακτικά μέτρα που χρειάζεται να ληφθούν προκειμένου να επιτευχθεί η αποτελεσματική εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού. Προσδοκώ σε μια μέρα όπου η απόλαυση των δικαιωμάτων τους θα γίνει πραγματικότητα για όλα τα παιδιά που ζουν στην Κύπρο».

Το κύριο μέρος της Εκδήλωσης περιλάμβανε παρουσίαση θεατρικού δρωμένου από ομάδα παιδιών, και βράβευση παιδιών που πήραν μέρος σε διαγωνισμό ποίησης και αφίσας (βλέπετε σημείο 6.3.9 και 6.3.10 πιο κάτω).

5.2 Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση Κρατικών Υπηρεσιών, Αρχών, Οργανισμών και ειδικότερων ομάδων του πληθυσμού

5.2.1 Συνέδρια, Σεμινάρια, Εκδηλώσεις

Μέσα στο 2009 η Επίτροπος και/ ή οι λειτουργοί του Γραφείου της, πήραν μέρος σε μεγάλο αριθμό σεμιναρίων / συνεδρίων / εκδηλώσεων στην Κύπρο, με θέματα που είχαν άμεση ή έμμεση σχέση με τα δικαιώματα του παιδιού τα οποία πραγματοποιήθηκαν από διάφορες κυβερνητικές υπηρεσίες, οργανώσεις/ ιδρύματα/ οργανισμούς και σχολεία προδημοτικής, δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης. Στις 13 και 14 Μαρτίου 2009 το Γραφείο της Επιτρόπου διοργάνωσε διήμερο εκπαιδευτικό σεμινάριο για εκπαιδευτικούς με θέμα «Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα», σε συνεργασία με την Υπηρεσία του Προγράμματος Προαγωγής Υγείας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και το Κέντρο Στήριξης Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (βλέπετε σημείο 5.3.1 πιο κάτω).

5.2.1.1 Ημερίδα του Συνδέσμου για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια

Στις 20 Ιανουαρίου 2009, ο Σύνδεσμος για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια διοργάνωσε ημερίδα για εκπαιδευτικούς με θέμα «Η κακοποίηση των Παιδιών», στην οποία εκπρόσωποι Υπηρεσιών που εμπλέκονται σε αντιμετώπιση περιστατικών άσκησης βίας σε παιδιά ανέπτυξαν, τόσο το θεωρητικό υπόβαθρο του φαινομένου όσο και τους τρόπους και τα προγράμματα τα οποία εφαρμόζονται από τις Υπηρεσίες τους για την αντιμετώπιση αναφορών κακοποίησης παιδιών.

Η Επίτροπος, η οποία παρέστη και μίλησε στην ημερίδα, συνεχάρη το Σύνδεσμο για την πρωτοβουλία του γιατί, μέσα από την Ημερίδα, δόθηκε η δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς, αφενός να ενημερωθούν για την πολυπλοκότητα και πολυδιάστατη αιτιολογία του φαινομένου της κακοποίησης παιδιών και αφετέρου να συζητήσουν και να ανταλλάξουν εμπειρίες, ώστε ο καθένας από τους συμμετέχοντες να ενδυναμωθεί και να γίνει πιο αποτελεσματικός στο δύσκολο ρόλο που αναλαμβάνει για εντοπισμό και αντιμετώπιση, κατά το δυνατόν, τέτοιων περιστατικών.

Στην ομιλία της η Επίτροπος επικεντρώθηκε στο θεσμό τον οποίο εκπροσωπεί εστιαζόμενη στις αρμοδιότητες του Επιτρόπου, που μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση της κακοποίησης των παιδιών. Ειδικότερα, η Επίτροπος ανέλυσε τις διατάξεις της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, που διασφαλίζουν τα δικαιώματα του ενάντια σε κάθε μορφή βίας.

Συγκεκριμένα-

- Το άρθρο 3.2 υποχρεώνει τα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν στο παιδί την αναγκαία για την ευημερία του προστασία και φροντίδα.
- Ειδικότερα, το άρθρο 19 καθορίζει την υποχρέωση των κρατών να παίρνουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα, προκειμένου να προστατεύσουν το παιδί από κάθε μορφή σωματικής ή πνευματικής βίας, τραυματισμού ή κακομεταχείρισης, παραμέλησης ή πλημμελούς μεταχείρισης, βίαιης μεταχείρισης ή εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής κακομεταχείρισης, όσο βρίσκεται υπό τη φύλαξη των γονέων του ή οποιουδήποτε άλλου προσώπου το έχουν εμπιστευτεί.

Τα προληπτικά μέτρα που τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να αναπτύξουν, ανέφερε η Επίτροπος, αφορούν προγράμματα που σχετίζονται, κυρίως, με τους αιτιολογικούς παράγοντες του κοινωνικού φαινομένου. Τέτοια μέτρα περιλαμβάνουν βοήθεια σε γονείς στην άσκηση του γονικού τους ρόλου, έτσι που προβλήματα, τα οποία συμβάλλουν στην άσκηση βίας, όπως η φτώχεια, η ανισότητα, οι κακές συνθήκες διαβίωσης και η ανεργία, να αντιμετωπίζονται με τη μέγιστη βοήθεια από το κράτος. Βασικές υποχρεώσεις του κράτους για στοχευμένη πρόληψη του φαινομένου αποτελούν η παροχή ωφελημάτων για το παιδί, η δημιουργία δομών διευκόλυνσης στη φροντίδα παιδιών, οι επιμορφωτικές και πληροφοριακές εκστρατείες για ανάπτυξη θετικών σχέσεων γονιών- παιδιών, η προώθηση αξιών ενάντια στη βία, η ενημέρωση των παιδιών για τα δικαιώματά τους, η εκπαίδευση επαγγελματιών για τις πρόνοιες της Σύμβασης και της προστασίας παιδιών, η ύπαρξη νομοθεσίας που να προστατεύει επαρκώς τα παιδιά από κάθε μορφή βίας και η δημιουργία εθνικής στρατηγικής για αντιμετώπιση της κακοποίησης των παιδιών.

Σημαντικό ρόλο, συνέχισε η Επίτροπος, έχει να διαδραματίσει το κράτος, μέσα από τις διάφορες Υπηρεσίες του, στην παροχή ικανοποιητικής προστασίας στα παιδιά που κακοποιούνται. Η Επίτροπος θεώρησε πάρα πολύ σημαντικό να τονίσει τις δύο πτυχές μέσα από τις οποίες κακοποιείται ένα παιδί. Η πρώτη αφορά τα παιδιά στα οποία ασκείται άμεσα η βία, ενώ η δεύτερη αφορά τα παιδιά τα οποία είναι μάρτυρες άσκησης ενδοοικογενειακής βίας. Παρότι η δεύτερη αυτή εμπειρία αξιολογείται ως εξίσου τραυματική με την πρώτη, συχνά, επαγγελματίες που ασχολούνται με τέτοιας φύσης περιστατικά της αποδίδουν λιγότερη σημασία.

Ως προς τα προστατευτικά μέτρα, που οφείλει κάθε συμβαλλόμενο κράτος να αναπτύξει, η Επίτροπος τόνισε πως κάθε ένα από τα στάδια πρέπει να αντιμετωπίζεται με την ίδια βαρύτητα και σοβαρότητα γιατί το καθένα συμβάλλει στην έγκαιρη και αποτελεσματική παροχή προστασίας προς το παιδί. Η έγκαιρη επισήμανση των περιστατικών είναι ουσιαστική. Οι επαγγελματίες που έρχονται σε επαφή με παιδιά πρέπει να ενημερώνονται, να καταρτίζονται και να έχουν διαρκή στήριξη, ώστε να βρίσκονται σε συνεχή εγρήγορση για να αντιλαμβάνονται τις ενδείξεις πιθανής κακοποίησης παιδιού με οποιαδήποτε μορφή. Σημαντικό, επίσης ρόλο διαδραματίζει η έγκαιρη αναφορά κάθε περίπτωσης, έτσι που να ελαχιστοποιηθούν οι αρνητικές, από κάθε άποψη συνέπειες στο παιδί. Η διερεύνηση κάθε περίπτωσης πρέπει πάντοτε να γίνεται με βάση της αρχές της Σύμβασης και η ολοκληρωμένη διερεύνηση προϋποθέτει την παραπομπή των περιστατικών για αξιολόγησή τους και από επαγγελματίες. Το κράτος έχει την υποχρέωση να παρέχει όλες τις προϋποθέσεις για τη σωματική και ψυχολογική ανάρρωση και την κοινωνική επανένταξη του παιδιού, μέσα από κατάλληλα θεραπευτικά προγράμματα, καθώς και την κατάλληλη και έγκαιρη δικαστική εμπλοκή.

Για τον εντοπισμό και την προώθηση των απόψεων των παιδιών και τη διαφώτιση και ευαισθητοποίηση για τα δικαιώματα των παιδιών, η Επίτροπος αναφέρθηκε στο Πρόγραμμα Επισκέψεων της σε Σχολεία, που καλύπτει σχολεία όλων των βαθμίδων σε όλες τις επαρχίες της Κύπρου. Κατά τις επισκέψεις αυτές πραγματοποιείται και ιδιαίτερη συνάντηση με το μαθητικό συμβούλιο με στόχο να αντιληφθούν τα παιδιά ότι το φαινόμενο της κακοποίησης παιδιών αφορά όλους και να τους δοθεί κατεύθυνση και ενθάρρυνση ώστε να ζητούν βοήθεια σε περίπτωση κακοποίησης τους και να στηρίζουν άλλα παιδιά προς τούτο.

Κλείνοντας, η Επίτροπος τόνισε ότι το φαινόμενο της κακοποίησης παιδιών δημιουργεί αυξημένες υποχρεώσεις στον καθένα. Οι εκπαιδευτικοί, ως επαγγελματίες που έχουν άμεση επαφή με το παιδί,

έρχονται καθημερινά αντιμέτωποι με όλα τα προβλήματα που αφορούν την παιδική ηλικία. Το σχολείο και οι λειτουργοί του μπορούν να λειτουργήσουν ως φορέας προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού και να συμβάλουν στην έγκαιρη διάγνωση του προβλήματος και, κυρίως, στην πρόληψή του, με τη στήριξη του Υπουργείου Παιδείας, χωρίς την οποία οι εκπαιδευτικοί δεν θα μπορέσουν να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στον επιπρόσθετο αυτό ρόλο της.

Η υιοθέτηση από τους εκπαιδευτικούς κουλτούρας μηδενικής ανοχής στη βία θα συμβάλει στη δημιουργία μιας κοινωνίας, στην οποία καμία μορφή και κανένα επίπεδο βίας δεν θα είναι αποδεκτό.

Ο Σύνδεσμος διοργάνωσε παρόμοιες ημερίδες στην Πάφο (Κουπάτειο Δημοτικό Σχολείο) στις 11 Φεβρουαρίου 2009) στη Λεμεσό (Δημοτικό Σχολείο Κ' - Αγίου Παντελεήμονα) στις 29 Απριλίου 2009, στη Λευκωσία (Δημοτικό Σχολείο 'Πεύκιος Γεωργιάδης') στις 3 Ιουνίου 2009. Η αντίστοιχη ημερίδα που πραγματοποιήθηκε στη Λάρνακα έγινε το Δεκέμβριο του 2008. Σ' όλες αυτές τις διοργανώσεις παρέστη και μίλησε η Επίτροπος.

5.2.1.2 Συνέδριο στελεχών Προδημοτικής Εκπαίδευσης

Στις 5 Μαρτίου 2009 πραγματοποιήθηκε Συνέδριο Στελεχών Προδημοτικής Εκπαίδευσης με θέμα «Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού ως υπόβαθρο της πολιτότητας των παιδιών προσχολικής ηλικίας».

Στα πλαίσια της εισήγησής της, η Επίτροπος ανέφερε ότι η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού συνιστά το νομικό υπόβαθρο πάνω στο οποίο οικοδομείται η αναγνώριση στα σημερινά παιδιά της ιδιότητας του πολίτη. Παρουσίασε συνοπτικά τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, με ιδιαίτερη αναφορά στη νέα θεώρηση της παιδικής ηλικίας, που αυτή εγκαθιδρύει. Έδωσε έμφαση στα Δικαιώματα Συμμετοχής και πώς αυτά διασυνδέονται με την πολιτότητα στην παιδική ηλικία. Στη συνέχεια, επικεντρώθηκε στο πώς η Σύμβαση εφαρμόζεται στα παιδιά προσχολικής ηλικίας ανατρέχοντας στο Έβδομο Γενικό Σχόλιο της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού[45]. Έκαμε επίσης αναφορά στο θεσμό του Επιτρόπου και των αρμοδιοτήτων του και μια αναδρομή στην εξέλιξη της διαμόρφωσης, αναγνώρισης και θεσμοθέτησης των Δικαιωμάτων του Παιδιού.

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, τόνισε η Επίτροπος, χωρίς να εγκαταλείπει πλήρως την προσέγγιση που θέλει το παιδί να έχει ανάγκη φροντίδας και προστασίας, το αναγνωρίζει ως ολοκληρωμένη ανθρώπινη ύπαρξη, η οποία ενθαρρύνεται να συμμετέχει, στο βαθμό που μπορεί, στην κοινωνική ζωή των ομάδων όπου είναι ενταγμένο κατά τρόπο ενεργητικό, αναλαμβάνοντας ευθύνες και συμμετέχοντας στη λήψη αποφάσεων. Αναφέρθηκε συνοπτικά, στις τρεις διαφορετικές κατηγορίες Δικαιωμάτων του Παιδιού, όπως αυτά κατοχυρώνονται από τη Σύμβαση: Τα δικαιώματα Προστασίας, τα δικαιώματα Πρόνοιας και Παροχών και τα δικαιώματα Συμμετοχής.

Ειδικότερα, σ' ότι αφορά την πρώιμη παιδική ηλικία, η Επίτροπος παρέθεσε τη θέση της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, ότι η Σύμβαση απαιτεί όπως τα παιδιά, περιλαμβανομένων και των πιο μικρών σε ηλικία, απολαμβάνουν σεβασμού ως άτομα καθ' ολοκληρία. Τα μικρότερα παιδιά θα πρέπει να αναγνωρίζονται ως ενεργά μέλη των οικογενειών, των κοινοτήτων και της κοινωνίας, με τις δικές τους ανησυχίες, ενδιαφέροντα και απόψεις.

45. General Comment No.7 (2005) Implementing child rights in early childhood, CRC/GC/2005/7/Rev.1, 20 September 2006.

Η Επίτροπος κατέληξε τονίζοντας τη θέση ότι τα παιδιά, από τη γέννησή τους, είναι ενεργητικά, κοινωνικά και θέλουν να μάθουν. Σε καμιά περίπτωση δεν παραμένουν παθητικοί αποδέκτες της γνώσης και της κουλτούρας, αλλά συμμετέχουν ενεργά στην κατανόηση και τη νοηματοδότηση του κόσμου που τα περιβάλλει και στη δημιουργία της προσωπικής τους ταυτότητας. Υπογράμμισε ότι σημαντικό ρόλο για την επίτευξη του στόχου αυτού, εκτός από την οικογένεια, έχουν το σχολείο και το νηπιαγωγείο. Προς τούτο θα συμβάλει η οικοδόμηση της ικανότητας των εκπαιδευτικών και του προσωπικού του σχολείου να ακούνε τα παιδιά, να ενισχύουν το διάλογο και να προωθούν την επίλυση συγκρούσεων με δημοκρατικό τρόπο.

5.2.1.3 Εκδήλωση Παγκύπριου Συνδέσμου για τη Δυσλεξία

Ο Παγκύπριος Σύνδεσμος για τη Δυσλεξία διοργάνωσε στις 22 Οκτωβρίου 2009, εκδήλωση για τη βράβευση ατόμων με ειδική μαθησιακή δυσκολία/δυσλεξία,τα οποία έχουν διαπρέψει σε οποιοδήποτε τομέα (σχολείο, πανεπιστήμιο, μουσική, αθλητισμό). Η εκδήλωση τέθηκε υπό την αιγίδα της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, η οποία απηύθυνε χαιρετισμό.

Η Επίτροπος συνεχάρη τα άτομα που βραβεύθηκαν και ευχήθηκε αυτή η βράβευσή τους να αποτελέσει το εφαλτήριο για ακόμη μεγαλύτερες επιτυχίες στο μέλλον. Χαρακτήρισε τους βραβευθέντες ως αφανείς ήρωες της καθημερινότητάς μας, που μέσα από συνεχή προσπάθεια και πολύ κόπο, με επιμονή και υπομονή κατόρθωσαν, όχι απλά να ξεπεράσουν τους περιορισμούς της ιδιαιτερότητάς τους, αλλά να υπερβούν και να υπερνικήσουν τις όποιες αντιξοότητες δημιουργεί για τους ίδιους μια κοινωνία, η οποία, τις περισσότερες φορές, δεν είναι και ιδιαίτερα φιλική απέναντι στη διαφορετικότητά τους.

Η Επίτροπος αναφέρθηκε στην πρόοδο που έχει γίνει στο χώρο της εκπαίδευσης, ειδικά τα τελευταία λίγα χρόνια, τόσο σε επίπεδο νομοθεσίας όσο και σε επίπεδο πρακτικών και διαδικασιών, σε ότι αφορά τη στήριξη και ενδυνάμωση των ατόμων με ειδικές ανάγκες γενικά και, ειδικότερα, των ατόμων με ειδική μαθησιακή δυσκολία / δυσλεξία. Ως την πιο ουσιαστική τομή, η Επίτροπος χαρακτήρισε τη θεσμοθέτηση του δικαιώματος κάθε παιδιού για εκπαίδευση στα συνηθισμένα σχολεία και, ως εκ τούτου, της υποχρέωσης του κράτους να παρέχει κάθε δυνατή στήριξη σε όλα τα παιδιά, με βάση τις όποιες ιδιαιτερότητες ή/και ανάγκες τους για να τα βοηθήσει να ενταχθούν, εξέλιξη απόλυτα συμβατή, όχι μόνο με το πνεύμα, αλλά και με το γράμμα της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Η Επίτροπος είπε ότι, ως Επίτροπος αλλά και ως Επίτροπος Νομοθεσίας, έχει διαχρονικά παρακολουθήσει από κοντά τα προβλήματα των ατόμων με δυσλεξία και έχει προβεί σε εισηγήσεις για εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας και των διαδικασιών, έχει στηρίξει τις προτάσεις του Συνδέσμου και προτίθεται να συμμετέχει ενεργά στο διάλογο για τα θέματα που αφορούν το Σύνδεσμο.

Ωστόσο, επισήμανε η Επίτροπος, η δραστηριοποίηση για τη στήριξη των ατόμων με οποιασδήποτε μορφής αναπηρία δεν μπορεί να εξαντλείται στο επίπεδο των νομοθετικών και κανονιστικών ρυθμίσεων. Χρειάζεται, παράλληλα, να καταβληθεί μεγάλη προσπάθεια στο επίπεδο της νοοτροπίας και των καθημερινών συμπεριφορών, που να στοχεύει στην ενίσχυση, ανάμεσα στους επαγγελματίες αλλά και ευρύτερα την κοινωνία, της αποδοχής και αναγνώρισης αυτών των ατόμων ως ισότιμων συμπολιτών, που έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν το αγαθό της εκπαίδευσης στον ίδιο βαθμό με όλους του άλλους.

Προς τούτο συμβάλλουν καθοριστικά και οι διάφορες δράσεις και προσπάθειες του Παγκύπριου Συνδέσμου για τη Δυσλεξία.

5.2.1.4 Εκδήλωση Εταιρικών Σχολείων UNESCO

Με την ευκαιρία της Ημέρας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων τα Εταιρικά Σχολεία UNESCO διοργάνωσαν εκδήλωση στις 10 Δεκεμβρίου 2009, την οποία αφιέρωσαν στα Δικαιώματα του Παιδιού. Στην εκδήλωση παρέστη και μίλησε η Επίτροπος.

Στην ομιλία της η Επίτροπος χαρακτήρισε την αναγνώριση ότι κάθε άνθρωπος, χωρίς καμιά διάκριση, έχει δικαιώματα, τα οποία είναι αδιαπραγμάτευτα και αναπαλλοτρίωτα, ως μια από τις μεγαλύτερες κατακτήσεις της ανθρώπινης κοινωνίας. Η Επίτροπος επισήμανε ότι η υιοθέτηση της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, στις 10 Δεκεμβρίου 1948, ως ένα «κοινό ιδανικό στο οποίο πρέπει να κατατείνουν όλοι οι λαοί και όλα τα έθνη», αποτέλεσε την επιβράβευση διαχρονικών αγώνων και προσπαθειών ανθρώπων σε ολόκληρο τον κόσμο. Υπήρξε, παράλληλα, η πρώτη ουσιαστικά ηθική δέσμευση της παγκόσμιας κοινότητας απέναντι στο σεβασμό της εγγενούς αξιοπρέπειας και της ισότητας όλων των ανθρώπων.

Η Επίτροπος τόνισε την ιδιαίτερη σημασία της Οικουμενικής Διακήρυξης για την προστασία του συνόλου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (οικονομικών, κοινωνικών και πολιτισμικών ελευθεριών), τα οποία έχουν αναπτυχθεί σε δυο Διεθνή Σύμφωνα και αποτελούν πλέον μέρος του Διεθνούς Δικαίου και δεσμεύουν νομικά τα κράτη που έχουν κυρώσει τα Σύμφωνα αυτά.

Η Επίτροπος αναφερόμενη ειδικά για τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, είπε ότι αυτή αντανακλά το ιδιαίτερο ενδιαφέρον της Διεθνούς κοινότητας για τα ανθρώπινα δικαιώματα συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων, οι οποίες διαθέτουν περιορισμένη πολιτική ισχύ και κατά συνέπεια είναι πιο ευάλωτες.

Η Επίτροπος έκαμε μια σύντομη αναδρομή στο ιστορικό της αναγνώρισης των παιδιών ως ανθρωπίνων υπάρξεων με δικαιώματα και ακολούθως αναφέρθηκε στις βασικές αρχές και πρόνοιες της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Τόνισε ιδιαίτερα τη σημασία της πραγματικής εμπέδωσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, περιλαμβανομένων των δικαιωμάτων του παιδιού, στο επίπεδο της κοινωνίας για την ουσιαστική διασφάλισή τους.

5.2.1.5 Εκδήλωση του Inner Wheel Λεμεσού

Η Inner Wheel Λεμεσού διοργάνωσε στις 21 Ιανουαρίου 2009 εκδήλωση με θέμα «Η Διασφάλιση των δικαιωμάτων των Παιδιών είναι υπόθεση όλων μας», στην οποία προσκλήθηκε και μίλησε η Επίτροπος.

Στην αρχή της ομιλίας της η Επίτροπος ανέφερε ότι βασική αποστολή της είναι η προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού και ότι για το σκοπό αυτό ο Νόμος της παρέχει ένα εξαιρετικά διευρυμένο πλαίσιο αρμοδιοτήτων και δραστηριοτήτων.

Ως φιλοξενούμενη από μια γυναικεία οργάνωση με διεθνές εκτόπισμα, όπως είναι το Inner Wheel, και θέλοντας να προβληματίσει με ποιον τρόπο μπορούν και οφείλουν όλοι να συμβάλουν στη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών, η Επίτροπος τιμής ένεκεν, παρέθεσε τα λόγια μιας από τις κορυφαίες

γυναικείες πολιτικές προσωπικότητες του 20ου αιώνα, της Eleanor Roosevelt, ότι τα Ανθρώπινα Δικαιώματα αρχίζουν «σε μικρά μέρη, κοντά στο σπιτικό μας – τόσο κοντινά και τόσο μικρά που να μην εμφανίζονται σε κανένα παγκόσμιο χάρτη. Κι όμως, αυτός, είναι ο κόσμος του κάθε ατόμου· η γειτονιά στην οποία ζει, το σχολείο ή το κολέγιο στο οποίο φοιτά, το εργοστάσιο, η φάρμα ή το γραφείο όπου εργάζεται. Τέτοια είναι τα μέρη όπου κάθε άντρας, κάθε γυναίκα και κάθε παιδί αναζητά ισότητα στη δικαιοσύνη, ισότητα στις ευκαιρίες, ισότητα στην αξιοπρέπεια, χωρίς διακρίσεις».

Η Επίτροπος επαναβεβαίωσε την πάγια πεποίθηση και θέση της ότι η κατοχύρωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν εξαντλείται στο επίπεδο της κύρωσης οποιασδήποτε σχετικής Σύμβασης από τις εθνικές κυβερνήσεις. Η ουσιαστική διασφάλιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων προϋποθέτει την πραγματική εμπέδωσή τους στο επίπεδο της κοινωνίας.

Για αυτόν, ακριβώς, το λόγο, συνέχισε η Επίτροπος, το πρώτο «Τριετές Σχέδιο Δράσης 2008–2010» του Γραφείου της τιτλοφορήθηκε «Δικαιώματα του Παιδιού: υπόθεση όλων», ως έκφραση του οράματός της για τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος, μέσα στο οποίο όλα τα παιδιά που ζουν στην Κύπρο θα απολαμβάνουν τα δικαιώματά τους χωρίς διάκριση και με τη συνεχή συνεργασία με τα ίδια τα παιδιά, τους γονείς, τους επαγγελματίες που ασχολούνται με παιδιά, τους πολιτικούς, τις αρμόδιες αρχές, φορείς και άτομα, για την επιτυχή εκπλήρωση αυτού του οράματος.

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, επισήμανε η Επίτροπος συνιστά το πιο ισχυρό εργαλείο, αλλά, και τον καλύτερο οδηγό δράσης, προκειμένου να μπορέσουμε να υλοποιήσουμε το όραμα αυτό. Η Σύμβαση, λόγω της οικουμενικότητάς της, τυγχάνει πλήρους αποδοχής και παρέχει ένα κοινό ηθικό και νομικό πλαίσιο για το ελάχιστο επίπεδο διασφάλισης των δικαιωμάτων του παιδιού. Κάτω από τη Σύμβαση τα Δικαιώματα του Παιδιού δεν συνιστούν πλέον επιλογή αλλά δημιουργούν υποχρεώσεις και ευθύνες που όλοι οφείλουν να προασπίζονται, να τιμούν και να σέβονται.

Η Επίτροπος τόνισε ιδιαίτερα τις τέσσερις γενικές αρχές που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ως καθοδηγητικές για την εφαρμογή όλων των υπολοίπων διατάξεων της Σύμβασης ξεχωριστά:

- την Αρχή του Δικαιώματος στη Ζωή, στην Επιβίωση και στην Ανάπτυξη.
- την Αρχή της Μη – Διάκρισης.
- την Αρχή της Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού.
- την Αρχή της Συμμετοχής.

Η Επίτροπος επισήμανε το σημαντικό ρόλο της οικογένειας στα πλαίσια της κοινωνικοποίησης του παιδιού και τον επίσης σημαντικό ρόλο του εκπαιδευτικού συστήματος σε ό,τι αφορά στη διάδοση και εμπέδωση των δικαιωμάτων του παιδιού.

Η Επίτροπος έκανε αναφορά και στα Μ.Μ.Ε., τα οποία μπορούν και οφείλουν να διαδραματίσουν ουσιαστικό ρόλο στην προώθηση, τη διάδοση και την προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού, με τη συμβολή τους στην καλλιέργεια μιας κουλτούρας σεβασμού των δικαιωμάτων του παιδιού και τον έλεγχο της πραγματικής εφαρμογής αυτών των δικαιωμάτων.

Τέλος, η Επίτροπος δεν παρέλειψε να αναφερθεί στο ρόλο που έχει να διαδραματίσει η Κοινωνία των Πολιτών προς αυτή την κατεύθυνση. Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, αλλά και ενώσεις πολιτών όπως και οργανώσεις με στόχους κοινωνικής προσφοράς, μπορούν να δράσουν σε πολλαπλά επίπεδα αναλαμβάνοντας ποικιλόμορφες δράσεις και πρωτοβουλίες προς την κατεύθυνση διασφάλισης των δικαιωμάτων του παιδιού.

5.2.1.6 Παρέμβαση Επιτρόπου σε εκδήλωση κατά του καπνίσματος

Με πρωτοβουλία του Υπουργείου Υγείας, της Κίνησης μη Καπνιστών, του Αντικαρκινικού Συνδέσμου και του Κυπριακού Εθνικού Συνασπισμού για Αποτροπή του Καπνίσματος, διοργανώθηκε στις 29 Μαϊου 2009, συζήτηση στρογγυλής τράπεζας στα πλαίσια ημερίδας με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας μη Καπνίσματος, 31 Μαϊου 2009.

Η Επίτροπος, η οποία παρέστη στη συζήτηση, είπε ότι θεωρεί τη συμμετοχή της ως ευθύνη αλλά και καθήκον της, που απορρέει από τις εκ του Νόμου αρμοδιότητές της για προάσπιση των δικαιωμάτων των παιδιών, και συγκεκριμένα το δικαίωμά τους να μεγαλώσουν σε ένα περιβάλλον απαλλαγμένο από καπνό (βλέπετε σημείο 7.1.2.6 πιο κάτω).

Η θανατηφόρος συνήθεια του καπνίσματος, συνέχισε η Επίτροπος, έχει διεισδύσει βαθιά στο σύγχρονο τρόπο ζωής. Με την ευρέως διαδεδομένη αυτή συνήθεια, καταδικάζουμε τα παιδιά σε ένα περιβάλλον που τα εκθέτει αφενός, στις καταστρεπτικές συνέπειες του παθητικού καπνίσματος, και, αφετέρου, σπρώχνοντας τα να γίνουν, σε κάποια φάση της ζωής τους τα ίδια καπνιστές.

Η Επίτροπος τόνισε ότι η προστασία των παιδιών από το κάπνισμα και τις βλαβερές του συνέπειες είναι ευθύνη και υποχρέωση όλων και, πρωτίστως, της συντεταγμένης Πολιτείας. Η υποχρέωση αυτή απορρέει από τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η οποία μεταξύ άλλων προβλέπει ότι κάθε παιδί έχει εγγενές δικαίωμα στη ζωή, την επιβίωση και την ανάπτυξη και να απολαμβάνει το ψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας, και κάθε Κράτος έχει υποχρέωση να του το διασφαλίζει αυτό το δικαίωμα στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό.

Τέλος, η Επίτροπος εξέφρασε τη θέση ότι επιβάλλεται η υιοθέτηση πλήρους απαγόρευσης του καπνίσματος σε όλους τους χώρους αναψυχής/ψυχαγωγίας, ιδιαίτερα όπου συχνάζουν παιδιά και έφηβοι αλλά και στο σπίτι, όταν υπάρχουν παιδιά.

5.2.1.7 Εκδήλωση του Ομίλου Φίλων Δημοτικής Βιβλιοθήκης Στροβόλου

Με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Οικογένειας ο Όμιλος Φίλων Βιβλιοθήκης Στροβόλου διοργάνωσε εκδήλωση στις 15 Μαϊου 2009, με θέμα «Οικογένεια - Δικαιώματα του Παιδιού». Στην εκδήλωση παρέστη και μίλησε η Επίτροπος.

Στην αρχή της ομιλίας της η Επίτροπος ανέφερε ότι η οικογένεια, ως κοινωνικός θεσμός, έχει ένα αξιοσημείωτο οικουμενικό χαρακτήρα, και διαχρονικά, είναι το θεμελιώδες δομικό συστατικό κάθε γνωστής κοινωνίας πέραν από πολιτισμικούς, γεωγραφικούς ή όποιους άλλους προσδιορισμούς.

Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στο ψήφισμα με το οποίο καθιέρωσε τη 15η Μαΐου ως την Παγκόσμια Ημέρα για την Οικογένεια, αναφέρεται στην οικογένεια ως τη βασική μονάδα της κοινωνικής ζωής με σημαντική και ουσιαστική συμμετοχή και ρόλο στα πλαίσια μιας σταθερής και βιώσιμης ανάπτυξης, ως «το φυσικό και το βασικό στοιχείο της κοινωνίας», το οποίο έχει δικαίωμα προστασίας από την κοινωνία και το κράτος, κάνει αναφορά τόσο η Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα όσο και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα.

Η Επίτροπος τόνισε ότι λόγω της οικουμενικότητάς του, ο θεσμός της οικογένειας παρουσιάζει μια πολυμορφία ως προς τη δομή και την οργάνωση. Γι' αυτό, όλα τα διεθνή κείμενα, συμπεριλαμβανομένης και της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, προσεγγίζουν με μια διευρυμένη αντίληψη τον όρο οικογένεια, ούτως ώστε αυτός να καλύπτει κάθε είδους, κοινωνικά αποδεκτή, οικογενειακή δομή.

Στη συνέχεια η Επίτροπος ανέφερε ότι η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, υπογραμμίζει τον κεντρικό ρόλο της οικογένειας στο πλαίσιο της κοινωνίας και αποδίδει στην οικογένεια πρωταρχικό ρόλο στην ανατροφή του παιδιού αναγνωρίζοντας ότι «η οικογένεια είναι η θεμελιώδης μονάδα της κοινωνίας και το φυσικό περιβάλλον για την ανάπτυξη και την ευημερία όλων των μελών της, και ιδιαίτερα των παιδιών». Παράλληλα, αναγνωρίζει ότι, «το παιδί για την αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, πρέπει να μεγαλώνει μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον, σ' ένα κλίμα ευτυχίας, αγάπης και κατανόησης» (Προοίμιο).

Η Επίτροπος υπέδειξε ότι η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, ως πράξη διεθνούς δικαίου, είναι δεσμευτική και δημιουργεί νομική υποχρέωση για τα Συμβαλλόμενα Κράτη να σέβονται και να εξασφαλίζουν σε κάθε παιδί που υπάγεται στη δικαιοδοσία τους, τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται από τη Σύμβαση, η οποία παράλληλα ορίζει ότι «Η ευθύνη για την ανατροφή του παιδιού και για την ανάπτυξή του ανήκει κατά κύριο λόγο στους γονείς ή, ανάλογα με την περίπτωση, στους νόμιμους κηδεμόνες του».

Με τον τρόπο αυτό, η Σύμβαση, θεμελιώνει μια τριαδική σχέση ανάμεσα στο κράτος, την οικογένεια και το παιδί, ως φορέα εγγενούς αξιοπρέπειας και αναπαλλοτρίωτων δικαιωμάτων. Στη βάση της τριαδικής αυτής σχέσης, το κράτος αναλαμβάνει την ευθύνη να στηρίξει και να προωθήσει τα δικαιώματα του παιδιού είτε άμεσα, μέσα από την ανάπτυξη πολιτικών που αφορούν το παιδί και τα δικαιώματά του, είτε έμμεσα, μέσω νομοθετικών και διοικητικών μέτρων που αποσκοπούν στην ενίσχυση και την ενδυνάμωση της οικογένειας.

Η Επίτροπος έκαμε μια περιεκτική αναφορά στις διατάξεις της Σύμβασης που αναφέρονται στα δικαιώματα και υποχρεώσεις και ευθύνες της οικογένειας, σ'ότι αφορά στην ανατροφή των παιδιών, τονίζοντας παράλληλα τη σημασία του δικαιώματος συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων που το αφορούν.

Καταλήγοντας, η Επίτροπος τόνισε το χρέος όλων, πολιτείας και οικογένειας, να κατανοήσουν ότι, προάγοντας τα δικαιώματα του παιδιού στο πλαίσιο της οικογένειας, βοηθώντας και στηρίζοντας τους γονείς να ανταποκριθούν στο σύνολο των αναγκών των παιδιών τους, υιοθετώντας θετικά γονικά πρότυπα και λειτουργώντας δημοκρατικά, θέτουν τις βάσεις για μια πιο δημοκρατική και ευημερούσα κοινωνία.

5.2.1.8 Σεμινάριο της A.M. Human Action Ltd

Η μη κυβερνητική οργάνωση A.M. Human Action Ltd διοργάνωσε στις 25 Ιουνίου 2009, Σεμινάριο με θέμα «Οι αμβλώσεις υπό το πρίσμα της κυπριακής πραγματικότητας». Χορηγός του σεμιναρίου ήταν ο Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου και υποστηριχτής το Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Η Επίτροπος, η οποία παρέστη στο Σεμινάριο, με παρέμβασή της έκανε αναφορά στις έντονες συζητήσεις που το αμφιλεγόμενο πρόβλημα των αμβλώσεων προκαλεί διεθνώς και στο κλίμα πόλωσης, που επικρατεί με την αντιπαραβολή ηθικών, θρησκευτικών, ιατρικών, βιολογικών και ψυχολογικών επιχειρημάτων και που τις περισσότερες φορές διαρθρώνεται γύρω από την αντίληψη που καθένας έχει σχετικά με την ηθική, την πνευματικότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Το κλίμα αυτό οδηγεί τις δύο πλευρές σε ένα πόλεμο χαρακωμάτων, κρατώντας τις εγκλωβισμένες σε μια ατέρμονη και ατελέσφορη αντιπαράθεση που τις εμποδίζει να αναζητήσουν λύσεις έξω από την ολική ακύρωση της άλλης πλευράς.

Αναφερόμενη στην κατάσταση στην Κύπρο, η Επίτροπος είπε ότι η απουσία της οξείας αντιπαράθεσης γύρω από το θέμα, η οποία χαρακτηρίζει άλλες κοινωνίες, δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχει το πρόβλημα. Αντίθετα, το θέμα των αμβλώσεων είναι ακόμη ένα πρόβλημα το οποίο η κυπριακή κοινωνία κρύβει κάτω από το χαλί.

Επιλέγοντας, ως κοινωνία, να περιορίσουμε τη δημόσια συζήτηση επί του θέματος έχουμε αφήσει εκτεθειμένα τα παιδιά στον κίνδυνο των ανεπιθύμητων εγκυμοσύνων.

Στην παρέμβασή της η Επίτροπος ανέλυσε τα αποτελέσματα έρευνας που διενέργησαν ανάμεσα σε μαθητές της Β' και Γ' Λυκείου, ο Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου και το Ινστιτούτο Αναπαραγωγικής Ιατρικής Κύπρου σχετικά με τις διαφυλικές σχέσεις και τη σεξουαλικότητα. Η έρευνα κατέδειξε ότι πράγματι υπάρχει πρόβλημα τόσο σεξουαλικής υγείας όσο και ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης και ότι αυτό παρουσίασε αυξητικές τάσεις.

Κατά καιρούς, συνέχισε η Επίτροπος, έχουν διατυπωθεί επιχειρήματα εναντίον της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης τα οποία σχετίζονται, λιγότερο ή περισσότερο, με την ανησυχία ότι αυτή θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στα παιδιά οδηγώντας τα σε μια πρόωρη σεξουαλική δραστηριότητα.

Η Επίτροπος αναφέρθηκε στις διατάξεις της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού που αφορούν στο θέμα και παρέθεσε τις θέσεις και εισηγήσεις της τις οποίες κατέθεσε κατά τη συζήτηση του θέματος στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (βλέπετε σημείο 8.1.2.1 πιο κάτω).

5.2.1.9 Εκδήλωση για το Παιδικό Αναρρωτήριο Κυπριακού Ερυθρού Σταυρού

Ο Κυπριακός Ερυθρός Σταυρός διοργάνωσε στις 24 Ιουνίου 2009 εκδήλωση για την οικονομική ενίσχυση του Παιδικού Αναρρωτηρίου του Κυπριακού Ερυθρού Σταυρού. Η εκδήλωση τελούσε υπό την αιγίδα της Επιτρόπου Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού, η οποία παρέστη και απηύθυνε χαιρετισμό.

Η Επίτροπος επανέλαβε ότι ενώ η πρωταρχική ευθύνη για την προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού ανήκει στη συντεταγμένη Πολιτεία, εντούτοις, η ουσιαστική εμπέδωσή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων περνά μέσα από τη διάχυσή τους στην ευρύτερη κοινωνία, μέσα από την ευαισθητοποίηση και την κινητοποίηση κάθε ενεργού πολίτη και τη δημιουργία αυτού που ονομάζουμε κουλτούρα σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Η δύναμη της Κοινωνίας των Πολιτών και ο βαθμός εμπλοκής της σε θέματα προώθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γενικά και των δικαιωμάτων του παιδιού πιο ειδικά αντανακλά, σε μεγάλο βαθμό, την ποιότητα και το βάθος αυτής της κουλτούρας.

Η Επίτροπος εξήρε τη διαχρονική προσφορά του Κυπριακού Ερυθρού Σταυρού, του κατ' εξοχήν ανθρωπιστικού οργανισμού στην Κύπρο, ο οποίος αποτελεί μοναδικό φόρουμ εθελοντικής και ανιδιοτελούς προσφοράς και άξονα δράσεων με στόχο πάντα την ανόρθωση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, και έχει καταξιωθεί ως ένας κατεξοχήν προασπιστής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Κύπρο. Ιδιαίτερα ξεχωριστή, σε ότι αφορά στην προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού, υπήρξε η προσφορά του Παιδικού Αναρρωτηρίου του Κυπριακού Ερυθρού Σταυρού.

5.3. Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση μαθητών και εκπαιδευτικών

Η Επίτροπος, αναγνωρίζοντας το σημαντικό ρόλο του σχολείου, ως του κατεξοχήν θεσμού μέσα από τον οποίο η επίσημη πολιτεία προωθεί αρχές και καλλιεργεί στους πολίτες της κοινωνικές αξίες και στάσεις, επιδιώκει να το αναδείξει ως σημαντικό χώρο για την ανάπτυξη δράσεων του Γραφείου της. Στα πλαίσια του Προγράμματος Επισκέψεων της σε Σχολεία με τίτλο "Δώσε Φωνή στην Άποψή σου" (βλέπετε σημείο 6.2.1 πιο κάτω), η Επίτροπος, συναντάται με όλο το εκπαιδευτικό προσωπικό, μιλά στο σύνολο των μαθητών, γίνεται ένα διαδραστικό εργαστήρι με συγκεκριμένο τμήμα του σχολείου και έχει ιδιαίτερη συνάντηση με το μαθητικό συμβούλιο. Η προσπάθεια αποσκοπεί στην ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών και των παιδιών για όλο το φάσμα των δικαιωμάτων των παιδιών και, ιδιαίτερα το δικαίωμα της ελευθερίας έκφρασης και της συμμετοχής των παιδιών.

Η Επίτροπος προωθεί συστηματικά, ανάμεσα σε άλλα, την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μαθητών και εκπαιδευτικών σε σχέση με τα δικαιώματα του παιδιού μέσα από τις επισκέψεις της σε σχολεία ως ανταπόκριση σε διάφορες προσκλήσεις που λαμβάνει για συμμετοχή της σε σχολικές εκδηλώσεις, σεμινάρια και συνέδρια.

Στα πλαίσια των προσπαθειών της Επιτρόπου για την προώθηση της ενημέρωσης και της ευαισθητοποίησης των μαθητών και των εκπαιδευτικών σε σχέση με τα δικαιώματα του παιδιού, εστάλη το Ημερολόγιο Τοίχου, το οποίο εξέδωσε το Γραφείο της Επιτρόπου, σε όλα τα σχολεία Δημοτικής, Μέσης και Τεχνικής Εκπαίδευσης (ένα ημερολόγιο για κάθε τάξη) καθώς και σε όλα τα δημόσια και ιδιωτικά νηπιαγωγεία.

5.3.1 Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα για Εκπαιδευτικούς

Πραγματοποιήθηκε στις 13 και 14 Μαρτίου 2009 διήμερο εκπαιδευτικό σεμινάριο για εκπαιδευτικούς με θέμα «Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα», στο οποίο συμμετείχαν 65 εκπαιδευτικοί Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης.

Το σεμινάριο πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με την Υπηρεσία του Προγράμματος Προαγωγής Υγείας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και το Κέντρο Στήριξης Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (βλεπετε σημείο 5.2.1 πιο πάνω και σημείο 6.2 πιο κάτω).

Στόχος του σεμιναρίου ήταν:

- Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση μεγάλης ομάδας εκπαιδευτικών στο θέμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γενικά και , ειδικότερα, στο θέμα των Δικαιωμάτων του Παιδιού.
- Η κατάρτιση των εν λόγω εκπαιδευτικών ως προς το πώς μπορούν να χρησιμοποιήσουν στην τάξη τους την έκδοση του Συμβουλίου της Ευρώπης «Compasito, Εγχειρίδιο στα Ανθρώπινα Δικαιώματα για Παιδιά» .

Οι εκπαιδευτές που χρησιμοποιήθηκαν ήταν άτομα με προηγούμενη εμπειρία στην κατάρτιση καθόσον αφορά τη χρήση του «Compasito» στα πλαίσια αντίστοιχων σεμιναρίων του Συμβουλίου της Ευρώπης. Στο σεμινάριο συμμετείχε και αντιπρόσωπος του Συμβουλίου της Ευρώπης για παρουσίαση του Compasito.

Το σεμινάριο είχε διαδραστικό χαρακτήρα και βασίστηκε στις ανάγκες των εκπαιδευτικών. Περιλάμβανε παρουσιάσεις, διαδραστικά εργαστήρια και συζητήσεις, ενώ δόθηκε η ευκαιρία στους εκπαιδευόμενους να εργαστούν σε ομάδες, να συμμετάσχουν σε παρουσιάσεις και να σχεδιάσουν το προσωπικό τους σχέδιο δράσης. Παράλληλα, οι εκπαιδευτικοί είχαν πρόσβαση σε εκπαιδευτικό υλικό και την ευκαιρία να ενταχθούν σε ευρύτερα ευρωπαϊκά δίκτυα εκπαιδευτικών που ασχολούνται με το ίδιο θέμα.

6. Συμμετοχή των παιδιών

6.1 Δραστηριότητες για προβολή του δικαιώματος συμμετοχής

Το Δικαίωμα Συμμετοχής των παιδιών ως προέκταση του δικαιώματος ελεύθερης σκέψης και έκφρασης σε όλα τα θέματα που αφορούν στα παιδιά αποτελεί θεμελιώδη αρχή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Έχει αναδειχθεί ως κατευθυντήρια γραμμή στην ερμηνεία όλων των άλλων δικαιωμάτων του παιδιού και στην εφαρμογή της Σύμβασης.

Η Εκδήλωση για την 20η Νοεμβρίου - Παγκόσμια Ημέρα Δικαιωμάτων του Παιδιού – η οποία πραγματοποιήθηκε με τη συμμετοχή των παιδιών και είχε ως θέμα «Αξιοπρέπεια, Ανάπτυξη και Διάλογος», έδωσε και πάλιν την ευκαιρία στα ίδια τα παιδιά να εκφράσουν και να προβάλουν το Δικαίωμα Συμμετοχής τους μέσα από το θέατρο, την ποίηση και τη ζωγραφική (βλέπετε σημείο 6.3 πιο κάτω). Το Μήνυμα της Επιτρόπου για την Ημέρα (βλέπετε σημείο 5.1.9.1 πιο πάνω), το οποίο προβλήθηκε από όλα τα ΜΜΕ, τόνισε την ανάγκη να μεταφραστεί το δικαίωμα αυτό σε αποτελεσματικό και συμμετοχικό διάλογο μεταξύ του κράτους, της κοινωνίας, των γονιών, των επαγγελματιών που ασχολούνται με παιδιά και των ιδίων των παιδιών, ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή του παιδιού, όχι περιστασιακά και συμβολικά αλλά σε όλα τα επίπεδα, σε κάθε απόφαση που αφορά τα παιδιά, σε καθημερινή βάση, θεωρώντας τα παιδιά ως υπεύθυνα άτομα άξια εμπιστοσύνης.

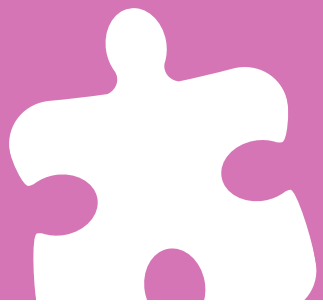

Το Δικαίωμα Συμμετοχής ήταν ανάμεσα στις προτεραιότητες του Προγράμματος Προτεραιοτήτων του Γραφείου της Επιτρόπου για το 2009, με συγκεκριμένες ενέργειες/δράσεις για προώθηση της ενεργούς συμμετοχής των παιδιών.

Οι δράσεις που δρομολογήθηκαν είχαν ως στόχο την ενημέρωση των παιδιών σχετικά με τα δικαιώματά τους, την ενίσχυση/προώθηση της συμμετοχής των παιδιών στη ζωή του σχολείου, την καταγραφή του βαθμού εμπλοκής των παιδιών στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη χώρων ψυχαγωγίας και άλλων δράσεων σε τοπικό επίπεδο, την ετοιμασία και προώθηση εγγράφου για τους τρόπους/μεθόδους διασφάλισης και ενίσχυσης της συμμετοχής των παιδιών που διαμένουν σε ιδρύματα παιδικής προστασίας και την ετοιμασία έκδοσης με θέμα την άσκηση του θετικού γονικού ρόλου σε συνεργασία με τις ομοσπονδίες γονέων.

Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για την προώθηση της συμμετοχής των παιδιών, περιλαμβάνουν τη διοργάνωση εκδηλώσεων, το πρόγραμμα επισκέψεων της Επιτρόπου σε σχολεία με τίτλο «Δώσε Φωνή στην Άποψη σου», την έκδοση και διανομή ενημερωτικού υλικού φιλικού προς τα παιδιά και την οικογένεια, τη δημιουργία ιστοσελίδας με ειδικό πεδίο επικοινωνίας με τα παιδιά και με δυνατότητα υποβολής και συλλογής των απόψεών τους, την αξιοποίηση των οργανωμένων συνόλων των παιδιών, την προβολή τηλεοπτικών μηνυμάτων, την προώθηση της εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα, να διεξαγάγει έρευνες, την υποβολή και το χειρισμό παραπόνων για παραβιάσεις δικαιωμάτων των παιδιών σε αυτό τον τομέα κ.α.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να ξεκουράζεται, να έχει ελεύθερο χρόνο και να ασχολείται με πράγματα που το ενδιαφέρουν και το ευχαριστούν. (Άρθρο 31)

6.2. Επισκέψεις της Επιτρόπου στα Σχολεία

Η Επίτροπος ανέπτυξε και εφαρμόζει ήδη από το 2008 το Πρόγραμμα Επισκέψεων της στα Σχολεία με τίτλο "Δώσε Φωνή στην Άποψη σου" (βλέπετε σημείο 6.2.1 πιο κάτω),στοχεύοντας, αφενός, να εφαρμόσει στην πράξη τη συμμετοχή των παιδιών, ερχόμενη σε άμεση επικοινωνία μαζί τους, ακούγοντας τις απόψεις και τους προβληματισμούς τους και ανταλλάσσοντας μαζί τους σκέψεις σχετικά με θέματα που άπτονται της αποστολής και του έργου της και, αφετέρου, για να προωθήσει την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση μαθητών και εκπαιδευτικών (βλέπετε σημείο 5.3.1 πιο πάνω) σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.

Πέραν του συγκεκριμένου Προγράμματος, η Επίτροπος επιδιώκει να επισκέπτεται τα σχολεία, με κάθε ευκαιρία που της δίνεται, ειδικότερα μετά από προσκλήσεις των ίδιων των παιδιών για συμμετοχή της σε σχολικές εκδηλώσεις, συνέδρια ή σεμινάρια (βλέπετε σημείο 5.3.1 πιο πάνω), με στόχο να διατηρεί μια συνεχή και αμφίδρομη επικοινωνία με τα παιδιά.

6.2.1 Πρόγραμμα Επισκέψεων «Δώσε φωνή στην άποψή σου»

Μέσα στα πλαίσια του Προγράμματος «Δώσε φωνή στην άποψή σου», η Επίτροπος, πραγματοποίησε σειρά επισκέψεων σε διάφορα σχολεία, με σκοπό αφενός να ενημερώσει τους εκπαιδευτικούς και τα παιδιά και αφετέρου να ακούσει και ανταλλάξει απόψεις με τα παιδιά (βλέπετε σημείο 6.2 πιο πάνω).

Οι επισκέψεις περιλάμβαναν:

- Συναντήσεις της Επιτρόπου με
  - τη Διευθυντική ομάδα του σχολείου
  - το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου
  - το σύνολο της μαθητικής κοινότητας σε κοινή συγκέντρωση
  - το μαθητικό συμβούλιο του σχολείου και
- Βιωματικό εργαστήρι με παιδιά τμήματος του σχολείου, σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού, τις κοινωνικές διακρίσεις και το δικαίωμα στη συμμετοχή.

Το Πρόγραμμα επισκέψεων συμπεριέλαβε σχολεία όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης και όλων των επαρχιών.

Η Επίτροπος πραγματοποίησε, το 2009, επισκέψεις στα παρακάτω σχολεία:

- Λύκειο Κύκκου Β΄ στη Λευκωσία, στις 14/10/2009
- Νηπιαγωγείο Αγίου Αντρέα στη Λευκωσία, στις 4/11/2009
- Δημοτικό Σχολείο Χρυσελεούσας στη Λάρνακα στις, 19/11/2009
- Γυμνάσιο Λειβαδιών στη Λάρνακα, στις 16/12/2009

6.3 Διάφορες άλλες δραστηριότητες

6.3.1 Εκδήλωση 20ης Νοεμβρίου 2009

Η εκδήλωση της 20ης Νοεμβρίου 2009, που είχε ως θέμα «Αξιοπρέπεια, Ανάπτυξη και Διάλογος», στόχευε μεταξύ άλλων στη δημιουργία των προϋποθέσεων για ένα αποτελεσματικό και συμμετοχικό διάλογο στη βάση της ισότητας θέσεων, μεταξύ των παιδιών και των άλλων εμπλεκομένων στην εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού (κράτος, κοινωνία, γονείς, επαγγελματίες). Στα πλαίσια αυτού του στόχου, η Επίτροπος όπως και κατά το προηγούμενο έτος, επεδίωξε την ενεργό εμπλοκή των παιδιών στη διαδικασία διοργάνωσης της εκδήλωσης-σχεδιασμό, δημιουργία και υλοποίηση – εφαρμόζοντας στην πράξη το δικαίωμα τους για συμμετοχή, ελευθερία σκέψης και για συνεγασία (βλέπετε σημείο 6.1πιο πάνω).

Κατά την εκδήλωση τα παιδιά παρουσίασαν το χοροθεατρικό έργο «Voices-Φωνές», με χορογραφία-σκηνοθεσία της Έλενας Χριστοδουλίδου, το οποίο τους έδωσε την ευκαιρία να προβάλουν το αίτημά τους για άσκηση του δικαιώματός τους για ελεύθερη έκφραση.

Απονεμήθηκαν επίσης τα βραβεία του Διαγωνισμού Αφίσας για Νέους Γραφίστες με θέμα «Τα Δικά τους Δικαιώματα είναι Δική σου Υποχρέωση», καθώς και τιμητικές πλακέτες στους νικητές του Διαγωνισμού Ποίησης για Παιδιά με θέμα «Τα Δικαιώματα των Παιδιών». Οι δυο Διαγωνισμοί προκηρύχθηκαν από την Επίτροπο (βλέπετε τα σημεία 6.3.9 και 6.3.10 πιο κάτω).

6.3.2 Διεθνές Φεστιβάλ Παιδικού Κινηματογράφου Κύπρου

Στις 16 Νοεμβρίου 2009 πραγματοποιήθηκε η εναρκτήρια τελετή του 6ου Διεθνούς Φεστιβάλ Παιδικού Κινηματογράφου Κύπρου, το οποίο η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού έθεσε υπό την αιγίδα της.
Το Φεστιβάλ είναι αφιερωμένο στα 20 χρόνια από την υιοθέτηση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Στο χαιρετισμό της προς την εκδήλωση, η Επίτροπος ανέφερε ότι η διοργάνωση ενός φεστιβάλ αφιερωμένου στον παιδικό κινηματογράφο, όπως είναι το Διεθνές Φεστιβάλ Παιδικού Κινηματογράφου Κύπρου, υπηρετεί, με τον καλύτερο τρόπο, το πνεύμα και το γράμμα της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η οποία αναγνωρίζει στο παιδί, το δικαίωμα να απολαμβάνει ελεύθερο χρόνο, να εμπλέκεται σε ψυχαγωγικές δραστηριότητες κατάλληλες για την ηλικία του και να συμμετέχει ελεύθερα στην πολιτιστική ζωή και τις τέχνες.

Αναφερόμενη στη σημασία του Διεθνούς Φεστιβάλ Παιδικού Κινηματογράφου Κύπρου, η Επίτροπος το χαρακτήρισε ως μια ξεχωριστή πολιτιστική εκδήλωση και, συνάμα, μια εναλλακτική εκπαιδευτική πρόταση. Υιοθετώντας μια παιδοκεντρική προοπτική, επιχειρεί, σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς και το σχολείο, να εισαγάγει τα παιδιά στην προοπτική της κριτικής παρακολούθησης παραγωγών για παιδιά από όλο τον κόσμο. Πρόκειται για δραστηριότητα η οποία τροφοδοτεί τη δημιουργικότητα των παιδιών, ενισχύει την κριτική τους θεώρηση και συμβάλλει στην ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους, σύμφωνα με τις επιταγές της Σύμβασης.

Επίσης, ιδιαίτερα σημαντικό, επισήμανε η Επίτροπος, είναι το γεγονός ότι οι διοργανωτές του Φεστιβάλ αξιοποιούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τον οικουμενικό και ανθρωπιστικό χαρακτήρα της τέχνης, επιλέγοντας να απευθυνθούν σε όλα τα παιδιά στην Κύπρο, ένθεν και ένθεν της πράσινης γραμμής, συμβάλλοντας έτσι στην προσπάθεια για την οικοδόμηση ενός ειρηνικού μέλλοντος στον τόπο μας σε μια επανενωμένη πατρίδα.

6.3.3 Σύνοδος της Κυπριακής Παιδοβουλής

Στις 21 Νοεμβρίου 2009 πραγματοποιήθηκε στο κτίριο της Βουλής των Αντιπροσώπων η Α' Τακτική Πανηγυρική Σύνοδος της Δ' Βουλευτικής Περιόδου της Κυπριακής Παιδοβουλής, υπό την Προεδρία του Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων, κ. Μάριου Καρογιάν.

Στην προσφώνησή του προς τους παιδοβουλευτές ο κ. Καρογιάν ανέφερε ότι η Παιδοβουλή απεδείχθη ένας επιτυχής θεσμός, συμβάλλοντας στην προβολή και προώθηση των σκέψεων, των προβληματισμών και των αιτημάτων των νέων για τη βελτίωση της κοινωνίας. Η συμμετοχή των νέων στα κοινά και στο πολιτικό γίγνεσθαι, συνέχισε ο Πρόεδρος, συνέβαλε στην ωρίμανση της σκέψης τους, ώστε να μπορούν να θέσουν τους δικούς τους στόχους και να έχουν τα δικά τους οράματα και προσδοκίες.

Ο Πρόεδρος της Βουλής διαβεβαίωσε τα μέλη της Παιδοβουλής ότι στηρίζει ένθερμα το θεσμό και την περαιτέρω ενδυνάμωση του και εξέφρασε την πεποίθηση του ότι οι νέοι έχουν τη δυνατότητα να διαμορφώσουν μια καλύτερη κυπριακή κοινωνία.

Η ημερήσια διάταξη της Συνόδου περιλάμβανε την ανάγνωση των ακόλουθων εκθέσεων:

α) Ανάγνωση και συζήτηση της έκθεσης της Επαρχιακής Κοινοβουλευτικής Ομάδας Λευκωσίας/ Κερύνειας για το θέμα που τιτλοφορείται «Σχέσεις οικογένειας και εφήβων και 'Ευ Υπάρχειν'» από εκπρόσωπο της κοινοβουλευτικής ομάδας Παιδοβουλευτών Λευκωσίας/ Κερύνειας.

β) Ανάγνωση και συζήτηση της έκθεσης της Επαρχιακής Κοινοβουλευτικής Ομάδας Λεμεσού για το θέμα που τιτλοφορείται «Το Εκπαιδευτικό Σύστημα και το 'Ευ Υπάρχειν' των παιδιών» από εκπρόσωπο κοινοβουλευτικής ομάδας Παιδοβουλευτών Λεμεσού

γ) Ανάγνωση και συζήτηση της έκθεσης της Επαρχιακής Κοινοβουλευτικής Ομάδας Λάρνακας για το θέμα που τιτλοφορείται «Αίσθημα Ασφάλειας και 'Ευ Υπάρχειν' των παιδιών» από εκπρόσωπο κοινοβουλευτικής ομάδας Παιδοβουλευτών Λάρνακας

δ) Ανάγνωση και συζήτηση της έκθεσης της Επαρχιακής Κοινοβουλευτικής Ομάδας Αμμοχώστου για το θέμα που τιτλοφορείται «Ελεύθερος Χρόνος και 'Ευ Υπάρχειν'» από εκπροόσωπο της κοινοβουλευτικής ομάδας Παιδοβουλευτών Αμμοχώστου

ε) Ανάγνωση και συζήτηση της έκθεσης της Επαρχιακής Κοινοβουλευτικής Ομάδας Πάφου για το θέμα που τιτλοφορείται «Περιβάλλον και 'Ευ Υπάρχειν'» από εκπρόσωπο της κοινοβουλευτικής ομάδας Παιδοβουλευτών Πάφου.

Την ανάγνωση κάθε Έκθεσης ακολουθούσε συζήτηση.

6.3.4 14ο Παγκύπριο Συνέδριο της ΠΣΕΜ

Το 14ο Συνέδριο της Παγκύπριας Συντονιστικής Επιτροπής Μαθητών (ΠΣΕΜ) πραγματοποιήθηκε στις 3 Απριλίου 2009. Την έναρξη των εργασιών του Συνεδρίου χαιρέτισε η Επίτροπος.

Η Επίτροπος στο χαιρετισμό της ανέφερε ότι θεωρεί την ΠΣΕΜ ως έναν από τους σημαντικότερους συνεργάτες της στα πλαίσια της αποστολής της που δεν είναι άλλη από την προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού.

Η Επίτροπος υπογράμμισε τη σημασία που αποδίδει στην εγκαθίδρυση μιας διαρκούς κι αμφίδρομης επικοινωνίας ανάμεσά της, ως Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, και του σώματος των εκλεγμένων εκπροσώπων των μαθητών, προκειμένου να είναι σε θέση να ακούει, να αφουγκράζεται, να μαθαίνει και να καταλαβαίνει τις απόψεις, τις θέσεις και τα αιτήματα μιας σημαντικής μερίδας των παιδιών της Κύπρου και να κατανοεί πώς σκέφτονται και πώς αντιλαμβάνονται τα δικαιώματά τους. Στόχος της όπως ανέφερε, παραμένει η συνεχής ενίσχυση και καλλιέργεια της επικοινωνίας με την ΠΣΕΜ, έτσι ώστε μαζί να συμβάλουν στην κοινωνική αλλαγή σε ουσιαστικά ζητήματα που αφορούν στα δικαιώματα όλων των παιδιών στην Κύπρο.

Η Επίτροπος, αναφερόμενη στην συμπλήρωση είκοσι χρόνων από την υπογραφή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (1989-2009) στάθηκε ιδιαίτερα στο δικαίωμα των παιδιών να συμμετέχουν στην κοινωνική ζωή των ομάδων όπου είναι ενταγμένα, στο βαθμό που μπορούν, κατά τρόπο ενεργητικό, αναλαμβάνοντας ευθύνες και συμμετέχοντας στη λήψη αποφάσεων. Τόνισε ότι τα δικαιώματα συμμετοχής του παιδιού, συνιστούν, για πολλούς, την πιο σημαντική και ριζοσπαστική καινοτομία την οποία εισάγει η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Η εμπέδωση, στήριξη και ενίσχυση της συμμετοχής των παιδιών εξακολούθησε να είναι βασικός τομέας προτεραιοτήτων της Επιτρόπου και κατά το επισκόπηση έτος.

Όπως τόνισε η Επίτροπος, η λειτουργία του θεσμού των μαθητικών συμβουλίων και κατ' επέκταση η λειτουργία της ΠΣΕΜ συμβάλλει σημαντικά στην εφαρμογή του δικαιώματος συμμετοχής των παιδιών-μαθητών στη σχολική ζωή. Μέσα από την εύρυθμη και δημοκρατική λειτουργία των αιρετών τους σωμάτων οι μαθητές, ως οργανωμένο σύνολο, έχουν τη δυνατότητα να αναδείξουν τα ζητήματα που τους ενδιαφέρουν, να τοποθετηθούν για κάθε θέμα που τους αφορά και να συζητήσουν δημόσια σχετικά με αυτά. Οι εκπρόσωποι της μαθητικής κοινότητας, έχουν υποχρέωση να βρίσκονται σε διαρκή διαβούλευση με τους συμμαθητές και συμμαθήτριές τους και να προβάλλουν τις απόψεις τους. Παράλληλα, οι εκπαιδευτικές αρχές έχουν ευθύνη και υποχρέωση, που απορρέει από το δικαίωμα συμμετοχής, να βρίσκονται σε συνεχή επαφή μαζί με τους εκπροσώπους των παιδιών, και να παίρνουν τις απόψεις τους αναφορικά με κάθε θέμα που εξετάζουν και τα αφορά είτε έμμεσα είτε άμεσα. Συναφώς επισήμανε ιδιαίτερα την πρόθεση του Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού να εμπλέξει στο διάλογο αναφορικά με την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και τα οργανωμένα σύνολα των μαθητών.

Τέλος, η Επίτροπος εξέφρασε την πεποίθηση ότι η συμπερίληψη και η ουσιαστική συμμετοχή των μαθητών, στο μέτρο που το επιτρέπει η ηλικία και η νοητική τους ανάπτυξη, στις διαδικασίες λήψεως

αποφάσεων μπορεί να αποτελέσει απάντηση και μάλιστα προληπτικής μορφής, στο μείζον θέμα της σχολικής βίας και της νεανικής παραβατικότητας. Η ουσιαστική συμμετοχή των παιδιών αποτελεί το εχέγγυο για την έμπρακτη εμπέδωση των δικαιωμάτων τους ως ισότιμων πολιτών στο πλαίσιο της σχολικής και της τοπικής κοινότητας και της κοινωνίας ευρύτερα. Η επιτυχημένη εφαρμογή του δικαιώματος συμμετοχής δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να αναπτύξουν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις στάσεις εκείνες που θα τους επιτρέψουν να λειτουργήσουν ως υπεύθυνοι πολίτες.

Πολίτες που θα διεκδικούν και θα προασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, θα τηρούν τις υποχρεώσεις τους και θα σέβονται τα δικαιώματα των άλλων, παιδιών και ενηλίκων. Τέτοιοι πολίτες, τόνισε η Επίτροπος, δε βιαιοπραγούν.

6.3.5 Εκδήλωση Συμφωνικής Ορχήστρας Κύπρου

Η Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου, μέσα στα πλαίσια του εκπαιδευτικού προγράμματος για παιδιά προσχολικής ηλικίας «Το Καρναβάλι των Ζώων», το οποίο τελούσε υπό την αιγίδα της Επιτρόπου Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού, ολοκλήρωσε το Σάββατο, 31 Ιανουαρίου 2009, στο Θέατρο Παλλάς - Πύλη Πάφου στη Λευκωσία το πρόγραμμα με συναυλία για το κοινό και έκθεση με χειροτεχνίες παιδιών.

Η Επίτροπος, στο χαιρετισμό της στην ως άνω εκδήλωση, τόνισε ότι η μουσική επενεργεί στον εύπλαστο και δεχτικό συναισθηματικό κόσμο των παιδιών, τα βοηθά στην έκφραση των συναισθημάτων τους και τα υποστηρίζει ώστε να αναπτύξουν μια ισορροπημένη και υγιή προσωπικότητα και να φτάσουν σταδιακά στην κοινωνική τους ωρίμανση.

Το πρόγραμμα των συναυλιών αποτελεί μία καινοτομία της ΣΟΚ, με στόχο να διαμορφώσει εμπειρίες μουσικής μάθησης υψηλού επιπέδου σε όλες τις ηλικίες του μουσικού ακροατηρίου της Κύπρου. Αποτελεί υλοποίηση ενός από τους βασικότερους στόχους του Ιδρύματος «Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου», για μια ουσιαστική συνεισφορά στη μουσική παιδεία όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης, που συμβάλλει καθοριστικά στην προώθηση και εμπέδωση των δικαιωμάτων των παιδιών στην Κύπρο.

6.3.6 8ο Μαθητικό Συνέδριο Λυκείου Αποστόλου Βαρνάβα

Στις 19 Μαρτίου 2009, η μαθητική κοινότητα και οι εκπαιδευτικοί του Λυκείου Αποστόλου Βαρνάβα οργάνωσαν το 8ο Μαθητικό Συνέδριο του σχολείου με θέμα: «Άνθρωπος και Περιβάλλον. Παρελθόν, Παρόν και Μέλλον».

Σε χαιρετισμό που απηύθυνε στο συνέδριο η Επίτροπος υπογράμμισε ότι το δικαίωμα του κάθε παιδιού στην εκπαίδευση δεν εξαντλείται στο δικαίωμα φοίτησης σε ένα σχολείο, αλλά επεκτείνεται και στην απόλαυση μιας ποιοτικής εκπαίδευσης, η οποία να σέβεται και να προωθεί τα δικαιώματα και την εγγενή αξιοπρέπεια του παιδιού. Η Επίτροπος εξέφρασε την ιδιαίτερη ικανοποίησή της γιατί στο Συνέδριο βρήκε έκφραση σε σημαντικό βαθμό, το δικαίωμα για ποιοτική εκπαίδευση και πάνω από όλα το δικαίωμα κάθε παιδιού να συμμετέχει ενεργά στη ζωή και τη δράση του σχολείου.

Αναφερόμενη στη σημασία του θέματος του Συνεδρίου, η Επίτροπος τόνισε ότι οι δυσμενείς κλιματολογικές συνθήκες, καθιστούν όλο και πιο επιτακτική την ανάγκη η ανθρώπινη κοινότητα να προβληματιστεί και να επανεξετάσει τη σχέση της με το περιβάλλον.

6.3.7 Θεατρική Παράσταση του Λυκείου Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' Δασούπολης

Στα πλαίσια των εκδηλώσεων για οικονομική ενίσχυση της οργάνωσης των Παραπληγικών Κύπρου, μαθητές του Λυκείου Μακαρίου Γ' Δασούπολης, έδωσαν θεατρική παράσταση με έργο τις «Όρνιθες» του Αριστοφάνη. Η παράσταση τελούσε υπό την αιγίδα της Επιτρόπου, η οποία και απηύθυνε χαιρετισμό.

Οι τέχνες, ως σημαντικό πολιτισμικό αγαθό, τόνισε η Επίτροπος, δίνουν στα παιδιά τη δυνατότητα να βιώσουν τη χαρά της δημιουργίας, να ενεργοποιήσουν τη φαντασία και την πρωτοβουλία τους, βοηθώντας τα να αναπτύξουν μια ισορροπημένη προσωπικότητα που θα τους επιτρέπει να ανταποκρίνονται στις συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες των σύγχρονων κοινωνιών.

Παράλληλα, η τέχνη μπορεί να είναι μια γιορτή της διαφορετικότητας. Τα παιδιά κινούμενα στο χώρο της τέχνης, ένα χώρο όπου δεν υπάρχουν πάντα 'σωστές απαντήσεις', ανακαλύπτουν τρόπους επικοινωνίας και κατανόησης διαφορετικών ανθρώπων και πολιτισμών.

Πέραν, ωστόσο, του παιδοκεντρικού και παιδαγωγικού της χαρακτήρα, η παράσταση, επισήμανε η Επίτροπος, έχει μιαν ιδιαίτερη σημασία λόγω του ευγενικού σκοπού τον οποίο έρχεται να υπηρετήσει. Μέσα από τέτοιες εκδηλώσεις προωθούνται και προβάλλονται πανανθρώπινες αξίες και ιδιαίτερα η κοινωνική αλληλεγγύη και ο σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα και υπηρετούνται με τον καλύτερο τρόπο οι στόχοι της εκπαίδευσης, τους οποίους έχουν δεσμευτεί να προωθούν και να στηρίζουν τα Συμβαλλόμενα Κράτη στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

6.3.8 Έκθεση Ζωγραφικής των Μαθητών του Grammar School

Η Επίτροπος τέλεσε στις 27 Μαρτίου 2009 τα εγκαίνια της έκθεσης Ζωγραφικής του Grammar School Λευκωσίας με τον τίτλο 'Young Minds, brilliant hues', σκοπός της οποίας ήταν η βοήθεια των δυσπραγούντων.

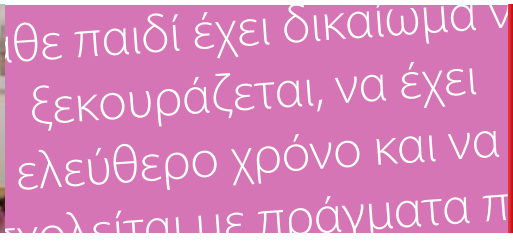

Η Επίτροπος στο χαιρετισμό της ανέφερε ότι η Έκθεση αποτυπώνει τη δημιουργική και καλλιτεχνική έκφραση των παιδιών και συνάμα συνοψίζει την προσπάθεια του Grammar School, να λειτουργήσει με σεβασμό στα δικαιώματα του παιδιού, όπως αυτά κατοχυρώνονται στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, παρέχοντας στους μαθητές του μια ψηλής ποιότητας εκπαίδευση.

Η ενασχόληση των παιδιών με την τέχνη, τόνισε η Επίτροπος, απελευθερώνει τις δημιουργικές τους δυνάμεις, καλλιεργεί τη γνώση τους για τον κόσμο και τη σχέση τους με αυτόν και τα βοηθά να αναπτύξουν μια ισορροπημένη και υγιή προσωπικότητα

Η Επίτροπος αναφερόμενη στη σημασία της παιδικής ζωγραφικής, είπε ότι αυτή δίνει διέξοδο στον ψυχισμό και τα συναισθήματα των παιδιών και με τον τρόπο αυτό λειτουργεί ως μέσο έκφρασης, αλλά και ως όχημα ανάπτυξης της δημιουργικότητας και της φαντασίας τους.

Η Έκθεση, κατέληξε η Επίτροπος, έχει ιδιαίτερη σημασία και λόγω του ευγενικού σκοπού της: τη βοήθεια των δυσπραγούντων. Η κοινωνική αλληλεγγύη είναι μια πανανθρώπινη αξία την οποία οφείλουμε να υπηρετούμε αλλά και να καλλιεργούμε στα παιδιά μας.

6.3.9 Διαγωνισμός Αφίσας για Νέους Γραφίστες

Η Επίτροπος, ασκώντας την αρμοδιότητά που της παρέχει ο Νόμος για διαφώτιση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας, έτσι ώστε να διασφαλίσει πρακτικά τα δικαιώματα των παιδιών στην οικογένεια, στο σχολείο, στην κοινότητα και στην κοινωνία γενικώς, και με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 20 χρόνων από την υιοθέτηση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, προκήρυξε διαγωνισμό αφίσας για νέους γραφίστες με θέμα «Τα Δικά τους Δικαιώματα είναι η Δική σου Υποχρέωση», που ήταν και ο τίτλος του Προγράμματος Προτεραιοτήτων του Γραφείου της Επιτρόπου για το έτος 2009.

Δικαίωμα συμμετοχής στο διαγωνισμό είχαν τελειόφοιτοι μαθητές και μαθήτριες σχολείων Μέσης / Τεχνικής Εκπαίδευσης (δημοσίων/ιδιωτικών), που έχουν παρακολουθήσει μαθήματα στις γραφικές τέχνες και νέοι/νέες ηλικίας μέχρι 25 ετών, οι οποίοι είχαν σπουδάσει ή σπούδαζαν γραφικές τέχνες. Κάθε διαγωνιζόμενος υπέβαλε ένα τελικό έργο, συνοδευόμενο από σύντομη περιγραφή της ιδέας τους.

Στο διαγωνισμό που έληξε στις 31 Οκτωβρίου 2009 υποβλήθηκαν 19 συμμετοχές. Η επιτροπή αξιολόγησης, την οποία διόρισε η Επίτροπος, αποτελούνταν από την Πρόεδρο της Παιδοβουλής, τον Πρόεδρο της ΠΣΕΜ, την κα. Αννίτα Κονή, Προϊσταμένη Υπηρεσίας Οικογένεια και Παιδί στις ΥΚΕ, τον κ. Θανάση Παπασπυρόπουλο, Γραφίστα και την κα. Μαρία Ρωσσίδου, Λειτουργό – Συντονίστρια στο Γραφείο της Επιτρόπου.

Για σκοπούς αξιολόγησης των έργων που υποβλήθηκαν τέθηκαν 4 κριτήρια: δικαιολογητικό, αποτύπωση έννοιας, αισθητικό αποτέλεσμα, φιλικό προς τα παιδιά.

Βραβεύτηκαν τρία έργα ως εξής:
Πρώτο Βραβείο (€500): Ιάκωβος Ιακώβου, Alexander College
Δεύτερο Βραβείο (€300): Αλέξαντρος Παπαντωνίου, Α'Τεχνική Σχολή Λεμεσού
Τρίτο Βραβείο (€200): Κωνσταντίνα Χ' Σοφοκλή, Alexander College

Οι αφίσες παρουσιάστηκαν σε έκθεση που οργάνωσε η Επίτροπος στις 20 Νοεμβρίου 2009 στα πλαίσια επετειακής εκδήλωσης για τα 20 χρόνια από την υιοθέτηση της Σύμβασης (βλέπετε σημείο 5.1.9.3.2 πιο πάνω). Η αφίσα που βραβεύτηκε με το δεύτερο βραβείο που ήταν δημιουργία παιδιού δυνατο να χρησιμοποιηθεί σε εκδόση του Γραφείου της Επιτρόπου (Ημερολόγιο Τοίχου ή/και αφίσες), και δυνατό να χρησιμοποιηθούν σε άλλες δράσεις της Επιτρόπου.

6.3.10 Παγκύπριος Διαγωνισμός Ποίησης σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης με θέμα «Τα Δικαιώματα των Παιδιών»

Η Επίτροπος προκήρυξε Παγκύπριο διαγωνισμό ποίησης για μαθητές των σχολείων Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης με θέμα «Τα Δικαιώματα του Παιδιού». Ο διαγωνισμός που έληξε στις 11/11/2009, αφορούσε τέσσερις ηλικιακές ομάδες παιδιών: παιδιά Α' – Γ' τάξης του Δημοτικού Σχολείου, παιδιά Δ' – Στ' τάξης του Δημοτικού Σχολείου, παιδιά Α' – Γ' τάξης του Γυμνασίου και παιδιά Α' – Γ' τάξης του Λυκείου. Κάθε σχολείο, μετά από εσωτερική διαδικασία αξιολόγησης που διεξήγαγε, έστειλε μέχρι τρία ποιήματα στο Γραφείο της Επιτρόπου.

Η πρώτη διαλογή των ποιημάτων έγινε από ομάδα 13 εκπαιδευτικών των οποίων τις υπηρεσίες παραχώρησε το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού. Τα κριτήρια της διαλογής ήταν τα ακόλουθα τέσσερα:

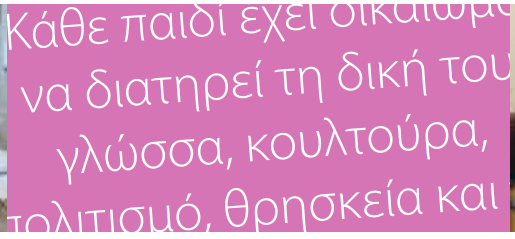

πρωτοτυπία, περιεχόμενο, ποιητικός ρυθμός και συναίσθημα. Οι εκπαιδευτικοί που αποτέλεσαν την Ομάδα επιλέχθηκαν με βάση την εμπειρία τους στα ανθρώπινα δικαιώματα και σε άλλα συναφή πεδία.

Η Επιτροπή, επέλεξε αρχικά από κάθε κατηγορία αριθμό ποιημάτων, τα οποία πέρασαν στην τελική διαλογή ως ακολούθως: 18 από την πρώτη κατηγορία (Α' – Γ' Δημοτικού), 20 από τη δεύτερη κατηγορία (Δ' –Στ' Δημοτικού), 20 από την Τρίτη κατηγορία (Α' – Γ΄ Γυμνασίου) και 13 από την τέταρτη κατηγορία (Α' – Γ' Λυκείου).

Για την τελική αξιολόγηση των ποιημάτων που επιλέχθηκαν αρχικά, η Επίτροπος διόρισε δυο Επιτροπές προκειμένου να επιλέξουν τα τρία καλύτερα ποιήματα από κάθε κατηγορία. Σε κάθε Επιτροπή συμμετείχαν και δυο πρόεδροι μαθητικών συμβουλίων, από σχολεία Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης, οι οποίοι επιλέγηκαν με κλήρωση. Τα υπόλοιπα μέλη των επιτροπών είχαν επιλεχθεί με βάση την εμπειρία τους στα ανθρώπινα δικαιώματα και σε άλλα συναφή πεδία, καθώς και την επαγγελματική τους ιδιότητα.
Τα ποιήματα που που πέρασαν στην τελική διαλογή έχουν συμπεριληφθεί σε έκδοση την οποία προγραμματίζει η Επίτροπος να διανείμει σε όλα τα σχολεία ως μερος ειδικού εκπαιδευτικού πακέτου.

Η πρώτη Επιτροπή ανέλαβε την αξιολόγηση των ποιημάτων για τις κατηγορίες Γ' (Α' - Γ' Γυμνασίου) και Δ' (Α' – Γ' Λυκείου). Τα ποιήματα που βραβεύθηκαν ήταν:

Κατηγορία Γ'
Βραβεία:
α) «Τα Δικαιώματά μου», του Γιώργου Αντωνίου (Γ'1, Γυμνάσιο Αγ. Θεοδώρου)
β) «Όλοι ίσοι στη ζωή αν και διαφορετικοί», της Μαρίας Σιοπαχά (Α'3, Γυμνάσιο Αγίου Ιωάννη)
γ) «Δυο μάτια», της Αυγής Σταύρου (Γ'8, Γυμνάσιο Λατσιών)
Τιμητική Διάκριση:
Τα «δικαιώματα του Παιδιού», της Στάθμιας Περικλέους (Β'4, Γυμνάσιο Αγ. Βαρβάρας Λεμεσού)

Κατηγορία Δ':
Βραβεία
α) «Αυτά σας είπαν…», της Κορνηλίας Θεοδώρου (Γ' 5,του Λυκείου Κοκκινοχωριών Φώτη Πίττα)
β) «Δικαιώματα του Παιδιού», της Χάρις Εφραίμ (Α' 2, Λύκειο Κύκκου Πάφου)
γ) «Αναμνήσεις», της Αγάθης Παναγή (Γ'11, Λύκειο Αγίου Σπυρίδωνα, Πάφος)

Τιμητική Διάκριση:
α) «Κατάθεση ψυχής από τη ματωμένη ζωή», του Κυριάκου Παπέττα (Β'8, Λύκειο Κοκκινοχωριών Φώτη Πίττα)
β) «Ζωή μέσα στο σκοτάδι», της Χαραλαμπίας Γιαννακίδη (Γ'3, Παγκύπριο Γυμνάσιο)

Κατηγορία Α':
Βραβεία:
α) «Τα δικαιώματα των παιδιών», του Μιχάλη Παρπέρη (Γ'1, ΙΘ' Δημοτικό Λεμεσού
β) «Του κόσμου τα παιδιά», της Αγγελικής Παπαγιάννη (Γ' 2, Αγία Μαρίνα Στροβόλου Κ.Α')
γ) «Τα δικαιώματα του παιδιού», της Φωτεινής Μιχαήλ (Γ'1, Δημοτικό Σχολείο Λινόπετρας)

Κατηγορία Β':
Βραβεία:
α) «Κάθε στιγμή», του Ανδρέα Χαριδήμου (Στ' 1, Δημοτικό Σχολείο Αγίου Ανδρέα)
β) «Τα δικαιώματα των παιδιών», του Αλέξανδρου Αντωνίου (Ε', Δημοτικό Σχολείο Σπιταλιού – Παραμύθας)
γ) «Δικαιώματα», της Ελένης Μητράκου (Στ' 2, Δημοτικό Σχολείο Δροσιάς)

Τιμητική Διάκριση:
«Μια γη ιδανική για όλους», της Ελένης Πετρίδου (Στ' 1, ΙΕ' Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού)

Τα βραβεία και οι διακρίσεις δόθησαν από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την Επίτροπο στην επετειακή εκδήλωση για την Παγκόσμια Ημέρα των Δικαιωμάτων του Παιδιού (βλέπετε σημείο 5.1.9.3.2 πιο πάνω).

6.3.11 Παραγωγή από παιδιά ταινίας μικρού μήκους

Στα πλαίσια των δράσεων που προγραμμάτισε το Γραφείο της Επιτρόπου με την ευκαιρία της 20ης επετείου της υιοθέτησης της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Παιδιών, ήταν και η παραγωγή από παιδιά ταινίας μικρού μήκους με τίτλο «Εστιάζοντας στις απόψεις των παιδιών».

Στην παραγωγή της ταινίας συμμετέσχαν 21 παιδιά, από τα οποία 18 προέρχονταν από δημόσια δημοτικά σχολεία (Δευτεράς, Φανερωμένης και Χρυσελεούσας Κ.Β' Στροβόλου), 2 από παιδική στέγη και 2 από ιδιωτικά σχολεία. Για όλα τα παιδιά που πήραν μέρος εξασφαλίστηκε η γραπτή έγκριση των γονιών ή των κηδεμόνων τους.

Η ομάδα των παιδιών συγκροτήθηκε σε συνεργασία με τη διεύθυνση και εκπαιδευτικούς της ΣΤ' τάξης από τα τρία δημόσια δημοτικά σχολεία και σε συνεννόηση με λειτουργό του Γραφείου της Επιτρόπου. Τα παιδιά εργάστηκαν υπό την καθοδήγηση μιας παιδαγωγού και μιας κινηματογραφίστριας.

Τα παιδιά εργάστηκαν τρία συνεχόμενα Σαββατοκυρίακα μέσα στον Οκτώβριο του 2009 ως εξής:

- στην πρώτη συνάντησή τους τα παιδιά έτυχαν μιας σύντομης εκπαίδευσης στα δικαιώματα του παιδιού, με ειδικότερη αναφορά στις τέσσερις βασικές αρχές της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών (Επιβίωση, Συμμετοχή, Μη Διάκριση, Διασφάλιση του Συμφέροντος του Παιδιού)
- στη δεύτερη συνάντηση τα παιδιά παρακολούθησαν σεμινάριο σε θέματα που αφορούν στην παραγωγή ταινιών και την τεχνική παραγωγής κινούμενων εικόνων (animation) και κάθε ομάδα έγραψε ένα μικρό σενάριο
- στην τρίτη συνάντησή τους τα παιδιά μετέφεραν το σενάριό τους σε ταινία χρησιμοποιώντας και την τεχνική animation

Ακολούθως, κάθε ομάδα συναντήθηκε ξεχωριστά με την κινηματογραφίστρια και προχώρησαν στο μοντάρισμα της ταινίας τους και στην παραγωγή τεσσάρων ταινιών διάρκειας 3 – 4 λεπτών η καθεμιά.

Σε ειδική εκδήλωση που έγινε στις 22 Νοεμβρίου 2009 οι ταινίες των παιδιών παρουσιάστηκαν στα πλαίσια του διεθνούς φεστιβάλ παιδικού κινηματογράφου στην παρουσία και της Επιτρόπου. Τα παιδιά τιμήθηκαν από την Επίτροπο σε ειδική εκδήλωση στις 18 Δεκεμβρίου 2009.

Οι ταινίες προγραμματίζεται να αναπαραχθούν σε DVD και να διανεμηθούν σε όλα τα σχολεία ως μέρος ειδικού εκπαιδευτικού πακέτου με εκδόσεις του Γραφείου της Επιτρόπου.

6.4 Μηχανισμοί και διαδικασίες διαβούλευσης και ενθάρρυνσης συμμετοχής των παιδιών

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, όπως έχει ήδη αναφερθεί, διασφαλίζει το δικαίωμα όλων των παιδιών για ελεύθερη έκφραση των απόψεών τους και για συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων που τα αφορούν. Μεταξύ των αρμοδιοτήτων της Επιτρόπου, περιλαμβάνεται και η υποχρέωση για εξασφάλιση των απόψεων των παιδιών και η προώθηση της ενημέρωσής τους.

Για διασφάλιση της ουσιαστικής συμμετοχής των παιδιών, ο περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμος του 2007, προβλέπει την εκπροσώπησή τους στη Συμβουλευτική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού με πέντε εκπροσώπους αντιπροσωπευτικών οργανισμών των παιδιών, μεταξύ των οποίων η Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Μαθητών και η Παιδοβουλή (βλέπετε σημείο 3.5 πιο πάνω).

Πέρα από την παραπάνω εκπροσώπηση, η Επίτροπος, μέσα στα πλαίσια του τριετούς Σχεδίου Δράσης 2008-2010, δρομολόγησε πρακτικές συνεχούς επαφής και επικοινωνίας με τα παιδιά, ώστε να τους δίνεται η ευκαιρία έκφρασης των απόψεών τους. Τέτοιες πρακτικές είναι:

- Δημιουργία της ιστοσελίδας, η οποία είναι πηγή ενημέρωσης των παιδιών για τα δικαιώματά τους και, ταυτόχρονα, ένα μέσο με το οποίο μπορούν να υποβάλλουν προς το Γραφείο της Επιτρόπου τις απόψεις τους.
- Τακτική επικοινωνία και συνεργασία με τα οργανωμένα σύνολα των παιδιών, με τη συμμετοχή της ίδιας της Επιτρόπου ή λειτουργών του Γραφείου της, σε συνέδρια, σεμινάρια και άλλες εκδηλώσεις, που οργανώνονται από τα διάφορα οργανωμένα σύνολα των παιδιών ή από σώματα που έχουν σχέση με τα δικαιώματά τους.
- Επισκέψεις σε σχολεία και εκπαιδευτικά ιδρύματα και συμμετοχή σε εκδηλώσεις που οργανώνονται από αυτά.
- Δημιουργία μηχανισμού και διαδικασιών αντιπροσώπευσης των παιδιών σε δικαστικές διαδικασίες που τα επηρεάζουν.

7. Δράσεις και παρεμβάσεις για προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού

7.1 Παράπονα - Παρεμβάσεις Επιτρόπου

7.1.1 Διαδικασία υποβολής και εξέτασης παραπόνων – Έλεγχος νομοθεσιών, διαδικασιών και πρακτικών

Η υποβολή παραπόνων στην Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, είναι ένας τρόπος ενημέρωσής της για καταστάσεις που δυνατόν να παραβιάζουν δικαιώματα του παιδιού.

Βασικός σκοπός και στόχος της Επιτρόπου είναι, μέσω των παραπόνων, πέραν της θεραπείας τυχόν παραβίασης δικαιωμάτων παιδιού σε συγκεκριμένη περίπτωση, να ελέγχει και να αξιολογεί κατά πόσον υφιστάμενες νομοθεσίες, αποφάσεις πολιτικής, διαδικασίες και πρακτικές, συνάδουν με κατοχυρωμένα δικαιώματα του παιδιού και/ή κατά πόσον υπάρχουν αποκλίσεις από τα διεθνή πρότυπα. Στις περιπτώσεις όπου εντοπίζονται τέτοιες παραβιάσεις και/ή αποκλίσεις, η Επίτροπος προχωρεί με παρέμβαση προς όλους τους αρμόδιους φορείς και προβαίνει σε συστάσεις και εισηγήσεις για κατάλληλες λύσεις, ώστε να επιτευχθεί εναρμόνιση με τις διατάξεις της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Κατά τη διαδικασία εξέτασης παραπόνων, σημείο αναφοράς αποτελεί η Αρχή της Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού.

Η διαδικασία εξέτασης παραπόνων περιλαμβάνει:

- Χαρτογράφηση των Υπηρεσιών που εμπλέκονται σε συγκεκριμένο είδος παραπόνου.
- Διαβίβαση του παραπόνου στις αρμόδιες αρχές.
- Διαβίβαση συγκεκριμένων ερωτημάτων / ερωτηματολογίου που αφορούν γενικότερα τις δομές, τις πρακτικές, τη νομοθεσία και την πολιτική που εφαρμόζεται στο συγκεκριμένο τομέα.
- Μελέτη των απαντήσεων.
- Ετοιμασία συστάσεων προς την αρμόδια Υπηρεσία, για θεραπεία σε σχέση με το συγκεκριμένο παράπονο και, όπου εντοπιστούν προβλήματα σε νομοθεσίες, πολιτικές, διαδικασίες και πρακτικές για τροποποίησή τους ώστε να συνάδουν με τις αρχές πάνω στις οποίες θεμελιώνεται η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού
- Παρακολούθηση του αποτελέσματος των εισηγήσεων / συστάσεων.
- Όπου εξακολουθούν να παρουσιάζονται παραβιάσεις των δικαιωμάτων του παιδιού, ακολουθείται πιο λεπτομερής και σε βάθος έρευνα.
- Ετοιμασία τελικών εισηγήσεων προς την αρμόδια Υπηρεσία με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης.
- Αποστολή των συστάσεων στον αρμόδιο Υπουργό.

Η ίδια διαδικασία τηρείται και για θέματα που αυτεπάγγελτα κρίνει η Επίτροπος ότι πρέπει να τύχουν διερεύνησης.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα πρόσβασης σε κατάλληλες πληροφορίες, σημαντικές για την ολόπλευρη υγιή ανάπτυξη του. (Άρθρα 13, 17)

Σε οποιοδήποτε στάδιο, η Επίτροπος δύναται, κατά την κρίση της, να δώσει δημοσιότητα στις συστάσεις και εισηγήσεις της.

Παράπονο μπορεί να υποβληθεί από οποιοδήποτε άτομο διαπιστώνει παραβίαση δικαιωμάτων του παιδιού από οποιαδήποτε υπηρεσία. Δεν εξετάζονται παράπονα που αφορούν διαδικασίες που εκκρεμούν ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου. Το παράπονο μπορεί να υποβληθεί με τους ακόλουθους τρόπους:

- Με τη συμπλήρωση του σχετικού ειδικού εντύπου, το οποίο βρίσκεται και στην ιστοσελίδα του Γραφείου της Επιτρόπου.
- Με την υποβολή μιας απλής επιστολής είτε μέσω ταχυδρομείου είτε με τηλεομοιότυπο.
- Με τηλεφωνική επικοινωνία ή με επίσκεψη στο Γραφείο της Επιτρόπου οπότε λειτουργός συντάσσει ειδικό σημείωμα.

Η Επίτροπος στα πλαίσια διερεύνησης παράπονων για παραβιάσεις των δικαιωμάτων του παιδιού, διενεργεί παρεμβάσεις προς τις αρμόδιες Αρχές π.χ. Υπουργεία, Αστυνομία, Δήμους, οι οποίες με βάση τον Νόμο υποχρεούνται να παρέχουν στην Επίτροπο οποιαδήποτε πληροφορία αναγκαία για την διερεύνηση και αξιολόγηση της κάθε περίπτωσης στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της.

Κατά το έτος 2009 έχει αναπτυχθεί αρκετά εποικοδομητική συνεργασία ανάμεσα στην Επίτροπο με τα διάφορα Υπουργεία και τις άλλες Αρχές. Σημαντικότερο αποτέλεσμα αυτής της συνεργασίας ήταν η σε αρκετές περιπτώσεις ανάληψη ευθυνών και διορθωτικών μέτρων όπου παρατηρούνταν κενά και παραλείψεις σε διοικητικές πρακτικές ή σε συγκεκριμένες παραβιάσεις δικαιωμάτων των παιδιών.

Παρά τη γενικότερη θετική συνεργασία που έχει αναπτυχθεί, υπάρχουν διαφοροποιήσεις ως προς το χρόνο ανταπόκρισης μέσω απαντητικής επιστολής προς την Επίτροπο από τις διάφορες αρχές καθώς και ως προς την αναγκαιότητα αποστολής υπενθύμισης προς αυτές.

Συγκεκριμένα οι διαφοροποιήσεις που παρατηρήθηκαν αφορούσε τα Υπουργεία Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Παιδείας, Εσωτερικών, Υγείας και των Αστυνομικών Αρχών, για τα οποία υπήρξε ο μεγαλύτερος όγκος παραπόνων που υποβλήθηκαν στο Γραφείο της Επιτρόπου. Αξίζει να σημειωθεί ότι η ανταπόκριση των Αστυνομικών Αρχών ήταν άμεση με χρονικό διάστημα απάντησης 2 εβδομάδων έως 4 μήνες και μέσο όρο 5 εβδομάδων. Η ανταπόκριση του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ήταν 2 έως 9 μήνες και μέσο όρο 4 μηνών, με απαραίτητη αποστολή 1 με 2 υπενθυμίσεων. Το Υπουργείο Υγείας χρειαζόταν από 1½ έως 12 μήνες και μέσο όρο 5 μήνες με απαραίτητη αποστολή υπενθυμίσεων, ενώ για το Υπουργείο Εσωτερικών το χρονικό διάστημα απάντησης κυμαινόταν από 4 έως 6 μήνες και μέσο όρο 5 μήνες με αποστολή υπενθυμίσεων. Τέλος όσον αφορά το Υπουργείο Παιδείας χρειάζεται χρονικό διάστημα απάντησης 1 έως 7 μήνες και μέσο όρο 2 μήνες.

7.1.2 Παράπονα που υποβλήθηκαν το 2009

Κατά το υπό επισκόπηση έτος υποβλήθηκαν στο Γραφείο της Επιτρόπου 170 συνολικά παράπονα. Η κατανομή αυτών των παραπόνων κατά Υπουργείο φαίνεται στο Παράρτημα 5.

7.1.2.1 Εκπαίδευση

Στον τομέα της εκπαίδευσης τα παράπονα αφορούσαν:

- **Μαθητική Στολή σε Σχολείο Μέσης Εκπαίδευσης:** Το παράπονο αφορούσε σε ισχυρισμό για μονομερή απόφαση της Διεύθυνσης Σχολείου Μέσης Εκπαίδευσης για επιβολή συγκεκριμένου τύπου μαθητικής στολής. Η απόφαση ερχόταν σε αντίφαση με τις οδηγίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού οι οποίες επέτρεπαν περισσότερες εναλλακτικές επιλογές στα παιδιά. Η Επίτροπος, με γραπτή παρέμβασή της στον Υπουργό Παιδείας και στη Διεύθυνση του Σχολείου, ζήτησε να ενημερωθεί για το σκεπτικό της απόφασης και τις διαδικασίες που ακολουθήθηκαν στην εν λόγω σχολική μονάδα αφού είναι απαραίτητο τέτοιου είδους αποφάσεις να λαμβάνονται με συναινετικές και δημοκρατικές διαδικασίες με τη συμμετοχή των ίδιων των παιδιών, όπως προνοούν και οι σχετικοί κανονισμοί. Η Επίτροπος, στην παρέμβασή της, υπογράμμισε ότι πρέπει να γίνεται από όλους σεβαστό, και πρωτίστως από τους εκπαιδευτικούς, το αναφαίρετο δικαίωμα των παιδιών για ελεύθερη έκφραση της γνώμης τους. αλλά και το δικαίωμα συμμετοχής τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Το αποτέλεσμα ήταν η διερεύνηση από πλευράς ΥΠΠ για τις διαδικασίες που ακολούθησε η Διεύθυνση του εν λόγω σχολείου μέσα από την οποία διαφάνηκε ότι υπήρξε παρερμηνεία των οδηγιών για τη μαθητική στολή. Η διεύθυνση του σχολείου ενημερώθηκε και συμμορφώθηκε με τις σχετικές οδηγίες.

- **Απουσίες Παιδοβουλευτών στα Σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης:** Το παράπονο αφορούσε στο δικαίωμα συμμετοχής των Παιδοβουλευτών σε συνέδρια, εκδηλώσεις και συνόδους της Παιδοβουλής, κατά τη διάρκεια του σχολικού/ εργάσιμου χρόνου. Πιο συγκεκριμένα, με βάση την ισχύουσα πολιτική της η Διεύθυνσης Μέσης Εκπαίδευσης, χρεώνονται με δικαιολογημένες απουσίες οι Παιδοβουλευτές που καλούνται να συμμετάσχουν υπό την ιδιότητά τους ως εξελεγμένοι εκπρόσωποι των παιδιών σε συνέδρια ή εκδηλώσεις. Η Επίτροπος θεώρησε ότι η χρέωση απουσιών αποτελεί αντικίνητρο για τη συμμετοχή των παιδιών υπογραμμίζοντας ότι με βάση τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, τα παιδιά έχουν το αναφαίρετο δικαίωμα να εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους και να συμμετέχουν σε δρώμενα που καταπιάνονται με θέματα που τα αφορούν. Με παρέμβασή της προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, η Επίτροπος τον κάλεσε να διαφοροποιήσει την ισχύουσα πολιτική της Διεύθυνσης Μέσης Εκπαίδευσης έτσι ώστε η συμμετοχή των παιδιών σε συνέδρια ή σε συνόδους, όταν αυτή γίνεται υπό την ιδιότητά τους ως Παιδοβουλευτών, να λογίζεται ως εργάσιμος/ σχολικός χρόνος και να μη χρεώνεται με δικαιολογημένη απουσία. Αποτέλεσμα της παρέμβασης της Επιτρόπου ήταν η υιοθέτηση από πλευράς ΥΠΠ των θέσεων της Επιτρόπου.

- **Παροχή Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης σε Αλλόγλωσσο Παιδί με Δυσλεξία:** Το παράπονο αφορούσε ισχυρισμό για ελλιπή παροχή Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης μέσα στα πλαίσια του Δημόσιου Σχολείου σε αλλόγλωσσο παιδί με μαθησιακές δυσκολίες που μετακόμισε μόνιμα με τη μητέρα του στην Κύπρο. Πιο συγκεκριμένα, ενώ στη χώρα προέλευσης του παιδιού, του παρεχόταν ειδική αγωγή και στήριξη για 15 ώρες εβδομαδιαίως, όταν εγγράφηκε σε Δημόσιο Σχολείο στην Κύπρο, η Επαρχιακή Επιτροπή Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης ενέκρινε την παροχή ειδικής αγωγής μόνο για δύο ώρες εβδομαδιαίως. Σύμφωνα με τη μητέρα, η κατάσταση του παιδιού της επιδεινώθηκε αφού το παιδί της έπρεπε όχι μόνο να ενσωματωθεί στο καινούριο του περιβάλλον αλλά να μάθει ταυτόχρονα ελληνικά έχοντας ελάχιστη στήριξη για τις σοβαρές μαθησιακές του δυσκολίες. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να αναγκαστεί να καταφύγει στον ιδιωτικό τομέα για να καλύψει τις επαυξημένες μαθησιακές ανάγκες του παιδιού της και εν τέλει να μετεγγράψει το παιδί της σε ιδιωτικό σχολείο, με δυσβάστακτο οικονομικό κόστος, χωρίς καμία οικονομική ή άλλου είδους στήριξη. Η Επίτροπος θεώρησε ότι η ανεπαρκής στήριξη του αλλόγλωσσου παιδιού με μαθησιακές δυσκολίες συνιστά διάκριση και παραβίαση του δικαιώματός του για πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση εντοπίζοντας παράλληλα το κενό στις περιπτώσεις αλλόγλωσσων παιδιών που διαγιγνώσκονται ταυτόχρονα με μαθησιακές δυσκολίες και παρενέβη γραπτώς στον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού. Η απάντηση του ΥΠΠ αναμένεται στο τέλος του 2009.

- **Άσκηση Βίας σε παιδί προσχολικής ηλικίας από εκπαιδευτικό ιδιωτικού νηπιαγωγείου:** Το παράπονο αφορούσε σε ισχυρισμό μητέρας για άσκηση σωματικής βίας από εκπαιδευτικό ιδιωτικού νηπιαγωγείου σε 6χρονη. Αναλυτικότερα, η μητέρα ανέφερε ότι η εκπαιδευτικός, χειροδίκησε προς το παιδί με τη δικαιολογία ότι ήταν ζωηρό και αρνιόταν να μπει τιμωρία. Η Επίτροπος προέβη σε παρέμβαση προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού υπογραμμίζοντας την υποχρέωση της πολιτείας, σύμφωνα με το άρθρο 19 της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, να προστατεύει κάθε παιδί από όλες τις μορφές βίας, τονίζοντας παράλληλα τους σκοπούς της εκπαίδευσης και το ρόλο του σχολείου. Ταυτόχρονα, τον κάλεσε να διερευνήσει αμέσως το συγκεκριμένο περιστατικό και να την ενημερώσει για τις διαδικασίες αναφοράς περιστατικών βίας καθώς και για τους μηχανισμούς ελέγχου ιδιωτικών νηπιαγωγείων/παιδοκομικών σταθμών από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

- **Απαλλαγή παιδιού από το μάθημα των θρησκευτικών:** Το παράπονο στρεφόταν κατά της απόφασης της Διεύθυνσης Λυκείου να απορρίψει το αίτημα του γονιού παιδιού του για απαλλαγή από το μάθημα των θρησκευτικών. Σύμφωνα με τον εν λόγω γονιό η απόφαση αυτή, αντιστρατευόταν τόσο το γράμμα όσο και το πνεύμα του νόμου, γιατί υποχρέωνε το παιδί του, να υποστεί συνειδησιακό εξαναγκασμό και ακούσιο εκδογματισμό.

  Η Επίτροπος παρενέβη στον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού ζητώντας τη διερεύνηση της εν λόγω περίπτωσης, και ενημέρωσή της για τους κανονισμούς/διαδικασίες που ακολουθούνται σε περιπτώσεις αιτημάτων για απαλλαγή από το μάθημα των Θρησκευτικών τόσο στη Μέση όσο και στη Δημοτική Εκπαίδευση. Μετά την παρέμβαση ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού πληροφόρησε γραπτώς την Επίτροπο ότι, αφού μελετήθηκαν οι απόψεις της επί του θέματος, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, προχώρησε στην απαλλαγή του παιδιού από το μάθημα των Θρησκευτικών.

Η Επίτροπος, με επιστολή της, χαιρέτισε την απόφαση του Υπουργείου σημειώνοντας ότι αυτή διασφαλίζει, αφενός, το δικαίωμα του παιδιού στην ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας, και, αφετέρου, το δικαίωμα των γονιών να καθοδηγούν τα παιδιά τους στην άσκηση του συγκεκριμένου δικαιώματος. Παράλληλα, η Επίτροπος, υπογράμμισε την ανάγκη, τουλάχιστον σε αυτή τη φάση, να υπάρξουν συγκεκριμένες και σαφείς διαδικασίες με βάση τις οποίες κάθε παιδί να μπορεί, εάν κι εφόσον το επιθυμεί το ίδιο και οι γονείς ή οι κηδεμόνες του, να απαλλαγεί από το μάθημα χωρίς όμως αυτό να γίνεται κατά τρόπο που να το στιγματίζει ή να το θέτει στο περιθώριο. Στην ίδια επιστολή, η Επίτροπος, εξέφρασε την προσδοκία της, ότι στα πλαίσια της εν εξελίξει Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης, θα ήταν δυνατόν να αναπτυχθεί ένας ευρύτερος προβληματισμός και να διεξαχθεί δημόσιος διάλογος σε σχέση με το περιεχόμενο του μαθήματος των Θρησκευτικών και το ενδεχόμενο αυτό να έχει ένα περισσότερο θρησκειολογικό παρά δογματικό / κατηχητικό χαρακτήρα.

- **Ειδική στήριξη παιδιού προσχολικής ηλικίας με γονείς κωφούς:** Το παράπονο αφορούσε την απόρριψη αιτήματος που υπεβλήθη από τους κωφούς γονείς παιδιού προς το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, όπως επιτραπεί κατ' εξαίρεση στο παιδί τους, το οποίο δεν είχε συμπληρώσει την ηλικία των τριών χρόνων, κατ' εξαίρεση, η φοίτησή του σε δημόσιο νηπιαγωγείο προκειμένου να ενισχυθεί – με δεδομένη την αναπηρία των γονιών του - το πλαίσιο κοινωνικοποίησης του παιδιού.

  Η απάντησή της Γενικής Διευθύντριας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, στην παρέμβαση της Επιτρόπου ήταν ότι η απόφαση για την απόρριψη του ως άνω αιτήματος βασίστηκε στους περί Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείου Δημοτικής Εκπαίδευσης Κανονισμούς του 2008 (225/2008) σύμφωνα με τους οποίους «Κανένα παιδί δεν εγγράφεται στο Νηπιαγωγείο, εκτός αν έχει συμπληρώσει ηλικία τριών χρόνων πριν την 1η Σεπτεμβρίου της σχολικής χρονιάς που γίνεται η εγγραφή» καθώς και σε σχετική γνωμάτευση της Γενικής Εισαγγελίας σύμφωνα με την οποία τυχόν παρέκκλιση από την αρχή αυτή θα άφηνε εκτεθειμένη τη Δημοκρατία. Μετά την παρέμβαση της Επιτρόπου, το Υπουργείο Παιδείας αποφάσισε όπως, μέσα στα πλαίσια της προώθησης, σύντομα, των σχετικών Τροποποιήσεων των περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμων του 1999 και 2001 και των σχετικών Κανονισμών, ληφθεί πρόνοια που να επιτρέπει την επίλυση παρόμοιων περιπτώσεων, όταν οι περιστάσεις το επιβάλλουν.

  Μετά την εξέλιξη αυτή, η Επίτροπος ζήτησε όπως δοθούν οδηγίες προκειμένου το συγκεκριμένο παιδί να λάβει, από την αρχή της σχολικής του φοίτησης, κάθε δυνατή παιδαγωγική ή/και άλλη στήριξη ώστε να μπορέσει να ενταχθεί ομαλά στο σχολικό περιβάλλον και παράλληλα να μπορέσει να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά όποια μαθησιακή ή άλλη δυσκολία αντιμετωπίζει.

- **Αποφάσεις καθηγητικών συλλόγων για στασιμότητα μαθητών:** Η Επίτροπος δέχτηκε σειρά παραπόνων που αφορούσαν αποφάσεις καθηγητικών συλλόγων για στασιμότητα μαθητών.

  Σε όλες τις περιπτώσεις η Επίτροπος προχώρησε σε παρέμβαση προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού ώστε να δώσει οδηγίες προκειμένου να διερευνηθεί κάθε περίπτωση και να ενημερωθεί σχετικά.

Μέσα από τη συνολική μελέτη των απαντήσεων που στάλθηκαν, η Επίτροπος, διαπίστωσε ότι σε ορισμένες περιπτώσεις, όπου παρουσιάζεται ουσιαστικό πρόβλημα αποτελεσματικής επικοινωνίας και συνεργασίας ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια, το παιδί/μαθητής παραμένει εκτεθειμένο και χωρίς ουσιαστική βοήθεια απέναντι στο φάσμα της σχολικής αποτυχίας και/ή της σχολικής εγκατάλειψης. Στη συστηματική απουσία ενός παιδιού, το σχολείο απαντά με νουθεσίες και συμβουλές και ειδοποιεί γραπτώς τους γονείς, ακόμη κι όταν οι γονείς δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις στοιχειώδεις τους υποχρεώσεις απέναντι στο παιδί τους, είτε λόγω αμέλειας είτε λόγω αδυναμίας. Επιπλέον, το σχολείο δε φαίνεται διατεθειμένο να αναζητήσει άλλους μηχανισμούς στήριξης του παιδιού, ακόμη κι όταν ένα παιδί αντιμετωπίζει μαθησιακές δυσκολίες. Η όποια αδυναμία των γονιών να στηρίξουν και να καθοδηγήσουν σωστά το παιδί τους προκειμένου αυτό να είναι σε θέση να απολαύσει το πλήρες φάσμα των δικαιωμάτων του δεν μπορεί να είναι δικαιολογία για την όποια αδράνεια του σχολείου και γενικότερα της Πολιτείας. Η Πολιτεία, έχει τη νομική υποχρέωση να στηρίζει πολύπλευρα το παιδί αλλά και να ενδυναμώνει την οικογένειά του προκειμένου με τη σειρά της να μπορεί να το στηρίξει.

Σε παρέμβασή της προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, η Επίτροπος μετέφερε τις πιο πάνω επισημάνσεις υπογραμμίζοντας για ακόμη μια φορά την ανάγκη μιας ολιστικής παιδοκεντρικής προσέγγισης των θεμάτων, με την εμπλοκή και τη στενή συνεργασία του σχολείου, της Υπηρεσίας Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας και των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, προκειμένου να αναπτύσσονται και να εφαρμόζονται προγράμματα που να στηρίζουν το παιδί τόσο άμεσα, με εξατομικευμένες δράσεις στο χώρο του σχολείου, όσο και έμμεσα, με τη στήριξη και ενίσχυση της οικογένειας.

- **Διαδικασίες παρακολούθησης φοίτησης και ελέγχου σχολικής διαρροής:** Η Επίτροπος δέχτηκε παράπονο που αφορούσε μαθητή Δημοτικού με μαθησιακές δυσκολίες, ο οποίος σημείωνε, κατ' εξακολούθηση, πολυήμερες απουσίες από το σχολείο. Η Επίτροπος, αφού ενημερώθηκε σχετικά με την περίπτωση αυτή από την Εκπαιδευτική Ψυχολόγο του σχολείου, παρενέβη προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, καθώς και στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας ζητώντας διερεύνηση της καταγγελίας. Με επιστολή του ο Διευθυντής Δημοτικής Εκπαίδευσης ενημέρωσε την Επίτροπο ότι, μετά την παρέμβασή της, το σχολείο σε συνεργασία με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και την οικογένεια του μαθητή πέτυχε να εγκαθιδρύσει μια υγιή συνεργασία με την οικογένεια και με τον τρόπο αυτό να αποκαταστήσει την ομαλή φοίτησή του στο σχολείο.

  Σε νέα της παρέμβαση προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, η Επίτροπος επεσήμανε ότι, στη δεδομένη περίπτωση, κατά παράβαση των σχετικών οδηγιών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, η μη άμεση επικοινωνία και συνεργασία του σχολείου με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας σχετικά με τις απουσίες του συγκεκριμένου μαθητή δεν επέτρεψε την έγκαιρη παρέμβαση των Υπηρεσιών με αποτέλεσμα το παιδί να στερηθεί μερικώς το δικαίωμά του στην εκπαίδευση για μεγάλο χρονικό διάστημα. Ταυτόχρονα, η Επίτροπος ζητά να ενημερωθεί καθόσον αφορά τις διαδικασίες εκείνες μέσα από τις οποίες το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού διασφαλίζει και ελέγχει την εφαρμογή οδηγιών που εκδίδει και κυκλοφορεί στα σχολεία μέσα από εγκυκλίους.

- **Επανεγγραφή παιδιού σε σχολείο:** Η Επίτροπος δέχτηκε παράπονο από γονείς μαθητή ο οποίος έχοντας μείνει εκτός σχολείου για δύο και πλέον χρόνια ζήτησε την επιστροφή και επανεγγραφή του σε αυτό. Σε παρέμβαση της προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, η Επίτροπος ζήτησε να εξεταστεί το συντομότερο δυνατόν το αίτημα του παιδιού για επανεγγραφή με γνώμονα τα δικαιώματα και το δικό του συμφέρον. Παράλληλα, η Επίτροπος, ζήτησε όπως ενημερωθεί αναφορικά με τις συνθήκες οι οποίες επέτρεψαν τη διαρροή και την παραμονή του συγκεκριμένου μαθητή εκτός σχολείου για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα καθώς και για τις διαδικασίες οι οποίες διασφαλίζουν τον έλεγχο από μέρους της πολιτείας ανάλογων διαρροών. Το αποτέλεσμα ήταν η έγκριση επανεγγραφής του μαθητή στο παλαιό του σχολείο στο οποίο επέστρεψε για κανονική φοίτηση. Η Επίτροπος με δεύτερή της επιστολή επισήμανε ότι το συγκεκριμένο περιστατικό διαρροής ήταν το δεύτερο το οποίο ερχόταν σε γνώση της και για τούτο εισηγήθηκε την εξέταση λήψης διορθωτικών μέτρων προκειμένου να μην επαναληφθούν και στο μέλλον τέτοιας φύσεως περιστατικά.

7.1.2.2 Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση

- **Συμμετοχή παιδιών με πολλαπλές αναπηρίες σε κοινωνικές και άλλες εκδηλώσεις στα σχολεία όπου φοιτούν:** Η Επίτροπος παρενέβη, μετά από σχετικό παράπονο και δημοσίευμα στον ημερήσιο τύπο, προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού σχετικά με δύο περιπτώσεις παιδιών με ειδικές ανάγκες, τα οποία αποκλείστηκαν από εκδηλώσεις του σχολείου τους λόγω της ιδιαιτερότητάς τους.

  Η πρώτη περίπτωση αφορούσε παιδί το οποίο διακινείται με αναπηρικό καροτσάκι. Σύμφωνα με το δημοσίευμα, η Οργάνωση Παραπληγικών Κύπρου κατάγγειλε ότι το συγκεκριμένο παιδί αποκλείστηκε από εκδήλωση του σχολείου του γιατί η μεταφορά του στο χώρο της εκδήλωσης δεν ήταν δυνατή λόγω μη διαθέσιμου κατάλληλου για την περίπτωση λεωφορείου.

  Η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού σε απάντησή της εξήγησε ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση τη διευθέτηση του μεταφορικού μέσου των παιδιών είχε αναλάβει ο Σύνδεσμος Γονέων του σχολείου, ο οποίος όμως δεν έλαβε οποιαδήποτε πρόνοια για το συγκεκριμένο παιδί. Η Διεύθυνση του Υπουργείου δεν κατέστη δυνατό να εξασφαλίσει κατάλληλο για την περίπτωση λεωφορείο, παρά τις πολλές ενέργειες που έκανε προς την κατεύθυνση αυτή, λόγω του περιορισμένου χρόνου που είχε στη διάθεσή της να ενεργήσει. Η Γενική Διευθύντρια του ΥΠΠ διαβεβαίωσε την Επίτροπο ότι μοιράζεται μαζί της τους ίδιους προβληματισμούς σχετικά με το θέμα και το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού απέστειλε επιστολή στο Διευθυντή Οδικών Μεταφορών με την οποία ζήτησε να ενημερωθεί σχετικά με λεωφορεία που θεωρούνται κατάλληλα για τη διακίνηση μαθητών με αναπηρίες, για κάθε επαρχία της Κύπρου.

  Η δεύτερη περίπτωση αφορούσε παράπονο γονιών παιδιών που φοιτούν στο ιδιωτικό Κέντρο Σπαστικών και Αναπήρων. Με παρέμβασή της προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, η Επίτροπος ζήτησε να διερευνηθούν οι καταγγελίες της συγκεκριμένης ομάδας γονιών σύμφωνα με τις οποίες, τα παιδιά τους αποκλείονται συστηματικά από κάθε δημόσια εκδήλωση του γειτονικού νηπιαγωγείου στο οποίο εντάσσονταν κάποιες μέρες ή/και ώρες τη βδομάδα.

Ακόμη ότι (α) τα παιδιά τους αποκλείστηκαν από όλες τις εκδρομές και επισκέψεις που πραγματοποίησε το νηπιαγωγείο, (β) οι νηπιαγωγοί αρνήθηκαν να παραχωρήσουν αποθηκευτικά ράφια για τις ζωγραφιές και τις άλλες εργασίες των παιδιών με τη δικαιολογία ότι ανέμεναν σχετική γνωμάτευση αναφορικά με το τι μέλλει γενέσθαι με την ένταξη των παιδιών και (γ) το αίτημα της διεύθυνσης του Κέντρου, σε περιπτώσεις όπου λόγω βροχής δεν ήταν δυνατή η μεταφορά των παιδιών σύμφωνα με το πρόγραμμα, τα παιδιά να γίνουν δεκτά στο νηπιαγωγείο σε άλλη από την καθορισμένη ώρα, δεν έγινε ποτέ αποδεχτό.

Μετά από δημοσίευμα σε ημερήσια εφημερίδα, σύμφωνα με το οποίο ο Διευθυντής Δημοτικής Εκπαίδευσης εμφανιζόταν να έχει δηλώσει ότι ήταν υπόψη του Υπουργείου ότι στο εν λόγω σχολείο παρατηρείτο μια νοοτροπία την οποία μέσα από συσκέψεις είχε επιχειρήσει να αλλάξει. Παράλληλα ετοιμάζονταν γραπτές οδηγίες βάση των οποίων, οι εκπαιδευτικοί, καλούνταν να αρχίσουν να αντιμετωπίζουν τα παιδιά αυτά με διαφορετικό τρόπο. Η Επίτροπος, τοποθετήθηκε δημόσια επί του θέματος και προέβηκε σε δεύτερη παρέμβαση προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού εκφράζοντας την απαρέσκεια της για την κατάσταση που επικρατούσε στο Δημόσιο Νηπιαγωγείο Αγίου Ανδρέα και επισημαίνοντας ότι τέτοιες νοοτροπίες δε θα έπρεπε να εμφανίζονται σε κανένα εκπαιδευτικό ίδρυμα καθώς αντιστρατεύονται βασικών δικαιωμάτων του παιδιού και προσβάλλουν την εγγενή του αξιοπρέπεια. Στην παρέμβασή της η Επίτροπος τόνισε ότι η υιοθέτηση παιδαγωγικών αρχών, όπως είναι η μη διάκριση, η παιδοκεντρική προσέγγιση και η προσαρμογή της διδακτικής πράξης στις εκάστοτε ιδιαιτερότητες του παιδιού είναι, σύμφωνα με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, προαπαιτούμενα για την πλήρη απόλαυση του δικαιώματος στην εκπαίδευση που το κάθε παιδί πρέπει να απολαμβάνει.

Για τούτο ακριβώς το λόγο ζήτησε από τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού να δώσει οδηγίες ώστε να ληφθούν εκείνα τα μέτρα που, αφενός, θα θέτουν τέρμα στη νοοτροπία που επικρατεί στο εν λόγω σχολείο και, αφετέρου, θα περιορίζουν το ενδεχόμενο εμφάνισης μιας παρόμοιας νοοτροπίας στο μέλλον είτε στο ίδιο είτε σε οποιοδήποτε άλλο σχολείο.

Το αποτέλεσμα της παρέμβασης της Επιτρόπου ήταν η πληροφόρησή της από τη Γενική Διευθύντρια του ΥΠΠ ότι το Υπουργείο, θα έδινε οδηγίες στη Διεύθυνση του νηπιαγωγείου για την εγγραφή, στο μητρώο του νηπιαγωγείου, όσων παιδιών θα παρακολουθούν πρόγραμμα ένταξης, με βάση απόφαση της Επαρχιακής Επιτροπής Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης. Κατά τον τρόπο αυτό, τα παιδιά που θα εντάσσονται στο Κέντρο Σπαστικών θα έχουν όλα τα δικαιώματα, όπως και τα υπόλοιπα παιδιά του νηπιαγωγείου.

- **Διαχείριση διευκολύνσεων/στήριξης παιδιών με ειδική μαθησιακή δυσκολία σε μαθήματα κατεύθυνσης:** Με παράπονο που απέστειλε προς την Επίτροπο, ο Παγκύπριος ο Σύνδεσμος για τη Δυσλεξία διατύπωσε την έντονή του διαμαρτυρία αναφορικά με την απόφαση της Επαρχιακής Επιτροπής Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Λάρνακας – Αμμοχώστου, να τερματίσει τη στήριξη που παρείχε σε μαθητή Β΄ Λυκείου με ειδική μαθησιακή δυσκολία με τη δικαιολογία ότι ο εν λόγω μαθητής είχε επιλέξει το μάθημα αυτό ως μάθημα κατεύθυνσης. Η Επίτροπος παρενέβη επιτυχώς προς τον

Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού καθώς, όπως την ενημέρωσε η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, η Επαρχιακή Επιτροπή ακύρωσε την ως άνω απόφασή της.

- **Πρόσβαση και λήψη αντιγράφων από το εμπιστευτικό αρχείο της Επαρχιακής Επιτροπής Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης:** Μετά από την υποβολή σχετικού παραπόνου, η Επίτροπος παρενέβη προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού ζητώντας να δώσει οδηγίες προκειμένου να της διευκρινιστούν οι λόγοι για τους οποίους, σύμφωνα με το άρθρο 6 των περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Κανονισμών του 2001 (ΚΔΠ 186/ 2001), οι γονείς, ενώ έχουν πρόσβαση στο εμπιστευτικό αρχείο που τηρεί η Επαρχιακή Επιτροπή Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης για το παιδί τους δεν έχουν δικαίωμα λήψης αντιγράφου. Η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού ενημέρωσε την Επίτροπο ότι το Υπουργείο, μετά από σχετική γνωμάτευση της Νομικής Υπηρεσίας αποφάσισε να προωθήσει την τροποποίηση του συγκεκριμένου άρθρου, ούτως ώστε να δίνεται δικαίωμα στους γονείς για λήψη αντιγράφου. Επιπρόσθετα η Γενική Διευθύντρια, πληροφόρησε την Επίτροπο, ότι μέχρι την τροποποίηση του άρθρου, το Υπουργείο έκρινε ότι με βάση τα άρθρα 12 και 14 των περί Επεξεργασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Προστασία του Ατόμου) Νόμων του 2001 και του 2003 (Ν. 138(1)/2003 και Ν. 37(Ι)2003) και του Κανονισμού 4 της Κ.Δ.Π. 538/2002, οι ενδιαφερόμενοι γονείς, με την υποβολή σχετικής αίτησης προς τον αρμόδιο Λειτουργό της Επαρχιακής Επιτροπής, και, με την ταυτόχρονη καταβολή του ποσού των €17, θα έχουν δικαίωμα να ζητούν και να λαμβάνουν από τον αρμόδιο Λειτουργό, χωρίς υπερβολική καθυστέρηση, τις σχετικές πληροφορίες μεταξύ των οποίων είναι και η κοινοποίηση αντιγράφων/φωτοτυπιών των εγγράφων που περιλαμβάνονται στο αρχείο/ φάκελο δεδομένου ότι διαγράφονται τα στοιχεία τρίτων προσώπων.

7.1.2.3 Μεταφορά Μαθητών με σχολικά λεωφορεία

Η Επίτροπος δέχτηκε αριθμό παραπόνων μαθητών και γονιών αναφορικά με τα σχολικά λεωφορεία.

- **Ένα παράπονο αφορούσε την εκδήλωση επιθετικής συμπεριφοράς συγκεκριμένου οδηγού σχολικού λεωφορείου απέναντι σε παιδί μαθητή ιδιωτικού σχολείου.** Η Επίτροπος προχώρησε με παρεμβάσεις, προς τον Αρχηγό της Αστυνομίας, τη Διεύθυνση του Σχολείου και την υπεύθυνη εταιρεία. Με επιστολή του ο Αναπληρωτής Αρχηγός ενημέρωσε την Επίτροπο ότι είχε ανοιχτεί ποινικός φάκελος για το συγκεκριμένο οδηγό. Η Διεύθυνση του σχολείου ανάμεσα σε άλλα, πληροφόρησε την Επίτροπο ότι με τη νέα σχολική χρονιά πρόκειται να ζητήσει από την εταιρεία, καθώς και από τους εμπλεκόμενους υπαλλήλους της να αναλάβουν γραπτή δέσμευση για το σεβασμό των δικαιωμάτων των μαθητών που μεταφέρονται με τα λεωφορεία της. Ο Διευθυντής της εταιρείας, ενημέρωσε ότι προχώρησε σε απόλυση του οδηγού δηλώνοντας ότι βασικό κριτήριο για την επιλογή των οδηγών των σχολικών τους λεωφορείων είναι το ήθος και η τιμιότητά τους. Στην ίδια επιστολή, ο Διευθυντής της εταιρείας επεσήμανε την ανάγκη ύπαρξης, μαζί με τα παιδιά, ενός σχολικού συνοδού ο οποίος θα έχει την ευθύνη της ασφάλειας τους.

  Σε ανάλογο παράπονο, Διευθυντής Δημοτικού Σχολείου κατήγγειλε ότι τα παιδιά που κατοικούν σε συγκεκριμένη κοινότητα και που φοιτούν στο δημοτικό σχολείο και στο νηπιαγωγείο σε γειτονική κοινότητα μεταφέρονται καθημερινά στα σχολεία τους με λεωφορεία στην απουσία συνοδού.

Σύμφωνα με τον ισχυρισμό του διευθυντή, οι Αστυνομικές Αρχές του ανέφεραν ότι, παρά το γεγονός ότι έχουν διαπιστώσει την απουσία συνοδού από το λεωφορείο που μεταφέρει τα παιδιά, δεν ήταν σε θέση να προχωρήσουν σε καταγγελία καθώς το θέμα της μεταφοράς των μαθητών δεν καλύπτεται από σχετική νομοθεσία. Σε παρέμβασή της η Επίτροπος προς τον Υπουργό Συγκοινωνιών και Έργων του επισήμανε τις υποχρεώσεις του Κράτους για την προστασία των παιδιών και ιδιαίτερα των παιδιών στην πρώιμη ηλικία όπως αυτά καθορίζονται από τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Παράλληλα τον κάλεσε να δώσει οδηγίες προκειμένου να ενημερωθεί σχετικά με το νομοθετικό πλαίσιο και τους κανονισμούς που διέπουν την ασφάλεια παιδιών κατά τη μεταφορά τους με σχολικά λεωφορεία.

Σε συνάντηση που ακολούθησε την παρέμβαση της Επιτρόπου, όπου παραβρέθηκαν, οι Υπουργοί Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Συγκοινωνιών και Έργων, η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και άλλα εμπλεκόμενα Τμήματα και Υπηρεσίες λήφθηκαν οι εξής αποφάσεις:

(α) Να ετοιμαστεί και να σταλεί Εγκύκλιος από το Τμήμα Οδικών Μεταφορών στην οποία να σημειώνεται ότι κανένας δεν δικαιούται να μεταφέρει παιδιά χωρίς συνοδό.
(β) το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού να κυκλοφορήσει σχετική Εγκύκλιο στα σχολεία και,
(γ) ορίστηκε Επιτροπή από τα υπό αναφορά τρία Υπουργεία η οποία να μελετήσει την προώθηση σχετικής Νομοθεσίας η οποία να καλύψει σφαιρικά και ομοιόμορφα το θέμα.

Ενόψει των ως άνω εξελίξεων η Επίτροπος προγραμμάτισε την έναρξη διαβούλευσης γύρω από το ευρύτερο θέμα της μεταφοράς μαθητών με σχολικά λεωφορεία. Στα πλαίσια της απαραίτητης σχετικής προπαρασκευής διαβίβασε αίτημα προς τους Ευρωπαίους Επιτρόπους όπως την αποστείλουν πληροφορίες για τον τρόπο που το συγκεκριμένο θέμα ρυθμίζεται στις χώρες τους.

7.1.2.4 Ιδιωτική Εκπαίδευση

- **Αίτημα για στήριξη μαθητή ιδιωτικού σχολείου με ειδικές ανάγκες:** Η Επίτροπος δέχτηκε παράπονο από γονιό μαθητή με ειδικές ανάγκες ο οποίος φοιτά σε ιδιωτικό σχολείο για τον τρόπο που το σχολείο χειρίστηκε την περίπτωση του παιδιού του. Ο γονιός διατύπωσε το αίτημα όπως το παιδί του, αντιμετωπιστεί από το σχολείο με επιείκεια στη βάση των ιδιαιτεροτήτων που παρουσιάζει η περίπτωσή του λόγω των προβλημάτων υγείας που έχει και, παράλληλα, αναλάβει την υποστήριξη του παιδιού, με την παροχή μαθημάτων στήριξης από καθηγητές του σχολείου προκειμένου να καλύψει τα κενά του. Η Διεύθυνση του σχολείου ανταποκρίθηκε θετικά στην παρέμβαση της Επιτρόπου, δίνοντας μια δεύτερη ευκαιρία εξέτασης στο παιδί και, παράλληλα, διαβεβαίωσε ότι το σχολείο ακολουθεί τις υποδείξεις της Επαρχιακής Επιτροπής Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης και, προσφέρει στο παιδί, την απαραίτητη στήριξη που χρειάζεται τόσο από την υπεύθυνο ψυχολόγο όσο και από τη διεύθυνση του σχολείου.

- **Παραχώρηση επιχορήγησης σε όλους τους μαθητές της Β΄ τάξης των Δημόσιων Γυμνασίων για την αγορά φορητού ηλεκτρονικού υπολογιστή:** Η Επίτροπος δέχτηκε παράπονο σχετικά με το ότι η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου να επιχορηγήσει με ποσό €400 την αγορά ηλεκτρονικού

υπολογιστή αφορούσε μόνο τους μαθητές των δημόσιων σχολείων κι όχι των ιδιωτικών. Σε παρέμβασή της προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, με την οποία επισήμανε τις υποχρεώσεις του Κράτους δυνάμει της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, τον κάλεσε να δώσει οδηγίες προκειμένου να ενημερωθεί η ίδια σχετικά με το σκεπτικό της εν λόγω απόφασης.

Σε απάντησή της, η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού προς την Επίτροπο πληροφόρησε ότι η ως άνω απόφαση λήφθηκε στα πλαίσια προώθησης της μεταρρύθμισης του δημόσιου σχολείου και του εκσυγχρονισμού της διδακτικής πράξης μέσα στο δημόσιο σχολείο, υπογραμμίζοντας ότι το ΥΠΠ φέρει την ευθύνη για χρηματοδότηση μόνο των δημόσιων σχολείων κι όχι των ιδιωτικών.

Παρότι σε νέα παρέμβασή της προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού η Επίτροπος αποδέχτηκε τη πιο πάνω θέση του ΥΠΠ, ταυτόχρονα όμως υπογράμμισε ότι, η παραχώρηση απευθείας επιχορήγησης για την αγορά Η/Υ συνιστά μια κοινωνική παροχή κι ως τέτοια είτε θα έπρεπε να απευθύνεται σε όλους είτε να γίνεται στη βάση των καθιερωμένων κοινωνικοοικονομικών κριτηρίων για τα οποία υπάρχει κοινωνική συναίνεση καθώς και νομοθετική πρόνοια. Η παραχώρηση της επιχορήγησης στα παιδιά που φοιτούν σε δημόσιο σχολείο, στηρίζεται σε ένα μη θεσμοθετημένο κριτήριο και ως εκ τούτου μπορεί να θεωρηθεί ως δυσμενής διάκριση σε βάρος των παιδιών που φοιτούν σε ιδιωτικά σχολεία.

Η Επίτροπος επισημαίνει ότι η σύγχρονη κυπριακή κοινωνία διαμορφώνεται ταχύτατα σε Κοινωνία της Πληροφορίας και ότι στα πλαίσια της νέας αυτής πραγματικότητας, ο ψηφιακός αναλφαβητισμός, που θα συνεπάγεται περιθωριοποίηση και αδυναμία λειτουργικής προσαρμογής στα δεδομένα και τις απαιτήσεις της εποχής, είναι μια μεγάλη απειλή η οποία αφορά όλα τα παιδιά χωρίς καμιά εξαίρεση. Ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για την αντιμετώπισή του είναι η πρόληψη η οποία θα επιτευχθεί μέσα από την προώθηση της εκμάθησης της χρήσης και της αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών σε όλα τα σχολεία από όλους τους μαθητές και γι' αυτό η Επίτροπος θεωρεί επιβεβλημένη την επέκταση της συγκεκριμένης παροχής και στα παιδιά που φοιτούν σε ιδιωτικά σχολεία καθώς αυτό, αφενός, θα διασφαλίσει την ίση μεταχείριση και, αφετέρου, θα εξυπηρετήσει το συμφέρον όλων των παιδιών.

7.1.2.5 Υγεία

Στο τομέα της υγείας τα παράπονα κυρίως αφορούσαν:

- **Κάλυψη αεροπορικού εισιτηρίου και εξόδων διαμονής συνοδού παιδιού που έχρηζε θεραπείας στο εξωτερικό:** Η διερεύνηση αφορούσε δημοσίευμα εφημερίδας, το οποίο έκανε αναφορά σε έγκριση του Ιατρικού Συμβουλίου για έξοδα θεραπείας βρέφους στη Βρετανία του οποίου οι γονείς αντιμετώπιζαν οικονομικά προβλήματα. Το δημοσίευμα ανέφερε ότι το Υπουργείο Υγείας δεν είχε εγκρίνει την κάλυψη εξόδων μεταφοράς ή διαμονής του βρέφους ή οποιωνδήποτε εξόδων του συνοδού διότι με βάση το Σχέδιο Αποστολής Ασθενών στο Εξωτερικό, η οικονομική κατάσταση της οικογένειας δεν ενέπιπτε στα εισοδηματικά κριτήρια που καθορίζουν τους άπορους ασθενείς.

  Η Επίτροπος παρενέβη σχετικά προς τον Υπουργό Υγείας επισημαίνοντας τις πρόνοιες της Σύμβασης που περιγράφουν την υποχρέωση του κράτους να διασφαλίσει ότι κανένα παιδί δεν θα στερείται το

δικαίωμα πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας, καθώς και την υποχρέωση να παρέχει την κατάλληλη βοήθεια στους γονείς κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Ακόμη μέσω της παρέμβασης ζητήθηκε ενημέρωση σχετικά με τους κανονισμούς, τις διαδικασίες και τις πρακτικές που εφαρμόζονται σε περιπτώσεις αιτητών οικονομικής ενίσχυσης παιδιών που χρήζουν θεραπείας στο εξωτερικό.

Η παρέμβαση υπήρξε ιδιαίτερα επιτυχής αφού το Υπουργείο Υγείας προχώρησε στην αναθεώρηση του Σχεδίου Αποστολής Ασθενών στο Εξωτερικό ώστε: α) σε περιπτώσεις παιδιών που ανήκουν σε άπορη οικογένεια να καλύπτεται και το αεροπορικό εισιτήριο καθώς και τα έξοδα διαμονής τόσο του παιδιού όσο και του συνοδού στο εξωτερικό και β) να αυξηθούν τα εισοδηματικά κριτήρια που καθορίζουν τους άπορους ασθενείς, ώστε αυτά να ανταποκρίνονται στα σημερινά οικονομικά δεδομένα.

- **Κάλυψη εξόδων νοσηλείας και μετάβασης στο εξωτερικό παιδιών που προέρχονται από γονείς αιτητές πολιτικού ασύλου:** Το παράπονο αφορούσε άρνηση του Υπουργείου Υγείας να καλύψει τα έξοδα νοσηλείας και μετάβασης στο εξωτερικό βρέφους αιτητών πολιτικού ασύλου το οποίο έχρηζε άμεσης ιατρικής θεραπείας, στη βάση ότι δεν είναι Κύπριος ή Ευρωπαίος πολίτης και ως εκ τούτου, δεν καλύπτεται από το «Σχέδιο Παροχής Οικονομικής Αρωγής για Υπηρεσίες Υγείας που δεν προσφέρονται στο Δημόσιο Τομέα».

  Η Επίτροπος με επιστολή της προς τον Υπουργό Υγείας, επισήμανε τις πρόνοιες των άρθρων της Σύμβασης που αναφέρονται α) στην υποχρέωση του κράτους να προσφέρει ανθρωπιστική βοήθεια και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη σε κάθε παιδί καθώς και στα παιδιά οικογενειών που επιζητούν να αποκτήσουν το νομικό καθεστώς του πρόσφυγα, β) στην αναγνώριση του δικαιώματος του παιδιού για να τυγχάνει των διευκολύνσεων ιατρικής περίθαλψης και αποκατάστασης της υγείας του χωρίς καμία διάκριση στη φυλή, το χρώμα, τη γλώσσα, το φύλο, τη θρησκεία, τις πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις του παιδιού ή των γονέων του αλλά και ούτε την κρατική, εθνική του καταγωγή. Ακόμη η Επίτροπος έκανε αναφορά στους περί Προσφύγων (Συνθήκες Υποδοχής Αιτητών) Κανονισμούς του 2005 (Κ.Δ.Π. 598/2005) και στον περί Προσφύγων Νόμο [6(Ι)/2000, όπως τροποποιήθηκε], οι οποίοι προβλέπουν ότι οι ανήλικοι πρέπει να χρήζουν ειδικής μεταχείρισης και ως εκ τούτου να λαμβάνουν δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη από τις δημόσιες αρχές.

  Μετά την πιο πάνω παρέμβαση της Επιτρόπου ο Υπουργός Υγείας ενέκρινε την κάλυψη των εξόδων νοσηλείας και θεραπείας του παιδιού στο εξωτερικό.

- **Κάλυψη εξόδων ιατρικών υπηρεσιών παιδιών των οποίων οι γονείς βρίσκονται στην Κύπρο χωρίς άδεια παραμονής:** Το παράπονο υποβλήθηκε μέσω της Κίνησης για την Ισότητα, Στήριξη, Αντιρατσισμό (ΚΙΣΑ) και αφορούσε την άρνηση του Υπουργείου Υγείας να καλύψει τα έξοδα χειρουργικής επέμβασης πεντάχρονου κοριτσιού στο εξωτερικό. Σύμφωνα με τα στοιχεία που τέθηκαν υπόψη της Επιτρόπου εκκρεμούσε αίτημα των γονέων του στην Αναθεωρητική Αρχή Προσφύγων για παραχώρηση του καθεστώτος του πολιτικού πρόσφυγα, αφού για διαδικαστικούς λόγους το αίτημα δεν εξετάστηκε σε πρωτογενές επίπεδο.

Η Επίτροπος με παρέμβασή της προς το Υπουργείο Υγείας επισήμανε τα άρθρα της Σύμβασης που απαγορεύουν κάθε είδους διάκριση βασισμένη στα συγκεκριμένα γνωρίσματα, πεποιθήσεις ή καταστάσεις του παιδιού ή των γονιών του, ενώ, παράλληλα υπογράμμισε ότι αποτελεί υποχρέωση του κράτους η εξάλειψη κάθε μορφής διάκρισης σε όλα τα πλαίσια. Ακόμη έκανε αναφορά σε σχετική νομολογία που αναφέρεται ρητώς στην ομάδα των αιτητών πολιτικού ασύλου και των παράνομων μεταναστών ως ιδιαίτερα ευάλωτων ομάδων, των οποίων τα δικαιώματα συχνά καταπατούνται και υπογράμμισε την ανάγκη όπως το κράτος επιδείξει ιδιαίτερη προσοχή στη διασφάλιση των δικαιωμάτων τους. Η Επίτροπος ζήτησε την άμεση εξέταση της συγκεκριμένης περίπτωσης και τη μελέτη τροποποίησης του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου που ρυθμίζει την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας και αποκατάστασης σε όλα ανεξαιρέτως τα παιδιά που ζουν στην Κύπρο, με ρητή αναφορά στα παιδιά των οποίων οι γονείς δεν έχουν άδεια παραμονής στη Κύπρο.

Μετά την πιο πάνω παρέμβαση της Επιτρόπου, το Υπουργείο Υγείας ενήργησε αμέσως ζητώντας γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα. Ο Γενικός Εισαγγελέας συμφώνησε με την ανάλυση και τις εισηγήσεις της Επιτρόπου και επισήμανε ότι η «προρρηθείσα ανάλυση δέον να ακολουθείται σε κάθε περίπτωση, χορηγώντας δωρεάν ιατρικές υπηρεσίες σε κάθε ευρισκόμενο στη Δημοκρατία παιδί, ήτοι πρόσωπο κάτω των 18 ετών». Η Επίτροπος ενημέρωσε σχετικά όλες τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες ως προς τις απορρέουσες υποχρεώσεις τους.

- **Καθυστέρηση στη δημιουργία ξεχωριστών δομών ψυχιατρικής νοσηλείας παιδιών:** Σε συνέχεια παραπόνων που υποβλήθηκαν και εξετάστηκαν το 2008, τα οποία αφορούσαν νοσηλεία ανήλικων παιδιών στον ίδιο χώρο με ενηλίκους, για τα οποία η Επίτροπος προέβη σε παρέμβαση προς το Υπουργείο Υγείας αλλά και σε δημόσια τοποθέτηση, η Επίτροπος παρακολουθεί την πορεία υλοποίησης της παιδοψυχιατρικής κλινικής στο Μακάριο Νοσοκομείο -όπως ήταν και η δέσμευση του Υπουργού Υγείας κατά το 2008- και ζητά συχνά να τυγχάνει ενημέρωσης σχετικά με την εξέλιξη του έργου.

  Στην τελευταία ενημέρωση της Επιτρόπου από το Υπουργείο Υγείας, με επιστολή ημερομηνίας 5 Οκτωβρίου 2009, περιγράφηκαν οι εκκρεμότητες και οι καθυστερήσεις από πλευράς Δημοσίων Έργων στην υλοποίηση του έργου, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα η ολοκλήρωση και παράδοση να καθυστερήσει ακόμα 8-10 μήνες. Όπως αναφέρεται στην ίδια ενημερωτική επιστολή η παιδοψυχιατρική κλινική αναμένεται να παραδοθεί το πρώτο τρίμηνο του 2011.

  Η Επίτροπος θα συνεχίσει την παρακολούθηση της εξέλιξης των εργασιών και την άσκηση πιέσεων προς όλες τις κατευθύνσεις για την όσο πιο σύντομη ολοκλήρωση του έργου, γιατί η παιδοψυχιατρική κλινική θα είναι δομή που θα προσφέρει εξειδικευμένες και εξατομικευμένες υπηρεσίες εσωτερικής νοσηλείας σε παιδιά οι οποίες είναι απαραίτητες για την ψυχική τους υγεία.

7.1.2.6 Περιβάλλον

Κατά το επισκόπηση έτος υποβλήθηκαν αρκετά παράπονα τα οποία αφορούσαν κάπνισμα σε χώρους όπου συνυπάρχουν ενήλικες και παιδιά. Η Επίτροπος θεώρησε ότι η κατάσταση αυτή συνιστούσε παραβίαση των προνοιών της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, οι οποίες αναγνωρίζουν το δικαίωμα κάθε παιδιού για ένα κατάλληλο επίπεδο ζωής, που επιτρέπουν τη σωματική, πνευματική, ψυχική του ανάπτυξη, και επιβάλλουν στο κράτος την υποχρέωση του κράτους να υιοθετήσει τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου αυτό το δικαίωμα να τύχει σεβασμού, τοποθετήθηκε με συγκεκριμένες προτάσεις οι οποίες αφορούσαν στην πλήρη απαγόρευση του καπνίσματος σε όλους τους κλειστούς χώρους στους οποίους μπορούν να έχουν πρόσβαση παιδιά.

Οι παρεμβάσεις της σχετικά με το θέμα ήταν πολυδιάστατες και περιλάμβαναν: α) υποβολή σημειώματος για τη συζήτηση στις 19 Φεβρουαρίου 2009 στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας για τον περί Προστασίας της Υγείας (Έλεγχος του Καπνίσματος) (Τροποποιητικός) (Αρ.2 και3) Νόμο του 2008 (βλέπετε εκτενή αναφορά στο σημείο 8.1.5 πιο κάτω), β) παρέμβαση της Επιτρόπου στη συζήτηση στρογγυλής τράπεζας στα πλαίσια ημερίδας με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας μη Καπνίσματος, 31ης Μαΐου 2009, η οποία διοργανώθηκε με πρωτοβουλία του Υπουργείου Υγείας, της Κίνησης μη Καπνιστών, του Αντικαρκινικού Συνδέσμου και του Κυπριακού Εθνικού Συνασπισμού για Αποτροπή του Καπνίσματος (βλέπετε εκτενή αναφορά στο σημείο 5.2.1.6 πιο πάνω).

7.1.2.7 Μετανάστευση – Πολιτικοί Πρόσφυγες

Τα παράπονα στον τομέα της μετανάστευσης περιλάμβαναν:

- **Παράπονα για παράλειψη καταχώρησης τόπου καταγωγής σε πιστοποιητικά γεννήσεως παιδιών μεταναστών:** Μια σειρά παραπόνων αφορούσε την πρακτική των αρμόδιων αρχών για μη καταχώρηση του τόπου καταγωγής σε πιστοποιητικά γεννήσεως παιδιών που έχουν γεννηθεί στην Κύπρο και που είναι παιδιά μεικτών γάμων είτε μεταξύ Κυπρίων και μεταναστών είτε μεταξύ μεταναστών διαφορετικών εθνικοτήτων.
  Μέσα από τη νομική διερεύνηση του θέματος προέκυψε ότι η πιο πάνω πρακτική των αρμοδίων αρχών είναι παράνομη ενόψει του άρθρου 8(4) του περί Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης Νόμου, το οποίο ορίζει ρητά ότι καταγωγή σημαίνει τον τόπο προέλευσης και ότι η καταγωγή μπορεί να είναι ο τόπος συνήθους διαμονής των γονιών του κατά το χρόνο γέννησης του παιδιού ή ο τόπος καταγωγής του πατέρα ή της μητέρας. Η καταχώρηση της καταγωγής παιδιού γίνεται με κοινή έγγραφη δήλωση των γονιών ενώπιον του Ληξίαρχου. Σε περίπτωση διαφωνίας ο τόπος καταγωγής δεν συμπληρώνεται μέχρι την ενηλικίωση του παιδιού για να αποφασίσει το ίδιο.

  Με βάση την πιο πάνω νομική γνωμάτευση η Επίτροπος θα προβεί στις κατάλληλες παρεμβάσεις προς την αρμόδια υπηρεσία.

- **Εγγραφή γέννησης παιδιού:** Το παράπονο σχετιζόταν με την άρνηση της αρμόδιας Υπηρεσίας να εγγράψει τη γέννηση παιδιού, λόγω του ότι ο πατέρας του βρισκόταν στην Κύπρο ως παράνομος μετανάστης. Η Επίτροπος παρενέβη στον Υπουργό Εσωτερικών. Η Επίτροπος έκανε ιδιαίτερη αναφορά στο δικαίωμα κάθε παιδιού να εγγράφεται στο ληξιαρχείο αμέσως μετά τη γέννησή του και επισήμανε ότι οι πράξεις των γονέων δεν πρέπει να εμποδίζουν το κράτος να διασφαλίζει

κατοχυρωμένα δικαιώματα ενός παιδιού. Επισήμανε επίσης τον κίνδυνο για ένα παιδί, που δεν είναι γραμμένο σε ληξιαρχείο, να γίνει αντικείμενο εμπορίας. Ο Υπουργός αντέδρασε θετικά και έδωσε οδηγίες για την καταχώρηση της γέννησης του παιδιού και έκδοση των απαραίτητων πιστοποιητικών γέννησης αλλά και για την κυκλοφορία εγκυκλίου προς όλους τους Επάρχους, αρμόδιους για την εγγραφή γεννήσεων, επισημαίνοντάς τους την υποχρέωση να εγγράφουν οποιοδήποτε παιδί γεννάται στην Κύπρο, ανεξάρτητα από το καθεστώς των γονέων του.

- **Μεταναστευτική πολιτική αναφορικά με παιδιά μετανάστες ή οικογένειες μεταναστών:** Μέσα στο 2009 υπήρξαν σειρά παραπόνων τα οποία αφορούσαν παιδιά μετανάστες ή οικογένειες μεταναστών, που παρόλο ότι οι συνθήκες παρουσίας τους στην Κύπρο είναι διαφορετικές, εντούτοις έχουν ορισμένα κοινά στοιχεία μεταξύ τους. Κοινό στοιχείο, σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις ήταν η μακρόχρονη παραμονή των παιδιών στην Κύπρο και η ένταξή τους στην κυπριακή κοινωνία, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς με το οποίο διαμένουν είτε αυτά είτε οι γονείς τους στην Κύπρο. Η ομαδική μελέτη των πιο πάνω παραπόνων οδήγησε σε διαπιστώσεις που αφορούν αδυναμίες της μεταναστευτικής πολιτικής αναφορικά με παιδιά μετανάστες ή οικογένειες μεταναστών.

  Με σκοπό τον χειρισμό των αδυναμιών που διαπιστώθηκαν, η Επίτροπος άσκησε την αρμοδιότητά της για τον έλεγχο και την παρακολούθηση των νομοθεσιών και πρακτικών και την υποβολή προτάσεων με στόχο την εναρμόνιση τους με διεθνή επίπεδα διασφάλισης δικαιωμάτων του παιδιού, και με παρέμβασή της προς τον Υπουργό Εσωτερικών ζήτησε να πληροφορηθεί σχετικά με:

  α) Τη μεταναστευτική πολιτική που ακολουθεί το Υπουργείο Εσωτερικών στις περιπτώσεις στις οποίες εμπλέκονται ανήλικοι γενικά,
  β) Το μέσο χρόνο εξέτασης των αιτημάτων για εξασφάλιση του καθεστώτος του πρόσφυγα και ιδιαίτερα όταν στα αιτήματα αυτά εμπλέκονται ανήλικοι,
  γ) Την υφιστάμενη διοικητική πρακτική του Υπουργείου Εσωτερικών και των σχετικών Τμημάτων του, αναφορικά με την εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού, και
  δ) Κατά πόσο υπήρχε πρόθεση του Υπουργείου Εσωτερικών να προχωρήσει στην αναθεώρηση και εκσυγχρονισμό του περί Αλλοδαπών και Μεταναστεύσεως Νόμου, έτσι ώστε να καταστεί δυνατή, η εφαρμογή μεταξύ άλλων διεθνών υποχρεώσεων της Δημοκρατίας, και της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Η Επίτροπος ανέμενε την απάντηση της αρμόδιας αρχής, για να προβεί στις δέουσες εισηγήσεις/συστάσεις.

7.1.2.8 Παράπονα αναφορικά με τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

- **Αποκάλυψη προσωπικών δεδομένων παιδιών:** Η Επίτροπος προέβη σε αυτεπάγγελτη διερεύνηση η οποία στρεφόταν εναντίον συγκεκριμένης εφημερίδας, μετά από εντοπισμό δημοσιεύματος μέσα από το οποίο αποκαλύφθηκαν ταυτότητα παιδιού, του οποίου οι γονείς ήταν αντίδικοι και, σε πλήρη έκταση, ευαίσθητες προσωπικές πληροφορίες όπως δεδομένα υγείας, γενεαλογικά και οικογενειακά δεδομένα.

Η Επίτροπος έκρινε ότι η αποκάλυψη της ταυτότητας του παιδιού συνιστούσε παραβίαση των προνοιών της Σύμβασης που αναφέρονται στο δικαίωμα του παιδιού στην ιδιωτική ζωή, της υποχρέωσης των μέσων να σέβονται την ιδιωτική ζωή των παιδιών, των σχετικών προνοιών της εθνικής νομοθεσίας σε σχέση με την αποκάλυψη και επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και του Κώδικα Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας.

Η Επίτροπος παρενέβη, με σκοπό να επισημάνει τις πιο πάνω παραβιάσεις, προς τη συγκεκριμένη εφημερίδα, τον Πρόεδρο της Επιτροπής Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας, την Ένωση Συντακτών Κύπρου ενώ παράλληλα ενημέρωσε σχετικά και την Επίτροπο Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

Η Επιτροπή Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας, μετά την παρέμβαση της Επιτρόπου αλλά και αυτεπάγγελτης έρευνας, επικύρωσε το περιεχόμενο της παρέμβασης της Επιτρόπου, και προέβηκε σε ενέργειες, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα την απολογία και δέσμευση της εφημερίδας για συμμόρφωση με τις πρόνοιες περί της αποκάλυψης ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων παιδιών.

Η Επίτροπος Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, μετά από την παρέμβαση της Επιτρόπου Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού, διενήργησε σχετική έρευνα στα πλαίσια της οποίας απέστειλε στον αρχισυντάκτη της εφημερίδας σχετική επιστολή με την οποία τον πληροφορούσε για τις ισχύουσες διατάξεις του περί Επεξεργασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Προστασία του Ατόμου) Νόμου και τον καλούσε να τοποθετηθεί σχετικά με τις καταγγελίες. Παρόλο ότι ακολούθησαν και δύο σχετικές υπενθυμίσεις η Εφημερίδα δεν ανταποκρίθηκε. Η Επίτροπος προχώρησε στην εξέταση της υπόθεσης και, μεταξύ άλλων, κατέληξε ότι η δημοσιοποίηση των ονομάτων της συγκατηγορούμενης μητέρας, του παραπονούμενου, του ανήλικου τέκνου, περιλαμβανομένων των ευαίσθητων δεδομένων υγείας αυτού, υπέρβηκε την αρχή της αναλογικότητας και εν πάση περιπτώσει ήταν υπερβολική σε συσχετισμό με τον επιδιωκόμενο σκοπό. Η Επίτροπος παρέσχε την ευκαιρία στην Εφημερίδα να ασκήσει το δικαίωμα ακροάσεως και να υποβάλει ενώπιον της εντός τακτής προθεσμίας, τους λόγους για τους οποίους οι υπεύθυνοι πίστευαν ότι δεν θα'πρεπε να τους επιβληθεί οποιαδήποτε διοικητική κύρωση. Επειδή η Εφημερίδα και πάλι δεν έδωσε καμιά απάντηση, η Επίτροπος Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, της επέβαλε ποινή 3000 ευρώ.

- **Προβολή από τα ΜΜΕ περιστατικών κακοποίησης παιδιών χωρίς να επιδεικνύεται η απαραίτητη ευαισθησία απέναντι στα θύματα:** Η Επίτροπος προέβη αυτεπάγγελτα σε δημόσια παρέμβαση αναφορικά με την προβολή από τα ΜΜΕ περιστατικών κακοποίησης παιδιών, συμμετείχε σε τηλεοπτικές εκπομπές με θέμα την ενδοοικογενειακή βία. Αφορμή για την παρέμβαση αυτή ήταν η επαναλαμβανόμενη προβολή από τα ΜΜΕ, τόσο από τον έντυπο τύπο όσο και από τηλεοπτικά ρεπορτάζ, απόκρυφων σημείων του σώματος παιδιού το οποίο υπήρξε θύμα κακοποίησης.

  Στην δημόσια παρέμβασή της η Επίτροπος υπογράμμισε τον καθοριστικό ρόλο που διαδραματίζουν τα ΜΜΕ όσον αφορά την επισήμανση περιστατικών κακοποίησης παιδιών, αλλά και την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας σ'αυτά τα θέματα. Αναφέρθηκε ότι στα πλαίσια άσκησης του ρόλου τους, τα ΜΜΕ πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το συμφέρον του παιδιού σ' οποιασδήποτε απόφασή τους

για προβολή παρόμοιων περιστατικών, αφού πρώτιστο μέλημα όλων, όπως επιβάλλει η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Παιδιού, πρέπει να είναι η προστασία του παιδιού, η διασφάλιση των δικαιωμάτων του και ο σεβασμός της εγγενούς αξιοπρέπειάς του. Η επαναλαμβανόμενη προβολή του κακοποιημένου σώματος του παιδιού, στην προκειμένη περίπτωση, όχι μόνο δεν προστάτευε και δεν διασφάλιζε το συμφέρον του, αλλά απεναντίας συνιστούσε περαιτέρω κακοποίησή του αφού προσβαλλόταν η αξιοπρέπειά του, και παραβιάζονταν οι πρόνοιες της Σύμβασης που επιβάλλουν ότι κανένα παιδί δεν αποτελεί αντικείμενο αυθαίρετων ή παράνομων παρεμβάσεων στην ιδιωτική του ζωή, ούτε παράνομων προσβολών της τιμής και της υπόληψής του. Ακόμα και αν λαμβάνονταν από τα ΜΜΕ όλα τα μέτρα προκειμένου να μην αποκαλυφθούν τα πρόσωπα των εμπλεκομένων στο περιστατικό ατόμων, η όλη επίδειξη στην κάμερα του κακοποιημένου σώματος του παιδιού, το άφηνε απροστάτευτο και ευάλωτο, αφού εξευτελιζόταν δημόσια μέσα σε πλαίσια που δεν είχαν στόχο την θεραπεία ή την παροχή οποιασδήποτε στήριξης.

Η Επίτροπος, έθεσε ως προϋπόθεση για συμμετοχή της σε τηλεοπτικές εκπομπές με θέμα την ενδοοικογενειακή βία, τη μη προβολή εικόνων κακοποίησης του παιδιού. Γι'αυτό αρνήθηκε να παρευρεθεί σε εκπομπή η οποία δεν αποδέχτηκε τον πιο πάνω όρο.

Οι παρεμβάσεις της Επιτρόπου στόχο είχαν την ευαισθητοποίηση των ΜΜΕ, ώστε να επιδεικνύουν την πρέπουσα ευαισθησία, τόσο σε θέματα κακοποίησης παιδιών όσο και σε θέματα που αφορούν γενικότερα τα παιδιά, ώστε ως κύριο γνώμονα όλων των αποφάσεων και πράξεών τους να έχουν το συμφέρον του παιδιού και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του.

- **Προβολή διαφημιστικών μηνυμάτων διαδικτυακής εταιρείας με σκηνές ακατάλληλου περιεχομένου για ανήλικους κατά τη διάρκεια κεντρικού δελτίου ειδήσεων τηλεοπτικού σταθμού:** Το παράπονο αφορούσε, διαφημιστικό μήνυμα διαδικτυακής εταιρείας με ακατάλληλο περιεχόμενο για ανηλίκους, το οποίο προβλήθηκε κατά τη διάρκεια κεντρικού δελτίου ειδήσεων τηλεοπτικού Σταθμού.

  Η Επίτροπος παρενέβη προς την Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου επισημαίνοντας τις πρόνοιες της Σύμβασης που υποχρεώνουν το κράτος α) να παίρνει όλα τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να προστατεύσει το παιδί από κάθε μορφής σωματικής ή πνευματικής βίας, β) να ενθαρρύνει τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης να παρουσιάζουν υλικό με κοινωνική και πολιτιστική χρησιμότητα για το παιδί καθώς και γ) να ενθαρρύνει την επεξεργασία κατάλληλων κατευθυντήριων αρχών για την προστασία του παιδιού από υλικό και πληροφορίες που μειώνουν την ευημερία του.

  Με βάση την παρέμβαση της Επιτρόπου η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου διενήργησε έρευνα η οποία έκρινε ότι υπήρχαν πιθανές παραβάσεις του περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Νόμου 7(Ι) του 1998 (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα) και των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π. 10/2000).

7.1.2.9 Στήριξη Οικογένειας

- **Επικοινωνία παιδιών με τους γονείς τους σε περιπτώσεις διαζυγίου:** Κατά τη διάρκεια του 2009 υποβλήθηκαν στο Γραφείο της Επιτρόπου σειρά παραπόνων σχετικά με προβλήματα επικοινωνίας και επαφής των παιδιών με το γονέα που δεν έχει την επιμέλεια. Τα προβλήματα αυτά συνδέονται συνήθως με έντονες και συνεχείς διαμάχες μεταξύ των γονιών, που δεν μπορούν να διαχειριστούν τα αρνητικά συναισθήματά τους λόγω του χωρισμού τους.

  Σ'όλες τις περιπτώσεις αυτές η Επίτροπος είχε προβεί σε εξατομικευμένες παρεμβάσεις προς το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Στις εν λόγω παρεμβάσεις της η Επίτροπος, υπογράμμισε τις αυξημένες υποχρεώσεις του Κράτους ως προς το δικαίωμα του παιδιού να διατηρεί προσωπικές σχέσεις και επαφή και με τους δύο γονείς, να διαβιεί σε κατάλληλο περιβάλλον και να προστατεύεται από κάθε μορφή κακοποίησης, με γνώμονα πάντοτε το συμφέρον του παιδιού. Το Υπουργείο κλήθηκε να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες προς αποκατάσταση των δικαιωμάτων των επηρεαζόμενων παιδιών.

  Η Επίτροπος με βάση την ενημέρωσή της από την αρμόδια Υπηρεσία, διαπίστωσε σοβαρά κενά τόσο στις πολιτικές όσο και στις διοικητικές πρακτικές, αλλά και στο νομικό πλαίσιο, που εφαρμόζονται σε περιπτώσεις παραβίασης του εν λόγω δικαιώματος. Ειδικότερα, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας έχουν περιορισμένη αρμοδιότητα για παρέμβαση, σε περιπτώσεις διαζυγίου όπου τα μέλη της οικογένειας δεν επιθυμούν να συνεργαστούν με τις Υπηρεσίες. Επίσης, σε περιπτώσεις που βρίσκονται παράλληλα ενώπιον του Οικογενειακού Δικαστηρίου για θέματα γονικής μέριμνας, και διαπιστώνεται ότι το περιβάλλον που διαβιούν τα παιδιά τη συγκεκριμένη περίοδο είναι ακατάλληλο για την υγιή ανάπτυξή τους λόγω των συγκρούσεων των γονιών, το Δικαστήριο δεν έχει την αρμοδιότητα να παρεμβαίνει αυτεπάγγελτα για την προστασία των παιδιών και την προσωρινή απομάκρυνσή τους. Επιπλέον εξακολουθεί να παρατηρείται μεγάλη καθυστέρηση από πλευράς Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας στην ετοιμασία της σχετικής Έκθεσης προς το Οικογενειακό Δικαστήριο.

  Τα πιο πάνω κενά έχουν άμεσες επιπτώσεις στα παιδιά, αφού αυτά παραμένουν εκτεθειμένα στις συγκρούσεις των γονιών τους με αποτέλεσμα να υιοθετούν απόψεις και συναισθήματα των γονιών τους, να είναι αρνητικά ως προς την επικοινωνία τους με τον ένα εκ των δύο των γονιών, να δημιουργούνται προβλήματα στη προσαρμογή τους στο νέο οικογενειακό τους περιβάλλον και να βιώνουν τραυματικές εμπειρίες που επηρεάζουν την ομαλή, από όλες τις απόψεις ανάπτυξή τους.

  Περαιτέρω, διαπιστώθηκε έλλειψη συντονισμένης και συστηματικής συνεργασίας σε ενδοϋπηρεσιακό και διϋπηρεσιακό επίπεδο, καθώς και επιμόρφωσης των Λειτουργών Κοινωνικών Υπηρεσιών. Παρότι το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων στις απαντήσεις του αναφέρθηκε γενικότερα στις προσπάθειες που καταβάλλει με απώτερο στόχο τη βελτίωση ποιότητας εξυπηρέτησης του πολίτη, εντούτοις δε φαίνεται να υπάρχει ξεκάθαρη πρακτική ή πολιτική επί του θέματος με θεσμοθετημένες διαδικασίες και προγραμματισμό. Επιπρόσθετα, είναι εμφανής η ανεπάρκεια όσον αφορά στην εφαρμογή στοχευμένων προληπτικών προγραμμάτων (άσκηση θετικού γονικού ρόλου, σχολές γονέων κ.ο.κ) από πλευράς Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.

Η Επίτροπος, προτίθεται μέσα στο 2010, να παρέμβει εκ νέου προς το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για άμεση λήψη διορθωτικών μέτρων.

- **Προβλήματα στην επικοινωνία παιδιών με το συγγενικό τους περιβάλλον:** Το παράπονο αφορούσε τέσσερα ορφανά παιδιά από μητέρα, τα οποία διέμεναν με τον πατέρα τους. Υποβλήθηκε από τους μητρικούς συγγενείς των παιδιών με τον ισχυρισμό ότι οι συνθήκες διαβίωσης των παιδιών, ήταν ακατάλληλες, ότι ο πατέρας κακοποιούσε ψυχολογικά τα παιδιά, και ότι αυτά αντιμετώπιζαν προβλήματα επικοινωνίας και επαφής με τους συγγενείς της εκλιπούσας μητέρας.

  Η Επίτροπος παρενέβη προς το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καλώντας το να διερευνήσει αμέσως το παράπονο.

  Από την ενημέρωση που είχε η Επίτροπος, διαπιστώθηκε ότι δεν υπήρξε οποιαδήποτε παραβίαση δικαιωμάτων παιδιού στις διαδικασίες που ακολούθησαν οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και ότι οι ενέργειές τους για την ομαλή λειτουργία της οικογένειας ήταν πολύ καλά στοχευόμενες εξασφαλίζοντας, στο μέγιστο δυνατό βαθμό υπό τις περιστάσεις, το συμφέρον των παιδιών.

- **Φροντίδα και προστασία παιδιών των οποίων οι γονείς είναι σε διάσταση:** Το παράπονο αφορούσε παιδιά τα οποία διέμεναν μαζί με τους γονείς τους που βρίσκονταν σε διαδικασία διαζυγίου. Το παράπονο υπέβαλε η πατρική γιαγιά των παιδιών που θεωρούσε ακατάλληλο το περιβάλλον στο οποίο διαβιούσαν τα παιδιά αφού οι γονείς λόγω των προβλημάτων στις σχέσεις τους αδυνατούσαν να ασκήσουν σωστά το γονικό τους ρόλο, με αποτέλεσμα τα παιδιά να χάνουν την ηρεμία τους, να γίνονται αντιδραστικά και να μη συνεργάζονται με τους γονείς τους.

  Μετά από παρέμβαση της Επιτρόπου η Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων την ενημέρωσε ότι τα παιδιά είχαν μετακινηθεί με τη μητέρα τους σε ενοικιαζόμενο σπίτι. Με βάση το διάταγμα επικοινωνίας που εκδόθηκε από το Οικογενειακό Δικαστήριο η φύλαξη των παιδιών ανατέθηκε στη μητέρα, ενώ ρυθμίστηκε η επικοινωνία με τον πατέρα τους. Παράλληλα, για την κάλυψη των οικονομικών αναγκών τόσο της μητέρας όσο και των παιδιών, χορηγήθηκε Δημόσιο Βοήθημα στην οικογένεια.

- **Παροχή Δημοσίου Βοηθήματος σε οικογένειες από μικτό γάμο:** Το παράπονο σχετιζόταν με ισχυριζόμενη άρνηση των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας να συμπεριλάβει στο ποσό του Δημοσίου Βοηθήματος που παρεχόταν σε οικογένεια, τη σύζυγο Κύπριου πολίτη με την οποία έχουν αποκτήσει ένα παιδί και η οποία κατάγεται από Τρίτη Χώρα.

  Η Επίτροπος παρενέβη προς την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων θεωρώντας ότι η ισχύουσα πολιτική έρχεται σε αντίθεση με τη Βασική Αρχή της Μη Διάκρισης της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και με την ολιστική προσέγγιση της οικογένειας, έτσι ώστε να μειώνεται ο κίνδυνος διάσπασής της αφού αποτελεί τη θεμελιώδη μονάδα της κοινωνίας. Τονίστηκαν επίσης οι υποχρεώσεις του Κράτους ως προς την παροχή προστασίας και υποστήριξης προς το θεσμό της οικογένειας για να μπορεί να διαδραματίζει αποτελεσματικά το ρόλο της στην κοινωνία. Η απάντηση της αρμόδιας Υπηρεσίας δεν είχε ληφθεί μέχρι το τέλος του 2009.

- **Οικονομική Στήριξη Μονογονεϊκών Οικογενειών:** Κατά τη διάρκεια του έτους 2009 υποβλήθηκαν στο Γραφείο της Επιτρόπου σειρά παραπόνων σχετικά με σοβαρά οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν μονογονεϊκές οικογένειες. Τα παράπονα σχετίζονταν με την άρνηση καταβολής Δημοσίου Βοηθήματος από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας σε μονογονεϊκές οικογένειες, λόγω ύπαρξης περιουσίας, επιπρόσθετα από την οικία που διαμένουν, παρά τα άμεσα και σοβαρά οικονομικά προβλήματα που αντιμετώπιζαν και την αδυναμία κάλυψης των βασικών αναγκών των παιδιών.

  Μέσα από τη διερεύνηση των παραπόνων αυτών η Επίτροπος διαπίστωσε ότι υπάρχουν σοβαρά κενά στο νομικό πλαίσιο που διέπει τη μεταχείριση αυτής της πληθυσμιακής ομάδα από το Κράτος σ'ότι αφορά στην οικονομική βοήθεια και παροχή υπηρεσιών. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμο 2006 [N.95(I)2006], οι μονογονεϊκές οικογένειες που έχουν στην κατοχή τους ακίνητη περιουσία πέρα την κατοικία τους, δεν μπορούν να θεωρηθούν δικαιούχοι Δημοσίου Βοηθήματος, εκτός αν δεσμεύσουν την περιουσία τους.

  Η Επίτροπος θεωρεί ότι ο τρόπος αντιμετώπισης αυτών των οικογενειών από το Νόμο, ο οποίος δεν λαμβάνει υπόψη τις ειδικές τους ανάγκες και ιδιαιτερότητες, έχει ως αποτέλεσμα να μην διασφαλίζεται το αναφαίρετο δικαίωμα της προστασίας του παιδιού από το Κράτος, και οδηγεί τις μονογονεϊκές οικογένειες σε υψηλό κίνδυνο φτώχειας η οποία υπονομεύει την ανάπτυξη των παιδιών.

  Η Επίτροπος προτίθεται μέσα στο 2010, να παρέμβει εκ νέου προς το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, με εισηγήσεις για την τροποποίηση της σχετικής Νομοθεσίας.

- **Λήπτρια Δημοσίου Βοηθήματος με σοβαρά οικιστικά προβλήματα:** Το παράπονο αφορούσε μονογονιό, μητέρα τεσσάρων ανήλικων παιδιών, η οποία ήταν λήπτρια Δημοσίου Βοηθήματος και αντιμετώπιζε σοβαρά οικιστικά προβλήματα τα οποία αφορούσαν το βασικό εξοπλισμό και την τεχνική υποδομή της οικίας που διέμενε η οικογένεια, με αποτέλεσμα να ζουν σε ανθυγιεινές συνθήκες. Μετά από σχετική παρέμβαση προς το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, διαπιστώθηκε ότι καθυστερούσε η ετοιμασία της σχετικής κοινωνικοοικονομικής έκθεσης για παροχή πρόσθετης οικονομικής στήριξης με βάση το Σχέδιο Παροχής Κοινωνικής Αρωγής για Βελτίωση των Συνθηκών Στέγασης.

  Η Επίτροπος έκρινε ότι η καθυστέρηση αυτή συνιστούσε παραβίαση της υποχρέωσης της Δημοκρατίας για παροχή υλικής βοήθειας σε περίπτωση ανάγκης σύμφωνα με το άρθρο 27 (3) της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και για αυτό παρενέβη προς την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Παρά τη διαβεβαίωση ότι η έκθεση είχε προωθηθεί και αναμενόταν η σχετική έγκριση για παροχή οικονομικής στήριξης σε σχέση με την κατοικία, διαπιστώθηκε, ότι μετά την πάροδο οκτώ μηνών, η εν λόγω έκθεση δεν είχε ακόμη ετοιμαστεί.

Η Επίτροπος προτίθεται, μέσα στο 2010, να παρέμβει εκ νέου προς το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για περαιτέρω διερεύνηση της περίπτωσης και για άμεση λήψη διορθωτικών μέτρων.

- **Παροχή υπηρεσιών οικιακής βοηθού σε οικογένεια λήπτη Δημοσίου Βοηθήματος:** Το παράπονο αφορούσε τριμελή οικογένεια, η οποία παρακολουθούνταν από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας στα πλαίσια παροχής Δημοσίου Βοηθήματος, λόγω των προβλημάτων σωματικής υγείας που αντιμετώπιζε το ζεύγος. Πιο συγκεκριμένα το ζεύγος, με αποτέλεσμα οι γονείς να μην μπορούν να ανταποκριθούν τόσο στις καθημερινές ανάγκες του σπιτιού όσο και στην προσωπική τους φροντίδα, αλλά και στη φροντίδα του παιδιού τους. Τόσο η μητέρα όσο και ο πατέρας του παιδιού θα υποβάλλονταν σε εγχείρηση και ζητούσαν όπως εξεταστεί το αίτημά παροχής οικονομικής βοήθειας για εργοδότηση αλλοδαπής φροντίστριας μέχρι την πλήρη ανάρρωσή τους. Σύμφωνα με τον ισχυρισμό τους, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας αγνόησαν το αίτημα της οικογένειας, με αποτέλεσμα να καθυστερεί η αποκατάσταση της υγείας τους.

  Μετά την παρέμβαση της Επιτρόπου προς το αρμόδιο Υπουργείο, παραχωρήθηκε στο ζεύγος επίδομα φροντίδας και κάλυψη των εισφορών Κοινωνικών Ασφαλίσεων της αλλοδαπής φροντίστριας μέχρι την πλήρη αποκατάσταση της υγείας του ζεύγους.

- **Παροχή στήριξης σε οικογένειες με παιδιά με αναπηρίες**: Το παράπονο αφορούσε εργαζόμενη μητέρα δυο ανήλικων παιδιών με ειδικές ανάγκες, η οποία βρισκόταν σε διάσταση με το σύζυγό της. Η μητέρα λόγω των ιδιάζουσων συνθηκών της οικογένειας, χρειαζόταν επιπλέον στήριξη προκειμένου να ανταποκριθεί ικανοποιητικά στη φύλαξη και στη φροντίδα των παιδιών της. Ζητούσε όπως η περίπτωση των παιδιών της επανεξεταστεί από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, με αίτημα την επιπλέον οικονομική βοήθεια για εργοδότηση ιδιωτικής φροντίστριας. Η περίπτωση παρακολουθούνταν ήδη από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας στα πλαίσια παροχής Δημοσίου Βοηθήματος και του προγράμματος Οικογενειακής Συμβουλευτικής/Προληπτικής Εργασίας και Στήριξης Ανηλίκων.

  Η Επίτροπος παρενέβη προς την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων τονίζοντας τις υποχρεώσεις του Κράτους ως προς την παροχή ειδικής βοήθειας στους γονείς των παιδιών με ειδικές ανάγκες κατά την εκτέλεση και την ανάπτυξη υπηρεσιών για την παροχή φροντίδας, με τρόπο που να εξασφαλίζεται μια όσον το δυνατόν πληρέστερη κοινωνική ένταξη και προσωπική ανάπτυξη, συμπεριλαμβανόμενης της πολιτιστικής και πνευματικής τους ανάπτυξης. Για τη συγκεκριμένη περίπτωση ζήτησε να ενημερωθεί για τις ενέργειες των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας (Υ.Κ.Ε) αναφορικά με την παροχή ικανοποιητικού επιπέδου φροντίδας για τα παιδιά και στήριξης της μητέρας, έτσι ώστε να αντεπεξέλθει στο γονεϊκό της ρόλο με τρόπο που διασφαλιστεί το συμφέρον των παιδιών.

  Επιπλέον με αφορμή το παράπονο αυτό, η Επίτροπος κάλεσε το αρμόδιο Υπουργείο να θέσει υπόψη της, τις πολιτικές και διαδικασίες που ακολουθούνται από τις Υ.Κ.Ε και σε παρόμοιες περιπτώσεις, σε σχέση με τη συχνότητα συνεργασίας με την οικογένεια και με άλλες αρμόδιες Υπηρεσίες, προκειμένου να δίνεται η απαιτούμενη στήριξη και καθοδήγηση στα μέλη της οικογένειας. Αναμένεται η απάντηση του αρμόδιου Υπουργείου μέσα στο 2010.

7.1.2.10 Παιδιά υπό τη Νομική Φροντίδα της Διευθύντριας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας

- **Επανένωση παιδιού με την οικογένειά του:** Το παράπονο αφορούσε καθυστέρηση εξέτασης αιτήματος προς τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, για επανένωση παιδιών ρουμανικής καταγωγής με τους παππούδες τους. Τα παιδιά μετά το θάνατο της μητέρα τους και τη φυλάκιση του πατέρα τους, τέθηκαν υπό την Νομική Φροντίδα της Δ.Υ.Κ.Ε. Οι παππούδες τους, οι οποίοι διαμένουν στη Ρουμανία αιτήθηκαν μέσω των Ρουμάνικων Αρχών Παιδικής Προστασίας, τη μετακίνηση των παιδιών στη Ρουμανία με σκοπό την επανένωσή τους.

  Η Επίτροπος παρενέβη προς την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων τονίζοντας τις υποχρεώσεις του Κράτους για ειδική προστασία παιδιών που μετακινούνται από την οικογένεια τους, καθώς και για την περιοδική αναθεώρηση της τοποθέτησης τους, λαμβάνοντας υπόψη το συμφέρον των παιδιών. Ταυτόχρονα, κάλεσε το αρμόδιο Υπουργείο να την ενημερώσει για τις ενέργειες των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και το σχέδιο προστασίας των παιδιών.

  Από την ενημέρωση, η Επίτροπος ικανοποιήθηκε πλήρως ότι ο τρόπος χειρισμού της περίπτωσης από τις Υπηρεσίες, λαμβάνοντας υπόψη τις βασικές και ειδικές ανάγκες των παιδιών λειτούργησαν με γνώμονα το συμφέρον των παιδιών και σε συνεργασία με τις Ρουμάνικες Αρχές Παιδικής Προστασίας, είχαν προβεί σε όλες τις αναγκαίες ενέργειες/διαδικασίες για την ασφαλέστερη επανένωση των παιδιών με τους παππούδες τους.

- **Κακοποίηση παιδιού σε Ίδρυμα Παιδικής Προστασίας:** Η περίπτωση αφορούσε παιδί υπό τη Νομική Φροντίδα της Διευθύντριας Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας (Δ.Υ.Κ.Ε), το οποίο διέμενε σε εφηβικό ξενώνα. Το παιδί προέβη σε σοβαρές καταγγελίες που αφορούσαν την παραμονή του στο ίδρυμα. Συγκεκριμένα ανέφερε ότι στον ίδιο χώρο που διέμενε, φιλοξενούνταν μαζί με άλλα παιδιά, και άτομα που τέλεσαν υπό τη Νομική Φροντίδα της Δ.Υ.Κ.Ε, τα οποία έχουν ενηλικιωθεί. Επίσης ισχυρίστηκε ότι διαπράχθηκαν περιστατικά βίας εναντίον του από μέρους των ενηλίκων και ότι υφίστατο σεξουαλική παρενόχληση από ενήλικα άτομα και άλλα φιλικά τους πρόσωπα που τα επισκέπτονταν.

  Η Επίτροπος, λόγω της σοβαρότητας της καταγγελίας, που αφορά παραβίαση του δικαιώματος παιδιών που διαμένουν σε Ιδρύματα Παιδικής Προστασίας, για προστασία από κάθε μορφής κακοποίησης και για αξιοπρεπή ζωή σε συνθήκες που να εγγυώνται τη μη ταπεινωτική και βίαιη συμπεριφορά απέναντι στα παιδιά, κάλεσε το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, να διερευνήσει αμέσως τους εν λόγω ισχυρισμούς και να την ενημερώσει για τα αποτελέσματα της έρευνας. Επιπλέον, η Επίτροπος ζήτησε να της δοθούν οι λόγοι για τους οποίους οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας κατέληξαν στη διευθέτηση φιλοξενίας παιδιών υπό την Νομική Φροντίδα της Διευθύντριας Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, μαζί με παιδιά υπό τη φροντίδα της τα οποία εν τω μεταξύ έχουν ενηλικιωθεί.

  Από την ενημέρωση του Υπουργείου διαπιστώθηκε ότι επρόκειτο για παιδί με βεβαρημένο οικογενειακό και ατομικό ιστορικό και ότι ήταν επιβεβλημένη η παραπομπή του σε εξειδικευμένο ιατρικό κέντρο για εκτίμηση της κατάστασής του και για υποβολή εισηγήσεων ως προς την μελλοντική τοποθέτησή του και τον καλύτερο τρόπο χειρισμού. Για το σκοπό αυτό, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής

Ευημερίας είχαν προχωρήσει με εισήγηση προς τις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας για την παραπομπή του παιδιού στο εξωτερικό. Όσον αφορά τις περιπτώσεις των ενηλίκων τροφίμων του Ιδρύματος, επιτρέπεται σύμφωνα με το σχέδιο των Εφηβικών Ξενώνων, η παραμονή ενηλίκων σε ιδρύματα Παιδικής Προστασίας μέχρι την ηλικία των 21 ετών, προκειμένου αυτοί να προετοιμαστούν επαρκώς για την ανεξάρτητη, αυτόνομη αποκατάστασή τους, εκτός Ιδρύματος. Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας με σκοπό την αποκατάσταση της ομαλής λειτουργίας του Ιδρύματος, αποφάσισαν τελικά την απόλυση και μετακίνηση των ενηλίκων.

Μετά από την εκ νέου παρέμβαση και ενημέρωση της Επιτρόπου από το αρμόδιο Υπουργείο, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, δεδομένου ότι οι διατμηματικές προσπάθειες που έγιναν από όλους τους επαγγελματίες δεν είχαν συμβάλλει στην αλλαγή της κατάστασης του παιδιού, με αποτέλεσμα να επιτείνονται οι δυσκολίες, υπέβαλαν εκ νέου εισήγηση προς τις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας για παραπομπή του παιδιού σε εξειδικευμένο κέντρο στο εξωτερικό. Για την διαδικασία αποκατάστασης ενηλίκων παιδιών που διετέλεσαν υπό τη Νομική Φροντίδα της Δ.Υ.Κ.Ε σε Ιδρύματα Παιδικής Προστασίας, υπήρξε η διαβεβαίωση από το αρμόδιο Υπουργείο ότι βρίσκεται στο τελικό στάδιο ολοκλήρωσής της.

Η Επίτροπος παρακολουθεί την υπόθεση και θα παρέμβει προς το Υπουργείο Υγείας εντός του 2010, για περαιτέρω διερεύνησή της.

- **Κακοποίηση ξενόγλωσσου παιδιού σε ίδρυμα Παιδικής Προστασίας:** Πολίτης υπέβαλε γραπτή καταγγελία προς την Επίτροπο για πιθανή κακοποίηση παιδιού από λειτουργό του Ιδρύματος Παιδικής Προστασίας στο οποίο διέμενε το παιδί που βρισκόταν υπό τη Νομική Φροντίδα της Διευθύντριας Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας. Λόγω της σοβαρότητας της καταγγελίας, η Επίτροπος παρενέβη προς την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, επισημαίνοντας τις υποχρεώσεις του Κράτους για ειδική προστασία παιδιών που βρίσκονται υπό την νομική φροντίδα της Διευθύντριας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και διασφάλιση της ακεραιότητας και αξιοπρέπειας τους. Η Επίτροπος ζήτησε τη διερεύνηση της καταγγελίας και, ταυτόχρονα την ενημέρωσή της για διάφορα θέματα που σχετίζονται με τη στελέχωση, τα προσόντα και την ποιότητα του προσωπικού, τους κανονισμούς λειτουργίας του Ιδρύματος, την εποπτεία του προσωπικού και τους μηχανισμούς υποβολής παραπόνων από τα παιδιά. Το αποτέλεσμα της παρέμβασης ήταν ο διορισμός ερευνώντος λειτουργού από την Υπουργό και η ενημέρωση της Επιτρόπου για τα ζητήματα που ήγειρε. Από την ενημέρωση αυτή η Επίτροπος διαπίστωσε σοβαρά κενά, τόσο στις πολιτικές, όσο και στις διοικητικές πρακτικές, αλλά και στο νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τα ιδρύματα παιδικής προστασίας και κάλεσε το Υπουργείο να προβεί στη λήψη των αναγκαίων διορθωτικών μέτρων.

7.1.2.11 Άλλα Παράπονα

- **Μετάθεση μητέρας-εκπαιδευτικού με βρέφος κάτω των 12 μηνών:** Το παράπονο αφορούσε μετάθεση, εκπαιδευτικού και μητέρας βρέφους το οποίο γεννήθηκε πρόωρα. Αναλυτικότερα, η Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας, κατά παράβαση της απόφασης με βάση την οποία οι μητέρες εκπαιδευτικοί με βρέφος κάτω των δώδεκα μηνών μετατίθενται χωρίς καμία εξαίρεση στην έδρα διαμονής τους, εντούτοις, μετέθεσε την εν λόγω εκπαιδευτικό σε άλλη πόλη από τον τόπο διαμονής

της λόγω του ότι ήταν διορισμένη με σύμβαση και όχι σε μόνιμη βάση. Η Επίτροπος, προέβη σε γραπτή παρέμβαση προς τον πρόεδρο και τα μέλη της ΕΕΥ, και ζήτησε να θέσουν ως πρώτιστο κριτήριο της απόφασής τους, το συμφέρον του παιδιού και το δικαίωμά του στη μητρική παρουσία και το θηλασμό, μεταθέτοντας την εκπαιδευτικό στην έδρα της έτσι ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί στις επαυξημένες ανάγκες της φροντίδας ενός βρέφους, το οποίο στην προκειμένη περίπτωση είχε γεννηθεί και πρόωρα.

- **Άδεια Μητρότητας σε περιπτώσεις πρόωρων τοκετών:** Το παράπονο αφορούσε στη διάρκεια της άδειας μητρότητας στις περιπτώσεις πρόωρων τοκετών. Πιο συγκεκριμένα, η Επίτροπος δέχθηκε παράπονα από μητέρες που γέννησαν πρόωρα και κρίθηκε απαραίτητο να νοσηλευτούν τα νεογνά για μεγάλο χρονικό διάστημα στο Μακάριο Νοσοκομείο, ως προς το ότι η διάρκεια της άδεια μητρότητάς σε τέτοιες περιπτώσεις είναι ανεπαρκής αφού τίθεται σε ισχύ από την ημέρα τοκετού χωρίς καμία παράταση. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αναγκάζονται να επιστρέψουν πίσω στην εργασία τους, στερώντας έτσι από τα νεογέννητά τους την απαραίτητη μητρική παρουσία και φροντίδα. Η Επίτροπος προέβη σε παρέμβαση προς την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων αναφέροντας ότι στις περιπτώσεις πρόωρων νεογνών, των οποίων στις πλείστες περιπτώσεις κρίνεται αναγκαία η νοσηλεία τους σε εντατικές μονάδες παρακολούθησης, η μητέρα διαδραματίζει τον πλέον καθοριστικό παράγοντα για την πορεία της υγείας τους, ειδικά στα πρώιμα και πλέον κρίσιμα στάδια ανάπτυξής τους. Ως εκ τούτου είναι αναγκαία η διαφοροποίηση της νομοθεσίας έτσι ώστε σε τέτοιες περιπτώσεις να δίνεται παράταση της χρονικής διάρκειας της άδειας μητρότητας για να διασφαλίζεται το δικαίωμα του παιδιού στην μητρική φροντίδα και στο θηλασμό και κάλεσε την αρμόδια Υπουργό να δρομολογήσει το συντομότερο δυνατό τις απαραίτητες νομοθετικές τροποποιήσεις.

- **Άρνηση ανανέωσης διαβατηρίου παιδιού:** Το παράπονο αφορούσε στην άρνηση ανανέωσης διαβατηρίου παιδιού εκ μέρους της Κυπριακής Πρεσβείας στην Ελλάδα, χωρίς την προηγούμενη συναίνεση του πατέρα του. Οι γονείς του παιδιού ήταν διαζευγμένοι και ο πατέρας του οποίου η διεύθυνση ήταν άγνωστη δεν διατηρούσε καμία επαφή ούτε με το παιδί όσο και ούτε με τη μητέρα.

  Η Επίτροπος έκρινε ότι η άρνηση ανανέωσης του διαβατηρίου του παιδιού συνιστούσε παραβίαση των προνοιών της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και παρενέβη επιτυχώς προς το Τμήμα Αρχείου και Πληθυσμού και Μετανάστευσης, το οποίο έδωσε οδηγίες παρέμβασης ήταν να δοθούν οι απαραίτητες οδηγίες στον Πρέσβη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Αθήνα να γίνει δεκτή η αίτηση για έκδοση διαβατηρίου του παιδιού, χωρίς τη συγκατάθεση του πατέρα.

- **Χειρισμός υπόθεσης σεξουαλικής κακοποίησης ανήλικων παιδιών από ανήλικο:** Γονείς θυμάτων υπέβαλαν στο Γραφείο της Επιτρόπου παράπονο σχετικά με το πιο πάνω θέμα ισχυριζόμενοι ότι ο τρόπος χειρισμού της υπόθεσης σεξουαλικής κακοποίησης των ανήλικων παιδιών τους από άλλο ανήλικο παιδί, δεν έτυχε του ενδεικνυόμενου χειρισμού από πλευράς των Αστυνομικών Αρχών, με αποτέλεσμα να μη διασφαλιστεί το συμφέρον των παιδιών.

  Η Επίτροπος παρενέβη προς τον Αρχηγό Αστυνομίας επισημαίνοντάς του τις υποχρεώσεις του Κράτους δυνάμει της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, τον οποίο

κάλεσε να την ενημερώσει για όλες τις πτυχές του χειρισμού της υπόθεσης και ζήτησε, λόγω της φύσεως του παραπόνου, να τύχει άμεσης απάντησης.

Με βάση την ενημέρωση η Επίτροπος διαπίστωσε ότι δεν υπήρξε οποιαδήποτε παραβίαση δικαιωμάτων παιδιού στις διαδικασίες που είχαν ακολουθήσει οι Αστυνομικές Αρχές. Η περίπτωση παραπέμφθηκε από την Αστυνομία στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας για διεξαγωγή έρευνας και ετοιμασίας σχετικών εκθέσεων που θα βοηθήσουν στο περαιτέρω χειρισμό της υπόθεσης. Η Επίτροπος θα παρέμβει προς το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων εντός του 2010, για την περαιτέρω ενημέρωση της επί του θέματος.

- **Ισχυρισμός σεξουαλικής παρενόχλησης ανήλικης από τον πατέρα της:** Το παράπονο αφορούσε ανήλικη κόρη διαζευγμένων γονιών, για την οποία υπήρξε ισχυρισμός ότι παρενοχλήθηκε σεξουαλικά από τον πατέρα της. Η μητέρα της ανήλικης ισχυριζόταν ότι οι διαδικασίες που ακολουθήθηκαν από τις αρμόδιες αρχές δεν διασφάλισαν τα δικαιώματα του παιδιού της και ενώ υπήρχαν σοβαρές ενδείξεις για τη σεξουαλική κακοποίηση της ανήλικης κόρης της από τον πατέρα της, δεν είχε ασκηθεί ποινική δίωξη εναντίον του. Για να οδηγηθεί η υπόθεση ενώπιον της δικαιοσύνης, χρειαζόταν να ληφθεί οπτικοακουστική μαρτυρία του παιδιού, για τη λήψη της οποίας η μητέρα όμως δεν έδινε τη συγκατάθεσή της. Η μητέρα υποστήριζε ότι η κατάθεση αυτή έπρεπε να ληφθεί εξαρχής και όχι μετά από την πάροδο εννιά μηνών, θεωρώντας ότι αυτό δεν εξυπηρετούσε το συμφέρον του παιδιού αλλά αντίθετα η επαναφορά του θέματος θα λειτουργούσε καταστροφικά για τον ψυχικό κόσμο του παιδιού της, το οποίο βρισκόταν στο στάδιο αποθεραπείας και παρουσίαζε ήδη βελτίωση.

  Από την ενημέρωση της οποίας έτυχε η Επίτροπος, διαπιστώθηκε πράγματι ότι ο τρόπος χειρισμού της υπόθεσης από πλευράς των Αστυνομικών Αρχών δεν είχε διασφαλίσει πλήρως το συμφέρον του παιδιού, αφού το παιδί καθ'όλη τη διαδικασία διαλεύκανσης της υπόθεσης βρισκόταν εκτεθειμένο και απροστάτευτο με μεγάλη πιθανότητα τη δευτερογενή θυματοποίησή του.

  Η Επίτροπος παρενέβη εκ νέου προς τον Αρχηγό Αστυνομίας υπογραμμίζοντας τις υποχρεώσεις του Κράτους, όσον αφορά στην προστασία του παιδιού θύματος από οποιαδήποτε μορφή κακοποίησης. Ζήτησε επίσης να της δοθούν λεπτομερώς οι διαδικασίες και πρακτικές που εφαρμόστηκαν στην προκειμένη περίπτωση από την Αστυνομία αναφορικά με τη διερεύνηση της υπόθεσης, την παραπομπή του παιδιού για ιατρική εξέταση, τη συνεργασία με άλλες αρμόδιες Υπηρεσίες, τη λήψη κατάθεσης από το παιδί και κυρίως τους λόγους που δεν λήφθηκε έγκαιρα οπτικογραφημένη κατάθεση. Σ'ότι αφορά στην απόφαση για μη ποινική δίωξη του πατέρα, η Επίτροπος ζήτησε να ενημερωθεί από τις Αστυνομικές Αρχές αν προτίθενται να προβούν σε περαιτέρω ενέργειες για την αποκατάσταση των δικαιωμάτων του παιδιού. Η απάντηση δεν είχε ληφθεί μέχρι τέλους του 2009.

- **Επιβάρυνση περιουσίας ανηλίκου προσώπου:** Το παράπονο υποβλήθηκε από τη μητέρα ανήλικης και αφορούσε επιβάρυνση περιουσίας του παιδιού από το Συμβούλιο Αποχετεύσεως Λεμεσού-Αμαθούντας (ΣΑΛΑ).

  Η μητέρα, η οποία ως κηδεμόνας της ανήλικης συμφώνησε αρχικά με το ΣΑΛΑ για απαλλοτρίωση της περιουσίας της ανήλικης κόρης της, ζήτησε ακύρωση της συμφωνίας με το αιτιολογικό ότι δεν

είχε ζητήσει τη νενομισμένη άδεια του Δικαστηρίου, χωρίς την οποία δεν επιτρέπεται η επιβάρυνση περιουσίας ανηλίκου.

Η Επίτροπος παρενέβη για την υπόθεση στον Υπουργό Εσωτερικών για τις απαραίτητες πληροφορίες προκειμένου να αξιολογηθεί το παράπονο. Η απάντηση του Υπουργού εκκρεμούσε στο τέλος του 2009.

- **Συμμετοχή παιδιού σε θεατρική παράσταση:** Η Επίτροπος, δέχθηκε αριθμό παραπόνων από πολίτες για συμμετοχή παιδιού προσχολικής ηλικίας στην παράσταση του ΘΟΚ «Festen». Η Επίτροπος, διερεύνησε το θέμα, όπως έχει αρμοδιότητα δυνάμει του Νόμου. Έχοντας ως βασικό γνώμονα τη διασφάλιση και προστασία του καλύτερου συμφέροντος του παιδιού και αφού έλαβε υπόψη και ζύγισε ολους τους παράγοντες, κάλεσε τον ΘΟΚ να επανεξετάσει τη συμμετοχή του παιδιού στην ως άνω παράσταση και να την διαφοροποιήσει με την αφαίρεση της παρουσίας του παιδιού από αυτήν.

  Με την κοινοποίηση της τελικής απόφασης της Επιτρόπου προς τον ΘΟΚ, ο τελευταίος, αυθημερόν, την ενημέρωσε τηλεφωνικώς ότι θα συμμορφωθεί προς τις υποδείξεις της, αποδεικνύοντας έτσι ότι η προστασία του συμφέροντος του παιδιού είναι βασικό μέλημά του. Για το θέμα η Επίτροπος προέβει και σε Δημόσια Παρέμβαση (βλέπετε σημείο 7.2.4 πιο κάτω).

7.1.2.12 Αστυνομία

- **Χρήση υπέρμετρης βίας εναντίον παιδιών από την Αστυνομία:** Η διερεύνηση αφορούσε πληθώρα δημοσιευμάτων και τηλεοπτικών ρεπορτάζ σχετικά με τον ισχυρισμό της χρήσης υπέρμετρης βίας έναντι παιδιών κατά τη μουσική εκδήλωση νέων σε πλατεία.

  Η Επίτροπος προέβηκε σε αυτεπάγγελτη παρέμβαση προς τον αρχηγό Αστυνομίας, με κοινοποίηση και προς την Ανεξάρτητη Αρχή Διερεύνησης Ισχυρισμών και Παραπόνων κατά της Αστυνομίας. Στην παρέμβασή της η Επίτροπος αναφέρθηκε στις πρόνοιες της Σύμβασης που καθορίζουν τις υποχρεώσεις του κράτους για προστασία των παιδιών από κάθε μορφής κακοποίηση, το δικαίωμα τους να μην υποβάλλονται σε σκληρές ή εξευτελιστικές τιμωρίες ή μεταχείριση, και που προβλέπουν ότι η σύλληψη/κράτηση ενός παιδιού πρέπει να είναι σύμφωνη με το νόμο και να χρησιμοποιείται μόνο ως μέτρο έσχατης ανάγκης.

  Μετά την παρέμβαση της Επιτρόπου, ο Αρχηγός Αστυνομίας την ενημέρωσε σχετικά με τις λεπτομέρειες των διαδραματισθέντων γεγονότων, καθώς και για τη συμπεριφορά από μέρους των αστυνομικών χωρίς να επισημαίνεται από τον ίδιο κάποια παραβίαση δικαιωμάτων ή αστυνομικών διατάξεων. Με τη συμπλήρωση της μελέτης της απάντησης, η Επίτροπος θα προβεί στις δέουσες ενέργειες.

- **Συνθήκες σύλληψης γονιού στην παρουσία ανήλικων παιδιών:** Υποβλήθηκαν δύο παράπονα με βάση τα οποία γονιός ισχυρίστηκε ότι κακοποιήθηκε κατά τη σύλληψή του από την αστυνομία στην παρουσία των παιδιών του.

Και στις δύο περιπτώσεις η Επίτροπος παρενέβη προς την Αστυνομία επισημαίνοντας τις υποχρεώσεις του κράτους για προστασία των παιδιών από κάθε μορφής κακοποίηση, το δικαίωμα τους να μην υποβάλλονται σε σκληρές ή εξευτελιστικές τιμωρίες ή μεταχείριση, του δικαιώματός τους να μην στερούνται την ελευθερία τους κατά τρόπο παράνομο ή αυθαίρετο και να τυγχάνουν ανθρωπιστικής μεταχείρισης με τον οφειλόμενο στην αξιοπρέπειά τους σεβασμό και κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ηλικία τους.

Οι απαντήσεις των αρμόδιων αρχών θα μελετηθούν για τις δέουσες ενέργειες από μέρους της Επιτρόπου.

- **Μεταχείριση παιδιού από την Αστυνομία με σκοπό την προσαγωγή του στο Δικαστήριο για κατάθεση σε υπόθεση εναντίον του πατέρα του:** Προς την Επίτροπο κοινοποίηθηκε γραπτό παράπονο Διευθύντριας Γυμνασίου, προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, πληροφορήθηκε για, κατ' ισχυρισμό, παράτυπη συμπεριφορά της Αστυνομίας προς παιδί με σκοπό την προσαγωγή του στο δικαστήριο για να καταθέσει σε υπόθεση εναντίον του πατέρα του. Στο παράπονο γινόταν αναφορά και στις δύσκολες οικογενειακές και οικονομικές συνθήκες διαβίωσης του παιδιού.

  Η Επίτροπος σε παρέμβασή της προς τον Αρχηγό Αστυνομίας επισήμανε τις πρόνοιες της Σύμβασης που αναφέρουν την υποχρέωση του κράτους να επαγρυπνεί ώστε: α) κανένα παιδί να μη υποβάλλεται σε βασανιστήρια ή σε άλλες σκληρές ή εξευτελιστικές τιμωρίες, ή μεταχείριση, β) η σύλληψη, κράτηση ή φυλάκιση ενός παιδιού πρέπει να είναι σύμφωνη με το νόμο, να χρησιμοποιείται μόνο ως μέτρο έσχατης ανάγκης και γ) κάθε παιδί που στερείται την ελευθερία του να έχει το δικαίωμα ταχείας πρόσβασης σε νομική ή άλλη κατάλληλη υποστήριξη και να τυγχάνει ανθρωπιστικής μεταχείρισης, με σεβασμό στην αξιοπρέπεια του και με τρόπο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ηλικίας του. Επιπλέον η Επίτροπος ζήτησε από τον Αρχηγό Αστυνομίας να την ενημερώσει για τις λεπτομέρειες της περίπτωσης, για τις οποίες υπήρχε υποψία παραβίασης των δικαιωμάτων του παιδιού, για το κατά πόσον τηρήθηκαν οι πρόνοιες της Σύμβασης που αφορούν τη στέρηση της ελευθερίας ενός παιδιού, καθώς και για το αν τηρήθηκε η αστυνομική διάταξη Αρ.5/18-Χειρισμός Ανήλικων Προσώπων που καθορίζει ότι «στα παιδιά πάντοτε να επιδεικνύεται ανθρώπινη προσέγγιση». Η Επίτροπος σε παράλληλη παρέμβασή της προς την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ζήτησε την παρέμβαση των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας με σκοπό να διερευνήσουν τις συνθήκες διαβίωσης της οικογένειας του παιδιού και να προβούν στις δέουσες ενέργειες.

  Παρόλον ότι η Διοικητική έρευνα που έγινε από μέρους της Αστυνομίας κατέληξε ότι τίποτε το επιλήψιμο δεν έγινε εκ μέρους της Αστυνομίας, αφού όπως αναφέρει, τα μέλη της αστυνομίας ενήργησαν μέσα στα πλαίσια που τους παρέχουν οι Αστυνομικές Διατάξεις, η Επίτροπος, μέσα από την μελέτη της έκθεσης για την πιο πάνω έρευνα συμπέρανε ότι οι διαδικασίες ασφαλείας που χρησιμοποιήθηκαν (πισώπλατη τοποθέτηση χειροπέδων, ξεγύμνωμα, τοποθέτηση σε κελί) ήταν αταίριαστες και υπέρμετρες σε σχέση με την ηλικία, τη συμπεριφορά και τον συγκεκριμένο λόγο σύλληψης του παιδιού. Το αταίριαστο και υπέρμετρο των πιο πάνω διαδικασιών τεκμηριώνεται και μέσα από τις πρόνοιες της Σύμβασης και τις Αστυνομικές Διατάξεις, γεγονός που θα επισημανθεί και σε απαντητική επιστολή που θα αποσταλεί στον Αρχηγό Αστυνομίας.

7.1.2.13 Παιδιά με ειδικές ανάγκες

Τα παράπονα σε σχέση με τα δικαιώματα παιδιών με ειδικές ανάγκες αφορούσαν:

- Ανεπάρκειες και ελλείψεις στη στελέχωση, οργάνωση και λειτουργία σχολείων ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης.
- Ανάρμοστη συμπεριφορά στελεχών / εκπαιδευτικών σχολείου ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης.

7.2 Δημόσιες Παρεμβάσεις Επιτρόπου

Οι αρμοδιότητες της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, σύμφωνα με τον οικείο Νόμο, περιλαμβάνουν τη συνεχή αξιολόγηση τυχόν ελλειμμάτων που παρουσιάζονται στις νομοθεσίες, διαδικασίες, διοικητικές πρακτικές και πολιτικές καθόσον αφορά τη διασφάλιση των δικαιωμάτων όλων των παιδιών. Η Επίτροπος μπορεί να απευθύνει σχετικές συστάσεις και εισηγήσεις προς όλους τους αρμόδιους φορείς και, κατά την κρίση της, να δίνει δημοσιότητα σε αυτές. Κύριο μέλημά της είναι η ολοκληρωμένη, τεκμηριωμένη και ολόπλευρη διερεύνηση των περιπτώσεων παραβίασης των δικαιωμάτων του παιδιού, όπως επιβάλλει ο Νόμος.

Οι δημόσιες παρεμβάσεις της Επιτρόπου, γίνονται με φειδώ και μόνο όταν κρίνει ότι τούτο επιβάλλεται για ευαισθητοποίηση και προβληματισμό της κοινωνίας γύρω από θέματα γενικής εφαρμογής, με στόχο τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών και νοουμένου ότι δεν επηρεάζεται δυσμενώς το συμφέρον του παιδιού, το οποίο αφορά η παρέμβαση.

Ασκώντας αυτή την εξουσία της, η Επίτροπος, μέσα το 2009, προέβη σε δημόσια παρέμβαση στις ακόλουθες περιπτώσεις.

7.2.1 Δημόσια παρέμβαση Επιτρόπου αναφορικά με τη μόλυνση έντεκα νεογνών από το βακτήριο της λεγεωνέλλας

Η Επίτροπος παρενέβη δημόσια σε σχέση με το τραγικό περιστατικό της μόλυνσης από το βακτήριο της λεγεωνέλας στο Ιπποκράτειο Νοσοκομείο, που είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο τριών νεογνών και την τρομερή δοκιμασία άλλων οκτώ.

Η Επίτροπος από την πρώτη στιγμή που δημοσιοποιήθηκε η τραγωδία, παρακολουθούσε ανελλιπώς και επισταμένως την εξέλιξη της υπόθεσης, συλλέγοντας και αξιολογώντας όλα τα δεδομένα που ήρθαν στο φως της δημοσιότητας. Παράλληλα, μελέτησε τη σχετική διεθνή και εθνική νομοθεσία και τις απορρέουσες υποχρεώσεις του κράτους και οποιουδήποτε εμπλεκόμενου.

Η απόφαση της Επιτρόπου να μην προβεί νωρίτερα σε οποιαδήποτε δημόσια παρέμβαση επί του θέματος, λήφθηκε συνειδητά μετά από πολλή σκέψη και προβληματισμό θεωρώντας ότι, προείχε η απρόσκοπτη προσπάθεια για αποκατάσταση της υγείας των παιδιών. Με δεδομένο ότι σε εκείνο το στάδιο οι

παρεχόμενες υπηρεσίες υγείας ήταν οι ενδεικνυόμενες, η Επίτροπος θεώρησε ότι μια ακόμα τοποθέτηση δεν θα είχε οτιδήποτε ουσιαστικό να προσφέρει στην κατεύθυνση της εξυπηρέτησης του συμφέροντος των παιδιών.

Στην παρέμβασή της η Επίτροπος επισήμανε ότι η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, την οποία η Κυπριακή Δημοκρατία επικύρωσε το 1991, αναγνωρίζει σε κάθε παιδί, πρώτα και κύρια, εγγενές δικαίωμα στη ζωή, επιβάλλοντας και ταυτόχρονα υποχρέωση στα συμβαλλόμενα Κράτη να εξασφαλίζουν στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό την επιβίωση και ανάπτυξη του παιδιού (Άρθρο 6). Επίσης, κατοχυρώνει το δικαίωμα κάθε παιδιού να απολαμβάνει το υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας και να τυγχάνει διευκολύνσεων ιατρικής περίθαλψης και αποκατάστασης της υγείας του. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να εξασφαλίσουν την πλήρη εφαρμογή του δικαιώματος αυτού και να παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα ιδιαίτερα, μεταξύ άλλων, για να μειώσουν τη βρεφική και παιδική θνησιμότητα (Άρθρο 24). Υποχρεούνται να μεριμνούν ώστε η λειτουργία των οργανισμών, των υπηρεσιών και των ιδρυμάτων που αναλαμβάνουν παιδιά και που είναι υπεύθυνα για την προστασία τους να είναι σύμφωνη με τους κανόνες που έχουν θεσπιστεί από τις αρμόδιες αρχές, ιδιαίτερα στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας και σε ότι αφορά τον αριθμό και την αρμοδιότητα του προσωπικού τους, καθώς και την ύπαρξη μιας κατάλληλης εποπτείας [Άρθρο 3 (3)].

Η Επίτροπος συνεχάρη τις Ιατρικές Υπηρεσίες του κράτους και προσωπικά τον Υπουργό Υγείας και τους αρμόδιους Λειτουργούς Υγείας, που είχαν εμπλακεί ενεργά στην περίθαλψη των νεογνών για την άμεση ανταπόκρισή τους για παροχή των απαιτούμενων υπηρεσιών υγείας σε μια προσπάθεια για τα καλύτερα υπό τις περιστάσεις αποτελέσματα.

Η Επίτροπος, υπογράμμισε, ότι η Πολιτεία οφείλει να μην εφησυχάσει με τα μέτρα που λήφθηκαν για την περίθαλψη των νεογνών. Οφείλει να ενεργήσει αμέσως, δραστικά, συστηματικά και αποτελεσματικά με στόχο την πλήρη διερεύνηση της τραγωδίας, έχοντας πάντα ως γνώμονα πρωτίστως το συμφέρον των παιδιών. Οι αρμόδιες αρχές του κράτους έχουν υποχρέωση να ερευνήσουν σε βάθος τα αίτια που οδήγησαν στην τραγωδία, επισημαίνοντας τις όποιες παρανομίες, παρατυπίες ή παραλείψεις υπήρξαν σε επίπεδο πρόληψης, εντοπίζοντας τι και ποιος έφταιξε και λαμβάνοντας όλα τα ενδεικνυόμενα μέτρα για να διασφαλιστεί ότι δεν θα υπάρχει πιθανότητα επανάληψης μιας τέτοιας τραγωδίας στο μέλλον.

Η ομαλή, εύρυθμη και σύννομη λειτουργία των νοσηλευτηρίων είναι ευθύνη της Πολιτείας. Ευθύνη της είναι η θέσπιση των αναγκαίων νομοθετικών ρυθμίσεων και η εφαρμογή σωστών διαδικασιών, καθώς και η διάθεση των απαραίτητων οικονομικών πόρων, ώστε να υπάρχει ουσιαστική και αποτελεσματική διασφάλιση της υγείας των πολιτών και ιδιαίτερα των παιδιών.

Η Επίτροπος δήλωσε ότι, ασκώντας τις εξουσίες που της παρέχει ο Νόμος, θα συνεχίσει να παρακολουθεί την πορεία διερεύνησης της υπόθεσης και των αποφάσεων που θα ληφθούν. Θα μελετήσει και θα αξιολογήσει το αποτέλεσμα της έρευνας προκειμένου να προβεί σε συστάσεις και εισηγήσεις που θα κρίνει αναγκαίες προς όλους τους αρμόδιους φορείς με στόχο την πλήρη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών.

7.2.2 Δημόσια παρέμβαση Επιτρόπου αναφορικά με την εισαγωγή μαθητών στα δημόσια πανεπιστήμια της χώρας με βάση διεθνή προσόντα πρόσβασης

Η Επίτροπος με αφορμή τη δημόσια συζήτηση αναφορικά με τον τρόπο εισαγωγής μαθητών στα Δημόσια Πανεπιστήμια, αισθανόμενη την ευθύνη, ενόψει της εκ του Νόμου αρμοδιότητάς της για εκπροσώπηση των παιδιών και των συμφερόντων τους, παρενέβη δημόσια για το θέμα στις 14 Μαϊου 2009. Στην παρέμβασή της υπογράμμισε την υποχρέωση όλων των εμπλεκόμενων μερών να επανεξετάσουν τις θέσεις τους επί του θέματος, στη βάση της αρχής του συμφέροντος του παιδιού, ως πρωταρχικής σημασίας, όπως καθορίζεται στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι η συζήτηση ενός τέτοιου θέματος, τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, μερικές μόνο εβδομάδες ή ακόμη και μέρες πριν την έναρξη των Παγκύπριων Εξετάσεων, ήταν όχι μόνο άκαιρη, αλλά και άστοχη και σε καμία περίπτωση δεν εξυπηρετούσε τα συμφέροντα οποιασδήποτε ομάδας παιδιών.

Η θέση της Επιτρόπου ήταν ότι η πίεση του χρόνου, απότοκο της συγκεκριμένης χρονικής συγκυρίας στην οποία διεξήχθη η συζήτηση, όχι μόνο λειτούργησε ανασταλτικά στην εξέλιξη ενός ορθολογικού και νηφάλιου διαλόγου, μακριά από ακρότητες και υπερβολές, αλλά και δημιούργησε τις προϋποθέσεις, ώστε ένας σημαντικός αριθμός παιδιών να κακοποιείται ψυχολογικά, τελώντας, ουσιαστικά, υπό ομηρία, κάτω από την απειλή μη διεξαγωγής των εξετάσεων.

Η Επίτροπος υπέδειξε επίσης ότι, για ακόμη μια φορά, η συζήτηση ενός σημαντικού ζητήματος που αφορά άμεσα τα ίδια τα παιδιά εξελίχτηκε σε μια οξεία, πλην όμως άγονη και αδιέξοδη, αντιπαράθεση μεταξύ ενηλίκων, με τη συμμετοχή των παιδιών να παραμένει μηδαμινή.

Τέλος, η Επίτροπος υπογράμμισε ότι αυτό που χρειαζόταν περισσότερο οι τελειόφοιτοι, τη δεδομένη χρονική στιγμή, ήταν ηρεμία και σιγουριά, ώστε να μπορέσουν να συγκεντρωθούν απόλυτα στη μελέτη τους. Απηύθυνε για τούτο έκκληση προς όλους τους εμπλεκομένους να ενεργήσουν ψύχραιμα, με γνώμονα το συμφέρον των ίδιων των παιδιών, διασφαλίζοντας άμεσα την ομαλή διεξαγωγή των εξετάσεων.

7.2.3 Δημόσια παρέμβαση της Επιτρόπου αναφορικά με την προβολή από τα ΜΜΕ περιστατικών κακοποίησης παιδιών

Με αφορμή ένα ακόμη συγκλονιστικό περιστατικό κακοποίησης παιδιού, με μάρτυρα το σύνολο της κυπριακής κοινωνίας, η Επίτροπος προέβη σε δημόσια παρέμβαση στις 18 Σεπτεμβρίου 2009. Στην παρέμβαση της η Επίτροπος τόνισε ότι τέτοιου είδους αποτρόπαιες πράξεις παραβιάζουν κάθε πρόνοια της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, αφού έρχονται σε αντίθεση τόσο με τις βασικές αρχές που τη διέπουν, όσο και συγκεκριμένες πρόνοιες της, όπως το άρθρο 19, που καθορίζει σαφώς την υποχρέωση της πολιτείας να προστατεύει το παιδί από κάθε μορφή σωματικής ή πνευματικής βίας και την υποχρέωση για παροχή της κατάλληλης θεραπευτικής παρέμβασης στο παιδί-θύμα.

Ταυτόχρονα, υπογράμμισε τον καθοριστικό ρόλο που διαδραματίζουν τα ΜΜΕ όσον αφορά την επισήμανση περιστατικών, αλλά και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας, συνεπικουρώντας τις προσπάθειες των αρμοδίων για παρέμβαση και χειρισμό του περιστατικού, αλλά και για αλλαγή νοοτροπίας σε σχέση με την άσκηση βίας στην οικογένεια. Η Επίτροπος επισήμανε και πάλι ότι τα ΜΜΕ είναι σημαντικοί συνεργάτες στην άσκηση των αρμοδιοτήτων της για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών.

Γι' αυτό ακριβώς το λόγο, είναι αναγκαίο τα ΜΜΕ να λαμβάνουν υπόψη το συμφέρον του παιδιού στη λήψη οποιασδήποτε απόφασης για προβολή περιστατικών κακοποίησης, αφού πρώτιστο μέλημα όλων, όπως επιβάλλει η Σύμβαση του ΟΗΕ, πρέπει να είναι η προστασία του παιδιού, η διασφάλιση των δικαιωμάτων του και ο σεβασμός της εγγενούς του αξιοπρέπειας.

Στην προκειμένη περίπτωση, η Επίτροπος με απογοήτευση είδε σε τηλεοπτικές εκπομπές και δημοσιεύματα στον ημερήσιο τύπο, προβολές και φωτογραφίες που το παιδί, με καλυμμένο μεν το πρόσωπο, επιδείκνυε στην κάμερα απόκρυφα μέρη του σώματός του, τα οποία είχαν κακοποιηθεί.

Η επαναλαμβανόμενη προβολή του κακοποιημένου σώματος του παιδιού, τόνισε η Επίτροπος, όχι μόνο δεν προστατεύει και δεν διασφαλίζει το συμφέρον του, αλλά απεναντίας συνιστά περαιτέρω κακοποίησή του, αφού προσβάλλεται η αξιοπρέπειά του, κατά παράβαση του άρθρου 16 της Σύμβασης που επιβάλλει ότι κανένα παιδί δεν αποτελεί αντικείμενο αυθαίρετων ή παράνομων παρεμβάσεων στην ιδιωτική του ζωή ούτε παράνομων προσβολών της τιμής και της υπόληψής του. Το γεγονός ότι υπήρχε απόκρυψη του προσώπου του παιδιού δεν διασφάλιζε την προστασία της υπόληψής του, αφού το πρόσωπο του πατέρα δεν ήταν καλυμμένο, επιτρέποντας την εύκολη αναγνώριση της ταυτότητας του παιδιού. Ακόμα και αν λαμβάνονταν όλα τα μέτρα απόκρυψης του προσώπου των εμπλεκομένων, η καθ' αυτή διαδικασία επίδειξης στην κάμερα του κακοποιημένου σώματος του παιδιού, το άφησε απροστάτευτο και ευάλωτο, αφού εξευτελίστηκε δημόσια μέσα σε πλαίσια που δεν είχαν στόχο τη θεραπεία ή την παροχή οποιασδήποτε στήριξης.

Με αφορμή το εν λόγω περιστατικό, η Επίτροπος είχε κληθεί να συμμετάσχει σε τηλεοπτικές εκπομπές με θέμα την ενδοοικογενειακή βία, έτσι ώστε να παρέμβει και να εκφράσει τις απόψεις της επί του θέματος. Αποδέχθηκε να συμμετάσχει σε τηλεοπτική εκπομπή καναλιού που, προς τιμήν του, συμφώνησε να μην προβληθεί το περιστατικό, ενώ απέρριψε πρόσκληση τηλεοπτικής εκπομπής, της οποίας η ομάδα παραγωγής, αρνήθηκε να μην προβάλει τέτοιες εικόνες, γιατί τούτο θα ερχόταν σε αντίθεση με τις αρχές και αξίες του θεσμού του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού.

Η Επίτροπος κάλεσε τα ΜΜΕ, ενόψει του σημαντικού και καθοριστικού ρόλου που διαδραματίζουν στην ευαισθητοποίηση της κοινωνίας, αλλά και στην πρόληψη και αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων που αφορούν παιδιά, να είναι ιδιαίτερα προσεκτικά, επιδεικνύοντας πάντοτε την πρέπουσα ευαισθησία και έχοντας ως κύριο γνώμονα όλων των αποφάσεων και πράξεών τους το συμφέρον του παιδιού και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του.

7.2.4 Δημόσια Παρέμβαση Επιτρόπου για τη συμμετοχή παιδιού σε παράσταση Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου

Η Επίτροπος ύστερα από αριθμό παραπόνων που δέχθηκε από πολίτες για συμμετοχή παιδιού προσχολικής ηλικίας στην παράσταση του ΘΟΚ «Festen», διερεύνησε το θέμα, όπως έχει αρμοδιότητα δυνάμει του Νόμου.

Η Επίτροπος δεν προέβη σε δημοσιοποίηση του θέματος, παρά μόνο μετά την κατάληξη στην απόφασή της ύστερα από ολοκληρωμένη, τεκμηριωμένη και ολόπλευρη διερεύνηση της υπόθεσης, γιατί έκρινε πως κάτι τέτοιο δεν θα εξυπηρετούσε το συμφέρον του παιδιού. Πολιτική της Επιτρόπου είναι οι δημόσιες παρεμβάσεις της να γίνονται με φειδώ και μόνο όταν κρίνει ότι τούτο επιβάλλεται για ευαισθητοποίηση και προβληματισμό της κοινωνίας γύρω από θέματα γενικής εφαρμογής, με στόχο τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών και νοουμένου ότι δεν επηρεάζεται δυσμενώς το συμφέρον συγκεκριμένου παιδιού. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η Επίτροπος έκρινε αναγκαίο να προβεί σε Δημόσια Παρέμβαση ενόψει δημοσιευμάτων στον ημερήσιο τύπο, που δεν έδιδαν αντικειμενική παρουσίαση του θέματος και δυνατόν να ήταν επιβλαβή καθόσον αφορά το συμφέρον του παιδιού.

Η Επίτροπος στα πλαίσια της σε βάθος διερεύνησης και αξιολόγησης των γεγονότων, έλαβε υπόψη της τις θέσεις που της εκφράστηκαν γραπτώς από τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου του ΘΟΚ, τους γονείς και τους ηθοποιούς που συμμετείχαν στην παράσταση. Παρακολούθησε η ίδια την παράσταση, όπως και λειτουργοί του Γραφείου της, καθώς και ειδικοί από τους οποίους ζήτησε να το πράξουν και άκουσε τις απόψεις όλων. Συζήτησε επίσης το θέμα με άλλους ειδικούς, τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό.

Το κεντρικό θέμα της παράστασης, που πραγματευόταν το καίριο και υπαρκτό κοινωνικό πρόβλημα της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών μέσα στην οικογένεια, περιείχε σκηνές λεκτικής και σωματικής βίας, κλιμακούμενης έντασης που προκαλούν έντονη συναισθηματική φόρτιση. Παρότι έγινε προσπάθεια για απομάκρυνση του παιδιού από τις πολύ ακραίες και βίαιες σκηνές, καθώς και για δημιουργία προστατευτικού πλαισίου και για στήριξη του παιδιού, αυτό δεν μπορούσε να αναιρέσει πιθανές συνέπειες της έκθεσής του σε τραυματικού περιεχομένου εμπειρίες. Εξάλλου, ο τρόπος και ο χρόνος της συμπτωματολογίας που μπορεί να εκδηλωθεί ως αποτέλεσμα των εμπειριών αυτών, δεν είναι προβλέψιμος. Υπό το φως των πιο πάνω, η Επίτροπος εξέτασε την υπόθεση κάτω από το πρίσμα των προνοιών και των αρχών της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, οι οποίες επιβάλλουν ότι σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν παιδιά, πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του

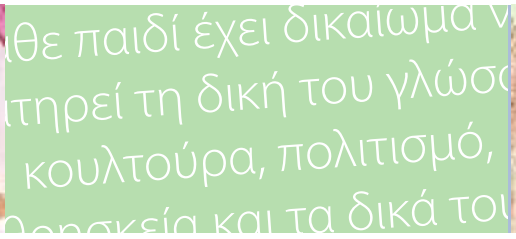

παιδιού, ενώ το παιδί πρέπει να προστατεύεται από κάθε μορφής σωματική και πνευματική βία ή εκμετάλλευση. Τα Κράτη οφείλουν να προστατεύουν τα παιδιά, μεταξύ άλλων, από απασχόληση η οποία ενδέχεται να είναι επιζήμια για την ασφάλεια, την υγεία και τη σωματική και πνευματική ανάπτυξή τους. Η Επίτροπος έλαβε, παράλληλα υπόψη το δικαίωμα του κάθε παιδιού να δραστηριοποιείται, μεταξύ άλλων, στην πολιτιστική ζωή και στις τέχνες, ανάλογα πάντοτε με την ηλικία του και το βαθμό της ωριμότητάς του, και ταυτόχρονα το πρωταρχικό δικαίωμα και ευθύνη των γονέων ως προς την ανατροφή και την ανάπτυξη του παιδιού.
Η κάθε περίπτωση, σημείωσε η Επίτροπος, πρέπει να κρίνεται υπό το φως των πραγματικών γεγονότων που τη διέπουν, συμπεριλαμβανομένης της ηλικίας και του βαθμού ωριμότητας του συγκεκριμένου παιδιού. Η άσκηση του δικαιώματος για συμμετοχή του παιδιού στην πολιτιστική ζωή δεν μπορεί να επηρεάζει με οποιοδήποτε τρόπο τη σωματική και πνευματική υγεία και ανάπτυξή του. Η Επίτροπος είπε ότι η σύμφωνη γνώμη των γονέων, όσο σημαντική κι αν είναι, δεν αναιρεί την υποχρέωση του κράτους να προστατεύσει το παιδί από δραστηριότητες που είναι επικίνδυνες για την ασφάλεια, την υγεία, τη σωματική και πνευματική ανάπτυξή του.

Η Επίτροπος εξέφρασε τον ιδιαίτερο προβληματισμό της για την απουσία των αρμοδίων κρατικών αρχών στο συγκεκριμένο θέμα. Τόνισε ότι το κράτος οφείλει να προβεί στις απαιτούμενες ενέργειες για τη διασφάλιση των προνοιών και των αρχών της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και τη θεσμοθέτηση των τυχόν απαιτούμενων διαδικασιών για τη ρύθμιση του ελέγχου της ενασχόλησης παιδιών σε πολιτιστικές, καλλιτεχνικές και άλλες συναφείς δραστηριότητες με τρόπο που να συνάδει με τις πρόνοιες της Σύμβασης και του περί Προστασίας των Νέων κατά την Απασχόληση Νόμου του 2001.

Η Επίτροπος, έχοντας ως βασικό γνώμονα τη διασφάλιση και προστασία του καλύτερου συμφέροντος του παιδιού, κάλεσε το ΘΟΚ να επανεξετάσει τη συμμετοχή του παιδιού στο έργο «Festen» και να διαφοροποιήσει την παράσταση, με την αφαίρεση της παρουσίας του παιδιού από αυτήν.

Η Επίτροπος εξέφρασε την ευαρέσκειά της για τον τρόπο αντιμετώπισης του όλου θέματος από το ΘΟΚ, ο οποίος σε όλα τα στάδια της διαδικασίας επέδειξε ευαισθησία, σοβαρότητα και αίσθημα δημόσιας ευθύνης. Ο ΘΟΚ ανταποκρίθηκε στην πρώτη επιστολή της και υπέβαλε γραπτώς τις θέσεις του εντός 24 ωρών, επιτρέποντας την αποτελεσματική και ανεμπόδιστη άσκηση των αρμοδιοτήτων της Επιτρόπου, χωρίς αχρείαστη κωλυσιεργία. Με την κοινοποίηση της τελικής απόφασης της Επιτρόπου προς το ΘΟΚ, ο τελευταίος, αυθημερόν, την ενημέρωσε τηλεφωνικώς ότι θα συμμορφωθεί προς τις υποδείξεις της, αποδεικνύοντας έτσι ότι η προστασία του συμφέροντος του παιδιού είναι βασικό μέλημά του.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Σύμβαση περί των Δικαιωμάτων του Παιδιού

ΠΡΟΟΙΜΙΟ.

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη στην παρούσα Σύμβαση,

Εκτιμώντας ότι, σύμφωνα με τις διακηρυγμένες στον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών αρχές, η αναγνώριση της εγγενούς αξιοπρέπειας και των ίσων και αναφαίρετων δικαιωμάτων όλων των μελών της ανθρώπινης οικογένειας, αποτελεί το θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο.

Έχοντας υπόψη ότι οι λαοί των Ηνωμένων Εθνών έχουν διακηρύξει εκ νέου, στον Καταστατικό Χάρτη, την πίστη τους στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και στην αξιοπρέπεια και την αξία του ανθρώπου, και έχουν αποφασίσει να προαγάγουν την κοινωνική πρόοδο και να καθορίσουν καλύτερες συνθήκες ζωής μέσα στα πλαίσια μιας μεγαλύτερης ελευθερίας.

Αναγνωρίζοντας ότι τα Ηνωμένα Έθνη, στην Παγκόσμια Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και στα Διεθνή Σύμφωνα για τα ανθρώπινα δικαιώματα διακήρυξαν και συμφώνησαν ότι καθένας δικαιούται να απολαμβάνει όλα τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που αναφέρονται σε αυτές, χωρίς καμία απολύτως διάκριση ειδικότερα ως προς τη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις, την εθνική ή κοινωνική καταγωγή, την περιουσία, τη γέννηση ή οποιαδήποτε άλλη κατάσταση.

Υπενθυμίζοντας ότι, στην Παγκόσμια Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τα Ηνωμένα Έθνη διακήρυξαν ότι τα παιδιά δικαιούνται ειδική βοήθεια και υποστήριξη.

Έχοντας πεισθεί ότι η οικογένεια ως η θεμελιώδης μονάδα της κοινωνίας και το φυσικό περιβάλλον για την ανάπτυξη και την ευημερία όλων των μελών της, και ιδιαίτερα των παιδιών, πρέπει να έχει την προστασία και την υποστήριξη που χρειάζεται για να μπορέσει να διαδραματίσει πλήρως το ρόλο της στην κοινότητα.

Αναγνωρίζοντας ότι το παιδί, για την αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητας του, πρέπει να μεγαλώνει μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον, σ' ένα κλίμα ευτυχίας, αγάπης και κατανόησης.

Θεωρώντας ότι είναι σημαντικό να προετοιμαστεί το παιδί πλήρως για να ζήσει μία ατομική ζωή στην κοινωνία και να ανατραφεί μέσα στο πνεύμα των ιδανικών που διακηρύσσονται στον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και ειδικότερα μέσα στο πνεύμα ειρήνης, αξιοπρέπειας, ανοχής, ελευθερίας, ισότητας και αλληλεγγύης.

Έχοντας υπόψη ότι η ανάγκη να παρασχεθεί στο παιδί ειδική προστασία εξαγγέλθηκε στη Διακήρυξη της Γενεύης του 1924 για τα Δικαιώματα του Παιδιού και στη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού, που υιοθετήθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη στις 20 Νοεμβρίου 1959 και που αναγνωρίσθηκε στην Παγκόσμια

Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ιδιαίτερα στα άρθρα 23 και 24), στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, τα Κοινωνικά και τα Πολιτιστικά Δικαιώματα (ιδιαίτερα στο άρθρο 10) και στα καταστατικά και στα συναφή όργανα των ειδικευμένων οργανισμών και των διεθνών οργανισμών που μεριμνούν για την ευημερία του παιδιού.

Έχοντας υπόψη ότι, όπως υποδεικνύεται στη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού, «το παιδί, λόγω της σωματικής και διανοητικής του ανωριμότητας, χρειάζεται ειδική προστασία και φροντίδα, συμπεριλαμβανομένης και της κατάλληλης νομικής προστασίας, τόσο πριν όσο και μετά τη γέννηση του».

Υπενθυμίζοντας τις διατάξεις της Διακήρυξης για τις Κοινωνικών και Νομικών Αρχών αναφορικά με την Προστασία και την Ευημερία των Παιδιών, με Ειδική Αναφορά την τοποθέτηση σε ανάδοχες οικογένειες και την υιοθεσία σε Εθνικό και Διεθνές επίπεδο· (Απόφαση Γενικής Συνέλευσης 41/85 της 3ης Δεκεμβρίου 1986), τις Διατάξεις των Ελάχιστων Κανόνων των Ηνωμένων Εθνών για την Απονομή Δικαιοσύνης για Ανήλικους (Κανόνες του Πεκίνου) · (Απόφαση Γενικής Συνέλευσης 40/33 της 29ης Νοεμβρίου 1985) και τη Διακήρυξη για την Προστασία των Γυναικών και των Παιδιών σε Περίοδο Επείγουσας Ανάγκης και Ένοπλης Σύγκρουσης (Απόφαση Γενικής Συνέλευσης 3318 (XXIX) της 14ης Δεκεμβρίου 1974).

Αναγνωρίζοντας ότι σε όλες τις χώρες του κόσμου υπάρχουν παιδιά που ζουν κάτω από ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες, και ότι είναι αναγκαίο να δοθεί στα παιδιά αυτά ιδιαίτερη προσοχή.

Λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τη σημασία των πολιτιστικών παραδόσεων και αξιών κάθε λαού για την προστασία και την αρμονική ανάπτυξη του παιδιού.

Αναγνωρίζοντας τη σημασία της διεθνούς συνεργασίας για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής των παιδιών σε όλες τις χώρες, και ιδιαίτερα στις υπό ανάπτυξη χώρες.

Συμφώνησαν τα εξής:

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Άρθρο 1

Για σκοπούς της παρούσας Σύμβασης, παιδί σημαίνει κάθε ανθρώπινο ον κάτω των δεκαοκτώ ετών, εκτός εάν η ενηλικίωση επέρχεται νωρίτερα, σύμφωνα με την ισχύουσα για το παιδί νομοθεσία.

Άρθρο 2

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να σέβονται τα δικαιώματα, που αναφέρονται στην παρούσα Σύμβαση και να τα εξασφαλίζουν σε κάθε παιδί που υπάγεται στη δικαιοδοσία τους, χωρίς καμία διάκριση στη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις του παιδιού ή των γονέων του ή των νόμιμων κηδεμόνων του ή την κρατική, εθνική, ή κοινωνική

καταγωγή τους, την περιουσιακή τους κατάσταση, την ανικανότητα τους, τη γέννηση τους ή οποιαδήποτε άλλη κατάσταση.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε να εξασφαλίζεται η προστασία του παιδιού έναντι όλων των μορφών διάκρισης ή τιμωρίας, με βάση την υπόσταση, τις δραστηριότητες, τις εκφρασμένες απόψεις ή τις πεποιθήσεις των γονέων του, των νόμιμων κηδεμόνων του ή των μελών της οικογένειάς του.

Άρθρο 3

1. Σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά, είτε αυτές λαμβάνονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς κοινωνικής ευημερίας, είτε από τα δικαστήρια, τις διοικητικές αρχές ή από τα νομοθετικά όργανα, πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να εξασφαλίζουν στο παιδί την αναγκαία για την ευημερία του προστασία και φροντίδα, λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των γονέων του, των νόμιμων κηδεμόνων του ή των άλλων προσώπων που είναι νομικά υπεύθυνοι γι' αυτό, και παίρνουν για το σκοπό αυτόν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά και διοικητικά μέτρα.
3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να μεριμνούν ώστε η λειτουργία των οργανισμών, των υπηρεσιών και των ιδρυμάτων που αναλαμβάνουν παιδιά και που είναι υπεύθυνα για την προστασία τους να είναι σύμφωνη με τους κανόνες που έχουν θεσπιστεί από τις αρμόδιες αρχές, ιδιαίτερα στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας και σε ότι αφορά τον αριθμό και την αρμοδιότητα του προσωπικού τους, καθώς και την ύπαρξη μιας κατάλληλης εποπτείας.

Άρθρο 4

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να παίρνουν όλα τα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα που είναι κατάλληλα για την εφαρμογή των αναγνωρισμένων στην παρούσα Σύμβαση δικαιωμάτων. Στην περίπτωση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων, τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν τα μέτρα αυτά στον ανώτατο βαθμό που επιτρέπουν οι πόροι που διαθέτουν και, όπου είναι αναγκαίο, μέσα στα πλαίσια της διεθνούς συνεργασίας.

Άρθρο 5

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να σέβονται την ευθύνη, το δικαίωμα και το καθήκον που έχουν οι γονείς ή, ανάλογα με την περίπτωση, τα μέλη της διευρυμένης οικογένειας ή της κοινότητας, όπως προβλέπεται από τα τοπικά έθιμα, οι νόμιμοι κηδεμόνες ή άλλα πρόσωπα που έχουν νόμιμα την ευθύνη για το παιδί, να του παρέχουν, κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στην ανάπτυξη των ικανοτήτων του, την κατάλληλη καθοδήγηση και συμβουλές κατά την άσκηση των δικαιωμάτων που του αναγνωρίζει η παρούσα Σύμβαση.

Άρθρο 6

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν ότι κάθε παιδί έχει εγγενές δικαίωμα στη ζωή.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη μέρη εξασφαλίζουν, στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, την επιβίωση και την ανάπτυξη του παιδιού.

Άρθρο 7

1. Το παιδί εγγράφεται στο ληξιαρχείο αμέσως μετά τη γέννησή του και έχει από εκείνη τη στιγμή το δικαίωμα ονόματος, το δικαίωμα να αποκτήσει ιθαγένεια και, στο μέτρο του δυνατού, το δικαίωμα να γνωρίζει τους γονείς του και να ανατραφεί από αυτούς.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη μεριμνούν για την εφαρμογή αυτών των δικαιωμάτων, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία τους και με τις υποχρεώσεις που τους επιβάλλουν οι ισχύουσες σ' αυτό τον τομέα διεθνείς συνθήκες, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις κατά τις οποίες, ελλείψει αυτών, το παιδί θα ήταν άπατρις.

Άρθρο 8

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να σέβονται το δικαίωμα του παιδιού να διαφυλάττει την ταυτότητά του, συμπεριλαμβανομένης της ιθαγένειας του, του ονόματός του και των οικογενειακών σχέσεών του, όπως αυτά αναγνωρίζονται από το νόμο, χωρίς παράνομη παρέμβαση.
2. Όταν ένα παιδί στερείται παράνομα ορισμένα ή όλα τα στοιχεία που συνιστούν την ταυτότητά του, τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να του παράσχουν κατάλληλη υποστήριξη και προστασία, ώστε η ταυτότητά του να αποκατασταθεί το συντομότερο δυνατόν.

Άρθρο 9

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη μεριμνούν ώστε το παιδί να μην αποχωρίζεται από τους γονείς του, παρά τη θέλησή τους, εκτός εάν οι αρμόδιες αρχές αποφασίσουν, με την επιφύλαξη δικαστικής αναθεώρησης και σύμφωνα με τους εφαρμόσιμους νόμους και διαδικασίες, ότι ο χωρισμός αυτός είναι αναγκαίος για το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού. Μια τέτοια απόφαση μπορεί να είναι αναγκαία σε ειδικές περιπτώσεις, για παράδειγμα όταν οι γονείς κακομεταχειρίζονται ή παραμελούν το παιδί, ή όταν ζουν χωριστά και πρέπει να ληφθεί απόφαση σχετικά με τον τόπο διαμονής του παιδιού.
2. Σε όλες τις διαδικασίες κατ΄ εφαρμογή της παραγράφου 1, του παρόντος άρθρου, όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στις διαδικασίες και να γνωστοποιούν τις απόψεις τους.
3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να σέβονται το δικαίωμα του παιδιού που ζει χωριστά από τους δύο γονείς του ή από τον έναν από αυτούς να διατηρεί προσωπικές σχέσεις και να έχει άμεση επαφή με τους δύο γονείς του, τακτικά, εκτός εάν αυτό είναι αντίθετο με το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού.
4. Όταν ο χωρισμός είναι αποτέλεσμα μέτρων που έχει πάρει ένα Συμβαλλόμενο Κράτος, όπως η προσωποκράτηση, η φυλάκιση, η εξορία, η απέλαση ή ο θάνατος (συμπεριλαμβανομένου του θανάτου από οποιαδήποτε αιτία, ο οποίος επήλθε κατά το χρόνο κράτησης) των δύο γονέων ή του ενός από αυτούς ή του παιδιού το Συμβαλλόμενο Κράτος οφείλει να δίνει, μετά από αίτηση, στους γονείς, στο παιδί ή, εάν χρειαστεί, σε ένα άλλο μέλος της οικογένειας τις ουσιώδεις πληροφορίες σχετικά με τον τόπο όπου βρίσκονται το μέλος ή τα απόντα μέλη της οικογένειας, εκτός εάν η αποκάλυψη των πληροφοριών αυτών θα είναι επιζήμια για την ευημερία του παιδιού. Τα Συμβαλλόμενα κράτη φροντίζουν εξάλλου ώστε η υποβολή ενός τέτοιου αιτήματος να μη συνεπάγεται δυσμενείς συνέπειες για το ενδιαφερόμενο ή τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα.

Άρθρο 10

1. Σύμφωνα με την υποχρέωση των Συμβαλλόμενων Κρατών δυνάμει της παραγράφου 1 του άρθρου 9, οποιαδήποτε αίτηση από ένα παιδί ή από τους γονείς του για την είσοδο σε ένα Συμβαλλόμενο Κράτος ή την έξοδο από αυτό με σκοπό την οικογενειακή επανένωση αντιμετωπίζεται από τα Συμβαλλόμενα Κράτη με θετικότητα, ανθρωπισμό και σπουδή. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη φροντίζουν επιπλέον ώστε η υποβολή μιας τέτοιας αίτησης να μην επιφέρει δυσμενείς συνέπειες για τους αιτούντες ή για τα μέλη της οικογένειάς τους.
2. Το παιδί του οποίου οι γονείς διαμένουν σε διαφορετικά Κράτη έχει το δικαίωμα να διατηρεί, εκτός εξαιρετικών περιπτώσεων, προσωπικές σχέσεις και τακτική άμεση επαφή με τους δύο γονείς του. Για

το σκοπό αυτό και σύμφωνα με την υποχρέωση που βαρύνει τα Συμβαλλόμενα Κράτη δυνάμει της παραγράφου 2 του άρθρου 9, τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να σέβονται το δικαίωμα που έχουν το παιδί και οι γονείς του να εγκαταλείψουν οποιαδήποτε χώρα, συμπεριλαμβανομένης της χώρας αυτού του ίδιου του Συμβαλλόμενου Κράτους και να επιστρέψουν στη δική τους χώρα. Το δικαίωμα εξόδου από οποιασδήποτε χώρα μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο μόνο των περιορισμών που ορίζει ο νόμος και που είναι αναγκαίοι για την προστασία της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας τάξης, της δημόσιας υγείας και των δημόσιων ηθών, ή των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων, και που είναι συμβατοί με τα υπόλοιπα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στην παρούσα Σύμβαση.

Άρθρο 11

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν μέτρα εναντίον των παράνομων μετακινήσεων παιδιών στο εξωτερικό και της μη επανόδου τους.
2. Για το σκοπό αυτόν, τα Συμβαλλόμενα Κράτη θα ευνοούν τη σύναψη διμερών ή πολυμερών συμφωνιών ή την προσχώρηση στις ήδη υπάρχουσες συμφωνίες.

Άρθρο 12

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να διασφαλίζουν στο παιδί που είναι ικανό να σχηματίσει τις δικές του απόψεις, το δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης των απόψεών του σχετικά με οποιοδήποτε θέμα που το αφορά, δίνοντας στις απόψεις του παιδιού το απαιτούμενο βάρος σύμφωνα με την ηλικία του και το βαθμό ωριμότητάς του.
2. Για το σκοπό αυτό, στο παιδί πρέπει να παρέχεται η δυνατότητα να ακούγεται από οποιαδήποτε διοικητική ή δικαστική διαδικασία που το αφορά, είτε άμεσα είτε μέσω ενός εκπροσώπου ή ενός αρμόδιου οργανισμού, κατά τρόπο συμβατό με τους διαδικαστικούς κανόνες της εθνικής νομοθεσίας.

Άρθρο 13

1. Το παιδί έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία αναζήτησης, λήψης και διάδοσης οποιουδήποτε είδους πληροφοριών και ιδεών, ανεξαρτήτως συνόρων, υπό προφορική, γραπτή, τυπωμένη, ή καλλιτεχνική μορφή ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο της επιλογής του παιδιού.
2. Η άσκηση του δικαιώματος αυτού δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο περιορισμών παρά μόνο αυτών που ορίζονται από το νόμο και που είναι αναγκαίοι:
   α) Για το σεβασμό των δικαιωμάτων και της υπόληψης των άλλων ή
   β) Για τη διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας ή της δημόσιας τάξης ή της δημόσιας υγείας και των δημόσιων ηθών.

Άρθρο 14

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη σέβονται το δικαίωμα του παιδιού για ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να σέβονται το δικαίωμα και το καθήκον των γονέων ή, ανάλογα με την περίπτωση, των νόμιμων κηδεμόνων του παιδιού, να το καθοδηγούν στην άσκηση του ως άνω δικαιώματος κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στην ανάπτυξη των ικανοτήτων του.
3. Η ελευθερία εκδήλωσης της θρησκείας του ή των πεποιθήσεών του μπορεί να υπόκειται μόνο στους περιορισμούς που ορίζονται από το νόμο και που είναι αναγκαίοι για τη διαφύλαξη της δημόσιας ασφάλειας, της δημόσιας τάξης, της δημόσιας υγείας και των δημόσιων ηθών, ή των ελευθεριών και των θεμελιωδών δικαιωμάτων των άλλων.

Άρθρο 15

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν τα δικαιώματα του παιδιού στην ελευθερία του να συνεταιρίζεσθαι και του συνέρχεσθαι ειρηνικά.
2. Δεν τίθενται περιορισμοί για την άσκηση των δικαιωμάτων αυτών, εκτός από αυτούς που ορίζονται από τον νόμο και που είναι αναγκαίοι σε μια δημοκρατική κοινωνία, προς το συμφέρον της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας ασφάλειας, της δημόσιας τάξης, για την προστασία της δημόσιας υγείας ή των δημόσιων ηθών, ή των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων.

Άρθρο 16

1. Κανένα παιδί δεν θα αποτελεί αντικείμενο αυθαίρετων ή παράνομων παρεμβάσεων στην ιδιωτική του ζωή, στην οικογένειά του, στην κατοικία του ή στην αλληλογραφία του, ούτε παράνομων προσβολών της τιμής και της υπόληψής του.
2. Το παιδί δικαιούται να προστατεύεται από το νόμο έναντι τέτοιων – παρεμβάσεων ή προσβολών.

Άρθρο 17

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν τη σημασία του έργου που επιτελούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και οφείλουν να φροντίζουν ώστε το παιδί να έχει πρόσβαση σε πληροφορίες και σε υλικό, που προέρχονται από διάφορες εθνικές και διεθνείς πηγές, κυρίως αυτών που αποσκοπούν στην προαγωγή της κοινωνικής, πνευματικής και ηθικής ευημερίας του, καθώς και της σωματικής και πνευματικής υγείας του. Για το σκοπό αυτόν, τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να:

α) Ενθαρρύνουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης στη διάδοση πληροφοριών και υλικού που παρουσιάζουν κοινωνική και πολιτιστική χρησιμότητα για το παιδί και που είναι σύμφωνα με το πνεύμα του άρθρου 29·

β) Ενθαρρύνουν τη διεθνή συνεργασία για την παραγωγή, ανταλλαγή και διάδοση τέτοιων πληροφοριών και υλικού που να προέρχεται από διάφορες πολιτιστικές, εθνικές και διεθνείς πηγές·

γ) Ενθαρρύνουν την παραγωγή και τη διάδοση παιδικών βιβλίων·

δ) Ενθαρρύνουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης όπως λάβουν ιδιαίτερα υπόψη τους τις γλωσσολογικές ανάγκες των αυτόχθονων παιδιών ή των παιδιών που ανήκουν σε μια μειονότητα·

ε) Ενθαρρύνουν την επεξεργασία κατάλληλων κατευθυντήριων αρχών για την προστασία του παιδιού από πληροφορίες και υλικό που βλάπτουν την ευημερία του, λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις των άρθρων 13 και 16.

Άρθρο 18

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για την εξασφάλιση της αναγνώρισης της αρχής, σύμφωνα με την οποία και οι δύο γονείς φέρουν κοινή ευθύνη ως προς την ανατροφή του παιδιού και την ανάπτυξή του. Η ευθύνη για την ανατροφή του παιδιού και για την ανάπτυξή του ανήκει κατά κύριο λόγο στους γονείς ή, ανάλογα με την περίπτωση, στους νόμιμους κηδεμόνες του. Το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού πρέπει να αποτελεί τη βασική τους μέριμνα.
2. Για την εγγύηση και την προώθηση των δικαιωμάτων που εκφράζονται στην παρούσα Σύμβαση, τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παρέχουν την κατάλληλη βοήθεια στους γονείς και στους νόμιμους κηδεμόνες του παιδιού, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους για την ανατροφή του παιδιού, και να εξασφαλίζουν την ανάπτυξη ιδρυμάτων, διευκολύνσεων και υπηρεσιών για την φροντίδα των παιδιών.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν στα παιδιά, των οποίων οι γονείς εργάζονται, το δικαίωμα να επωφελούνται από τις υπηρεσίες και τις διευκολύνσεις φροντίδας παιδιών, για τις οποίες τα παιδιά πληρούν τους απαιτούμενους όρους.

Άρθρο 19

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα, προκειμένου να προστατεύσουν το παιδί από κάθε μορφή σωματικής ή πνευματικής βίας, τραυματισμού ή κακομεταχείρισης, παραμέλησης ή πλημμελούς μεταχείρισης, βίαιης μεταχείρισης ή εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανόμενης της σεξουαλικής κακομεταχείρισης, όσο βρίσκεται υπό την φύλαξη των γονέων του ή του ενός από τους δύο, του ή των νόμιμων κηδεμόνων του ή οποιουδήποτε άλλου προσώπου στο οποίο το έχουν εμπιστευθεί.
2. Αυτά τα προστατευτικά μέτρα θα περιλαμβάνουν, κατά το δέον, αποτελεσματικές διαδικασίες για την εκπόνηση κοινωνικών προγραμμάτων, που θα αποσκοπούν στην παροχή της απαραίτητης υποστήριξης στο παιδί και σε αυτούς οι οποίοι έχουν τη φύλαξη του, καθώς και για άλλες μορφές πρόληψης και για την επισήμανση, την αναφορά, την παραπομπή τη διερεύνηση, την περίθαλψη και την παρακολούθηση περιπτώσεων κακομεταχείρισης του παιδιού που περιγράφονται πιο πάνω, και , όπου χρειάζεται, για διαδικασίες δικαστικής παρέμβασης.

Άρθρο 20

1. Κάθε παιδί που στερείται προσωρινά ή οριστικά το οικογενειακό του περιβάλλον ή το οποίο για το δικό του συμφέρον δεν είναι δυνατόν να παραμείνει στο περιβάλλον αυτό δικαιούται ειδικής κρατικής προστασίας και βοήθειας.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν, σύμφωνα με την εθνική τους νομοθεσία, να διασφαλίζουν εναλλακτική μορφή φροντίδας για τέτοια παιδιά.
3. Αυτή η φροντίδα μπορεί να έχει, μεταξύ άλλων, τη μορφή τοποθέτησης σε μια οικογένεια, της Kafala του Ισλαμικού Δικαίου, της υιοθεσίας ή, όπου είναι αναγκαίο, τοποθέτησης σε ένα κατάλληλο για την περίσταση ίδρυμα για παιδιά. Κατά την επιλογή ανάμεσα σ' αυτές τις λύσεις, λαμβάνεται δεόντως υπόψη η ανάγκη μιας συνέχειας στην ανατροφή του παιδιού, καθώς και η εθνική, θρησκευτική, πολιτιστική και γλωσσολογική καταγωγή του.

Άρθρο 21

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη που αναγνωρίζουν και/ή επιτρέπουν την υιοθεσία διασφαλίζουν ότι εκείνο που λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη στην προκειμένη περίπτωση είναι το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού και:

α. Μεριμνούν ώστε η υιοθεσία ενός παιδιού να μην επιτρέπεται παρά μόνο από τις αρμόδιες αρχές, οι οποίες αποφαίνονται, σύμφωνα με το νόμο και με τις εφαρμοζόμενες διαδικασίες και επί τη βάσει όλων των αξιόπιστων σχετικών πληροφοριών, εάν η υιοθεσία είναι δυνατή εν όψει της κατάστασης του παιδιού σε σχέση με τον πατέρα και τη μητέρα του, τους συγγενείς του και τους νόμιμους εκπρόσωπους του και εάν, εφόσον αυτό απαιτείται, τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα έδωσαν τη συναίνεσή τους για την υιοθεσία, έχοντας γνώση των πραγμάτων και μετά από την αναγκαία παροχή συμβουλών·

β. Αναγνωρίζουν ότι η διακρατική υιοθεσία μπορεί να αντιμετωπισθεί ως ένα άλλο μέσο εξασφάλισης στο παιδί της αναγκαίας φροντίδας, εάν αυτό δεν μπορεί να τοποθετηθεί σε μία ανάδοχη ή σε μία υιοθετούσα οικογένεια ή να ανατραφεί σωστά στη χώρα της καταγωγής του·

γ. Μεριμνούν ώστε, σε περίπτωση διακρατικής υιοθεσίας, το παιδί να απολαμβάνει των ίδιων προστατευτικών μέτρων και προδιαγραφών με εκείνα που υπάρχουν στην περίπτωση της εθνικής υιοθεσίας·

δ. Παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι, σε περίπτωση διακρατικής υιοθεσίας, η τοποθέτηση του παιδιού δεν απολήγει σε ανάρμοστο υλικό όφελος για τα πρόσωπα που είναι αναμιγμένα σ' αυτή·

ε. Προωθούν τους αντικειμενικούς σκοπούς του παρόντος άρθρου με τη σύναψη διμερών ή πολυμερών διακανονισμών ή συμφωνιών, ανάλογα με την περίπτωση, και προσπαθούν, μέσα σ' αυτά τα πλαίσια, να επιτύχουν οι τοποθετήσεις παιδιών στο εξωτερικό να πραγματοποιούνται από αρμόδιες αρχές ή αρμόδια όργανα.

Άρθρο 22

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου ένα παιδί, το οποίο επιζητεί να αποκτήσει το νομικό καθεστώς του πρόσφυγα ή που θεωρείται πρόσφυγας δυνάμει των κανόνων και των διαδικασιών του ισχύοντος διεθνούς ή εθνικού δικαίου, είτε αυτό είναι μόνο είτε συνοδεύεται από τους γονείς του ή από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο, να τυγχάνει της κατάλληλης προστασίας και ανθρωπιστικής βοηθείας, που θα του επιτρέψουν να απολαμβάνει τα δικαιώματα που του αναγνωρίζουν η παρούσα Σύμβαση και τα άλλα διεθνή όργανα τα σχετικά με τα δικαιώματα του ανθρώπου ή ανθρωπιστικού χαρακτήρα, στα οποία μετέχουν τα εν λόγω Κράτη.
2. Για το σκοπό αυτόν τα Συμβαλλόμενα Κράτη θα συνεργάζονται, όπως αυτά το κρίνουν αναγκαίο, σε όλες τις προσπάθειες που γίνονται από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών και τους άλλους αρμόδιους διακυβερνητικούς ή μη κυβερνητικούς οργανισμούς που συνεργάζονται με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, προκειμένου να προστατεύσουν και να βοηθήσουν τα παιδιά που βρίσκονται σε παρόμοια κατάσταση, και προκειμένου να αναζητήσουν τους γονείς ή άλλα μέλη της οικογένειας κάθε παιδιού πρόσφυγα και για να αποκτήσει τις απαραίτητες πληροφορίες για να επανενωθεί με την οικογένειά του. Σε περίπτωση που κανένας γονιός ή άλλα μέλη της οικογένειας είναι δυνατόν να ανευρεθούν, το παιδί έχει δικαίωμα να τύχει της ίδιας προστασίας που παρέχεται σε οποιοδήποτε άλλο παιδί που στερείται οριστικά ή προσωρινά του οικογενειακού του περιβάλλοντος για οποιοδήποτε λόγο, σύμφωνα με τις αρχές της παρούσας Σύμβασης.

Άρθρο 23

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν ότι τα πνευματικώς ή σωματικώς ανάπηρα παιδιά πρέπει να διάγουν πλήρη και αξιοπρεπή ζωή, σε συνθήκες οι οποίες εγγυώνται την αξιοπρέπειά τους, ευνοούν την αυτονομία τους και διευκολύνουν την ενεργό συμμετοχή τους στη ζωή του συνόλου.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ανάπηρων παιδιών να τυγχάνουν ειδικής φροντίδας και οφείλουν να ενθαρρύνουν και εξασφαλίζουν, στο μέτρο των διαθέσιμων πόρων, την παροχή στα δικαιούχα παιδιά και σε αυτούς που έχουν την ευθύνη για τη φροντίδα τους, μιας βοήθειας για την οποία έχει γίνει αίτηση και η οποία είναι προσαρμοσμένη στην κατάσταση του παιδιού και στις περιστάσεις των γονέων του ή άλλων που έχουν αναλάβει τη φροντίδα τους.
3. Αναγνωρίζοντας τις ειδικές ανάγκες των ανάπηρων παιδιών, η χορηγούμενη σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου βοήθεια παρέχεται δωρεάν, εφόσον αυτό είναι δυνατό, λαμβάνοντας υπόψη τους οικονομικούς πόρους των γονέων τους ή αυτών που έχουν αναλάβει τη φροντίδα τους, και σχεδιάζεται κατά τέτοιον τρόπο ώστε να διασφαλίζεται ότι τα ανάπηρα παιδιά έχουν αποτελεσματική πρόσβαση και λαμβάνουν εκπαίδευση, επιμόρφωση, περίθαλψη, υπηρεσίες αποκατάστασης, επαγγελματική εκπαίδευση και ευκαιρίες ψυχαγωγίας κατά τρόπο που να εξασφαλίζει μια όσο το δυνατόν πληρέστερη κοινωνική ένταξη και προσωπική ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής και πνευματικής τους ανάπτυξης.

4. Μέσα στο πνεύμα διεθνούς συνεργασίας, τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να ευνοούν την ανταλλαγή κατάλληλων πληροφοριών στον τομέα της προληπτικής ιατρικής φροντίδας και της ιατρικής, ψυχολογικής και λειτουργικής θεραπείας των ανάπηρων παιδιών, συμπεριλαμβανομένης της διάδοσης και της πρόσβασης στις πληροφορίες που αφορούν τις μεθόδους αποκατάστασης και τις υπηρεσίες επαγγελματικής κατάρτισης, με σκοπό να διευκολυνθούν τα Συμβαλλόμενα Κράτη να βελτιώσουν τις δυνατότητες και τις δεξιότητες τους και να διευρύνουν την εμπειρία τους σε αυτούς τους τομείς. Γι' αυτό, λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη οι ανάγκες των υπό ανάπτυξη χωρών.

Άρθρο 24

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να απολαμβάνει το υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας και να τυγχάνει των διευκολύνσεων ιατρικής περίθαλψης και αποκατάστασης της υγείας του. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη επιδιώκουν να διασφαλίσουν ότι κανένα παιδί δεν θα στερηθεί του δικαιώματος να έχει πρόσβαση στις υπηρεσίες αυτές.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη επιδιώκουν να εξασφαλίσουν την πλήρη εφαρμογή του ως άνω δικαιώματος και παίρνουν, ιδιαίτερα τα κατάλληλα μέτρα για:
   α) Να μειώσουν τη βρεφική και παιδική θνησιμότητα·
   β) Να εξασφαλίσουν σε κάθε παιδί την απαραίτητη ιατρική βοήθεια και περίθαλψη δίνοντας έμφαση στην ανάπτυξη της πρωτοβάθμιας περίθαλψης·
   γ) Να καταπολεμήσουν τις ασθένειες και τον υποσιτισμό, μέσα στα πλαίσια της πρωτοβάθμιας περίθαλψης, με τη βοήθεια – μεταξύ άλλων – της εφαρμογής της ήδη διαθέσιμης τεχνολογίας και με την παροχή θρεπτικών τροφών και καθαρού πόσιμου νερού, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους της μόλυνσης του φυσικού περιβάλλοντος.
   δ) Να εξασφαλίσουν στις μητέρες την κατάλληλη περίθαλψη πριν και μετά από τον τοκετό·
   ε) Να εξασφαλίσουν ότι όλες οι ομάδες της κοινωνίας, ιδιαίτερα οι γονείς και τα παιδιά, ενημερώνονται, έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση και υποστηρίζονται στην χρήση βασικών γνώσεων σε θέματα υγείας και διατροφής του παιδιού, στα πλεονεκτήματα του φυσικού θηλασμού, την υγιεινή και την καθαριότητα του περιβάλλοντος και την πρόληψη των ατυχημάτων·
   στ) Να αναπτύξουν την προληπτική ιατρική φροντίδα, την καθοδήγηση των γονέων και την εκπαίδευση και τις υπηρεσίες του οικογενειακού προγραμματισμού·
3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέτρα για να καταργηθούν οι παραδοσιακές πρακτικές που βλάπτουν την υγεία των παιδιών.
4. Τα Συμβαλλόμενα κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προωθήσουν και να ενθαρρύνουν τη διεθνή συνεργασία, ώστε να επιτύχουν σταδιακά την πλήρη πραγματοποίηση του αναγνωρισμένου στο παρόν άρθρο δικαιώματος. Γι΄αυτό, θα λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη οι ανάγκες των υπό ανάπτυξη χωρών.

Άρθρο 25

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν στο παιδί, που τοποθετήθηκε από τις αρμόδιες αρχές σε μία οικογένεια, με σκοπό την παροχή φροντίδας, προστασίας ή θεραπεία της σωματικής ή πνευματικής του υγείας, το δικαίωμα σε μια περιοδική αναθεώρηση της παραπάνω θεραπείας και όλων των άλλων περιστάσεων σχετικών με την τοποθέτησή του.

Άρθρο 26

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν σε κάθε παιδί το δικαίωμα να επωφελείται από την κοινωνική ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών ασφαλίσεων, και οφείλουν να παίρνουν τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσουν την πλήρη πραγματοποίηση του δικαιώματος αυτού, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία τους.
2. Οι παροχές πρέπει, όταν χρειάζεται, να δίνονται, αφού ληφθούν υπόψη οι πόροι και η κατάσταση του παιδιού και των προσώπων που έχουν αναλάβει την ευθύνη της συντήρησής του, καθώς και κάθε άλλη εκτίμηση σχετική με την αίτηση παροχής ωφελημάτων που γίνεται από το παιδί ή για λογαριασμό του.

Άρθρο 27

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα κάθε παιδιού για ένα επίπεδο ζωής που να είναι κατάλληλο για τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξή του.
2. Στους γονείς ή στα άλλα πρόσωπα που έχουν αναλάβει το παιδί ανήκει πρωτίστως η ευθύνη της εξασφάλισης, μέσα στα όρια των δυνατοτήτων τους και των οικονομικών μέσων τους, των απαραίτητων για την ανάπτυξη του παιδιού συνθηκών ζωής.
3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές τους συνθήκες και στο μέτρο των δυνατοτήτων τους, για να βοηθήσουν τους γονείς και τα άλλα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για το παιδί, να εφαρμόσουν το δικαίωμα αυτό και να προσφέρουν, σε περίπτωση ανάγκης, υλική βοήθεια και προγράμματα υποστήριξης, κυρίως σε σχέση με τη διατροφή, το ρουχισμό και την κατοικία.
4. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσουν την είσπραξη της διατροφής του παιδιού από τους γονείς του ή από τα άλλα πρόσωπα που έχουν απέναντι του οικονομική ευθύνη, τόσο εντός της επικράτειας όσο στο εξωτερικό. Ιδιαίτερα όταν το πρόσωπο το οποίο έχει έναντι του παιδιού οικονομική ευθύνη ζει σε ένα Κράτος διαφορετικό από εκείνο του παιδιού, τα Συμβαλλόμενα Κράτη θα ευνοούν την προσχώρηση σε διεθνείς συμφωνίες ή τη σύναψη τέτοιων συμφωνιών, καθώς και την υιοθέτηση κάθε άλλης κατάλληλης ρύθμισης.

Άρθρο 28

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού στην εκπαίδευση και, ιδιαίτερα, για να επιτευχθεί η άσκηση του δικαιώματος αυτού προοδευτικά και στη βάση της ισότητας των ευκαιριών, οφείλουν να:
   α) Καθιστούν τη στοιχειώδη εκπαίδευση υποχρεωτική και δωρεάν για όλους.
   β) Ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διαφόρων μορφών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τόσο γενικής όσο και επαγγελματικής, τις οποίες καθιστούν ανοιχτές και προσιτές σε κάθε παιδί, και παίρνουν κατάλληλα μέτρα, όπως η θέσπιση της δωρεάν παιδείας και της προσφοράς χρηματικής βοήθειας σε περίπτωση ανάγκης·
   γ) Εξασφαλίζουν σε όλους πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση με βάση τις ικανότητες του καθενός με όλα τα κατάλληλα μέσα·
   δ) Καθιστούν ανοιχτές και προσιτές σε κάθε παιδί την εκπαιδευτική και επαγγελματική ενημέρωση και επαγγελματικό προσανατολισμό·
   ε) Παίρνουν μέτρα για να ενθαρρύνουν την τακτική σχολική φοίτηση και τη μείωση του ποσοστού εγκατάλειψης των σχολικών σπουδών.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε η σχολική πειθαρχία να εφαρμόζεται κατά τρόπο συμβατό με την αξιοπρέπεια του παιδιού ως ανθρώπινου όντος, και σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση.
3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη προάγουν και ενθαρρύνουν τη διεθνή συνεργασία στον τομέα της παιδείας, ιδιαίτερα με σκοπό την εξάλειψη της άγνοιας και του αναλφαβητισμού στον κόσμο και τη διευκόλυνση της πρόσβασης στις επιστημονικές και τεχνικές γνώσεις και στις σύγχρονες εκπαιδευτικές μεθόδους. Γι΄ αυτό, λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη οι ανάγκες των υπό ανάπτυξη χωρών.

Άρθρο 29

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη συμφωνούν ότι η εκπαίδευση του παιδιού πρέπει να αποσκοπεί:
   α. Στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού και την ανάπτυξη των χαρισμάτων του και των σωματικών και πνευματικών ικανοτήτων του στη μεγαλύτερη δυνατή έκταση·
   β. Στην ανάπτυξη του σεβασμού για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες και για τις αρχές που καθιερώνονται στο Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών·
   γ. Στην ανάπτυξη του σεβασμού για τους γονείς του, την ταυτότητά του, τη γλώσσα του και τις πολιτιστικές του αξίες, καθώς και του σεβασμού του για τις εθνικές αξίες της χώρας στην οποία ζει, της χώρας από την οποία μπορεί να κατάγεται και για τους πολιτισμούς που διαφέρουν από το δικό του·
   δ. Στην προετοιμασία του παιδιού για μία υπεύθυνη ζωή σε μία ελεύθερη κοινωνία μέσα σε πνεύμα κατανόησης, ειρήνης, ανοχής, ισότητας των φύλων και φιλίας ανάμεσα σε όλους του λαούς και τις εθνικές, κρατικές και θρησκευτικές ομάδες και στα πρόσωπα αυτόχθονης καταγωγής·
   ε. Στην ανάπτυξη του σεβασμού για το φυσικό περιβάλλον.
2. Καμία διάταξη του παρόντος άρθρου ή του άρθρου 28 δεν θα ερμηνευθεί με τρόπο που να θίγει την ελευθερία των φυσικών ή νομικών προσώπων για τη δημιουργία και τη διεύθυνση εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, υπό τον όρο ότι θα τηρούνται οι εκφρασμένες στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου αρχές και ότι η παρεχόμενη στα ιδρύματα αυτά εκπαίδευση θα είναι σύμφωνη με τις ελάχιστες προδιαγραφές που θα έχει ορίσει το Κράτος.

Άρθρο 30

Στα Κράτη όπου υπάρχουν εθνικές, θρησκευτικές ή γλωσσικές μειονότητες ή πρόσωπα αυτόχθονης καταγωγής, ένα παιδί αυτόχθονας ή που ανήκει σε μία από αυτές τις μειονότητες δεν μπορεί να στερείται του δικαιώματος να έχει τη δική του πολιτιστική ζωή, να πρεσβεύει και να μετέρχεται τη δική του θρησκεία ή να χρησιμοποιεί τη δική του γλώσσα από κοινού με τα άλλα μέλη της ομάδας του.

Άρθρο 31

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν στο παιδί το δικαίωμα στην ανάπαυση και στις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου, στην ενασχόληση με ψυχαγωγικά παιχνίδια και δραστηριότητες που είναι κατάλληλα για την ηλικία του και στην ελεύθερη συμμετοχή στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να σέβονται και προάγουν το δικαίωμα του παιδιού να συμμετέχει πλήρως στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή και να ενθαρρύνουν την παροχή κατάλληλων και ίσων ευκαιριών για πολιτιστικές, καλλιτεχνικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες και για δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου.

Άρθρο 32

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να προστατεύεται από την οικονομική εκμετάλλευση και από την εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας που ενέχει κινδύνους ή που μπορεί να παρακωλύσει την εκπαίδευση του ή να βλάψει την υγεία του ή τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική ή κοινωνική ανάπτυξή του.
2 Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα για να εξασφαλίσουν την εφαρμογή του παρόντος άρθρου. Για το σκοπό αυτό, και λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές διατάξεις των άλλων διεθνών οργάνων, τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν ειδικότερα:
   α) Να προβλέπουν ένα κατώτατο όριο ή κατώτατα όρια ηλικίας για την είσοδο στην εργασία·
   β) Να προβλέπουν κατάλληλη ρύθμιση των ωραρίων και των συνθηκών εργασίας·
   γ) Να προβλέπουν κατάλληλες ποινές και άλλες κυρώσεις, για διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 33

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των νομοθετικών, διοικητικών, κοινωνικών και εκπαιδευτικών μέτρων, για να προστατεύσουν τα παιδιά από την παράνομη χρήση ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, όπως αυτές καθορίζονται στις σχετικές διεθνείς συμβάσεις, και για να εμποδίσουν τη χρησιμοποίηση των παιδιών στην παράνομη παραγωγή και διακίνηση αυτών των ουσιών.

Άρθρο 34

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προστατεύσουν το παιδί από κάθε μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης και σεξουαλικής βίας. Για το σκοπό αυτό, τα Συμβαλλόμενα Κράτη, ειδικότερα, οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα επί εθνικού, διμερούς και πολυμερούς επιπέδου για να εμποδίσουν:

α) Την παρακίνηση ή τον εξαναγκασμό των παιδιών σε παράνομη σεξουαλική δραστηριότητα·
β) Την εκμετάλλευση των παιδιών για πορνεία ή για άλλες παράνομες σεξουαλικές δραστηριότητες·
γ) Την εκμετάλλευση των παιδιών με σκοπό την παραγωγή θεαμάτων ή υλικού πορνογραφικού χαρακτήρα.

Άρθρου 35

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα επί εθνικού, διμερούς ή πολυμερούς επιπέδου για να εμποδίσουν την απαγωγή, την πώληση ή τη δουλεμπορία παιδιών για οποιοδήποτε σκοπό και με οποιαδήποτε μορφή.

Άρθρου 36

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να προστατεύουν το παιδί από κάθε άλλη μορφή εκμετάλλευσης επιβλαβή για οποιαδήποτε πλευρά της ευημερίας του.

Άρθρου 37

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να επαγρυπνούν ώστε:

α) Κανένα παιδί να μην υποβάλλεται σε βασανιστήρια ή σε άλλες σκληρές, απάνθρωπες ή εξευτελιστικές τιμωρίες ή μεταχείριση. Θανατική ποινή ή ισόβια κάθειρξη χωρίς δυνατότητα απελευθέρωσης δεν πρέπει να επιβάλλονται για παραβάσεις, τις οποίες έχουν διαπράξει πρόσωπα κάτω των δεκαοκτώ ετών.

β) Κανένα παιδί να μη στερείται την ελευθερία του κατά τρόπο παράνομο ή αυθαίρετο. Η σύλληψη, κράτηση ή φυλάκιση ενός παιδιού πρέπει να είναι σύμφωνη με το νόμο, να χρησιμοποιείται μόνο ως μέτρο έσχατης ανάγκης και να είναι όσο το δυνατόν μικρότερης χρονικής διάρκειας·

γ) Κάθε παιδί που στερείται την ελευθερία πρέπει να τυγχάνει ανθρωπιστικής μεταχείρισης και με τον οφειλόμενο στην αξιοπρέπεια του ανθρώπου σεβασμό, και κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ηλικίας του. Ιδιαίτερα, κάθε παιδί που στερείται της ελευθερίας του θα πρέπει να χωρίζεται από τους ενήλικες, εκτός εάν κρίνεται ότι είναι προτιμότερο να μη γίνει αυτό για το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού, και πρέπει να έχει το δικαίωμα να διατηρήσει την επαφή με την οικογένειά του δι' αλληλογραφίας και με επισκέψεις, εκτός εξαιρετικών περιστάσεων·

δ) Κάθε παιδί που στερείται της ελευθερίας του πρέπει να έχει το δικαίωμα ταχείας πρόσβασης σε νομική ή άλλη κατάλληλη υποστήριξη, καθώς και το δικαίωμα να αμφισβητεί τη νομιμότητα της στέρησης της ελευθερίας του ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρμόδιας, ανεξάρτητης και αμερόληπτης αρχής και να λαμβάνεται επί του προκειμένου μια ταχεία απόφασης.

Άρθρο 38

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να σέβονται και να διασφαλίζουν το σεβασμό στους κανόνες του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου που εφαρμόζονται σε περίπτωση ένοπλης σύγκρουσης, και οι οποίοι είναι σχετικοί με τα παιδιά.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα εφικτά μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα πρόσωπα κάτω των δεκαπέντε ετών δεν θα συμμετέχουν άμεσα στις εχθροπραξίες.
3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη απέχουν από την επιστράτευση στις ένοπλες δυνάμεις τους κάθε προσώπου κάτω των δεκαπέντε ετών. Κατά την επιστράτευση ανάμεσα σε πρόσωπα άνω των δεκαπέντε ετών αλλά κάτω των δεκαοκτώ ετών, τα Συμβαλλόμενα Κράτη προσπαθούν να δίνουν προτεραιότητα στα πρόσωπα μεγαλύτερης ηλικίας.
4. Σύμφωνα με την υποχρέωση που έχουν, δυνάμει του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, να προστατεύουν τον άμαχο πληθυσμό σε περίπτωση ένοπλης σύγκρουσης, τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα εφικτά μέτρα για την προστασία και τη φροντίδα των παιδιών, που πλήττονται από την ένοπλη σύγκρουση.

Άρθρο 39

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να προάγουν τη σωματική και ψυχολογική ανάρρωση και την κοινωνική επανένταξη κάθε παιδιού θύματος οποιασδήποτε μορφής παραμέλησης, εκμετάλλευσης ή κακοποίησης, βασανισμού ή οποιασδήποτε άλλης μορφής σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας ή ένοπλης σύγκρουσης. Η ανάρρωση και η επανένταξη αυτή πρέπει να γίνονται μέσα σε περιβάλλον, που ευνοεί την υγεία, τον αυτοσεβασμό και την αξιοπρέπεια του παιδιού.

Άρθρο 40

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν σε κάθε παιδί ύποπτο, κατηγορούμενο ή που αποδεικνύεται ένοχο παράβασης του ποινικού νόμου το δικαίωμα σε μεταχείριση που να συνάδει με το αίσθημα της αξιοπρέπειάς του και της προσωπικής αξίας, που να ενισχύει το σεβασμό του για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες των άλλων και που να λαμβάνει υπόψη την ηλικία του, καθώς και την ανάγκη για επανένταξη στην κοινωνία και την ανάληψη από το παιδί ενός εποικοδομητικού ρόλου στην κοινωνία.

2. Για το σκοπό αυτόν, και λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές διατάξεις των διεθνών οργάνων, τα Συμβαλλόμενα Κράτη επαγρυπνούν ιδιαίτερα ώστε:
   α) Κανένα παιδί να μην καθίσταται ύποπτο, να μην κατηγορείται και να μην καταδικάζεται για παράβαση του ποινικού νόμου λόγω πράξεων ή παραλείψεων, που δεν απαγορεύονται από το κρατικό ή το διεθνές δίκαιο κατά το χρόνο που διαπράχθησαν.
   β) Κάθε παιδί ύποπτο ή κατηγορούμενο για παράβαση του ποινικού νόμου να έχει τουλάχιστον δικαίωμα στις ακόλουθες εγγυήσεις:
      ι. Να θεωρείται αθώο μέχρι να αποδειχθεί νόμιμα η ενοχή του.
      ιι. Να ενημερώνεται το συντομότερο και άμεσα για τις εναντίον του κατηγορίες ή, ανάλογα με την περίπτωση, μέσω των γονέων του ή των νόμιμων κηδεμόνων του και να έχει νομική ή άλλη κατάλληλη υποστήριξη για την προετοιμασία και την παρουσίαση της υπεράσπισης του·
      ιιι. Να κρίνεται η υπόθεσή του χωρίς καθυστέρηση από μία αρμόδια, ανεξάρτητη και αμερόληπτη αρχή ή δικαστικό σώμα, σύμφωνα με μια δίκαιη κατά το νόμο ακρόαση, στην παρουσία νομικού ή άλλου συμβούλου και, εκτός αν αυτό κρίνεται αντίθετο προς το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού, λόγω κυρίως της ηλικίας ή της κατάστασής του στην παρουσία των γονέων του ή των νόμιμων κηδεμόνων του.
      ιν. Να μην υποχρεώνεται να καταθέσει ως μάρτυρας ή να ομολογήσει την ενοχή του, να υποβάλει ερωτήσεις το ίδιο ή μέσω άλλου στους μάρτυρες κατηγορίας και να επιτυγχάνει την παρουσίαση και την εξέταση μαρτύρων υπεράσπισης κάτω από συνθήκες ισότητας.
      ν. Εάν κριθεί ότι παρέβη τον ποινικό νόμο, να μπορεί να προσφύγει κατ' αυτής της απόφασης και οποιουδήποτε μέτρου που λήφθηκε ως συνέπεια αυτής ενώπιον μιας ανώτερης αρμόδιας, ανεξάρτητης και αμερόληπτης αρχής ή δικαστικού σώματος, σύμφωνα με το νόμο.
      νι. Να έχει τη δωρεάν βοήθεια ενός διερμηνέα, αν δεν καταλαβαίνει ή δεν μιλάει τη γλώσσα που χρησιμοποιείται.
      νιι.Να αντιμετωπίζεται με απόλυτο σεβασμό η ιδιωτική του ζωή σε όλα τα στάδια της διαδικασίας.
3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη πρέπει να καταβάλλουν κάθε προσπάθεια να προάγουν τη θέσπιση νόμων, διαδικασιών, αρχών και θεσμών ειδικά για τα παιδιά που είναι ύποπτα, κατηγορούμενα ή καταδικασμένα για παράβαση του ποινικού νόμου και ιδιαίτερα:
   α) Να θεσπίσουν ένα ελάχιστο όριο ηλικίας κάτω απ΄ το οποίο τα παιδιά θα θεωρούνται ότι δεν έχουν την ικανότητα παραβαίνουν τον ποινικό νόμο·
   β) Να παίρνουν μέτρα, εφόσον αυτό είναι δυνατόν και ευκταίο, για την αντιμετώπιση τέτοιων παιδιών, χωρίς ανάγκη προσφυγής στη δικαιοσύνη, με την προϋπόθεση βέβαια ότι τηρείται ο απόλυτος σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα και στις νόμιμες εγγυήσεις.
4. Μια ποικιλία μεθόδων όπως τα διατάγματα φροντίδας, καθοδήγησης και επιτήρησης, τη συμβουλευτική, τα διατάγματα κηδεμονίας, την τοποθέτηση σε ανάδοχες οικογένειες, τη γενική εκπαίδευση και τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και τις άλλες εναλλακτικές λύσεις, πλην της ιδρυματικής φροντίδας, θα είναι διαθέσιμες έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ότι τα παιδιά θα τύχουν μεταχείρισης που να είναι αρμόζουσα για την ευημερία τους και ανάλογη τόσο με τις περιστάσεις τους όσο και με την παράβαση.

Άρθρο 41

Καμία από τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης δεν θίγει διατάξεις ευνοϊκότερες για την πραγματοποίηση των δικαιωμάτων του παιδιού και οι οποίες είναι δυνατόν να περιέχονται:

α) Στην νομοθεσία ενός Συμβαλλόμενου Κράτους ή
β) Στο ισχύον για το Κράτος αυτό διεθνές δίκαιο.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Άρθρο 42

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν να κάνουν ευρέως γνωστές τις αρχές και τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης με ενεργά και κατάλληλα μέσα τόσο στους ενήλικες όσο και στα παιδιά.

Άρθρο 43

1. Για να εξετάζεται η πρόοδος που συντελείται από τα Συμβαλλόμενα Κράτη στην τήρηση των υποχρεώσεων τους, δυνάμει της παρούσας Σύμβασης, ιδρύεται μια Επιτροπή των Δικαιωμάτων του Παιδιού, η οποία επιτελεί τα καθήκοντα που ορίζονται παρακάτω:
2. Η Επιτροπή θα αποτελείται από δέκα εμπειρογνώμονες υψηλού ήθους και αναγνωρισμένης ικανότητας στον τομέα που καλύπτει η παρούσα Σύμβαση.
   Τα μέλη της θα εκλέγονται από τα Συμβαλλόμενα Κράτη ανάμεσα στους υπηκόους τους και συμμετέχουν υπό την προσωπική τους ιδιότητα, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη εξασφάλισης δίκαιης γεωγραφικής κατανομής και των κύριων νομικών συστημάτων.
3. Η εκλογή των μελών της Επιτροπής γίνεται με μυστική ψηφοφορία από έναν κατάλογο προσώπων που υποβάλλουν τα Συμβαλλόμενα Κράτη. Κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος έχει την δυνατότητα να υποδεικνύει έναν υποψήφιο, από τους υπηκόους του.
4. Η αρχική εκλογή θα γίνει το αργότερο έξι μήνες μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας Σύμβασης και στη συνέχεια κάθε δύο χρόνια. Τέσσερις τουλάχιστον μήνες πριν από την ημερομηνία κάθε εκλογής ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών θα καλεί γραπτώς τα Συμβαλλόμενα Κράτη να προτείνουν τους υποψήφιούς τους εντός δύο μηνών. Ο Γενικός Γραμματέας θα συντάσσει, στη συνέχεια, ένα κατάλογο με τα ονόματα όλων των υποψηφίων σε αλφαβητική σειρά, επισημαίνοντας τα Συμβαλλόμενα Κράτη που τους έχουν υποδείξει και τον υποβάλλει στα Συμβαλλόμενα στην παρούσα Σύμβαση Κράτη.
5. Οι εκλογές γίνονται κατά τις συνόδους των Συμβαλλομένων Κρατών, οι οποίες συγκαλούνται από το Γενικό Γραμματέα στην Έδρα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Στις συνόδους αυτές, κατά τις οποίες θα συνιστούν απαρτία τα δύο τρίτα των Συμβαλλόμενων Κρατών, εκλέγονται μέλη της Επιτροπής εκείνοι που λαμβάνουν το μεγαλύτερο αριθμό ψήφων και την απόλυτη πλειοψηφία των ψήφων των παρόντων και ψηφιζόντων εκπροσώπων των Συμβαλλόμενων Κρατών.
6. Τα μέλη της Επιτροπής εκλέγονται για χρονική περίοδο τεσσάρων ετών. Είναι επανεκλέξιμα εάν προταθεί εκ νέου η υποψηφιότητά τους. Η θητεία πέντε από τα εκλεγμένα κατά την πρώτη εκλογή λήγει μετά την συμπλήρωση δύο ετών. Τα ονόματα των πέντε αυτών μελών θα κληρωθούν από τον πρόεδρο της συνόδου, αμέσως μετά από την πρώτη εκλογή.
7. Σε περίπτωση θανάτου ή παραίτησης ενός μέλους της Επιτροπής, ή εάν, για έναν οποιονδήποτε άλλο λόγο, ένα μέλος δηλώσει ότι δεν μπορεί πλέον να ασκεί τα καθήκοντά του στα πλαίσια της Επιτροπής, το Συμβαλλόμενο Κράτος, που είχε υποδείξει αυτό το μέλος, διορίζει άλλο εμπειρογνώμονα από τους υπηκόους του για να υπηρετήσει για το υπόλοιπο της θητείας, με την επιφύλαξη της έγκρισης της Επιτροπής.
8. Η Επιτροπή θεσπίζει η ίδια τους εσωτερικούς κανονισμούς της.
9. Η Επιτροπή εκλέγει τους αξιωματούχους της για μία περίοδο δύο ετών.
10. Οι σύνοδοι της Επιτροπής συγκαλούνται κανονικά στην Έδρα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών ή σε οποιονδήποτε άλλο τόπο, που καθορίζεται από την Επιτροπή. Η Επιτροπή συνέρχεται κανονικά κάθε χρόνο.

Η διάρκεια των συνόδων της καθορίζεται και επανεξετάζεται, εάν είναι αναγκαίο, από μία συνέλευση των Συμβαλλόμενων Κρατών στην παρούσα Σύμβαση, με την επιφύλαξη της έγκρισης από τη Γενική Συνέλευση.

11. Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών θέτει στη διάθεση της Επιτροπής το απαραίτητο προσωπικό και τις εγκαταστάσεις για την αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων που της έχουν ανατεθεί, δυνάμει της παρούσας Σύμβασης.
12. Τα μέλη της Επιτροπής που εγκαθιδρύθηκε δυνάμει της παρούσας Σύμβασης λαμβάνουν, με την έγκριση της Γενικής Συνέλευσης, αμοιβές από τους πόρους του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, σύμφωνα με τους όρους και με τις προϋποθέσεις που ορίζει η Γενική Συνέλευση.

Άρθρο 44

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν να υποβάλλουν στην Επιτροπή, μέσω του Γενικού Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, εκθέσεις σχετικά με τα μέτρα που έχουν υιοθετήσει για την υλοποίηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στην παρούσα Σύμβαση, καθώς και σχετικά με την πρόοδο που σημειώθηκε ως προς την απόλαυση αυτών των δικαιωμάτων:
   α) Μέσα στα δύο πρώτα χρόνια από την έναρξη ισχύος της παρούσας Σύμβασης για το κάθε ενδιαφερόμενο Συμβαλλόμενο Κράτος.
   β) Στη συνέχεια, κάθε πέντε χρόνια.
2. Οι εκθέσεις που συντάσσονται δυνάμει του παρόντος άρθρου πρέπει να επισημαίνουν τους παράγοντες και τις δυσκολίες, εάν υπάρχουν, που επηρεάζουν το βαθμό εκπλήρωσης των δυνάμει της στην παρούσας Σύμβαση υποχρεώσεων. Πρέπει επίσης να περιέχουν επαρκείς πληροφορίες, για να δώσουν στην Επιτροπή μια περιεκτική εικόνα της εφαρμογής της Σύμβασης στην ενδιαφερόμενη χώρα.
3. Ένα Συμβαλλόμενο Κράτος που έχει υποβάλει στην Επιτροπή μια αρχική περιεκτική έκθεση, δεν χρειάζεται να επαναλάβει στις επόμενες εκθέσεις που υποβάλλει, σύμφωνα με την παραγράφου 1 (β) του παρόντος άρθρου, τις βασικές πληροφορίες που έχουν ήδη παρασχεθεί.
4. Η Επιτροπή μπορεί να ζητά από τα Συμβαλλόμενα Κράτη συμπληρωματικές πληροφορίες, σχετικές με την εφαρμογή της Σύμβασης.
5. Η Επιτροπή υποβάλλει κάθε δύο χρόνια στη Γενική Συνέλευση, μέσω του Κοινωνικού και Οικονομικού Συμβουλίου, έκθεση για τις δραστηριότητες της.
6 Τα Συμβαλλόμενα Κράτη καθιστούν ευρέως προσιτές τις εκθέσεις τους στο κοινό της χώρας τους.

Άρθρο 45

Για την προώθηση της αποτελεσματικής εφαρμογής της Σύμβασης και για την ενθάρρυνση της διεθνούς συνεργασίας στο πεδίο το οποίο καλύπτει η Σύμβαση:

α) Οι εξειδικευμένες οργανώσεις, το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά και άλλα όργανα των Ηνωμένων Εθνών έχουν το δικαίωμα να εκπροσωπούνται κατά την εξέταση της εφαρμογής των διατάξεων της παρούσας Σύμβασης, οι οποίες εμπίπτουν στην αρμοδιότητα τους. Η Επιτροπή μπορεί να καλέσει τις εξειδικευμένες οργανώσεις, το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά και άλλα αρμόδια σώματα, τα οποία θα κρίνει κατάλληλα για την παροχή ειδικών γνωμοδοτήσεων για την εφαρμογή της Σύμβασης στους τομείς που ανήκουν στις αντίστοιχες αρμοδιότητες τους. Μπορεί να καλεί τις εξειδικευμένες οργανώσεις, το Ταμείο Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά και άλλα όργανα των Ηνωμένων Εθνών να της υποβάλουν εκθέσεις για την εφαρμογή της Σύμβασης στους τομείς που ανήκουν στο πεδίο δραστηριότητάς τους.

β) Η Επιτροπή θα διαβιβάζει, εάν το κρίνει αναγκαίο, στις εξειδικευμένες οργανώσεις, στο Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά και στα άλλα αρμόδια σώματα οποιεσδήποτε εκθέσεις των Συμβαλλόμενων Κρατών που περιέχουν ένα αίτημα ή υποδεικνύουν μια ανάγκη για τεχνική συμβουλή ή βοήθεια, μαζί με τις παρατηρήσεις και τις εισηγήσεις της Επιτροπής, εάν υπάρχουν, σχετικά με το παραπάνω αίτημα ή υπόδειξη.

γ) Η Επιτροπή μπορεί να συστήσει στη Γενική Συνέλευση να ζητήσει από το Γενικό Γραμματέα να προβεί για λογαριασμό της Επιτροπής σε μελέτες πάνω σε ειδικά θέματα, σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.

δ) Η Επιτροπή μπορεί να κάνει εισηγήσεις και συστάσεις γενικής φύσεως βασισμένες στις πληροφορίες που έχει πάρει κατ΄ εφαρμογήν των άρθρων 44 και 45 της παρούσας Σύμβασης. Οι εισηγήσεις αυτές και οι συστάσεις γενικής φύσεως διαβιβάζονται σε κάθε ενδιαφερόμενο Συμβαλλόμενο Κράτος και τίθενται υπόψη της Γενικής Συνέλευσης, μαζί με τις παρατηρήσεις των Συμβαλλόμενων Κρατών μερών, αν υπάρχουν.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Άρθρο 46

Η παρούσα Σύμβαση είναι ανοιχτή για υπογραφή σε όλα τα Κράτη.

Άρθρο 47

Η παρούσα Σύμβαση υπόκειται σε επικύρωση. Τα έγγραφα της επικύρωσης θα κατατεθούν στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.

Άρθρο 48

Η παρούσα Σύμβαση θα μείνει ανοιχτή για προσχώρηση οποιουδήποτε Κράτους. Τα έγγραφα της προσχώρησης θα κατατεθούν στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.

Άρθρο 49

1. Η παρούσα Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ την τριακοστή ημέρα από την ημερομηνία της κατάθεσης στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών του εικοστού εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης.
2. Για κάθε Κράτος που επικυρώνει την παρούσα Σύμβαση ή προσχωρεί σε αυτήν μετά την κατάθεση του εικοστού εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης, η Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ την τριακοστή ημέρα από την ημερομηνία κατάθεσης από το Κράτος αυτό του δικού του εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης.

Άρθρο 50

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος μπορεί να προτείνει μια τροπολογία και να καταθέσει το κείμενό αυτής στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Ο Γενικός Γραμματέας κοινοποιεί την πρόταση για τροποποίηση στα Συμβαλλόμενα Κράτη ζητώντας τους να του υποδείξουν εάν διάκεινται ευνοϊκά στη σύγκληση μιας συνδιάσκεψης των Συμβαλλόμενων Κρατών, για την εξέταση της πρότασης και την υποβολή της σε ψηφοφορία. Εάν, εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία της

κοινοποίησης αυτής, το ένα τρίτο τουλάχιστον των Συμβαλλόμενων Κρατών δηλώσει υπέρ της σύγκλησης μιας τέτοιας συνδιάσκεψης, ο Γενικός Γραμματέας συγκαλεί τη συνδιάσκεψη υπό την αιγίδα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Κάθε τροπολογία, που υιοθετείται από την πλειοψηφία των παρόντων και ψηφιζόντων στη συνδιάσκεψη Συμβαλλόμενων Κρατών, υποβάλλεται για έγκριση στη Γενική Συνέλευση.

2. Κάθε τροπολογία, που υιοθετείται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου τίθεται σε ισχύ αφού εγκριθεί από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών και γίνει δεκτή με πλειοψηφία των δύο τρίτων των Συμβαλλόμενων Κρατών.
3 Όταν μια τροπολογία τίθεται σε ισχύ, αυτή θα είναι δεσμευτική για τα Συμβαλλόμενα Κράτη που την αποδέχτηκαν, ενώ τα υπόλοιπα Συμβαλλόμενα Κράτη συνεχίζουν να δεσμεύονται από τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης και από όλες τις προηγούμενες τροπολογίες που έχουν αποδεχτεί.

Άρθρο 51

1. Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών θα δέχεται και θα κυκλοφορεί σε όλα τα Κράτη το κείμενο των επιφυλάξεων που θα διατυπώσουν τα Κράτη κατά το χρόνο της επικύρωσης ή της προσχώρησης.
2. Απαγορεύεται η διατύπωση οποιασδήποτε επιφύλαξης που είναι ασυμβίβαστη με το αντικείμενο και το σκοπό της παρούσας Σύμβασης.
3. Οι επιφυλάξεις μπορούν να αποσυρθούν ανά πάσα στιγμή με κοινοποίηση προς το Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, ο οποίος ενημερώνει γι' αυτό όλα τα Κράτη. Η κοινοποίηση αυτή τίθεται σε ισχύ από την ημερομηνία κατά την οποία παρελήφθη από το Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 52

Κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος μπορεί να καταγγείλει την παρούσα Σύμβαση με γραπτή γνωστοποίηση προς το Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Η καταγγελία θα τεθεί σε ισχύ ένα χρόνο μετά από την ημερομηνία λήψης της κοινοποίησης από το Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 53

Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών ορίζεται θεματοφύλακας της παρούσας Σύμβασης.

Άρθρο 54

Το πρωτότυπο της παρούσας Σύμβασης, της οποίας τα κείμενα στην αγγλική, αραβική, κινεζική, ισπανική, γαλλική και ρωσσική γλώσσα είναι εξίσου αυθεντικά, θα κατατεθεί στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.

Για να πιστοποιηθούν τα παραπάνω οι υπογράφοντες, ειδικά εξουσιοδοτημένοι από τις αντίστοιχες Κυβερνήσεις τους, υπέγραψαν την παρούσα Σύμβαση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών

Τα Κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και τα άλλα κράτη που έχουν υπογράψει την παρούσα Σύμβαση,·

Θεωρώντας ότι ο στόχος του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι να επιτύχει μεγαλύτερη ενότητα μεταξύ των μελών του,

Έχοντας υπ' όψη τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού και ιδιαίτερα το Άρθρο 4, το οποίο απαιτεί από τα Κράτη-μέρη να λάβουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα για την εφαρμογή των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στην εν λόγω Σύμβαση,

Σημειώνοντας το περιεχόμενο της Σύστασης 1121 (1990) της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης για τα δικαιώματα του παιδιού,

Πεποισμένοι ότι τα δικαιώματα και το υπέρτατο συμφέρον των παιδιών πρέπει να προωθηθεί και προς τούτο, τα παιδιά πρέπει να έχουν την ευκαιρία να ασκούν τα δικαιώματα τους, ιδιαίτερα σε οικογενειακές διαδικασίες που τα επηρεάζουν,

Αναγνωρίζοντας ότι τα παιδιά πρέπει να τυγχάνουν σχετικής πληροφόρησης ώστε να καταστεί δυνατή η προώθηση τέτοιων δικαιωμάτων και υπέρτατων συμφερόντων και ότι το απαιτούμενο βάρος πρέπει να δίδεται στις απόψεις των παιδιών,

Αναγνωρίζοντας τη σημασία του ρόλου των γονέων, στην προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των παιδιών και θεωρώντας ότι, όπου είναι αναγκαίο, τα Κράτη θα πρέπει επίσης να εμπλέκονται σε τέτοια προστασία και προώθηση,

Θεωρώντας, εντούτοις, ότι στην περίπτωση σύγκρουσης είναι επιθυμητό για τις οικογένειες, να προσπαθήσουν να φθάσουν σε συμφωνία πριν να φέρουν το θέμα ενώπιον δικαστικής αρχής,

Έχουν αποφασίσει ως ακολούθως:

Κεφάλαιο I - Πεδίο Εφαρμογής & Αντικείμενο της Σύμβασης & Ορισμοί

Άρθρο 1
Πεδίο εφαρμογής και αντικείμενο της Σύμβασης

1. Η παρούσα Σύμβαση εφαρμόζεται σε παιδιά που δεν έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους.
2. Ο σκοπός της παρούσας Σύμβασης είναι, προς το υπέρτατο συμφέρον των παιδιών, η προώθηση των δικαιωμάτων τους, η παροχή σε αυτά διαδικαστικών δικαιωμάτων και η διευκόλυνση στην άσκηση των δικαιωμάτων αυτών, διασφαλίζοντας ότι τα παιδιά είναι, τα ίδια ή μέσω άλλων προσώπων ή Σωμάτων, ενημερωμένα και τους επιτρέπεται να συμμετέχουν σε διαδικασίες που τα επηρεάζουν ενώπιον δικαστικής αρχής.
3. Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης, διαδικασίες ενώπιον δικαστικής αρχής που επηρεάζουν τα παιδιά είναι οικογενειακές διαδικασίες, ιδιαίτερα αυτές που αφορούν την άσκηση των γονικών ευθυνών, όπως είναι ο τόπος διαμονής και η πρόσβαση στα παιδιά.
4. Κάθε Κράτος οφείλει, κατά το χρόνο της υπογραφής ή όταν καταθέτει την πράξη επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, με δήλωση που απευθύνεται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, να καθορίσει τρεις τουλάχιστον κατηγορίες οικογενειακών υποθέσεων ενώπιον δικαστικής αρχής στις οποίες η παρούσα Σύμβαση θα εφαρμόζεται.
5. Οποιοδήποτε μέρος δύναται, με επιπρόσθετη δήλωση, να καθορίσει επιπρόσθετες κατηγορίες οικογενειακών υποθέσεων στις οποίες η παρούσα Σύμβαση θα εφαρμόζεται ή να παρέχει πληροφορίες αναφορικά με την εφαρμογή του Άρθρου 5 παράγραφος 2, του Άρθρου 9, παράγραφος 2, του Άρθρου 10 και του Άρθρου 11.
6. Τίποτα στην παρούσα Σύμβαση, θα εμποδίζει τα Μέρη να εφαρμόζουν κανόνες πιο ευνοϊκούς για την προώθηση και την άσκηση των δικαιωμάτων των παιδιών.

Άρθρο 2
Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης:

(α) ο όρος «δικαστική αρχή» σημαίνει δικαστήριο ή διοικητική αρχή που έχει ισότιμες εξουσίες·
(β) ο όρος «έχοντες γονικές ευθύνες» σημαίνει γονείς και άλλα πρόσωπα ή σώματα, που έχουν το δικαίωμα να ασκούν ορισμένες ή όλες τις γονικές ευθύνες·
(γ) ο όρος «αντιπρόσωπος» σημαίνει πρόσωπο, όπως δικηγόρος ή σώμα, που έχει διορισθεί να ενεργεί ενώπιον δικαστικής αρχής για λογαριασμό παιδιού·
(δ) ο όρος «σχετικές πληροφορίες» σημαίνει πληροφορίες, οι οποίες είναι κατάλληλες για την ηλικία και την αντίληψη του παιδιού και οι οποίες δίδονται για να διευκολύνουν το παιδί να ασκήσει πλήρως τα δικαιώματα του, εκτός αν η παροχή τέτοιων πληροφοριών είναι αντίθετη με την ευημερία του παιδιού.

Κεφάλαιο II - Διαδικαστικά μέτρα για την προώθηση της άσκησης των δικαιωμάτων των παιδιών

Α. Διαδικαστικά δικαιώματα του παιδιού

Άρθρο 3

Δικαίωμα να πληροφορείται και να εκφράζει τις απόψεις του σε διαδικασίες

Σε Παιδί που θεωρείται από την εσωτερική νομοθεσία ότι έχει επαρκή αντίληψη, σε περίπτωση διαδικασιών ενώπιον δικαστικής αρχής που το επηρεάζει, παρέχονται και δικαιούται να ζητήσει τα ακόλουθα δικαιώματα:

(α) να λαμβάνει όλες τις σχετικές πληροφορίες·
(β) να το συμβουλεύονται και να εκφράζει τις απόψεις του·
(γ) να ενημερώνεται για τις πιθανές συνέπειες συμμόρφωσης με τις απόψεις αυτές και τις πιθανές συνέπειες οποιασδήποτε απόφασης.

Άρθρο 4

Δικαίωμα να υποβάλλει αίτηση για τον διορισμό ειδικού αντιπροσώπου

1. Τηρουμένου του Άρθρου 9, το παιδί θα έχει το δικαίωμα να αιτείται, αυτοπροσώπως ή μέσω άλλων προσώπων ή σωμάτων, για ειδικό αντιπρόσωπο, σε διαδικασίες ενώπιον δικαστικής αρχής που επηρεάζουν το παιδί, όπου το εσωτερικό δίκαιο αποκλείει τους έχοντες γονικές ευθύνες να αντιπροσωπεύουν το παιδί, ως αποτέλεσμα σύγκρουσης συμφερόντων με το τελευταίο.
2. Τα Κράτη είναι ελεύθερα να περιορίσουν το δικαίωμα της παραγράφου 1, σε παιδιά που θεωρούνται από το εσωτερικό δίκαιο ότι έχουν επαρκή αντίληψη.

Άρθρο 5

Άλλα πιθανά διαδικαστικά δικαιώματα

Τα Κράτη εξετάζουν την παροχή στα παιδιά επιπρόσθετων διαδικαστικών δικαιωμάτων, σε σχέση με διαδικασίες ενώπιον δικαστικής αρχής που τα επηρεάζουν, ιδιαίτερα:

α) το δικαίωμα να αιτούνται βοήθεια από κατάλληλο πρόσωπο της επιλογής τους, προκειμένου να τα βοηθήσει να εκφράσουν τις απόψεις τους·
β) το δικαίωμα να αιτούνται αυτοπροσώπως ή μέσω άλλων προσώπων ή σωμάτων, για διορισμό ξεχωριστού αντιπροσώπου, στις κατάλληλες περιπτώσεις δικηγόρου·
γ) το δικαίωμα να διορίσουν δικό τους αντιπρόσωπο·
δ) το δικαίωμα να ασκούν ορισμένα ή όλα τα δικαιώματα των μερών σε τέτοιες διαδικασίες.

Β. Ρόλος των δικαστικών αρχών

Άρθρο 6
Διαδικασία λήψεως αποφάσεως
Σε διαδικασίες που επηρεάζουν παιδί, η δικαστική αρχή προτού λάβει απόφαση οφείλει:

α) να μελετά κατά πόσο έχει επαρκείς πληροφορίες στη διάθεση της, προκειμένου να πάρει απόφαση προς το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού, και, όπου είναι αναγκαίο, να λαμβάνει περαιτέρω πληροφορίες, ιδιαίτερα από τους έχοντες γονικές ευθύνες·
β) σε περίπτωση όπου το παιδί θεωρείται από το εσωτερικό δίκαιο ότι έχει επαρκή αντίληψη:
- να διασφαλίσει ότι το παιδί έχει λάβει όλες τις σχετικές πληροφορίες·
- να συμβουλευθεί το παιδί προσωπικά σε κατάλληλες περιπτώσεις, κατ' ιδίαν αν είναι αναγκαίο, το ίδιο ή μέσω άλλων προσώπων ή σωμάτων, κατά τρόπο κατάλληλο για την αντίληψη του, εκτός αν αυτό θα ήταν έκδηλα αντίθετο προς το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού·
- να επιτρέψει στο παιδί να εκφράσει τις απόψεις του·

γ) να δώσει το απαιτούμενο βάρος στις απόψεις που εξέφρασε το παιδί.

Άρθρο 7
Καθήκον να ενεργήσει ταχέως
Στις διαδικασίες που επηρεάζουν το παιδί, η δικαστική αρχή ενεργεί ταχέως, για να αποφευχθεί οποιαδήποτε αχρείαστη καθυστέρηση και οι διαδικασίες είναι διαθέσιμες για να διασφαλίσουν ότι οι αποφάσεις της επιβάλλονται ταχέως. Σε επείγουσες περιπτώσεις, η δικαστική αρχή έχει εξουσία, όπου είναι κατάλληλο, να λαμβάνει αποφάσεις που είναι άμεσα εκτελεστές.

Άρθρο 8
Αυτεπάγγελτη ενέργεια
Σε διαδικασίες που επηρεάζουν παιδί, η δικαστική αρχή έχει εξουσία να ενεργεί αυτεπάγγελτα, σε υποθέσεις που καθορίζονται από το εσωτερικό δίκαιο όπου η ευημερία του παιδιού είναι σε σοβαρό κίνδυνο.

Άρθρο 9
Διορισμός Αντιπροσώπου
1. Σε διαδικασίες που επηρεάζουν το παιδί όπου, σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο, οι έχοντες γονικές ευθύνες αποκλείονται από την αντιπροσώπευση του παιδιού, ως αποτέλεσμα σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ αυτών και του παιδιού, η δικαστική αρχή έχει εξουσία να διορίσει ειδικό αντιπρόσωπο του παιδιού για τις διαδικασίες αυτές.
2. Τα Μέρη θα εξετάσουν, την παροχή σε διαδικασίες που επηρεάζουν το παιδί, εξουσίας στη δικαστική αρχή να διορίσει ξεχωριστό αντιπρόσωπο, σε κατάλληλες περιπτώσεις δικηγόρο, να εκπροσωπεί το παιδί.

Γ. Ρόλος των αντιπροσώπων

Άρθρο 10

1. Στις περιπτώσεις διαδικασιών ενώπιον δικαστικής αρχής που επηρεάζουν παιδί, ο αντιπρόσωπος, εκτός αν αυτό θα ήταν έκδηλα αντίθετο προς το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού, οφείλει να-
   α) παράσχει όλες τις σχετικές πληροφορίες στο παιδί, εάν το παιδί θεωρείται από το εσωτερικό δίκαιο ότι έχει επαρκή αντίληψη·
   β) παράσχει εξηγήσεις προς στο παιδί, εάν το παιδί θεωρείται από το εσωτερικό δίκαιο ότι έχει επαρκή αντίληψη, αναφορικά με τις πιθανές συνέπειες της συμμόρφωσης με τις απόψεις του και τις πιθανές συνέπειες οποιασδήποτε ενέργειας από τον αντιπρόσωπο·
   γ) καθορίσει τις απόψεις του παιδιού και παρουσιάσει τις απόψεις αυτές στη δικαστική αρχή.
2. Τα Μέρη εξετάζουν την επέκταση των προνοιών της παραγράφου 1 στους έχοντες γονικές ευθύνες.

Δ. Επέκταση ορισμένων προνοιών

Άρθρο 11

Τα Μέρη εξετάζουν την επέκταση των προνοιών των Άρθρων 3, 4 και 9, σε διαδικασίες που επηρεάζουν τα παιδιά ενώπιον άλλων σωμάτων και σε ζητήματα που επηρεάζουν τα παιδιά τα οποία δεν είναι το αντικείμενο διαδικασιών.

Ε. Εθνικά σώματα

Άρθρο 12

1. Τα Κράτη θα ενθαρρύνουν μέσω σωμάτων που εκτελούν, μεταξύ άλλων, τις λειτουργίες που παρατίθενται στην παράγραφο 2, την προώθηση και την άσκηση των δικαιωμάτων των παιδιών.
2. Οι λειτουργίες είναι ως ακολούθως:
   α) να προβαίνουν σε προτάσεις για ενδυνάμωση του δικαίου, σχετικά με την άσκηση των δικαιωμάτων των παιδιών·
   β) να εκφράζουν γνώμες, που αφορούν προσχέδια νομοθεσίας, σχετικά με την άσκηση των δικαιωμάτων των παιδιών·
   γ) να παρέχουν γενικές πληροφορίες, αναφορικά με την άσκηση των δικαιωμάτων των παιδιών στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, το κοινό, και πρόσωπα και σώματα που ασχολούνται με ερωτήματα σχετικά με παιδιά·
   δ) να αναζητούν τις απόψεις των παιδιών και να τους παρέχουν σχετικές πληροφορίες.

ΣΤ. Άλλα ζητήματα

Άρθρο 13

Διαμεσολάβηση ή άλλες διαδικασίες για επίλυση διαφορών.

Για να αποτραπούν ή επιλυθούν διαφορές ή για αποφυγή διαδικασιών ενώπιον δικαστικής αρχής που επηρεάζουν παιδιά, τα Μέρη ενθαρρύνουν την παροχή διαμεσολάβησης ή άλλων διαδικασιών για επίλυση διαφορών, και την χρήση τέτοιων διαδικασιών για επίτευξη συμφωνίας, σε κατάλληλες υποθέσεις που θα προσδιορισθούν από τα Μέρη.

Άρθρο 14

Νομική αρωγή και συμβουλή

Όπου το εσωτερικό δίκαιο προνοεί νομική αρωγή ή συμβουλή για την αντιπροσώπευση παιδιών σε διαδικασίες ενώπιον δικαστικής αρχής που τα επηρεάζουν, τέτοιες διατάξεις θα εφαρμόζονται σχετικά με τα θέματα που καλύπτονται από τα Άρθρα 4 και 9.

Άρθρο 15

Σχέσεις με άλλες διεθνείς πράξεις

Η παρούσα Σύμβαση δεν περιορίζει την εφαρμογή οποιασδήποτε άλλης διεθνούς πράξης η οποία ασχολείται με ειδικά ζητήματα, που απορρέουν στο πλαίσιο της προστασίας παιδιών και οικογενειών, και στην οποία Μέρος στην παρούσα Σύμβαση είναι ή γίνεται Μέρος.

Κεφάλαιο III – ΜΟΝΙΜΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Άρθρο 16

Ίδρυση και λειτουργίες της Μονίμου Επιτροπής

1. Συστήνεται για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης Μόνιμος Επιτροπή.
2. Η Μόνιμος Επιτροπή θα τηρεί υπό αναθεώρηση προβλήματα που σχετίζονται με την παρούσα Σύμβαση. Ειδικότερα μπορεί να:
   α) εξετάζει οποιαδήποτε σχετικά ερωτήματα που αφορούν την ερμηνεία ή εφαρμογή της Σύμβασης. Τα συμπεράσματα της Μονίμου Επιτροπής που αφορούν την εφαρμογή της Σύμβασης μπορούν να πάρουν την μορφή συστάσεως: συστάσεις υιοθετούνται από πλειοψηφία τριών τετάρτων των ψηφισάντων·
   β) προτείνει τροποποιήσεις της Σύμβασης και εξετάζει αυτές που προτείνονται σύμφωνα με το Άρθρο 20·
   γ) παρέχει συμβουλή και βοήθεια σε εθνικά σώματα τα οποία έχουν λειτουργίες δυνάμει της παραγράφου 2 του Άρθρου 12 και προωθεί τη διεθνή συνεργασία μεταξύ αυτών.

Άρθρο 17

Σύνθεση

1. Κάθε Μέρος μπορεί να εκπροσωπείται στην Μόνιμο Επιτροπή από ένα ή περισσότερους αντιπροσώπους. Κάθε Μέρος θα έχει μία ψήφο.
2. Οποιοδήποτε Κράτος που αναφέρεται στο Άρθρο 21, που δεν είναι Μέρος στην παρούσα Σύμβαση, μπορεί να εκπροσωπείται στη Μόνιμο Επιτροπή από ένα παρατηρητή. Το ίδιο ισχύει και για οποιοδήποτε άλλο Κράτος ή την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, μετά που θα προσκληθούν να προσχωρήσουν στη Σύμβαση, σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 22.
3. Εκτός εάν Μέρος έχει πληροφορήσει τον Γενικό Γραμματέα για την ένσταση του, τουλάχιστον ένα μήνα πριν από την συνάντηση, η Μόνιμος Επιτροπή μπορεί να προσκαλέσει τους ακόλουθους να παρευρεθούν ως παρατηρητές σε όλες τις συναντήσεις της, ή σε μία συνάντηση, ή σε μέρος συνάντησης:
   - οποιοδήποτε Κράτος που δεν αναφέρεται στην παράγραφο 2 πιο πάνω,
   - την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού,
   - την Ευρωπαϊκή Κοινότητα,
   - οποιοδήποτε διεθνές κυβερνητικό σώμα,
   - οποιοδήποτε μη κυβερνητικό σώμα με μία ή περισσότερες λειτουργίες, που μνημονεύονται στην παράγραφο 2 του Άρθρου 12.
4. Η Μόνιμος Επιτροπή μπορεί να ανταλλάσσει πληροφορίες με οποιουσδήποτε σχετικούς οργανισμούς, που ασχολούνται με την άσκηση των δικαιωμάτων των παιδιών.

Άρθρο 18

Συνεδρίες

1. Στο τέλος του τρίτου χρόνου που ακολουθεί την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας Σύμβασης, και με δική του/της πρωτοβουλία, σε οποιοδήποτε χρόνο μετά την ημερομηνία αυτή, ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης θα καλέσει τη Μόνιμο Επιτροπή σε συνεδρία.
2. Στη Μόνιμο Επιτροπή μπορούν να λαμβάνονται αποφάσεις μόνο εάν τουλάχιστον τα μισά από τα Μέρη είναι παρόντα.
3. Τηρουμένων των Άρθρων 16 και 20, οι αποφάσεις της Μονίμου Επιτροπής θα λαμβάνονται με πλειοψηφία των παρόντων μελών.
4. Τηρουμένων των διατάξεων της παρούσας Σύμβασης, η Μόνιμος Επιτροπή συντάσσει τους δικούς της διαδικαστικούς κανονισμούς και τους διαδικαστικούς κανονισμούς οποιασδήποτε ομάδας εργασίας που δυνατό να συστήσει για εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας δυνάμει της Σύμβασης.

Άρθρο 19

Εκθέσεις της Μονίμου Επιτροπής

Μετά από κάθε συνεδρία, η Μόνιμος Επιτροπή προωθεί στα Μέρη και στην Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης έκθεση για τις συζητήσεις και οποιεσδήποτε αποφάσεις λήφθηκαν.

Κεφάλαιο IV – Τροποποιήσεις στη Σύμβαση

Άρθρο 20

1. Οποιαδήποτε τροποποίηση στα Άρθρα της παρούσας Σύμβασης που προτείνεται από Μέρος ή τη Μόνιμο Επιτροπή, θα κοινοποιείται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης και θα προωθείται από αυτόν ή αυτήν, τουλάχιστον δύο μήνες πριν την επόμενη συνεδρία της Μονίμου Επιτροπής, στα Κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, οποιοδήποτε μέρος που υπέγραψε, οποιοδήποτε Μέρος, οποιοδήποτε Κράτος το οποίο καλείται να υπογράψει την παρούσα Σύμβαση σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 21 και σε οποιοδήποτε Κράτος ή την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, που καλείται να προσχωρήσει σ' αυτή σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 22.
2. Οποιαδήποτε τροποποίηση προτείνεται σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου, εξετάζεται από τη Μόνιμο Επιτροπή, η οποία υποβάλει το κείμενο που υιοθετείται από πλειοψηφία τριών τετάρτων των ψηφισάντων στην Επιτροπή Υπουργών για έγκριση. Μετά την έγκριση του, το κείμενο αυτό προωθείται στα Μέρη για αποδοχή.
3. Οποιαδήποτε τροποποίηση, τίθεται σε ισχύ την πρώτη μέρα του μήνα που ακολουθεί την λήξη της περιόδου ενός μηνός, μετά την ημερομηνία κατά την οποία όλα τα Μέρη έχουν πληροφορήσει τον Γενικό Γραμματέα ότι την έχουν αποδεχθεί.

Κεφάλαιο V – Τελικές διατάξεις

Άρθρο 21

Υπογραφή, επικύρωση και έναρξη ισχύος

1. Η παρούσα Σύμβαση θα είναι ανοικτή για υπογραφή από τα Κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και τα μη-μέλη Κράτη, τα οποία έχουν συμμετάσχει στην επεξεργασία της.
2. Η παρούσα Σύμβαση υπόκειται σε επικύρωση, αποδοχή ή έγκριση. Οι πράξεις επικύρωσης, έγκρισης ή αποδοχής, θα κατατίθενται στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.
3. Η παρούσα Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή της περιόδου των τριών μηνών μετά την ημερομηνία κατά την οποία τρία Κράτη, περιλαμβανομένων τουλάχιστον δύο Κρατών-μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, έχουν εκφράσει την συγκατάθεση τους να δεσμευτούν από την Σύμβαση σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου.
4. Σε σχέση με οποιοδήποτε μέρος που υπογράφει τη Σύμβαση το οποίο μεταγενέστερα εκφράζει την συγκατάθεση του να δεσμευτεί από αυτή, η Σύμβαση τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή της περιόδου των τριών μηνών, μετά την ημερομηνία της κατάθεσης της πράξης επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης.

Άρθρο 22

Κράτη μη - μέλη και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα

1. Μετά την έναρξη της ισχύος της παρούσας Σύμβασης, η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης μπορεί, με δική της πρωτοβουλία ή ύστερα από πρόταση της Μονίμου Επιτροπής και διαβούλευση των Μερών, να καλέσει οποιοδήποτε κράτος μη-μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης, το οποίο δεν έχει συμμετάσχει στην επεξεργασία της Σύμβασης, όπως και επίσης την Ευρωπαϊκή

Κοινότητα, να προσχωρήσουν στην παρούσα Σύμβαση, με απόφαση που λαμβάνεται με την πλειοψηφία που προνοείται στο Άρθρο 20, υποπαράγραφο δ του καταστατικού του Συμβουλίου της Ευρώπης, και με την ομόφωνη ψήφο των αντιπροσώπων των συμβαλλόμενων Μερών που δικαιούνται να παρακάθηνται στην Επιτροπή Υπουργών.

2. Σε σχέση με οποιοδήποτε υπό ένταξη Κράτος ή την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, η Σύμβαση τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή περιόδου τριών μηνών, μετά την ημερομηνία κατάθεσης της πράξης προσχώρησης, στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Άρθρο 23
Εδαφική εφαρμογή

1. Οποιοδήποτε Κράτος μπορεί, κατά το χρόνο υπογραφής ή όταν κατατέθει την πράξη επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, να καθορίσει το έδαφος ή τα εδάφη στα οποία η παρούσα Σύμβαση θα εφαρμόζεται.
2. Οποιοδήποτε Μέρος μπορεί, σε οποιαδήποτε μεταγενέστερη ημερομηνία, με δήλωση που απευθύνεται στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, να επεκτείνει την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης, σε οποιοδήποτε άλλο έδαφος που καθορίζεται στη δήλωση και για τις διεθνείς σχέσεις του οποίου είναι υπεύθυνο ή εκ μέρους του οποίου είναι εξουσιοδοτημένο να δεσμεύεται. Σε σχέση με τέτοιο έδαφος, η Σύμβαση τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή της περιόδου των τριών μηνών, μετά την ημερομηνία λήψης τέτοιας δήλωσης από τον Γενικό Γραμματέα.
3. Οποιαδήποτε δήλωση γίνεται δυνάμει των δύο προηγούμενων παραγράφων μπορεί, σε σχέση με οποιοδήποτε έδαφος καθορίζεται σε τέτοια δήλωση, να αποσυρθεί με γνωστοποίηση που απευθύνεται στο Γενικό Γραμματέα. Η απόσυρση θα τεθεί σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα, που ακολουθεί την εκπνοή της περιόδου των τριών μηνών, μετά την ημερομηνία της λήψης τέτοιας γνωστοποίησης από το Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 24
Επιφυλάξεις

Καμία επιφύλαξη δεν μπορεί να γίνει για τη Σύμβαση.

Άρθρο 25
Καταγγελία

1. Οποιοδήποτε Μέρος μπορεί σε οποιοδήποτε χρόνο, να καταγγείλει την παρούσα Σύμβαση, με ειδοποίηση που απευθύνεται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.
2. Τέτοια καταγγελία τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή της περιόδου των τριών μηνών, μετά τη λήψη της γνωστοποίησης από τον Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 26

Γνωστοποιήσεις

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης θα γνωστοποιεί στα Κράτη-μέλη του Συμβουλίου, οποιοδήποτε μέρος που υπογράφει, οποιοδήποτε Μέρος και οποιοδήποτε άλλο Κράτος ή την Ευρωπαϊκή Κοινότητα που έχει κληθεί να προσχωρήσει στην παρούσα Σύμβαση για:

α) οποιαδήποτε υπογραφή·
β) την κατάθεση οποιασδήποτε πράξης επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης·
γ) οποιαδήποτε ημερομηνία έναρξης της ισχύος της παρούσας Σύμβασης σύμφωνα με τα Άρθρα 21 ή 22·
δ) οποιαδήποτε τροποποίηση υιοθετείται σύμφωνα με το Άρθρο 20 και την ημερομηνία κατά την οποία τέτοια τροποποίηση τίθεται σε ισχύ·
ε) οποιαδήποτε δήλωση γίνεται δυνάμει των διατάξεων των Άρθρων 1 και 23·
στ) οποιαδήποτε καταγγελία γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 25·
η) οποιαδήποτε άλλη πράξη, γνωστοποίηση ή κοινοποίηση σχετικά με την παρούσα Σύμβαση.

Σε μαρτυρία των πιο πάνω οι υπογεγραμμένοι, δεόντως εξουσιοδοτημένοι για το σκοπό αυτό, έχουν υπογράψει την παρούσα Σύμβαση.

Έγινε στο Στρασβούργο, την 25η ημέρα του Ιανουαρίου του 1996 στην Αγγλική και Γαλλική, με τα δύο κείμενα εξίσου αυθεντικά σε ενιαίο αντίγραφο το οποίο θα κατατεθεί στο αρχείο του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης θα διαβιβάσει πιστοποιημένα αντίγραφα σε κάθε Κράτος μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης, στα μη-μέλη Κράτη που συμμετείχαν στην επεξεργασία της παρούσας Σύμβασης, στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, καθώς και σε κάθε Κράτος που καλείται να προσχωρήσει σ' αυτή.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

Ε.Ε. Παρ. Ι (Ι) Ν. 74 (1) / 2007
Αρ. 4129, 22.6.2007

Ο ΠΕΡΙ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 2007

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΑΡΘΡΩΝ

1. Συνοπτικός τίτλος.

ΜΕΡΟΣ Ι ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

2. Ερμηνεία.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ ΑΠΟΣΤΟΛΗ, ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ

3. Αποστολή του Επιτρόπου.
4. Αρμοδιότητες του Επιτρόπου.
5. Δικαίωμα επικοινωνίας του Επιτρόπου.
6. Υποχρέωση παροχής πληροφοριών στον Επίτροπο.
7. Ετήσια έκθεση.
8. Ανεξαρτησία του Επιτρόπου και υποχρέωση για εχεμύθεια. Αδίκημα.
9. Προστασία του Επιτρόπου.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ, ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

10. Διορισμός του Επιτρόπου.
11. Απολαβές του Επιτρόπου.
12. Γραφείο του Επιτρόπου.
13. Συμβουλευτική Επιτροπή.
14. Παραίτηση του Επιτρόπου.
15. Παύση του Επιτρόπου.

ΜΕΡΟΣ ΙV ΠΟΙΚΙΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

16. Διορισμός του πρώτου Επιτρόπου και χρόνος ανάληψης των καθηκόντων του.
17. Αδικήματα.
18. Κανονισμοί.

N. 74(1)/2007

Ο περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμος του 2007 εκδίδεται με δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερία της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με το Άρθρο 52 του Συντάγματος

Αριθμός 74(1) του 2007

ΝΟΜΟΣ ΠΟΥ ΠΡΟΝΟΕΙ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΟΡΙΣΜΟ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ, ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΟΥ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΑΛΛΑ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

Η Βουλή των Αντιπροσώπων ψηφίζει ως ακολούθως:

Συνοπτικός τίτλος.

1. Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμος του 2007.

ΜΕΡΟΣ Ι ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Ερμηνεία.

2. Στον παρόντα Νόμο, εκτός αν από το κείμενο προκύπτει διαφορετική έννοια –

«Δημοκρατία» σημαίνει την Κυπριακή Δημοκρατία.

«δημόσιος υπάλληλος» σημαίνει υπάλληλο στην Υπηρεσία.

«δικαιώματα του παιδιού» σημαίνει τα δικαιώματα του παιδιού, τα οποία κατοχυρώνονται από το Σύνταγμα και τους νόμους, από τη Σύμβαση του Ο.Η.Ε., την Ευρωπαϊκή Σύμβαση και οποιαδήποτε άλλη σχετική διεθνή σύμβαση που ήθελε κυρωθεί από τη Δημοκρατία.

«Επίτροπος» σημαίνει τον Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, που διορίζεται δυνάμει του άρθρου 10.

23(ΙΙΙ) του 2005.

«Ευρωπαϊκή Σύμβαση» σημαίνει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Άσκηση των Δικαιωμάτων του Παιδιού που έχει κυρωθεί από τον περί της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Άσκηση των Δικαιωμάτων του Παιδιού (Κυρωτικό) Νόμο του 2005.

3. Επίσημη Εφημερίδα, Παράρτημα Τρίτο (Ι): 30.11.1990 19.6.1992 27.10.1994 21.7.1995 9. 2.1996 10.12.1999 29.5.2000

«Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Μαθητών (Π.Σ.Ε.Μ.)» έχει την έννοια που αποδίδεται στον όρο αυτό από την παράγραφο (40) του Κανονισμού 15 των περί Λειτουργίας των Δημοσίων Σχολείων Μέσης Εκπαιδεύσεως Κανονισμών του 1990 έως 2006.

«παιδί» σημαίνει φυσικό πρόσωπο ηλικίας κάτω των 18 ετών.

«Παιδοβουλή» σημαίνει το αντιπροσωπευτικό σώμα παιδιών, του οποίου τα μέλη έχουν μόνιμη διαμονή στην Κύπρο και είναι ηλικίας από δώδεκα (12) μέχρι δεκαοκτώ (18) ετών, και το οποίο έχει δημιουργηθεί με ιδιωτική πρωτοβουλία και

6.4.2001
27.4.2001
27.7.2001
29.3.2002
29.3.2002
9.5.2003
25.7.2003
8.7.2005
23.12.2005
23.12.2005
24.3.2006.

243 του 1990
5(III) του 2000.

λειτουργεί κατά το πρότυπο, τηρουμένων των αναλογιών, της Κυπριακής Βουλής των Αντιπροσώπων, με βάση κανονισμούς λειτουργίας που εγκρίνονται από την Ολομέλεια της ίδιας της Παιδοβουλής.

«πράξη» περιλαμβάνει και παράλειψη.

«πρόσωπο» σημαίνει οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο ή οποιοδήποτε νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου.

«Σύμβαση του Ο.Η.Ε.» σημαίνει τη Σύμβαση περί των Δικαιωμάτων του Παιδιού του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών που έχει κυρωθεί με τους περί της Σύμβασης περί των Δικαιωμάτων του Παιδιού (Κυρωτικούς) Νόμους του 1990 και του 2000.

«Συμβουλευτική Επιτροπή» σημαίνει την επιτροπή που ιδρύεται σύμφωνα με το άρθρο 13.

«Υπηρεσία» σημαίνει τη δημόσια υπηρεσία που υπάγεται στη Δημοκρατία και περιλαμβάνει τη δημόσια εκπαιδευτική υπηρεσία.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

ΑΠΟΣΤΟΛΗ, ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ.

Αποστολή του Επιτρόπου.

3. Αποστολή του Επιτρόπου είναι η προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού.

Αρμοδιότητες του Επιτρόπου.

4. (1) Προς επίτευξη των σκοπών του άρθρου 3, οι αρμοδιότητες του Επιτρόπου περιλαμβάνουν:

(α) την εκπροσώπηση των παιδιών και των συμφερόντων τους σε όλα τα επίπεδα,

(β) τη διαφώτιση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας, έτσι ώστε αυτή να κινητοποιηθεί και να διασφαλίσει πρακτικά τα δικαιώματα των παιδιών στην οικογένεια, στο σχολείο, στην κοινότητα και στην κοινωνία γενικώς,

(γ) τον εντοπισμό και την προώθηση των απόψεων των παιδιών, εκεί που τα ίδια δεν μπορούν να ακουσθούν,

(δ) την εποπτεία και τον έλεγχο της υλοποίησης των προνοιών της Σύμβασης του Ο.Η.Ε. και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης,

(ε) τον έλεγχο και την παρακολούθηση νομοθεσιών και πρακτικών και την υποβολή προτάσεων, με στόχο την εναρμόνιση της νομοθεσίας με σχετικές διεθνείς συμβάσεις, καθώς και την προώθηση της κύρωσης των συμβάσεων αυτών από τη Δημοκρατία,

(στ) τη διεξαγωγή εκστρατειών διαφώτισης και αλλαγής νοοτροπίας σχετικά με τη θέση των παιδιών στο κοινωνικό σύνολο,

(ζ) την υποβολή αιτήσεων, εκ μέρους οποιουδήποτε παιδιού, για διορισμό ειδικού αντιπροσώπου σε δικαστικές διαδικασίες που το επηρεάζουν, όπου

ο νόμος ή το δικαστήριο ήθελαν αποκλείσει τα πρόσωπα που έχουν τη γονική ευθύνη από του να αντιπροσωπεύουν το παιδί, ως αποτέλεσμα σύγκρουσης συμφερόντων με το τελευταίο,

(η) την εκπροσώπηση των παιδιών και των συμφερόντων τους σε διαδικασίες που επηρεάζουν τα παιδιά, όπου τούτο προβλέπεται από νόμο, και σε δικαστικές διαδικασίες, στις οποίες θα μπορεί να διορίζεται ως αντιπρόσωπος παιδιού από το δικαστήριο,

(θ) γενικά, τη λήψη οποιασδήποτε ενέργειας, την οποία ο ίδιος ήθελε κρίνει αναγκαία, προς εκπλήρωση της αποστολής του μέσα στα πλαίσια του παρόντος Νόμου.

(2) Ειδικότερα, για τους σκοπούς του εδαφίου (1), ο Επίτροπος δύναται να:

(α) διοργανώνει εκπαιδευτικά, επιμορφωτικά προγράμματα σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.

(β) διεξάγει μελέτες για την κατάσταση των παιδιών στην Κύπρο.

(γ) προωθεί τις αναγκαίες νομοθετικές ρυθμίσεις για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.

(δ) απευθύνει συστάσεις και εισηγήσεις προς όλους τους αρμόδιους φορείς που ασχολούνται με τα παιδιά και, κατά την κρίση του, δίνει δημοσιότητα σ΄ αυτές.

(ε) συντονίζει την ενιαία εφαρμογή των ρυθμίσεων που αφορούν την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.

(στ) συνεπικουρεί το έργο μη κυβερνητικών οργανισμών που προασπίζονται τα δικαιώματα του παιδιού ή που παρέχουν υπηρεσίες σε παιδιά και συμβάλλει στην κατάρτιση και εφαρμογή κατευθυντήριων γραμμών για την αποτελεσματικότερη προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.

(η) ετοιμάζει το Εθνικό Σχέδιο Υλοποίησης της Σύμβασης του Ο.Η.Ε. και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης.

(θ) υποβάλλει αυτεπαγγέλτως στις αρμόδιες αρχές, για διερεύνηση, παράπονα για παραβιάσεις των δικαιωμάτων του παιδιού και, σε κάθε περίπτωση οφείλει να διαβιβάζει στις εν λόγω αρχές τέτοια παράπονα που του υποβάλλονται, καθώς και να παρακολουθεί την πορεία της διερεύνησής τους από τις αρχές αυτές, ακόμη και στην περίπτωση παραπόνων που δεν έχουν διαβιβασθεί μέσω του.

(ι) αξιολογεί το αποτέλεσμα της διερεύνησης παραπόνων από οποιαδήποτε αρχή ή υπηρεσία αναφορικά με την παραβίαση των δικαιωμάτων του παιδιού.

(ια) συνεργάζεται με αντίστοιχα όργανα και αρχές άλλων κρατών, και ιδιαίτερα κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης, σε ζητήματα σχετικά με την άσκηση των αρμοδιοτήτων του.

138(Ι) του 2001
37(Ι) του 2003.

(ιβ) τηρουμένων των διατάξεων του περί Επεξεργασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Προστασία του Ατόμου) Νόμου και οποιουδήποτε Νόμου τον τροποποιεί ή τον αντικαθιστά, δημιουργεί και διατηρεί Αρχείο Στατιστικών Δεδομένων για το επίπεδο προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών στη Δημοκρατία.

Νοείται ότι τα στοιχεία του Αρχείου μπορούν να χρησιμοποιούνται, με την έγκριση του Επιτρόπου, μόνο για σκοπούς επιστημονικής έρευνας και ενημέρωσης των αρμόδιων αρχών και οργανισμών, καθώς και διαφώτισης και ευαισθητοποίησης του κοινού.

(ιγ) εκφέρει απόψεις αναφορικά με νομοσχέδια ή προτάσεις νόμων που αφορούν άμεσα ή έμμεσα τα παιδιά.

(ιδ) εξασφαλίζει τις απόψεις των παιδιών και προωθεί την ενημέρωσή τους σχετικά με τα δικαιώματά τους.

(3) Ο Επίτροπος δύναται όπως εξουσιοδοτεί γραπτώς οποιοδήποτε λειτουργό του Γραφείου του, όπως ενασκεί εκ μέρους του οποιαδήποτε από τις εξουσίες του, με όρους, εξαιρέσεις και επιφυλάξεις, όπως ο Επίτροπος ήθελε καθορίσει στην εξουσιοδότησή του.

Δικαίωμα επικοινωνίας του Επιτρόπου.

5. Ο Επίτροπος, κατά την επιτέλεση του έργου του, δύναται να επικοινωνεί –

(α) με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τους Υπουργούς και τους ανεξάρτητους αξιωματούχους της Δημοκρατίας.

(β) με τους Προέδρους και τα μέλη Διοικητικών Συμβουλίων ή Επιτροπών νομικών προσώπων δημόσιου και ιδιωτικού δικαίου.

(γ) με τους αντίστοιχους Επιτρόπους για Παιδιά ή σχετικούς εθνικούς οργανισμούς άλλων χωρών, καθώς και με σχετικούς διεθνείς οργανισμούς και

(δ) με τα παιδιά ή με οργανωμένα σύνολα παιδιών.

Υποχρέωση παροχής πληροφοριών στον Επίτροπο.

6. Κάθε πρόσωπο, αρχή ή οργανισμός, κυβερνητικός ή μη, υποχρεούται να παρέχει στον Επίτροπο οποιαδήποτε πληροφορία που ο ίδιος ήθελε κρίνει αναγκαία για την εκπλήρωση της αποστολής του μέσα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του.

Ετήσια έκθεση.

7. (1) Ο Επίτροπος, μέσα στο πρώτο τρίμηνο κάθε έτους, συντάσσει και υποβάλλει προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και τον Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων ετήσια έκθεση πεπραγμένων για το προηγούμενο ημερολογιακό έτος.

(2) Στην έκθεσή του, ο Επίτροπος επισημαίνει και τις τυχόν ενδεικνυόμενες νομοθετικές τροποποιήσεις στους τομείς της αρμοδιότητάς του, και υποβάλλει εισηγήσεις σ΄ ό,τι αφορά γενικά την πολιτική που ακολουθείται σε σχέση με την προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων των παιδιών.

(3) Η έκθεση, που υποβάλλεται σύμφωνα με το παρόν άρθρο, δημοσιεύεται.

Ανεξαρτησία του Επιτρόπου και υποχρέωση για εχεμύθεια.

Ανεξαρτησία του Επιτρόπου και υποχρέωση για εχεμύθεια. Αδίκημα.

8. (1) Κατά την ενάσκηση των αρμοδιοτήτων του, ο Επίτροπος:
(α) ενεργεί ανεξάρτητα, υπακούοντας μόνο στο νόμο, στην ηθική και στη συνείδησή του
(β) υπόκειται στο καθήκον εχεμύθειας, το οποίο συνεχίζει να υφίσταται και μετά την, με οποιοδήποτε τρόπο, αποχώρησή του από το αξίωμά του και
(γ) ως μάρτυρας ή πραγματογνώμονας, καταθέτει στοιχεία που αφορούν αποκλειστικά και μόνο στην τήρηση των διατάξεων του παρόντος Νόμου.

(2) Στο καθήκον εχεμύθειας υπόκεινται και όλα τα μέλη του προσωπικού του Γραφείου του Επιτρόπου, τόσο κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας τους, όσο και μετά την, με οποιοδήποτε τρόπο, αποχώρησή τους από αυτήν.

(3) Το καθήκον εχεμύθειας του Επιτρόπου, καθώς και των μελών του προσωπικού του Γραφείου του, εκτείνεται στο χειρισμό ως απορρήτου οποιουδήποτε ζητήματος, εγγράφου ή πληροφορίας που περιέρχεται σε γνώση τους κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους, και απαγορεύει την αποκάλυψη ή μετάδοση οποιουδήποτε τέτοιου ζητήματος, εγγράφου ή πληροφορίας, παρά μόνο για τους σκοπούς του παρόντος Νόμου.

(4) Εάν ο Επίτροπος ή μέλος του προσωπικού του Γραφείου του παραβεί το καθήκον εχεμύθειας που του επιβάλλεται από τα εδάφια (1), (2) και (3) του άρθρου αυτού, διαπράττει αδίκημα, το οποίο, σε περίπτωση καταδίκης, τιμωρείται με φυλάκιση που να μην υπερβαίνει το ένα (1) έτος ή με χρηματική ποινή που να μην υπερβαίνει τις δέκα χιλιάδες λίρες (Λ.Κ.10.000) ή και με τις δύο αυτές ποινές.

Προστασία Επιτρόπου.

9. Δεν μπορεί να εγερθεί αγωγή εναντίον του προσώπου του Επιτρόπου για τη διενέργεια οποιασδήποτε πράξης ή για την έκφραση γνώμης ή για το περιεχόμενο έκθεσης ή άλλου εγγράφου που ο ίδιος έχει υποβάλει μέσα στα πλαίσια της ενάσκησης των αρμοδιοτήτων του δυνάμει του παρόντος Νόμου.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ, ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.

Διορισμός του Επιτρόπου.

10. (1) Το Υπουργικό Συμβούλιο διορίζει, ως Επίτροπο, πολίτη και μόνιμο κάτοικο της Δημοκρατίας, υψηλού ηθικού επιπέδου, που διακρίνεται για την ακαδημαϊκή και επαγγελματική του γνώση και πείρα σε σχέση με θέματα παιδιών:
Νοείται ότι, πριν ληφθεί οποιαδήποτε απόφαση από το Υπουργικό Συμβούλιο δυνάμει του παρόντος εδαφίου, το Συμβούλιο ακούει τις απόψεις των παιδιών, όπως αυτές εκφράζονται μέσω της Παγκύπριας Συντονιστικής Επιτροπής Μαθητών (Π.Σ.Ε.Μ.) και της Παιδοβουλής, σ΄ ό,τι αφορά τις αναμενόμενες από τα παιδιά δεξιότητες και τα προσόντα του Επιτρόπου:
Νοείται περαιτέρω ότι, το Υπουργικό Συμβούλιο, αντί να προβεί σε διορισμό Επιτρόπου, ως ανωτέρω, δύναται να διορίσει ως Επίτροπο δυνάμει του

παρόντος Νόμου, πρόσωπο που είναι ήδη διορισμένο ως ανεξάρτητος Επίτροπος δυνάμει άλλου νόμου και/ή πράξης του Προέδρου της Δημοκρατίας, εάν ικανοποιηθεί ότι-

(α) το πρόσωπο αυτό είναι κατάλληλο για τους σκοπούς του παρόντος Νόμου και,

(β) με το διορισμό αυτό δεν υπάρχει σύγκρουση μεταξύ των καθηκόντων που ανατίθενται στο καθένα από αυτούς από τον αντίστοιχο για τον καθένα νόμο και/ή πράξης του Προέδρου της Δημοκρατίας.

(2) Η θητεία του Επιτρόπου είναι εξαετής, με δυνατότητα δεύτερου μόνον επαναδιορισμού:

Νοείται ότι, σε περίπτωση διορισμού ως Επιτρόπου προσώπου, που είναι ήδη ανεξάρτητος Επίτροπος δυνάμει άλλου νόμου και/ή πράξης του Προέδρου της Δημοκρατίας, τότε η θητεία του Επιτρόπου δυνάμει του παρόντος Νόμου δεν μπορεί να υπερβαίνει το χρόνο της θητείας ή το υπόλοιπο της θητείας του Επιτρόπου δυνάμει του άλλου νόμου και/ή πράξης του Προέδρου της Δημοκρατίας,

(3) Ο Επίτροπος αφιερώνει το σύνολο του χρόνου του στην ενάσκηση των αρμοδιοτήτων του δυνάμει του παρόντος Νόμου και δεν δύναται –

(α) να κατέχει άλλο αξίωμα ή θέση στη Δημοκρατία, ή

(β) να απασχολείται σε οποιαδήποτε άλλη θέση ή εργασία με αμοιβή, ή

(γ) να ασκεί οποιοδήποτε επάγγελμα:

Νοείται ότι, η παράλληλη ενάσκηση, από τον Επίτροπο, των καθηκόντων ανεξάρτητου Επιτρόπου δυνάμει άλλου νόμου και/ή πράξης του Προέδρου της Δημοκρατίας, δεν θεωρείται ότι παραβιάζει οποιαδήποτε από τις διατάξεις του παρόντος εδαφίου.

(4) Πριν από την ανάληψη των καθηκόντων του, ο Επίτροπος δίνει διαβεβαίωση, ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας, ότι θα εκτελεί πιστά τα καθήκοντά του προς το συμφέρον των παιδιών και γενικά προς το δημόσιο συμφέρον.

Απολαβές του Επιτρόπου.

11. Στον Επίτροπο καταβάλλονται αμοιβή και ωφελήματα, όπως ήθελε εγκρίνει εκάστοτε το Υπουργικό Συμβούλιο.

Γραφείο του Επιτρόπου.

1 του 1990
71 του 1991
71 του 1991
211 του 1991
83(Ι) του 1995
60(Ι) του 1996
109(Ι) του 1996
69(Ι) του 2000

12. Ο Επίτροπος, για την επιτέλεση του έργου του, έχει Γραφείο, το οποίο στελεχώνεται με μόνιμο προσωπικό, που ανήκει στην Υπηρεσία, ανάλογα με τις ανάγκες του Γραφείου, είτε με απόσπαση σ΄ αυτό δημοσίων υπαλλήλων, δυνάμει των διατάξεων τον περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμο, είτε με παραχώρηση σ' αυτό των υπηρεσιών εκπαιδευτικών λειτουργών δυνάμει του περί Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας Νόμου.

156(I) του 2000
4(I) του 2001
94(I) του 2003
128(I) του 2003
183(I) του 2003
31(I) του 2004
218(I) του 2004
68(I) του 2005
79(I) του 2005
105(I) του 2005
96(I) του 2006.

10 του 1969
67 του 1978
53 του 1979
4 του 1985
100 του 1985
168 του 1986
65 του 1987
129 του 1987
157 του 1987
162 του 1987
180 του 1987
245 του 1987
76 του 1988
107 του 1988
234 του 1998
105 του 1990
135 του 1991
151 του 1991
251 του 1991
12 του 1992
50(I) του 1992
78(I) του 1992
80(I) του 1992
81(I) του 1992
116(I) του 1992
40(I) του 1993
41(I) του 1993
46(I) του 1993
8(I) του 1994
37(I) του 1994
26(I) του 1995

72(I) του 1995
25(I) του 1996
43(I) του 1996
110(I) του 1996
42(I) του 1997
88(I) του 1997
5(I) του 1998
23(I) του 1998
46(I) του 1998
57(I) του 1998
79(I) του 1998
12(I) του 1999
30(I) του 1999
44(I) του 1999
84(I) του 1999
157(I) του 1999
31(I) του 2000
48(I) του 2000
83(I) του 2000
131(I) του 2000
13(I) του 2001
21(I) του 2001
162(I) του 2001
163(I) του 2001
135(I) του 2002
207(I) του 2002
17(I) του 2003
113(I) του 2003
44(I) του 2004
80(I) του 2004
100(I) του 2006
36(I) του 2007.

Συμβουλευτική Επιτροπή.

13. (1) Διορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο Συμβουλευτική Επιτροπή, με ρόλο συμβουλευτικό προς τον Επίτροπο σε θέματα πολιτικής, η οποία αποτελείται από:

(α) έναν εκπρόσωπο του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας,

(β) έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων,

(γ) έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού,

(δ) έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Υγείας,

(ε) έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης και

(στ) ανά έναν μέχρι πέντε εκπροσώπους μη κυβερνητικών οργανισμών, που έχουν ως κύριο αντικείμενό τους την προστασία και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού, και

(ζ) ανά έναν εκπρόσωπο από την Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Μαθητών, την Παιδοβουλή και από μέχρι τρία άλλα αντιπροσωπευτικά σώματα παιδιών που δυνατό να δημιουργηθούν.

Νοείται ότι οι εκπροσωπούμενοι αξιωματούχοι ή μη κυβερνητικοί οργανισμοί ή τα αντιπροσωπευτικά σώματα μπορούν να ζητούν οποτεδήποτε από το Υπουργικό Συμβούλιο την αντικατάσταση των εκπροσώπων τους, που για διάφορους λόγους δεν μπορούν πλέον να τους εκπροσωπούν.

(2) Ο Επίτροπος δύναται να ορίζει ad-hoc υποεπιτροπές από τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής για συγκεκριμένο έργο, στις οποίες να καλούνται και εμπειρογνώμονες για την εξέταση ειδικών θεμάτων.

Παραίτηση του Επιτρόπου.

14. Ο Επίτροπος μπορεί να υποβάλει γραπτώς, προς το Υπουργικό Συμβούλιο, την παραίτησή του, η οποία δεν υπόκειται σε ανάκληση και επενεργεί αμέσως, χωρίς να προαπαιτείται αποδοχή της από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Παύση του Επιτρόπου.

15. Ο Επίτροπος δεν απολύεται και δεν αποχωρεί από το αξίωμά του πριν από τη λήξη της θητείας του, παρά μόνο για λόγους και με τον τρόπο με τον οποίο απολύονται ή αποχωρούν από την υπηρεσία οι Δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ή εάν ήθελε καταδικασθεί για αδίκημα δυνάμει του εδαφίου (4) του άρθρου 8.

ΜΕΡΟΣ IV ΠΟΙΚΙΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.

Διορισμός του πρώτου Επιτρόπου και χρόνος ανάληψης των καθηκόντων του.

16. (1) Ο πρώτος Επίτροπος διορίζεται μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από την έναρξη της ισχύος του παρόντος Νόμου.

(2) Ο χρόνος ανάληψης των καθηκόντων του πρώτου Επιτρόπου, μετά από το αναγκαίο στάδιο προετοιμασίας του Γραφείου του, ορίζεται με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, που εκδίδεται το αργότερο μέσα σε τρεις μήνες από το διορισμό του Επιτρόπου.

Αδικήματα.

17. Οποιοσδήποτε –

(α) παραλείπει, χωρίς νόμιμη δικαιολογία, να παράσχει οποιαδήποτε πληροφορία του ήθελε ζητηθεί από τον Επίτροπο ή ηθελημένα παρακωλύει με οποιοδήποτε τρόπο την παροχή τέτοιας πληροφορίας, ή

(β) παρέχει οποιαδήποτε πληροφορία ή στοιχεία,γνωρίζοντας ότι αυτά είναι ανακριβή ή τα οποία έχει εύλογα λόγο να πιστεύει ότι δεν είναι ακριβή, ή

(γ) εξυβρίζει, παρεμποδίζει ή παρενοχλεί τον Επίτροπο ή εξουσιοδοτημένο από αυτόν πρόσωπο, είναι ένοχος αδικήματος και, σε περίπτωση καταδίκης, υπόκειται σε φυλάκιση που δεν υπερβαίνει το ένα έτος ή σε πρόστιμο που δεν υπερβαίνει τις πέντε χιλιάδες λίρες (Λ.Κ.5.000) ή και στις δυο αυτές ποινές.

Κανονισμοί.

18. Το Υπουργικό Συμβούλιο εκδίδει, μετά από εισήγησή του Επιτρόπου, Κανονισμούς για τη ρύθμιση κάθε θέματος, το οποίο δυνάμει του παρόντος Νόμου χρειάζεται ή επιδέχεται καθορισμό.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ

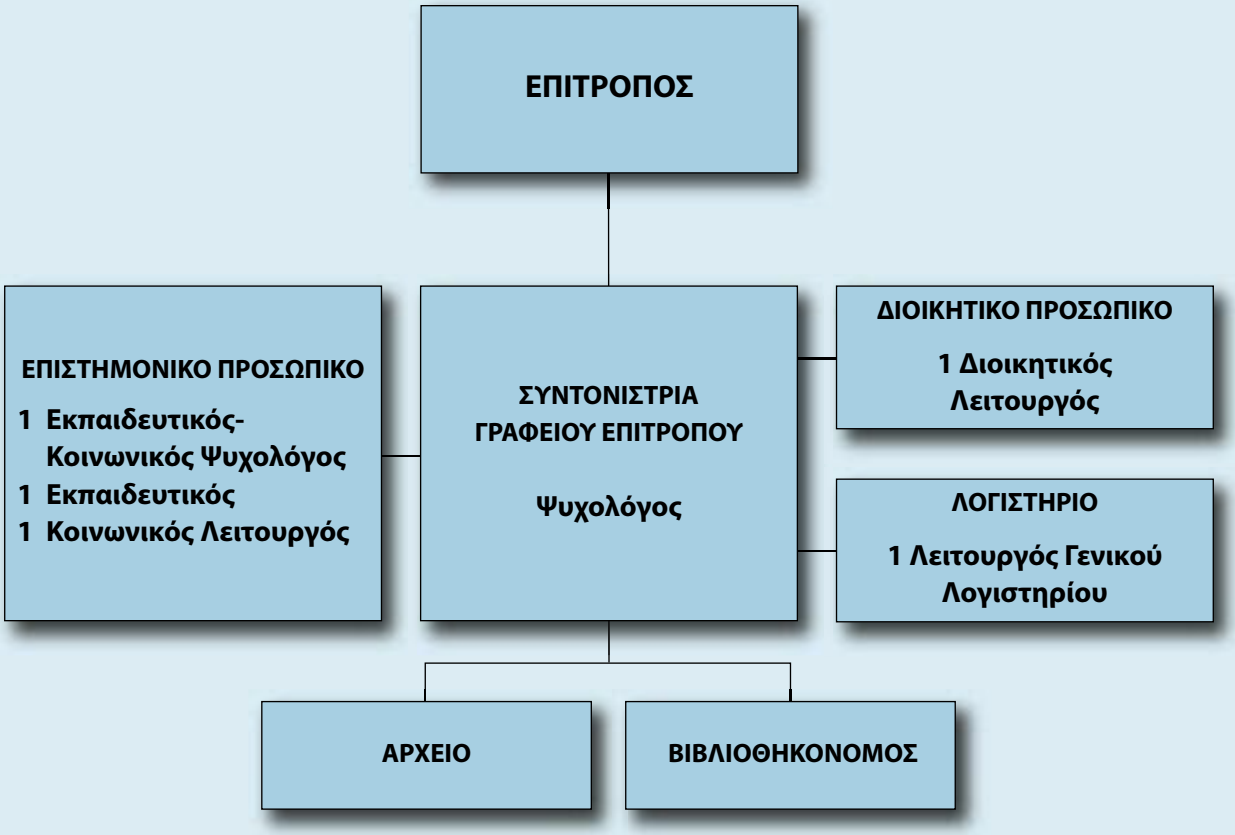

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ 2009

«Τα Δικά τους Δικαιώματα είναι η Δική Σου Υποχρέωση»

Σημείωμα της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού

Πριν ακριβώς από 20 χρόνια η Γενική Συνέλευση του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών προσέφερε ένα πολύ σημαντικό δώρο σε όλα τα παιδιά του κόσμου: τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, με την οποία τα 193 κράτη μέλη τα οποία την υπέγραψαν, δεσμευτήκαν να σέβονται, να προστατεύουν και να ενδυναμώνουν τα παιδιά. Η Σύμβαση ενσωματώνει και κατοχυρώνει το πλήρες εύρος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αστικά, πολιτιστικά, οικονομικά, πολιτικά και κοινωνικά και αποτελεί ένα διεθνές νομικό πλαίσιο για την προστασία και προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και βασικών ελευθεριών όλων των παιδιών.

Η 20η επέτειος της Σύμβασης, μας δίδει την ευκαιρία να αναλογιστούμε και να αντικατοπτρίσουμε τις αλλαγές που επέφερε στη ζωή των παιδιών με κυριότερη την εμπέδωση πως τα παιδιά δεν αποτελούν ιδιοκτησία των γονιών τους ούτε και αντικείμενα γενναιοδωρίας, φιλανθρωπίας και καλής θέλησης των ενηλίκων, αλλά είναι κάτοχοι δικών τους δικαιωμάτων όπως και οι ενήλικες. Τα παιδιά θεωρούνται όχι μόνο μελλοντικοί πολίτες αλλά σημαντικοί πολίτες του σήμερα. Μέσα στα 20 αυτά χρόνια η Σύμβαση επέφερε σημαντικές αλλαγές στις εθνικές και διεθνείς νομοθεσίες, πολιτικές και προγράμματα προς το συμφέρον των παιδιών. Παρέχει ένα πλαίσιο μέσα από το οποίο ενήλικες και παιδιά μπορούν να αξιώνουν την εφαρμογή των δικαιωμάτων των παιδιών και νόμιμα να διαμαρτυρηθούν για οποιεσδήποτε παραβιάσεις υφίστανται ή γνωρίζουν. Πολλά όμως παραμένουν ακόμη να γίνουν, αφού στην πράξη δυστυχώς τα δικαιώματα πολλών παιδιών εξακολουθούν να παραβιάζονται. Ζουν κάτω από σκληρές συνθήκες, γίνεται συστηματικά διάκριση σε βάρος τους, κακοποιούνται, στερούνται την ελευθερία να εκφράσουν την άποψη τους, στερούνται τις ευκαιρίες να έχουν πρόσβαση σε κατάλληλη πληροφόρηση, και να απολαμβάνουν το δικαίωμα της ψυχαγωγίας και ξεκούρασης τους. Εν ολίγοις πιστεύω πως υπάρχει ακόμη μακρύς δρόμος να διανύσουμε μέχρι την ουσιαστική διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών και ότι η επίτευξη του στόχου της πλήρους απόλαυσης από τα παιδιά όλων των δικαιωμάτων τους αποτελεί κοινή ευθύνη και υποχρέωση όλων μας.

Η κορυφαία πολιτική προσωπικότητα του 20ου αιώνα Eleanor Roosevelt αποτυπώνει εύστοχα τον ουσιαστικό ρόλο που ο καθένας μας διαδραματίζει στην προώθηση και σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Χαρακτηριστικά αναφέρει ότι «τα Ανθρώπινα Δικαιώματα αρχίζουν σε μικρά μέρη τη γειτονιά, το σχολείο, το κολλέγιο, το εργοστάσιο, τη φάρμα ή το γραφείο όπου ο καθένας αναζητά ισότητα στη δικαιοσύνη, ισότητα στις ευκαιρίες και ισότητα στην αξιοπρέπεια χωρίς διακρίσεις.» Γι΄αυτό ακριβώς το λόγο έχω δώσει στο Σχέδιο Προτεραιοτήτων του Γραφείου μου για το 2009 τον τίτλο «Τα Δικά τους Δικαιώματα είναι η Δική Σου Υποχρέωση». Η αλλαγή δεν αποτελεί μόνο δική μου υπόθεση αλλά αφορά τον καθένα μας και μόνο όλοι μαζί μπορούμε.

Λήδα Κουρσουμπά
Ιανουάριος 2009

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ:

ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΟΥΣ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΕΠΙΠΕΔΑ

Επιδίωξη:

Στόχος

Προώθηση σε διάφορα επίπεδα των θεμάτων που απασχολούν τα παιδιά, των αιτημάτων, των απόψεων και των εισηγήσεων τους

Ενέργειες / Δράσεις

- Ενημέρωση του Πρόεδρου της Δημοκρατίας τουλάχιστον μία φορά το χρόνο για θέματα που απασχολούν τα παιδιά και/ή υποβολή ετήσιας έκθεσης
- Ενημέρωση του Πρόεδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων τουλάχιστον μία φορά το χρόνο για θέματα που απασχολούν τα παιδιά και/ή υποβολή ετήσιας έκθεσης
- Ενημέρωση αρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών για τα θέματα που απασχολούν τα παιδιά, τουλάχιστον ανά εξάμηνο
- Ενημέρωση/συναντήσεις με Υπουργούς που έχουν αρμοδιότητα σε σχέση με θέματα που αφορούν τα παιδιά για συζήτηση συγκεκριμένων θεμάτων που απασχολούν τα παιδιά ή που η Επίτροπος αξιολογεί ως σημαντικά
- Καθιέρωση ανταλλαγής απόψεων με Δικαστές που ασχολούνται με θέματα παιδιών μία φορά το χρόνο για ενημέρωση τους για όλα τα θέματα που προβληματίζουν τα παιδιά και για τη δημιουργία ενός δικαστικού συστήματος φιλικού προς τα παιδιά
- Συνεργασία με Διευθυντές Υπηρεσιών/Τμημάτων που έχουν αρμοδιότητα σε σχέση με θέματα που απασχολούν τα παιδιά και/ή που η Επίτροπος αξιολογεί ως σημαντικά
- Συμμετοχή της Επιτρόπου σε συνεδρίες Κοινοβουλευτικών Επιτροπών που συζητούν θέματα που αφορούν τα παιδιά
- Συμμετοχή της Επιτρόπου ή των λειτουργών σε σεμινάρια που διοργανώνονται στην Κύπρο ή το εξωτερικό με θέματα που άπτονται των δικαιωμάτων του παιδιού

Αποτελέσματα

Καθιέρωση αποτελεσματικού μηχανισμού προώθησης των θεμάτων που απασχολούν τα παιδιά, αιτημάτων, απόψεων και εισηγήσεων τους σε όλα τα επίπεδα

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ:

ΔΙΑΦΩΤΙΣΗ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΩΣΤΕ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΝΑ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΕΙ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ, ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ, ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΓΕΝΙΚΑ

Επιδίωξη 1:

Στόχος

Διοργάνωση εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων για διαφώτιση των παιδιών αναφορικά με την πρακτική εφαρμογή των δικαιωμάτων τους

Ενέργειες / Δράσεις

- Έκδοση αφίσας και/ ή άλλων φιλικών προς τα παιδιά εκδόσεων
- Ανάπτυξη Προγράμματος Επισκέψεων της Επιτρόπου σε σχολεία με τίτλο «Δώσε φωνή στην άποψή σου»
- Διοργάνωση Εβδομάδας Δικαιωμάτων του Παιδιού (14 – 22 Νοεμβρίου 2009)
- Συνεργασία με Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού ώστε τα «Δικαιώματα του Παιδιού» να υιοθετηθεί ως στόχος υπό έμφαση για τη σχολική χρονιά 2009 - 2010

Αποτελέσματα

Όλα τα παιδιά της Κύπρου να αποκτήσουν γνώσεις γύρω από τα δικαιώματά τους και την κατάλληλη διεκδίκησή τους

Επιδίωξη 2:

Στόχος

Διοργάνωση εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων για διαφώτιση των ενηλίκων αναφορικά με τα δικαιώματα του παιδιού

Ενέργειες / Δράσεις

- Έκδοση εντύπου που θα απευθύνεται σε γονείς και θα αναφέρεται στα δικαιώματα του παιδιού και την άσκηση του θετικού γονικού ρόλου (positive parenting)
- Έκδοση εντύπου που θα απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς για την εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα
- Ανάπτυξη συνεργασίας με τις Ομοσπονδίες Γονέων
- Συμμετοχή της Επιτρόπου σε διάφορες εκδηλώσεις και/ή σεμινάρια όπου θα αναπτύσσει θέματα σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού
- Συνεντεύξεις στα ΜΜΕ για θέματα που άπτονται των δικαιωμάτων των παιδιών
- Αρθρογραφία στις εφημερίδες σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού
- Προβολή τηλεοπτικών σφηνών, κατά διαστήματα, που να προβάλλουν τα δικαιώματα του παιδιού ή ένα δικαίωμα κάθε φορά
- Δημόσιες παρεμβάσεις της Επιτρόπου στα ΜΜΕ όπου εντοπίζονται περιστατικά καταπάτησης δικαιωμάτων του παιδιού

Αποτελέσματα
Καλύτερα ενημερωμένοι και ευαισθητοποιημένοι ενήλικες για τα δικαιώματα του παιδιού και πώς αυτά εφαρμόζονται στην πράξη

Επιδίωξη 3:

Στόχος
Λειτουργία Ιστοσελίδας

Ενέργειες / Δράσεις
- Ενημέρωση των παιδιών και του κοινού για τα Δικαιώματα του Παιδιού, τη Σύμβαση του ΟΗΕ και άλλες Διεθνείς Συμβάσεις που αφορούν στο παιδί καθώς και για την αποστολή, το ρόλο και τις δραστηριότητές της Επιτρόπου
- Επικοινωνία με τα παιδιά μέσω ειδικού πεδίου
- Συμμετοχή των παιδιών στη διαμόρφωση θέσης της Επιτρόπου για διάφορα θέματα
- Συλλογή και κωδικοποίηση απόψεων των παιδιών μέσα από την ιστοσελίδα για την εφαρμογή των δικαιωμάτων τους

Αποτελέσματα
Καλύτερα ενημερωμένα και ευαισθητοποιημένα παιδιά και ενήλικες για τα δικαιώματα του παιδιού και πώς αυτά εφαρμόζονται στην πράξη

Επιδίωξη 4:

Στόχος
Εκπαίδευση επαγγελματιών που ασχολούνται με παιδιά

Ενέργειες / Δράσεις
- Διοργάνωση σεμιναρίου για εκπαιδευτικούς Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης για επιμόρφωσή τους αναφορικά με τα δικαιώματα του παιδιού ώστε να ενισχυθούν με δεξιότητες και στάσεις βοηθητικές στη συνεργασία τους με τα παιδιά καθώς και τη δυνατότητα να εμπλακούν στην εκπαίδευση για ανθρώπινα δικαιώματα
- Διοργάνωση ημερίδας για διευθυντές Μέσης Εκπαίδευσης για ενημέρωσή τους για τα δικαιώματα του παιδιού με ιδιαίτερη αναφορά στα δικαιώματα συμμετοχής
- Συμμετοχή της Επιτρόπου με εισηγήσεις σε επαγγελματικά συνέδρια για Νηπιαγωγούς και Βρεφονηπιαγωγούς
- Συναντήσεις της Επιτρόπου με τις Διευθυντικές Ομάδες και το εκπαιδευτικό προσωπικό των σχολείων στα πλαίσια του προγράμματος επισκέψεων της στα σχολεία «Δώσε φωνή στην άποψή σου»

Αποτελέσματα
Καλύτερα ενημερωμένοι και ευαισθητοποιημένοι επαγγελ-ματίες για τα δικαιώματα του παιδιού και πώς αυτά εφαρμόζονται στην πράξη

Επιδίωξη 5:

Στόχος

Εμπλουτισμός Βιβλιοθήκης

Ενέργειες / Δράσεις

- Συνεχής εμπλουτισμός της Βιβλιοθήκης με την προσθήκη νέων εκδόσεων
- Καταχώρηση των βιβλίων στην ιστοσελίδα
- Συνδρομή στο περιοδικό The International Journal of Children`s Rights
- Δημιουργία προϋποθέσεων για τη λειτουργία χώρου μελέτης για παιδιά και ενήλικες
- Συνεχής επιμόρφωση και ενημέρωση των λειτουργών του Γραφείου για την πιο αποτελεσματική άσκηση της λειτουργίας του Θεσμού

Αποτελέσματα

Καλύτερα ενημερωμένα και ευαισθητοποιημένα παιδιά και ενήλικοι για τα δικαιώματα του παιδιού και πώς αυτά εφαρμόζονται στην πράξη.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ:

Εντοπισμός & Προώθηση των απόψεων των παιδιών όπου τα ίδια δεν μπορούν να ακουστούν

Επιδίωξη 1:

Στόχος

Συνέχιση και ανάπτυξη του Προγράμματος Επισκέψεων της Επιτρόπου στα Σχολεία «Δώσε φωνή στην άποψή σου»

Ενέργειες / Δράσεις

- Σύντομη παρουσίαση του Θεσμού και βασικών προνοιών της Σύμβασης σε κοινή συγκέντρωση της μαθητικής κοινότητας του σχολείου
- Διοργάνωση διαδραστικών εργαστηρίων με τη συμμετοχή παιδιών τμημάτων του σχολείου
- Συνάντηση και συζήτηση με τους εκλεγμένους αντιπροσώπους των μαθητών

Αποτελέσματα

Κάθε παιδί στην Κύπρο να έχει τη δυνατότητα να εκφράσει τη δική του άποψη για οποιοδήποτε θέμα το αφορά και να ακούεται σε όλα τα επίπεδα

Επιδίωξη 2:

Στόχος

Συνεργασία με οργανωμένα σύνολα παιδιών

Ενέργειες / Δράσεις

- Συνεργασία με Παιδοβουλή

- Συμμετοχή στις ολομέλειες της Παιδοβουλής και στις έκτακτες της συνεδρίες
- Καθιέρωση Συναντήσεων Επιτρόπου με την Παιδοβουλή
- Συνεργασία με ΠΣΕΜ
- Συμμετοχή Επιτρόπου στο Παγκύπριο Συνέδριο της ΠΣΕΜ
- Καθιέρωση τριών τουλάχιστον συναντήσεων το χρόνο με τα μέλη της ΠΣΕΜ
- Οργάνωση συνάντησης / διαλόγου ανάμεσα στα μέλη της ΠΣΕΜ και το Προεδρείο της Παιδοβουλής με τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού και την Επίτροπο

Αποτελέσματα
Κάθε παιδί στην Κύπρο να έχει τη δυνατότητα να εκφράσει τη δική του άποψη για οποιοδήποτε θέμα το αφορά και να ακούεται σε όλα τα επίπεδα

Επιδίωξη 3:

Στόχος
Συνεργασία με ΜΚΟ

Ενέργειες / Δράσεις
Συστηματική συνεργασία με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που έχουν στους σκοπούς τους τα δικαιώματα του παιδιού ή που παρέχουν υπηρεσίες σε παιδιά και πιο συγκεκριμένα με :
- ΠΣΕΠΕΠ
- Σύνδεσμο Οικογενειακού Προγραμματισμού
- Σύνδεσμο για την Πρόληψη και την Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια
- Office of the Children´s Rights
- Αντικαρκινικός Σύνδεσμος
- Κέντρο Στήριξης Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων

Αποτελέσματα
Κάθε παιδί στην Κύπρο να έχει τη δυνατότητα να εκφράσει τη δική του άποψη για οποιοδήποτε θέμα το αφορά και να ακούεται σε όλα τα επίπεδα

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΤΕΤΑΡΤΗ:

ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΝΟΙΩΝ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΟΗΕ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Επιδίωξη 1:

Στόχος
Διασφάλιση ότι όλες οι πρόνοιες της Σύμβασης λαμβάνονται υπόψη τόσο στη διαμόρφωση όσο και στην εφαρμογή των πολιτικών, των νομοθεσιών και των διοικητικών πρακτικών αλλά και σε όλους τους τομείς της ζωής του παιδιού

Ενέργειες / Δράσεις

- Όλες οι δράσεις εμπίπτουν στην αρμοδιότητα αυτή
- Αποστολή ερωτηματολογίου μια φορά το χρόνο στα αρμόδια Υπουργεία για την πρόοδο υλοποίησης της Σύμβασης του ΟΗΕ και την πρόοδο που επιτεύχθηκε αναφορικά με τις Παρατηρήσεις/Συστάσεις της Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων δυνάμει τη Σύμβασης σε σχέση με την τελευταία περιοδική έκθεση της Κύπρου

Αποτελέσματα

Όλα τα παιδιά απολαμβάνουν τα δικαιώματά τους

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΠΕΜΠΤΗ:

ΕΛΕΓΧΟΣ / ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΤΟΥΣ ΜΕ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΚΥΡΩΣΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Επιδίωξη 1:

Στόχος

Εναρμόνιση με τη Σύμβαση του ΟΗΕ και άλλες συμβάσεις και/ή εκσυγχρονισμός νομοθεσιών που αφορούν στα παιδιά

Ενέργειες / Δράσεις

- Ενημέρωση από αρμόδια Υπουργεία για τυχόν σκοπούμενες τροποποιήσεις νομοθεσιών που έχουν άμεση σχέση με τα Δικαιώματα του Παιδιού
- Μελέτη και υποβολή εισηγήσεων για εναρμόνιση νομοθεσιών με τη Σύμβαση του ΟΗΕ και άλλων διεθνών συμβάσεων

  Για το 2009:
  - Υποβολή εισηγήσεων για το Νομοσχέδιο του Περί Παίδων Νόμου και παρακολούθηση της συζήτησής του στη Βουλή
  - Συνέχιση μελέτης των Κανονισμών Λειτουργίας των Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης και υποβολή εισηγήσεων
  - Κατάθεση εισηγήσεων για το Νομοσχέδιο του περί Υιοθεσίας Νόμου
  - Προώθηση αναθεώρησης:
    Του Περί Τέκνων (Συγγένεια και Νομική Υπόσταση) (Τροποιητικός) Νόμου του 2006
    Των Περί Δημόσιας Υπηρεσίας (Χορήγηση Αδειών) Κανονισμών του 1995 (Κ.Δ.Π. 101 / 95)
    Του Περί Γονικής Άδειας και Άδειας για λόγους Ανωτέρας Βίας Νόμου του 2002

Αποτελέσματα

Υποβολή εισηγήσεων σε σχέση με οποιαδήποτε νομοθεσία προωθείται από την εκτελεστική και/ή τη νομοθετική εξουσία

Επιδίωξη 2:

Στόχος

Οι πρόνοιες της Σύμβασης να αντικατοπτρίζονται στις πολιτικές και διοικητικές πρακτικές, στα επαγγελματικά εγχειρίδια, επαγγελματικούς κώδικες κλπ

Ενέργειες / Δράσεις

- Εντοπισμός των θεσμοθετημένων διαδικασιών που εφαρμόζουν αρμόδιες Υπηρεσίες και έλεγχος κατά πόσο διασφαλίζεται η συμμετοχή των παιδιών, ότι η διαδικασία γίνεται με γνώμονα τη διασφάλιση του συμφέροντος του παιδιού και ότι υπάρχει σαφής μηχανισμός υποβολής παραπόνου από πλευράς των παιδιών που εξυπηρετούνται και υποβολή εισηγήσεων για την εναρμόνισή τους με τη Σύμβαση
  - Έρευνα μικρής έκτασης που θα καλύπτει δύο κοινότητες (ένα αστικό δήμο και μια κοινότητα της υπαίθρου) με θέμα τη συμμετοχή των παιδιών στο σχεδιασμό και ανάπτυξη πολιτικών και δράσεων στο πλαίσιο της κοινότητας
  - Συνέχιση μελέτης των Κανονισμών Λειτουργίας των Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης και υποβολή εισηγήσεων
- Διαμόρφωση πρότασης για τη δημιουργία μηχανισμού λήψης των απόψεων των παιδιών που εξυπηρετούνται από τις πρακτικές αυτές ή που επηρεάζονται από τους σχετικούς Νόμους
- Αποστολή ερωτηματολογίων προς αρμόδιες Υπηρεσίες για να διαφανεί η αποτελεσματικότητα των πρακτικών αυτών και πώς οι επαγγελματίες αξιολογούν τις πρακτικές αυτές και αν υπάρχουν εισηγήσεις εκ μέρους τους
  - 2009: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και Λειτουργοί Κοινωνικής Ευημερίας
- Συμμετοχή σε σεμινάρια που διοργανώνονται στην Κύπρο από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς με στόχο να καταγραφούν οι πρακτικές που εφαρμόζονται και να μελετηθεί κατά πόσο αυτές έχουν ενσωματωμένες τις πρόνοιες της Σύμβασης

Αποτελέσματα

Εποπτεία για να διασφαλιστεί ότι όλοι οι Νόμοι, πολιτικές και διοικητικές πρακτικές στην Κύπρο συμμορφώνονται με τη Σύμβαση του ΟΗΕ και την όλη προοπτική των δικαιωμάτων του παιδιού

Επιδίωξη 3:

Στόχος

Παρακολούθηση και υποβολή εισηγήσεων προς την Κυβέρνηση για υπογραφή/κύρωση νέων διεθνών συμβάσεων από τη Δημοκρατία

Ενέργειες / Δράσεις

Παρακολούθηση της κύρωσης της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Προστασία Παιδιών από τη Σεξουαλική Εκμετάλλευση και τη Σεξουαλική Κακοποίηση

Αποτελέσματα

Εποπτεία για να διασφαλιστεί ότι όλοι οι Νόμοι, πολιτικές και διοικητικές πρακτικές στην Κύπρο συμμορφώνονται με τη Σύμβαση του ΟΗΕ και την όλη προοπτική των Δικαιωμάτων του Παιδιού

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΕΚΤΗ:

ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΩΝ ΔΙΑΦΩΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑΓΗΣ ΝΟΟΤΡΟΠΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ

Επιδίωξη 1:

Στόχος

Διάδοση των προνοιών της Σύμβασης

Ενέργειες / Δράσεις

- Παραγωγή και διάδοση εκδόσεων του Γραφείου στην ελληνική, τουρκική και αγγλική
- Ομιλίες Επιτρόπου σε συνέδρια, σεμινάρια και εκδηλώσεις οργανωμένων συνόλων παιδιών και ενηλίκων
- Συμμετοχή και χαιρετισμοί Επιτρόπου σε διάφορες εκδηλώσεις παιδιών και ενηλίκων
- Συμμετοχή της Επιτρόπου σε τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά προγράμματα
- Συνεντεύξεις και δηλώσεις της Επιτρόπου σε τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά προγράμματα, εφημερίδες και περιοδικά
- Συμμετοχή Επιτρόπου στις συνεδριάσεις Κοινοβουλευτικών Επιτροπών που συζητούν θέματα σχετικά με παιδιά
- Εβδομάδα Εκστρατείας για διαφώτιση του κοινού για τη Σύμβαση και για τα Δικαιώματα του Παιδιού.
- Έκδοση Σύμβασης σε μορφή φιλική προς τα παιδιά
- Ετοιμασία θέσεων με εισηγήσεις για κάθε θέμα που είναι μέσα στις προτεραιότητες για το 2009 και/ή συζητείται στη βουλή και/ή προκύπτει στην επικαιρότητα με βάση διερεύνηση και μελέτη που προηγήθηκε πάνω στο συγκεκριμένο θέμα. Οι θέσεις της Επιτρόπου θα δημοσιοποιούνται μέσω της ιστοσελίδας και/ ή των ΜΜΕ και θα διαβιβάζονται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον Πρόεδρο της Βουλής και/ ή τον αρμόδιο Υπουργό
- Ανοικτοί διάλογοι της Επιτρόπου με ομάδες γονιών για ευαισθητοποίησή τους
- Συνεργασία με Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού για την προώθηση του στόχου «Τα δικαιώματα του Παιδιού» ως υπό έμφαση στόχου για τη σχολική χρονιά 2009 – 2010
- Προκήρυξη διαγωνισμού παραγωγής ταινίας μικρού μήκους για παιδιά με θέμα τα Δικαιώματα του Παιδιού
- Προκήρυξη διαγωνισμού αφίσας για νέους γραφίστες με θέμα τα Δικαιώματα του Παιδιού
- Έκδοση και αποστολή στα σχολεία Ημερολογίου τοίχου αφιερωμένου στα δικαιώματα του παιδιού
- Ανάπτυξη προγράμματος Επισκέψεων της Επιτρόπου στα σχολεία με τίτλο «Δώσε φωνή στην άποψή σου»

Αποτελέσματα

Διασφάλιση της ισότιμης θέσης των παιδιών στην κοινωνία ως κατόχων δικαιωμάτων

Επιδίωξη 2:

Στόχος

Διεξαγωγή ερευνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού στην Κύπρο

Ενέργειες / Δράσεις

Διεξαγωγή δύο ερευνών και μίας μελέτης για συγκεκριμένα θέματα που είναι μέσα στις προτεραιότητες. Οι έρευνες θα ανατεθούν σε ερευνητικούς φορείς μέσα από τη διαδικασία αγοράς υπηρεσιών:

- Διεξαγωγή έρευνας ανάμεσα σε μη ελληνόφωνα παιδιά που φοιτούν σε δημόσια σχολεία με θέμα το πώς τα ίδια αντιλαμβάνονται την ένταξη τους στη σχολική ζωή και τον τρόπο που τα αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί, οι συμμαθητές και το σχολείο.
- Επίπεδα ενημερότητας στο πλαίσιο της κυπριακής κοινωνίας σε ό,τι αφορά στα δικαιώματα των παιδιών
- Καταγραφή βαθμού εμπλοκής των ίδιων των παιδιών στο σχεδιασμό και ανάπτυξη χώρων ψυχαγωγίας για παιδιά, δράσεων και δραστηριοτήτων για παιδιά σε τοπικό επίπεδο : συνεργασία με τις τοπικές αρχές δύο κοινοτήτων (ένα αστικό δήμο και μια κοινότητα της υπαίθρου) και ομάδες παιδιών από τις κοινότητες αυτές

Αποτελέσματα

Διερεύνηση του επιπέδου εφαρμογής των προνοιών και αρχών της Σύμβασης σε συγκεκριμένους τομείς και πλαίσια.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΕΒΔΟΜΗ:

ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΔΙΟΡΙΣΜΟ ΕΙΔΙΚΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΥ ΣΕ ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΟΠΟΥ ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΤΗ ΓΟΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΑΠΟΚΛΕΙΟΝΤΑΙ ΝΑ ΤΑ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΟΥΝ ΛΟΓΩ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ

Επιδίωξη1:

Στόχος

Δημιουργία σχεδίου υλοποίησης των άρθρων 3,4,10,11 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης

Ενέργειες / Δράσεις

- Ετοιμασία αρμοδιοτήτων των ειδικών αντιπροσώπων των παιδιών και προσόντων τους
- Ετοιμασία διαδικασίας διορισμού ειδικού αντιπροσώπου
- Ετοιμασία αρμοδιοτήτων ξεχωριστού αντιπροσώπου και προσόντων του
- Ετοιμασία διαδικασίας κατάρτισης καταλόγου ειδικών αντιπροσώπων
- Συνεργασία με Εκπροσώπους της Δικαστικής Εξουσίας για προώθηση της εφαρμογής των προνοιών της Σύμβασης

Αποτελέσματα
Τα παιδιά να διευκολύνονται διαδικαστικά και να έχουν πληροφόρηση ώστε μα μπορούν να συμμετέχουν σε διαδικασίες που τα αφορούν ενώπιον δικαστικής αρχής (δηλ. άσκηση γονικών υποχρεώσεων, διαμονής, επικοινωνίας κλπ.). Να δοθεί βαρύτητα στη δυνατότητα του παιδιού να αντιπροσωπευθεί από άτομα τα οποία θα έχουν εκπαιδευτεί κατάλληλα

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΟΓΔΟΗ:

ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΟΥΣ ΣΕ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΟΥ ΤΑ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ, ΟΠΟΥ ΑΥΤΟ ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΣΕ ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΣΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΔΙΟΡΙΖΕΤΑΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΠΑΙΔΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

Επιδίωξη 1:

Στόχος
Δημιουργία σχεδίου υλοποίησης των άρθρων 3,5,10 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης

Ενέργειες / Δράσεις
- Ετοιμασία αρμοδιοτήτων των ειδικών αντιπροσώπων των παιδιών και των προσόντων τους
- Ετοιμασία διαδικασίας διορισμού ειδικού αντιπροσώπου
- Ετοιμασία αρμοδιοτήτων ξεχωριστού αντιπροσώπου και προσόντων του
- Ετοιμασία διαδικασίας κατάρτισης καταλόγου ειδικών αντιπροσώπων
- Συνεργασία με Εκπροσώπους της Δικαστικής Εξουσίας για προώθηση της εφαρμογής των προνοιών της Σύμβασης

Αποτελέσματα
Τα παιδιά να διευκολύνονται διαδικαστικά και να έχουν πληροφόρηση ώστε να μπορούν να συμμετέχουν σε διαδικασίες που τα αφορούν ενώπιον δικαστικής αρχής (δηλ. άσκηση γονικών υποχρεώσεων, διαμονής, επικοινωνίας κλπ.). Να δοθεί βαρύτητα στη δυνατότητα του παιδιού να αντιπροσωπευθεί από άτομα τα οποία θα έχουν εκπαιδευτεί κατάλληλα

Η παρούσα έκδοση είναι η Δεύτερη Ετήσια Έκθεση της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και αφορά το έτος 2009.

Για την ετοιμασία της Ετήσιας Έκθεσης 2009 συμμετείχαν όλοι οι Λειτουργοί του Γραφείου της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού.
Ειδικότερα με τη σύνταξη ασχολήθηκαν:
Επιστημονική Εργασία: Μαρία Ρωσσίδου, Κυριάκος Παχουλίδης, Παναγιώτης Γιάλλουρος (αγορά υπηρεσιών)
Γενική επιμέλεια: Αικατερίνη Συμεού
Φωτογραφίες: Θέκλα Πέτρου

Τα σκίτσα που πλαισιώνουν το κείμενο της Έκθεσης προέρχονται από την έκδοση του Γραφείου της Επιτρόπου για τα Δικαιώματα του Παιδιού, Ημερολόγιο 2009 και είναι δημιουργίες του εικονογράφου Θανάση Παπασπυρόπουλου.

Οι παιδικές ζωγραφιές που πλαισιώνουν το κείμενο της Έκθεσης προέρχονται από σχέδια παιδιών τα οποία συμμετείχαν μέσω των σχολείων τους στις εκδηλώσεις για τη συμπλήρωση 20 χρόνων από την υιοθέτηση της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού που οργάνωσε το Γραφείο της Επιτρόπου.

Οι φωτογραφίες που πλαισιώνουν το κείμενο της Έκθεσης έχουν ληφθεί στα πλαίσια επισκέψεων της Επιτρόπου σε σχολεία και άλλων της δράσεων. Τα παιδιά που εμφανίζονται σε αυτές έχουν συναινέσει στη φωτογράφισή τους.

Σχεδιασμός: M.A.D. (Mike Adamou Designs)
Τυπώθηκε στο Κυβερνητικό Τυπογραφείο Λευκωσίας

© Copyright: 2010 Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού.
Αναδημοσίευση επιτρέπεται με την προϋπόθεση ότι θ' αναφέρεται η πηγή.

ΤΑ ΔΙΚΑ ΤΟΥΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΙΝΑΙ Η ΔΙΚΗ ΣΟΥ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ

Η πολιτεία έχει υποχρέωση να προστατεύει όλα τα παιδιά από κάθε μορφής εκμετάλλευση
(Άρθρα 19,32,34,35,36)

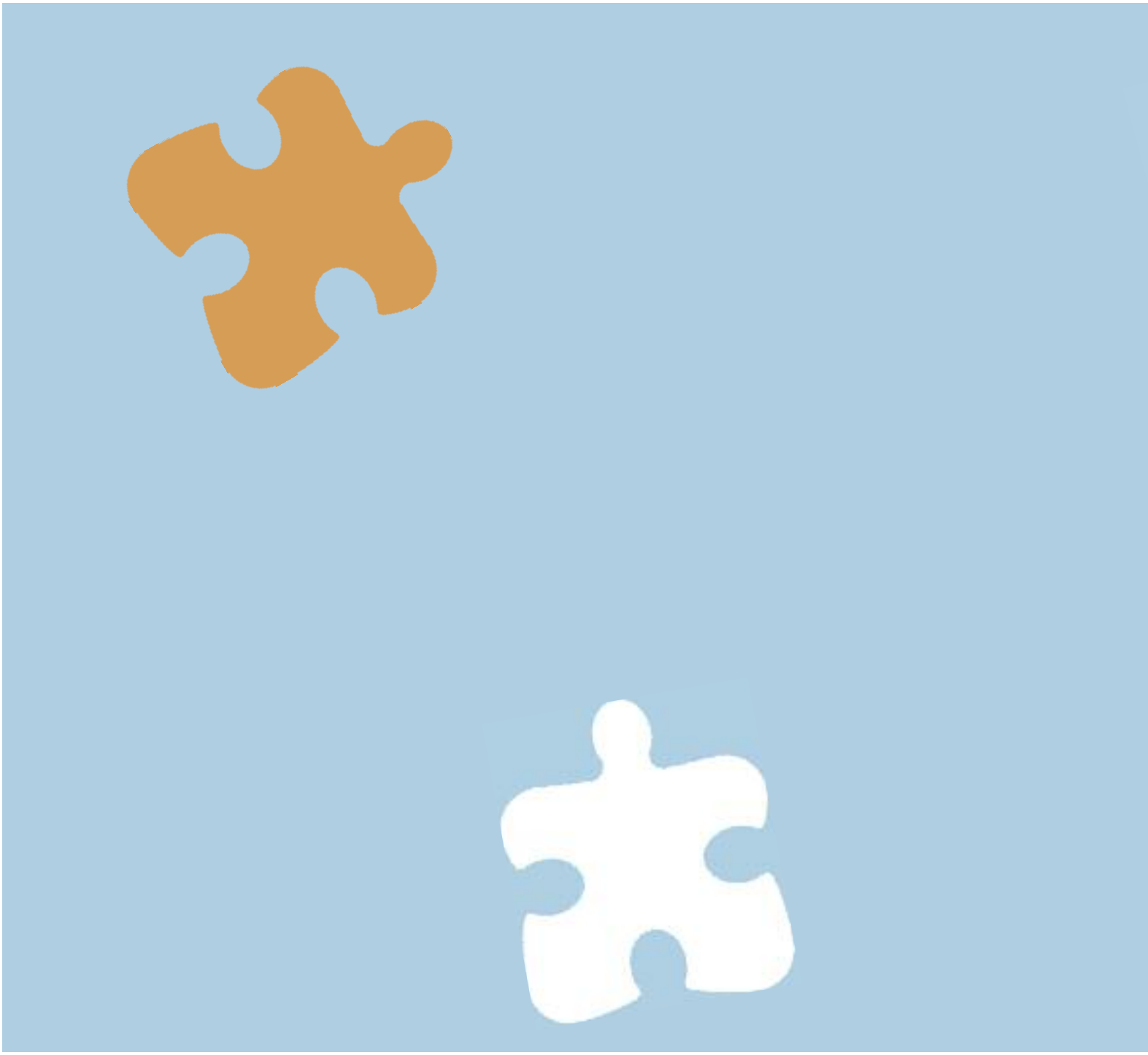

ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ
Γωνία Απελλή και Παύλου Νιρβάνα, 5ος όροφος, 1496 Λευκωσία
Τηλ: 22873200, Φαξ: 22872365
E-mail: childcom@ccr.gov.cy, Website: www.childcom.org.cy